

Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke

KAVAEHDOTUKSEN LAUSUNNOT, MUISTUTUKSET JA VASTINEET

23.4.2025



Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke

Kaavaehdotuksen lausunnot, muistutukset ja vastineet

SISÄLLYS

1	Yleinen vastine kaikkiin lausuntoihin koskien ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeisiä tarkistuksia kaava-aineistoon:	1
2	Lausunnot viranomaisilta, etujärjestöiltä ja yrityksiltä	3
3	Lausunnot yhdistyksiltä ja seuroilta	19
4	Yksityishenkilöiden muistutukset	36

1 Yleinen vastine kaikkiin lausuntoihin koskien ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeisiä tarkistuksia kaava-aineistoon:

Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Lisäksi kohdennetun kuulemisen jälkeen kaavakartalle on edelleen tehty tarkistuksia, jotka on kuvattu jäljempänä.

Kuulemisen suoritti kaavoitusviranomainen, Lapinlahden kunta. Kuuleminen kohdistettiin alueen maanomistajille sekä viranomaistahoille kuten ELY-keskukselle, Kuopion museolle, Metsähallitukselle, Pohjois- Savon liitolle (joiden lausuntojen johdosta tarkistuksia oli tehty) ja yhdelle seuralle, Lapinlahden ilmailijoille, lentokenttää lähimmän voimalan poistumisen vuoksi.

Muutoksista lähetettiin osallisille kirjallinen kuvaus, jossa muutokset oli yksilöity. Sen liitteeksi liitettiin pienennös kaavakartasta, josta saattoi havaita, mikä kirjeessä kuvattu voimala tai tieyhteys oli poistunut suunnitelmasta ehdotusvaiheen jälkeen. Osa osallisista kuitenkin pyysi erikseen ja sai pyynnöstä sähköisen kaavakartan tarkempaa tarkastelua varten Lapinlahden kunnalta. Lisäksi yksi taho, jolle kuulemista ei ollut kohdennettu, ilmaisi tyytymättömyytensä asian johdosta.

Kohdennetussa kuulemisessa saatiin 16 muistutusta. Osa palautteesta ei kohdistunut tehtiin muutoksiin, vaan hankkeeseen ja sen hyväksyttävyyteen ylipäänsä.

Kaavakarttaan kohdennetun kuulemisen vaiheessa 1-2/2025 tehdyt tarkistukset on kuvattu seuraavassa:

Kaavakartan määräys voimaloiden suurimmasta sallitusta kokonaiskorkeudesta on tuulivoimaloiden aluetta (tv-1) koskevan merkinnän määräyksessä muutettu muotoon:

”Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus saa olla enintään 270 metriä. Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksia.”

Voimaloiden sallittua kokonaiskorkeutta on vähennetty ehdotusvaiheessa esitetystä 280 metristä näin ollen kymmenen metriä. Tämä livenentää mm. ympäristöön kohdistuvia maisema- ja välkevaikutuksia.

Ehdotusvaiheen voimala 1, eteläisin voimala, ja sinne johtava tieyhteys on poistettu ja voimalat on tämän johdosta numeroitu uudelleen.

Poistuvan voimalan lähialueella on kaavakartalla luontoarvojen suojeluun liittyviä luo-suojelumerkintöjä sekä arkeologisen kulttuuriperinnön suojeluun liittyviä sm-kohdemerkintöjä ja -alueita, joihin kohdistuvat vaikutukset lievenevät muutoksen myötä. Lisäksi voimaloiden meluvaikutukset ja vaikutukset ilmailuun (Lapinlahden lentokenttä/-paikka) lievenevät kaava-alueen eteläosassa ja -puolella ehdotusvaiheen kaavaratkaisuun verrattuna.

Ehdotusvaiheessa esitetty tieyhteys ja maakaapeli voimaloiden n:o 7 ja 8 välissä on poistettu ja voimalat on numeroitu uudelleen. Edellä mainitut voimalat ovat nyt kaavakartalla voimalat n:o 6 ja 7. (Kohdennetun kuulemisen jälkeen, keväällä 2025, suunnitelmasta on edelleen poistettu yksi voimala, jonka johdosta voimalanumerointi on jälleen muuttunut.)

Poistetun tieyhteyden lähialueella on luontoarvojen suojeluun liittyviä luo-suojelumerkintöjä, joihin kohdistuvat vaikutukset lievenevät muutoksen myötä.

Kaavakartan merkintä (alueen käyttötarkoitus) on metsähallituksen hallinnoiman Natura -alueen osalta muutettu laajemmin muotoon SL, luonnonsuojelualue.

Kyse on alueen hallinnoijan lausunnossaan esittämästä kaavamerkinnän tarkistamisesta ja alue säilyy edelleen osoitettuna siellä todettujen lajistojen ja/tai luontotyyppien monimuotoisuuden turvaamiseen. Myös Natura-alueen merkintä alueella säilyy, eikä muutoksella ole vaikutusta alueella todettuihin suojeluarvoihin.

Alueen käyttötarkoitusta koskeva merkintä SM on muutettu kohdemerkinnöiksi (sm ■) sekä yhdeksi aluerajausmerkinnäksi (sm, pistekatkoviivarajaus), siten, että ne noudattavat museoviranomaisen esittämää lausuntoa.

Kyse on museoviranomaisen esittämästä muutoksesta, jolla arkeologisen kulttuuriperinnön merkintätapaa kaavakartalla muutetaan Museoviraston kaavaohjeen mukaiseksi, eikä muutoksella ole vaikutusta alueella todettuihin suojeluarvoihin. Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön eivät näin ollen muutu.

Osayleiskaavan kaava-alueen aluerajauksista ei tarkistettu kohdennettuun kuulemiseen. (Rajaus on sittemmin keväällä 2025 muuttunut yhden loma-asunnon osalta myönnetyn rakennusluvan johdosta). Kaava-alueen rajaus käsittää edelleen kokonaisuudessaan voimaloiden aiheuttaman melualueen (40 dB(A):n äänitasoalueen).

Muutosten johdosta myös hankkeen melu- ja välkemallinnus on päivitetty viimeisimmän voimalasijoittelun ja voimalakorkeuden mukaan. Lisäksi ELY-keskuksen lausunnossaan

edellyttämä poikkeaminen valkolehdokin rauhoitusmääräyksistä on haettu ja myönteinen päätös saatu.

Muut tarkistukset ovat luonteeltaan lähinnä teknisiä tai asian valmisteluun kuuluvaa kaava-aineiston täydentämistä valmisteluvaiheittain, eivätkä edellytä erillistä uutta ehdotusvaiheen nähtäville asettamista. Myös kaavaselistusta on päivitetty saadun palautteen pohjalta ja tehtyjen muutosten sekä tarpeelliseksi todettujen tarkistusten osalta.

Jos kaavakarttaan tehdyistä merkittävämmistä muutoksista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, voidaan osayleiskaava viedä päätöksentekoon ilman, että sitä asetetaan uudelleen ehdotuksena nähtäville. Lisäksi kaavan vaikutukset ympäristöön (kuten esim. melu- tai välkevaikutuksen leviämiseen, luontoarvoihin-, arkeologiseen kulttuuriperintöön ja maisemaan sekä kulttuuriympäristöön) lievenevät ja rakentamisen määrä vähenee muutosten myötä verrattuna ehdotusvaiheessa nähtävillä olleeseen kaavaratkaisuun. Sovellettu säännös on MRA 32 § Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville. Säännöksessä todetaan, että jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen.

Muutokset kohdennetun kuulemisen jälkeen

Lapinlahden kunta on myöntänyt rakennusluvan rakennuksen muuttamiseksi loma-asunnoksi (hakemus 12/2024, MRL) kohdennetun kuulemisen aikana/jälkeen. Tämän johdosta kaava-alueen rajausta on tarkistettu. Lupapäätöksen johdosta kaava-aineistoa on tarkistettu kohdennetun kuulemisen jälkeen huhtikuussa 2025 siten, että vielä yksi voimala (kohdennetussa kuulemisessa voimala n:o 5) sekä eteläiselle sähköasemalle osoitettu aluevaraus kaapeli- ja johtoyhteyksineen on poistettu suunnitelmasta. Näin ollen sähkönsiirron toteutuksen osalta tutkitaan tavoitteellisesti pohjoisia reittejä, SVE1 ja SVE2. Tämän lisäksi hankealueen pohjoisosasta on poistettu sähköasemalle osoitettu aluevaraus. Voimalanumerointi on myös muuttunut voimalan poistumisen myötä.

2 Lausunnot viranomaisilta, etujärjestöiltä ja yrityksiltä

Lausunto: Pohjois-Savon ELY-keskus	Vastine
1. Hanketta varten tehdyssä luontoselvityksessä hankealueelta on löydetty luonnonsuojeluasetuksessa rauhoitettua valkolehdokkia yhteensä 73 esiintymää. Kaavaehdotuksen perusteella hankkeen rakentamistoimien alueille sijoittuu valkolehdokkiesiintymiä ainakin seuraavilla paikoilla: voimalalle 11 menevä tielinjaus, tuulivoimala-alue 9, tuulivoimala-	1. Rakentamiskohteille on haettu ja saatu poikkeaminen valkolehdokin rauhoitusmääräyksistä ELY-keskukselta. Mikäli voimalapaikkojen sijainnissa (erityisesti lähellä Natura-aluetta) tapahtuu muutoksia,

alue 5, tuulivoimaloiden 5 ja 6 välinen tielin- jaus sekä maakaapelointireitti ja Aumakan- kaalle johtavan tien ja voimalapaikalle 2 joh- tavan tien risteysalueen maakaapelointireitti. ELY-keskus edellyttää kyseisille rakentamis- kohteille poikkeamishakemusta valkolehdo- kin rauhoitusmääräyksistä, mikä täytyy tuoda esille myös kaavaselistuksessa ja päätös tu- lee hakea ennen kaavan hyväksymistä. Ra- kennettavat kohteet tulee tarkastaa huomion- arvoisten lajien osalta vielä ennen rakenta- mista. Mikäli voimalapaikkojen sijainnissa ta- pahtuu muutoksia, erityisesti Natura-aluetta lähinnä sijaitsevan voimalan 4 osalta, tulee ELY-keskukselta pyytää lausunto rakenta- misluvapaiheessa.	pyydetään ELY-keskukselta lausunto rakenta- misluvapaiheessa.
Luontoarvot 2. Kaavaselistuksessa esitetään (s. 113), että luontoarvot ja niiden edellyttämät suoja- alueet on arvioitu asiantuntijoita ja viranomai- sia varten tehdyssä karttatarkastelussa. Tästä ei käy ilmi, viitataan viranomaisille toimitettuun vain viranomaiskäyttöön tarkoi- tettuun linnustoselvitykseen vai johonkin vielä muuhun karttatarkasteluun. Tällaista muuta tarkastelua ei ole ELY-keskukselle toimitettu. Epäselväksi jää edelleen myös, ovatko teh- dyt luontoselvitykset ja niiden tulokset vaikut- taneet voimalapaikkojen sijoitteluun ja miten haitallisia vaikutuksia on pyritty vähentä- mään. 3. Kaavaselistuksessa on hyvä tuoda esille, että sähkönsiirtoreittien pesimälinnustokartoi- tusten lisäksi on syytä selvittää myös, sijoit- tuuko sähkönsiirtoreiteille liito-oravan tai vii- tasammakon lisääntymis- ja levähdyspaik- koja. Näitä selvityksiä on edellytetty perustel- lussa päätelmässä.	2. Aineisto on toimitettu tiedoksi ELY-keskuk- selle. Aineistosta ilmenee arvojen suhde voima- lasijoitteluun. 3. Kaavaselistusta on täydennetty sähkönsiirto- reittien luontoselvitystarvetta koskien.
Ilmasto 4. Luonnosvaiheen lausunnossa ELY-keskus kiinnitti huomioita erityisesti	4. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia ilmastoon on päivitetty kaavaselistuksessa. Aineistoon on

nykytilakuvauksen ja ilmastovaikutusten arvioinnin puutteisiin. Kaavaselostuksessa on huomioitu hyvin kansalliset ja alueelliset ilmastotavoitteita koskevat strategiat ja ohjelmat. Vaikutusarvioinnissa on kuvattu Lapinlahden kasvihuonekaasupäästöjen jakaumaa ja kehitystä. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia alueen hiilitaseeseen ei ole kuitenkaan kuvattu tarkemmin. 5. Ilmastovaikutuksia on tarkasteltu yleispiirteisesti. Selostuksessa viitataan YVA-selostukseen, jonka mukaan hankkeen synnyttämät kielteiset ilmastovaikutukset kohdistuisivat rakennusvaiheeseen. Lisäksi kaavaselostuksessa todetaan tuulivoima-alueen normaalitoiminnassa syntyvien ilmastovaikutusten olevan lähtökohtaisesti positiivisia ja toiminnan vaikuttavan ilmastoon vain liikenteen päästöjen kautta. Toisaalta selostuksessa mainitaan, että kielteisiä ilmastovaikutuksia syntyy hankkeen muuttaessa alueen maankäyttöä elinkaaren ajan. Ilmastovaikutusten arviointi sisältää puutteita, joiden vuoksi kokonaisvaikutusten ja niiden epävarmuuksien arviointi on selostuksen perusteella vaikeaa. 6. Haitallisten vaikutusten vähentämistoimenpiteistä mainitaan sähkönsiirtoalueiden sovitaminen mahdollisimman hyvin nykyiseen maankäyttöön ja kiinnittämällä huomioita rakentamisaikana käytettävien työkoneiden vähäpäästöisyyteen ja maamassojen siirron optimointiin. Selostuksessa esitettyjen hillintätoimien lisäksi tulee kiinnittää huomioita erityisesti puuston poiston ilmastovaikutuksiin sekä tiestön rakentamisen ilmastovaikutuksiin. 7. Ilmastomuutoksen merkittävimmät vaikutukset tuulivoimahankkeeseen ja alueeseen on tunnistettu pääosin hyvin. Keskeisimpiä sopeutumistoimia ei ole kuitenkaan kuvattu.	lisätty hyväksymisvaiheessa myös luontojalanjäljen arviointi. 5. Ilmastovaikutusten arviointia on täydennetty kaavaselostukseen, lukuun 12.9. 6. Selostuksessa esitettyjen hillintätoimien lisäksi hyväksymisvaiheen kaavaselostuksessa on täsmennetty erityisesti puuston poiston sekä tiestön rakentamisen vaikutuksia sekä luontojalanjäljen arviointia. 7. Kaavaselostukseen on lisätty keskeisimpiä ilmastomuutoksen sopeutumistoimia.
Liikenne	8. Kaavaselostusta on täydennetty liikennevaikutusten osalta. Tiestön kantavuus huomioidaan

8. Hankkeen maanteihin kohdistuvia liikenteellisiä vaikutuksia on kaavaselostuksessa kuvattu varsin suppeasti, tosin YVA-selostuksessa ne on kuvattu kattavammin. Tuulivoimaloiden rakennusosien kuljetusreitien loppuosan sorapintaiset maantiet 16235 (Keskimäisentie) ja 16237 (Aisomäentie) saattavat edellyttää kantavuuden ja hankealueen yksityistieliittymien parantamista ennen tuulivoimaloiden osien aiheuttamia raskaita kuljetuksia. 9. Selostuksen kuvan 50 (s.128) alla oleva teksti ei vastaa karttakuvaa (Kuva 50. Hankealue ja alueen teiden keskimääräiset liikennemäärät (kevyet ja raskaat ajoneuvot per päivä)). Kuvassa on suurten erikoiskuljetusten verkko. Karttaesitys kuljetusreiteistä satamista hankealueelle olisi hyvä lisätä selostukseen.	sen tarkemmassa suunnittelussa ennen varsinaista toteutusta. 9. Kuvatekstit on tarkistettu. Karttaesitys tärkeimmistä kuljetusreiteistä satamista hankealueelle on esitetty kaavaselostuksen kuvassa 50 ja kuvattu sanallisesti tekstissä.
Maisema ja kulttuuriympäristöt 10. Luonnosvaiheen lausunnossa ELY-keskus toi esiin tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia Väisälänmäen (Maaninkaveden ja Onkijärven kulttuurimaiseman), Peltosalmen, Kirmanjärven ja Lahdenperän näkymiin. Suunniteltu voimaloiden maksimikorkeuden laskeminen 20 metrillä ja yhden voimalan poistaminen pienentävät mainituista kohteista avautuvan maisemakuvan haitallisia muutoksia. ELY-keskus arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla toteutettuna eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. 11. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta on kaavaselostusta ja kohteiden osoittamista kartalla on tarpeellista täsmentää alueellisen vastuumuseon lausunnossaan esiin tuomalla tavalla.	10. Merkitään tiedoksi. 11. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta on kaavaselostusta ja kohteiden osoittamista kaavakartalla on tarkistettu esitetyllä tavalla.

Lausunto: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	Vastine
Rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat 1. Ei huomautettavaa kaavaehdotukseen.	1. Merkitään tiedoksi.
Arkeologinen kulttuuriperintö 2. Kaavaselostuksessa luvussa 5.4 Maisema, kulttuuriympäristö ja perintö, sivulla 29 todetaan, että ”suunnittelualueelta ei tunneta muinaismuistolain nojalla suojeltuja arkeologisia kulttuuriperintökohteita”. Alueella on tehty arkeologinen inventointi 2023 ja sen seurauksena kaava-alueelta tunnetaan kaksi kiinteää muinaisjäännöstä, kuten luonnosvaiheen lausunnossa museo on todennut. Tämä tulee korjata kaavaselostukseen tai muuttaa sanamuotoa ja todeta, että alueelta ei tunnettu arkeologisia kohteita ennen inventointia. 3. Luonnosvaiheen lausunnossa museo pyysi inventoinnin tulokset korjattavan seuraavasti lukuun 6.5.1: Inventoinnin tuloksena hankealueelta tunnetaan nyt kuusi kiinteää muinaisjäännöstä, yksi muu kulttuuriperintökohte ja yksi löytöpaikka. Tiedot ovat edelleen virheelliset kyseisessä luvussa ja ne tulee korjata. Selostuksessa referoidaan inventointikertomusta mutta ei huomioida sitä, että vastuumuseo on arvioinut kahden muun kulttuuriperintökohteen (rajamerkit) lajiksi kiinteän muinaisjäännöksen ja tältä osin teksti on virheellinen. Kaavaselostuksessa tulee olla muinaisjäännösrekisterin mukaiset kohdenimet, lajit ja rekisteritunnukset. Kohteet on syytä esittää myös karttakuvana tekstin yhteydessä. Kaavaselostuksessa ei esitetä yhdessäkään karttakuvassa alueen arkeologista kulttuuriperintöä. 4. Kaavakartalla muinaisjäännösten päälle tai välittömään läheisyyteen ei ole osoitettu	2. Kaavaselostukseen on tehty esitetty tarkennus. 3. Korjaukset lukuun 6.5.1 on tehty. Kaavaselostusta on päivitetty lausunnossa esitetyllä tavalla. 4. SM-merkintä on tarkistettu kaavakartalla muotoon (sm), ja merkinnän kuvaus on lausunnon mukainen. 5. Kaavaselostukseen on tarkistettu tieto lausuneesta tahosta.

rakentamista (esim. tv-alueet ja tielinjat). Kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevasta kaavamerkinnästä SM museo lausui jo luonnosvaiheessa. Museo toistaa lausuntonsa ja toteaa, että SM-merkintää tulisi käyttää Museoviraston kaavaohjeen mukaan (2020) vain laajoista, erityisen merkittäviksi arvioituista muinaismuistoalueista. Tämän osayleiskaavan kaksi kohdetta eivät ole sellaisia. 5. Lisäksi museo pyytää kiinnittämään huomiota luvussa 12.4, että Museovirasto ei ole ollut osallisena kaavaprosessissa. Osallinen ja lausuva viranomainen on alueellinen vastuumuseo (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo).	
---	--

Lausunto: Ilmatieteen laitos	Vastine
1. Kuten laitos on todennut aikaisemmissa lausunnoissaan (06.02.2023, 4/03.00.02/2023 ja 11.03.2024, 50/03.00.02/2024), Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksesta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.	1. Merkitään tiedoksi.

Lausunto: Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut	Vastine
1. Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioitu terveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.	1. Merkitään tiedoksi. 2. Merkitään tiedoksi. 3. Merkitään tiedoksi. Mahdollisten meluhaittojen ilmetessä kohteissa suoritetaan tarvittaessa melumittaus.

Selvityksissä on huomioitu myös mahdolliset yhteisvaikutukset lähialueelle suunnitteilla olevan Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Luonnosvaiheesta voimaloiden määrä on tarkentunut 12 kappaleeseen ja niiden maksimikorkeus 280 metriin.

2. Mallinnusten mukaan pelkästään Iso-Petäjämäen tuulivoimapuiston aiheuttamat meluvaikutukset eivät ylitä valtioneuvoston ohjearvoja ulkotiloissa ja näin ollen myöskään asuimisterveysasetuksen toimenpiderajat melun osalta eivät todennäköisesti tule ylittymään.

Pienitaajuisen melun osalta asuimisterveysasetuksen toimenpiderajat eivät selvityksen mukaan tule ylittymään.

3. Kun yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa huomioidaan ympäristön ohjearvot melun osalta voivat selvityksen mukaan hieman ylittyä. Tämä tulee huomioida Tielammen alueen suunnittelussa. Hankkeiden toteutuessa toimijoiden on tarvittaessa tehtävä todelliset melumittaukset mahdollisesti häiriintyvissä kohteissa.

4. Välkevaikutuksia on asiaa ohjaavan lainsäädännön puuttuessa verrattu Ruotsin ja Saksan vastaaviin suosituksiin terveydensuojeluviranomaisen aiemmin lausuman mukaisesti. Välkeselvityksen mukaan suositusarvot välkkeen osalta voivat ylittyä useammalla kiinteistöllä. Välkevaikutuksia tulee hallita voimaloiden väliaikaisen ja automaattisten pysäytysten avulla.

Yhteisvälkevaikutukset Tielammen hankkeen kanssa tulee huomioida hanketta suunniteltaessa.

5. Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan ei ole terveydensuojelullista estettä Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen hyväksymiselle, kun lausunnossa esitetyt seikat huomioidaan.

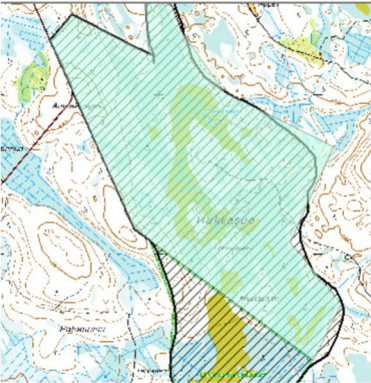
4. Mikäli haittoja esiintyy mahdollisissa yksilöidyissä kohteissa, haitta todennetaan ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Yhteisvaikutukset on mallinnettu välkemallinuksissa ja niiden vaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa. Välkevaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi. Vaikutusalueita ei arvioida metsäisyyden takia välkkeelle erityisen herkäksi (herkkyysluokka kohtalainen). Vaikutuksen merkittävyys on kohtalainen. Yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttavat suositusten ylityksiä useissa kohteissa, joten yhteisvaikutukset ovat erittäin suuria.

Arviointi ja lieventämistoimet on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 18, Välke.

5. Merkitään tiedoksi.

Lausunto: Säteilyturvakeskus	Vastine
1. Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa 2.7.2024 päivättyyn Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaan 468/2022.	1. Merkitään tiedoksi.

Lausunto: Metsähallitus	Vastine
1. Metsähallitus kehotti osayleiskaavan luonnosvaiheessa antamassaan lausunnossa osoittamaan Hukkasuon Natura-alueen SL-merkinnällä. Metsähallituksen hallinnoimaa, luonnonsuojelualueeksi perustettavaa osaa Natura-alueesta ei ole vielä kukaan merkittänyt näin kaavakarttaan. Luonnonsuojelutarkoitukseen varattu alue ilmenee oheisesta karttaleikkeestä:  Luonnonsuojeluun tarkoitettujen kohteiden rajausaineisto on saatavilla SYKE:n paikkatietopalvelusta: https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot/Ladattavat_paikkatietoaineistot Metsähallitus viittaa Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset oppaaseen, jossa todetaan, että SL (Luonnonsuojelualue)-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla perustetut tai perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet (Ympäristöministeriö 2003).	1. Tämä on tarkistettu kaavakartalle ja muutoksesta on kuultu kohdennetusti Metsähallitusta. 2. Merkitään tiedoksi. Etäisyys voimalasta Hukkasuon Natura-alueeseen on suurempi, kuin lavan pyyhkäisysäde. Vaikutukset Natura-alueeseen on arvioitu YVA-selostuksessa. Hukkasuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppisiin, alueen tärkeisiin kämmekälajeihin tai Hukkasuon suojelutavoitteisiin ei arvioida kohdistuvan välillisiä tai välittömiä vaikutuksia (Voimalasijoittelun ja SVE1-3:n osalta). 3. Merkitään tiedoksi

2. Aumakankaan voimalayksikön sijainti on noin 155 metrin päässä edellä mainitusta Hukkasuon Natura-alueesta. Ottaen huomioon voimalayksiköiden korkeuden (280 metriä), suojaetäisyys vaikuttaa liian pieneltä. 3. Muilta osin Metsähallituksella ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.	
--	--

Lausunto: Suomen metsäkeskus	Vastine
1. Metsäkeskus on itsenäisenä julkisoikeudellisenä laitoksena metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulosohtauksessa sekä sen valvonnan alainen. Metsäkeskus tarkastelee kokonaisuutta metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Metsäkeskus kiinnittää lausunnossaan huomiota myös hankkeen ympäristövaikutuksiin. Metsäkeskuksen lausunnon näkökulmana on kaavahankkeen aiheuttama muutos alueen maankäytössä. 2. Valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälaki (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Yleiskaavan muilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden	1. Merkitään tiedoksi 2. Merkitään tiedoksi

metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassa-oloon, kuten lakiin metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (metka) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.	
Hankkeen vaikutukset metsätalouteen 3. Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä (5.5.2017/254) säädetään vaikutusten selvittämisestä kaavaa laadittaessa: "Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävät suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia." 4. Metsäkeskus esittää, että kaavatyön yhteydessä arvioidaan vaikutuksia myös alueen metsätalouden harjoittamiseen, joka on alueella merkittävä elinkeino. Metsäkeskus muistuttaa sen avoimesta metsävara- ja luontotiedosta, joka on jatkossakin vapaasti	3. Merkitään tiedoksi 4. Kaavaselostuksessa ja YVA-selostuksessa on arvioitu vaikutuksia myös alueen metsätalouden harjoittamiseen. Vaikutus arvioidaan vähäisen kielteiseksi. Tuulivoimaloiden alue säilyy edelleen pääosin metsätaloustaloudessa. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustalouden alue, M-1. Alueen parantuva tiestö ja talvikunnossapito hyödyttävät myös metsätalouden harjoittamista. Rakennusaikana muu liikenne ohimenevästi lisääntyy alueella ja alueen käyttöön voi tänä aikana kohdistua ohimeneviä alueellisia rajoituksia. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 15, Luonnonvarojen hyödyntäminen.

hyödynnettävissä vaikutusten arviointiin. Metsäkeskuksella on tietojärjestelmässään metsänomistajien yhteystiedot ja kattava metsä- ja luontotieto. Suomen metsäkeskuksen metsävaratieto on avointa aineistoa ja hyödynnettävissä valmistelutyössä. Metsäkeskukselle voi tehdä tietopyyntöjä suunnittelutyön tueksi, josta on hyötyä esimerkiksi metsänomistajien tavoittamisessa ja luontokartoituksissa. Lisätietoa Metsäkeskuksen verkkosivuilta: https://www.metsakeskus.fi/fi/asiointi/tietojenkasittely-ja-luovutus.	
Muita huomioita kaavaehdotuksen suunnittelua varten 5. Tapion raportteja 3: Metsätalouden näkökulmia yleiskaavamerkintöihin ja -määräyksiin sekä maisematyölupaan -raportti nostaa esiin ajankohtaisia yleiskaavoitukseen liittyviä metsätaloudellisia näkökulmia ja taustoittaa maankäytön suunnitteluun väistämättä kuuluvaa yhteensovittamista alueiden eri käyttötarkoituksiin. 6. Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet tulee huomioida sähkönsiirron ja voimaloiden sijoittelussa. Lähtökohtaisesti luo- alueita ei tule esittää yleiskaavassa alueilla, joilla sovelletaan metsälakia. Lisäksi on merkintöjen osalta huomioitava esimerkiksi liito-oravan kohdalla, että Tapion raportteja 3: Metsätalouden näkökulmia yleiskaavamerkintöihin ja -määräyksiin sekä maisematyölupaan -teoksessa todetaan: "Metsätalouden näkökulmasta liito-oravan merkitseminen luo-merkinnällä ja siihen liittyvä metsätaloutta rajoittava määräys ovat tarpeettomia, koska metsälain 2 §:ssä säädetään luonnonsuojelulain noudattamisesta ja 14 b §:ssä liito-oravailmoituksesta." 7. Monimuotoisuuteen liittyen Metsäkeskus esittää, että kaavakarttojen metsätalousalueille ei merkitä luo-merkintöjä tai muita suojelumääräyksiä, jotka huomioidaan tuulivoiman sijoittelussa. Huomioitavaa on myös, että erilaisten	5. Merkitään tiedoksi 6. Merkitään tiedoksi Liito-oravan, kuten muiden direktiivilajien elinpiiristä vain osa, eli levähdys-, pesimis- ja ruokailualueet merkitään (luo)-merkinnällä. Liito-orava voi liikkua alueella tätä aluetta laajemmin. Alerajaukset perustuvat laadittuihin luontoselvityksiin. Havaitut luontoarvot tulee joka tapauksessa ottaa huomioon metsätaloutta harjoitettaessa. ELY-keskus on arvioinut, että huomioon otettavat luontoarvot tulee kaavoitus käytännön mukaan esittää kaavamerkinällä. Yleiskaavan sisältövaatimukset, MRL 39 §, edellyttävät myös arvojen vaalimista. 7. Merkitään tiedoksi. Alueen arvot on huomioitu voimalasijoittelussa. Mikäli alueen suojeluarvot tai käyttö muuttuvat, aluetta laajennetaan tai se poistuu tuulivoimatuotannon käytöstä, arvioidaan kaavan ajantasaisuus uudelleen. Tämä koskee myös luo-merkintöjä. Mikäli (luo)-merkinnän mukainen todennettu luontoarvo poistuu tai sen sijainti muuttuu, voi viranomainen huomioida tämän lupaharkinnassaan.

elinympäristöjen rajaukset ja eliöiden esiintyminen voi muuttua ajan saatossa. Kaavan staattinen muoto ei siksi sovellu näiden alueiden esittämiseen, vaan rajaukset on hyvä tehdä kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaan. Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan kohteiden esittäminen esimerkiksi oikeusvaikutusettomalla liitekartalla on parempi vaihtoehto, kuin alueiden esittäminen yleiskaavakartalla. 8. Suomen metsäkeskus muistuttaa lopuksi, että tarvittaessa asiantuntijamme ovat käytettävissä kaavoitustyössä esille tuleviin kysymyksiin metsälainsäädännön tulkintaan liittyen.	Oikeusvaikutukseton liitekartta on mahdollista laatia vuorovaikutuksen tueksi, asian arvioimisen helpottamiseksi tai viranomaiskäyttöön, mutta rakentamisen ja toimenpiteiden luvitus rakennusvalvonnan toimesta perustuu kaavakarttaan, sen merkintöihin ja määräyksiin. 8. Merkitään tiedoksi.
---	--

Lausunto: MTK	Vastine
1. Näkemyksemme mukaan kunnan kannattaa hyväksyä vain sellainen kaava, joka toteuttaa vain sille määritellyn tarpeen ja tehtävän: tuulivoimaloiden sijainnin ohjaus, sillä kaava toimii rakennuslupien perusteena. Kaavaluonnoksessa esiin nostetut luontoarvot huomioidaan osana voimaloiden sijainnin ohjausta maankäytön yhteensovittamisessa, eli voimala väistää eikä luontoarvo. Pelkkä rakentamishjaus ja rakennuspaikkojen osoittaminen riittää. 2. Kaavaprosessin yhteydessä kunnan tulee pohtia, kannattaako sen hyväksyä kaava, joka tekee kunnasta suojelu- ja valvontaviranomaisen ohi luonnonsuojelulainsäädännön mukaisen viranomaisen ja tuo kunnalle mahdollisesti korvausvelvollisuuden aiheutusta käytönrajoituksesta ja kaavasuojelusta?	1. Merkitään tiedoksi Alueen arvot on huomioitu voimalasijoittelussa. Mikäli alueen suojeluarvot tai käyttö muuttuvat, aluetta laajennetaan tai se poistuu tuulivoimatuotannon käytöstä, arvioidaan kaavan ajantasaisuus uudelleen. Tämä koskee myös luo-merkintöjä. Mikäli (luo)-merkinnän mukainen todennettu luontoarvo poistuu tai muuttaa sijaintiaan, voi viranomainen huomioida tämän lupaharkinnassaan. 2. Merkitään tiedoksi.

Kaavamerkinnöistä ja -määräyksistä: luo-1 ja luo-2 3. Merkintöjä ei ole syytä ottaa mukaan kaavaan, koska sekä liito-oravan että viitasamakon elinpiirit eivät välttämättä ole pysyviä eli niiden paikat voivat muuttua. Lisäksi asiasta säädetään jo Luonnonsuojelulaissa, joten on selkeämpää, että suojelua määritetään vain Luonnonsuojelulain kautta, jolla luontodirektiivi on näiltä osin kansalliseen lainsäädäntöön implementoitu. Lait on siis turvattu lain nojalla (sama koskee saukkoa). 4. Kaavamerkintä vaikuttaa olevan informatiivinen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa sen aluemuotoisesti eikä piste-mäisesti. Kaavaehdotus on toteuttamassa laajempaa ja tiukempaa suojelua ja käytönrajoitusta kuin lainsäädäntöimme edellyttää, minkä seurauksena kunta on korvausvelvollinen. 5. Liito-orava huomioidaan jo nyt osana normaalia metsätaloutta ilman kaavaohjausta, metsätalous ja liito-orava pystytään yhteensovittamaan. Kaava pikemminkin sekoittaa, kun kunta tulee kolmanneksi viranomaiseksi ELY-keskuksen ja metsäkeskuksen lisäksi tulkitsemaan toiminnallisia rajoja. Kunnan mukaan tulo hankaloittaa metsätalouden ja liito-oravan yhteensovittamista. 6. Metsäkäyttöilmoituksen yhteydessä automaattivalvonta tunnistaa viranomaisrekistissä olevat lakikohteet ja antaa automaattiviestin niiden huomiointitarpeesta. 7. Lisäksi huomautamme, että MRL 128 § mukainen toimenpidelupa puun kaatamiseen M-alueella on lainvastainen. 8. Lyhyesti: Kaava/merkintä ei tuo asiaan lisää arvoa luonnonsuojelunäkökulmasta ja se	3. Merkitään tiedoksi. Myös kaavojen ajantasaisuutta arvioidaan uudempien selvitysten ja kertyneen tiedon pohjalta. Kts. vastine, kohta 1. 4. Merkitään tiedoksi. 5. Merkitään tiedoksi. 6. Merkitään tiedoksi. 7. Merkitään tiedoksi. Kaavakartalla voidaan antaa merkintöihin liittyviä sekä yleismääräyksiä erityisten arvojen turvaamiseksi. Määräys ei koske koko M-1 aluetta, vaan ainoastaan alueita, joilla on todettu suojeluarvoja (luo-1). 8. Merkitään tiedoksi. Kaavamerkintä konkretisoi havaitun luontoarvon ja ohjaa toimenpiteiden luvitusta. Rakentamisen ja toimenpiteiden luvitus rakennusvalvonnan toimesta perustuu kaavakarttaan, sen merkintöihin ja määräyksiin.
--	--

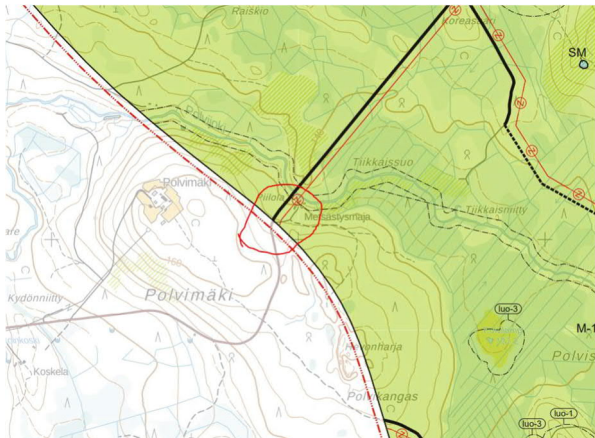
on omiaan heikentämään asian ja eri viranomaisten roolituksen selkeyttä.	
luo-3 9. Näkemyksemme mukaan erittäin epäselvä ja jäsentymätön merkintä. Mikä on merkinnän arvo ja merkitys kaavan tavoitteen kannalta? Onko kohteilla lainsäädännönmukaisia suojeltavia luontoarvoja tai kasveja? Mihin nämä merkinnät perustuvat? Mikä on merkinnän merkitys/ohjaava vaikutus? 10. Kaavamerkintä vaikuttaa olevan informatiivinen erityisominaisuutta osoittava merkintä, joka osoittaa sen aluemuotoisesti eikä pistemäisesti. Kaava toteuttaa laajempaa ja tiukempaa suojelua ja käytönrajoitusta kuin lainsäädäntömme edellyttää, minkä seurauksena kunta on korvausvelvollinen.	9. Merkitään tiedoksi. Merkinnällä varmistetaan havaitun luontoarvon suojelun toteutuminen. Alueilla on suojeltavia, uhanalaisia tai direktiivilajeja, kasveja, luontotyyppisiä tai eläimiä (saukko), jotka perustuvat asiantuntijan laatimaan luontoselvitykseen. Merkinällä turvataan siis kaavan sisältövaatimusten toteutuminen. 10. Merkitään tiedoksi.
Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue (nat): 11. Selkeintä on merkitä vain ne Natura 2000-alueet, jotka todella ovat lopullisia Natura 2000-alueita (tarkat rajat ja suojelun perusteena olevat luonnonarvot ovat tiedossa) Kaavaan ei pidä ottaa mitään erityisiä määräyksiä / ehtoja tms. Natura 2000-alueisiin liittyen, koska Luonnonsuojelulaissa on suoraan EU-direktiiveihin perustuva sääntely siitä, mitä oikeusvaikutuksia Natura 2000-alueilla on (mm. hankkeiden ja suunnitelmien arviointivelvollisuus sekä yleinen heikentämis-kielto, jonka mukaan Natura 2000-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää) 12. Kunnan on myös hyvä pohtia, haluaako se olla valvova viranomainen, kun ELY-keskukset ovat lainmukainen valvova suojeluviranomainen Natura -alueiden osalta?	11. Merkitään tiedoksi. Kaavamääräykset on täsmennetty esitettyyn muotoonsa yhteistyössä alueidenkäytöstä vastaavien ja kaavasta lausuvien viranomaisten kanssa. 12. Merkitään tiedoksi. MRL:n 42 § mukaan "Viranomaisten on suunnitellissaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista". 13. Merkitään tiedoksi. Vastuullinen viranomainen lausuu tarvittaessa mahdollisista toimenpiteistä. 14. Merkitään tiedoksi.

Natura 2000 -sopimuksessa/suojelupäätöksessä esitetään määräykset esim. metsätaloustoimien osalta? Mikäli kunta rajoittaa sopimusta/suojelupäätöstä tiukemmin, niin kunnalle voi tulla korvausvelvollisuus. 13. Kaavamääräyksen tulee olla selkeä, yksiselitteinen ja tarpeellinen. Ko. määräys on varsin epäselvä: Määritteleekö kunta aina tapauskohtaisesti kaavan hyväksymisen jälkeen, mitä saa tehdä? 14. Lyhyesti: Kaava/merkintä ei tuo asiaan lisäarvoa luonnonsuojelunäkökulmasta ja se on omiaan heikentämään asian ja eri viranomaisten roolituksen selkeyttä.	
Hankkeen vaikutukset 15. Kohdassa 12.7. on kuvattu ilmastonmuutoksen vaikutuksia metsätalousalueisiin. Huomautamme, että kaavan vaikutuksia arvioitaessa ei liene syytä arvioida ilmastonmuutoksen vaikutuksia vaan kaavan vaikutuksia. Erityisesti tulisi arvioida vaikkapa em. luo -merkintöjen vaikutuksia metsätalouteen. Tässä yhteydessä kysymmekin, onko ko. merkintöjen kohdalta tehty vaikutusten arviointi, ml. taloudelliset vaikutukset?	15. Merkitään tiedoksi. Kaavasta lausuvien viranomaisten lausunnon pohjalta kaavaselostuksessa on esitetty ilmastonmuutoksen vaikutus alueen käyttöön, huomioiden kaksi pääkäyttötarkoitusta, tuulivoimatuotanto ja metsätalous. Hyväksymisvaiheessa tätä on lausunnon mukaisesti täsmennetty myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen osalta. Luo-alueita koskevien merkintöjen tai määräysten ei katsota aiheuttavan maanomistajalle kohutonta haittaa. MRL 41 §: Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (<i>suojelumääräykset</i>).

Lausunto: Savon Voima	Vastine
1. Kaava-alueella ei sijaitse Savon Voima Verkko Oy:n (SVV) suurjännitteistä jakeluverkkoa. SVV:n 0,4 kV jakeluverkkoa sijaitsee hieman aivan kaava-alueen rajalla kuvassa 1 ympyröidyssä kohtaa. Mikäli jakeluverkon läheisyydessä tehdään töitä, tulee	1. Merkitään tiedoksi. Hanketoimija huolehtii tarvittaessa vaadittavista turvaetäisyyksistä sekä pyytää verkkoyhtiöltä lausunnon.

toimijan huolehtia vaadittavista turvaetäisyyksistä sekä pyytää verkkoyhtiöltä lausunto. Alustavan sähkönsiirtoreitin varrella sijaitsee jakeluverkkoa, mikä tulee ottaa huomioon hankkeen edetessä (mm. risteämät, vaara-
jännitteet ja turvaetäisyydet).

2. Tämän tuulivoimahankkeen mahdollinen liityntäpiste on SVV:n suurjännitteisessä jakeluverkossa. Liitynnän edellyttämä liittymisso-
pimus liityjän ja SVV:n välillä on tehtävä hy-
vissä ajoin. Liitynnän teknisen toteutuksen
osalta on tehtävä tarvittavat selvitykset yh-
teistyössä SVV:n ja Fingridin kanssa. Lopulli-
sesta liittymistehosta, liityntäaikataulusta, tar-
kasta liityntäpisteestä ja liitynnän teknisestä
ratkaisusta sovitaan erillisellä liittymisso-
muksella, jossa huomioidaan verkon tilanne
liittymishetkellä.



2. Merkitään tiedoksi.

Liittymissopimus liittäjän ja SVV:n välillä tehdään hyvissä ajoin. Lisäksi tehdään tarvittavat selvitykset yhteistyössä SVV:n ja Fingridin kanssa.

Lausunto: Fingrid	Vastine
1. Tuulivoima-alue sivuaa Fingridin 400 kV ja 110 kV voimajohtoja sekä Järvilinjan vahvistamisen voimajohtohanketta, jossa rakennetaan uusi 400 + 110 kV voimajohto. Valtioneuvosto on myöntänyt Fingridille Järvilinjan vahvistamiselle johtoreitin lunastusluvan 21.12.2023. Uuden voimajohdon yleissuunnittelua on tehty vuosina 2021-2022 ja rakentaminen on käynnissä. Lisätietoa	1. Merkitään tiedoksi. 2. Merkitään tiedoksi. Hanketoimija pyytää tarpeelliset risteämälausunnot hankkeen edetessä.

voimajohtohankkeesta saa verkkosivulta https://www.fingrid.fi/kantaverkko/rakentaminen/hankkeet/jarvilinear-vahvistaminen/. 2. Meillä ei ole kommentoivaa kaavaehdotuksesta. Tässä kaavalausunnossa ei kuitenkaan oteta kantaa sähkötekniisiin asioihin. Muistutamme, että voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot tai tarvittaessa sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.	
---	--

Lausunto: Telia	Vastine
1. Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta tai voimaloiden sijoituksesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle tai sen poikki ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. 2. Hankealueen molemmat sähkönsiirtojohtojen reittivaihtoehdot tulevat risteämään Telian olevia maakaapeleita. Tuulivoimahankkeen toimesta on tehtävä erikseen vaarajänniteselvitys (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot) sekä esitettävä tarvittavat Telian verkon suojaustoimenpiteet, mikäli niitä tarvitaan. Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com.	1. Merkitään tiedoksi. 2. Mikäli hanke edellyttää, hanketoimija tekee vaarajänniteselvityksen ja esittää tarvittavat suojaustoimenpiteet.

3 Lausunnot yhdistyksiltä ja seuroilta

Lausunto: Varpaisjärven riistanhoitoyhdistys	Vastine
--	---------

1. Varpaisjärven riistanhoitoyhdistys on riistanhoitomaksun maksaneiden metsästäjienomatoimisuuteen perustuva itsenäinen toimija, toiminta-alueena entinen Varpaisjärven kunnan alue Lapinlahdella. Riistanhoitoyhdistys vastaa kestävän riistatalouden edistämisestä toiminta-alueellaan, huolehtii metsästäjien vapaaehtoistoiminnan edistämisestä ja organisoinnista sekä hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät.

Iso-Petäjämäkeen suunnitellun tuulivoimapuiston kaukovaikutusalue, 5–10 km, tulisi Varpaisjärven riistanhoitoyhdistyksen alueella koskemaan 3 metsästysseuran ja 4 hirsiseurueen metsästysaluetta.

2. Mahdolliset siirtolinjat Petäjämäestä Varpaisjärven sähköasemalle (Mäkikylän tien varrella) tai uudelle, rakennettavalle muuntoasemalle Varpaisjärven Kivisuon reunaan, vaihtoehdoissa SVE 3 A-D rikkisivat yhtenäistä riistan asuinalueita pysyvästi.

3. Petäjämäen tuulivoimapuistoon suunnitellut tuulivoimalat ovat kooltaan edelleen massiivisia, 280 m korkeita, vaikka niiden korkeutta onkin laskettu, teholtaan 6–10 MW, laitteita, joita ei ole Suomessa vielä rakennettu, eikä niiden vaikutusta ympäristöön tai luontoon, ja etenkin riistaeläimiin ei ole voitu riittävästi mitata tai tutkia.

4. Suomessa on käynnissä tutkimuksia tuulivoiman vaikutuksista luonnonvaraisiin eläimiin, mutta tuloksia tai julkaisuja ei ole vielä saatavilla. Tuulivoimatuotannon pitkäaikaisvaikutuksia ei vielä tunneta. Hanke lisää metsäkatoa, sillä puusto kaadetaan voimaloiden ja sähkönsiirtoreittien alueelta. Tuulivoimarakentamisella on kielteinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen.

5. Kyseessä on teollinen rakentaminen. Suunnitellun tuulivoimapuiston alueen metsäinen alue muuttuisi pysyvästi

1. Merkitään tiedoksi.

2. Merkitään tiedoksi. Hanketoimijan tavoite on, että toteutus kohdistuisi vaihtoehdoille SVE1 ja SVE2, eikä suuntautuisi Varpaisjärven suuntaan. Tätä ei kuitenkaan ratkaista tällä osayleiskäytävällä. Reitti tarkentuu myöhemmin.

3. Vaikka esitetyn kokoisia voimaloita ei olisi vielä toteutettu, voidaan niiden vaikutukset pitkälti arvioida YVA-, eli ympäristövaikutusten arvioinnissa. Mitattavissa olevat vaikutukset, kuten välke- ja meluvaikutukset, on mallinnettu huomioiden voimaloiden mittasuhteet ja niiden vaikutukset on arvioitu asiantuntijaselvityksissä ja YVA-selostuksessa.

Voimaloiden korkeutta ja määrää on lisäksi vielä tarkistettu hyväksymisvaiheessa. Voimaloita on nyt yhteensä 11 ja ne ovat enintään 270 metriä korkeita.

Kaavan sekä YVA:n laatimisen aikana on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomais- tahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja edellytettuihin tai tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Vaikutukset eläimistöön on esitetty ja arvioitu YVA-selostuksessa.

4. Merkitään tiedoksi.

Vaikutukset eläimistöön on arvioitu ja lieventämistoimet on esitetty YVA-selostuksessa.

Vaikutukset eläimiin on arvioitu kohdissa 6. Linnusto, 7. Direktiivilajit ja muu huomion arvoinen eläimistö.

YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille.

Vaikutuksen luonnon monimuotoisuuteen arvioidaan olevan hankealueen osalta kohtalaisen

teollisempaan suuntaan. Kaavoituksen tulisi kohdistua sinne, missä vaikutuksia ympäristöön luontoon tulisi mahdollisimman vähän, eli valmiiksi rakennettuun ympäristöön.

6. Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen toteutuminen johtaisi väistämättä tuulivoimapuiston kaukovaikutusalueen metsäalueen pirstoutumiseen, joka muuttaisi alueen riista-eläinten elinalueita ja kulkureittejä. Samalla alueen luontoarvot vähenevät ja kärsivät. Maisemamuutokset olisivat pysyviä.

Tämä koskee myös Varpaisjärven riistanhoitoyhdistyksen alueelle suunniteltuja sähkönsiirtolinjoja SVE3 A-D. Kyseisten siirtolinjojen puustoa jouduttaisiin poistamaan 38–44 ha reitistä riippuen.

7. Tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien rakentaminen, käytön aikainen toiminta ja käytön lopettamisen aikainen toiminta vaikuttavat suorasti ja epäsuorasti ympäristöön. Väliaikaiset ajoreitit, metsänhakkuut, raivaukset ja rakentamisen aikainen työmaaparakkikylä jättävät ympäristöön jälkiä, joiden korjaaminen on hidasta.

8. Tuulivoimapuiston rakennusvaihe vaikuttaisi alueen eläimistön liikkumiseen, liikenne alueella lisääntyisi, riistakolarien riski kasvaisi. Tämä koskee myös sähkönsiirtoreittien rakentamista. Kyseiset alueet ovat hirvien laidunalueita sekä kesällä että talvella. Luonnonvaraiset eläimet reagoivat herkästi muutuksiin asioihin, varsinkin vasomiset ja poikimiset häiriintyvät herkästi ja eläinten kulkureitit muuttuvat. Laidun- ja syöntialueen jääminen tuulivoimarakentamisen alle lisää kulkureittien muuttumista.

9. Metsäkanalintujen soidinkäyttämisen ja pesimisen on todettu häiriintyvän tuulivoimapuistosta, etenkin rakentamisvaiheessa. Siirtolinjat lisäävät metsäkanalintujen törmäyksiä johtoihin. Voimalinjoista on todettu kuuluvan

kielteinen ja sähkönsiirron osalta pääosin vähäisesti kielteinen.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 8, Monimuotoisuus.

Vaikutuksia eläimistöön ja monimuotoisuuteen on mahdollista lieventää YVA-selostuksessa esitetyillä lieventämistoimilla.

5. Tuulivoimaloden sijoittumista rakennettuun ympäristöön rajoittaa usein joko asutuksen läheisyys tai muulle rakentamiselle tai liikenteelle aiheutuva vaara.

Tuulivoimaloiden alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustalteen alue, M-1. Aluetta voi käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä.

6. Maisema- ja luontovaikutukset on arvioitu ja lieventämistoimet esitetty YVA-selostuksessa.

Maisemavaikutukset ja lieventämistoimet on esitetty kohdassa 19. Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö sekä arkeologinen kulttuuriperintö.

ELY-keskus on arvioinut maisema vaikutukset yhdeksi merkittävimmistä vaikutuksista hankkeessa. ELY-keskus arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla toteutettuna eivät aiheuta kohteiden arvoin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle.

Luontovaikutusten arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14 ja maisemavaikutukset kohdassa 19. Arviointi käsittelee myös sähkönsiirtoalueet. Lopullinen reitti valikoituu vasta hankkeen myöhemmässä suunnitteluvaiheessa ja sitä koskien laaditaan tarkentavat luontoselvitykset ELY:n lausunnon mukaisesti.

äänihäiriötä, joka häiritsee jatkuvana meluna luontoa ja sen eläimistöä, myös riistaeläimiä. Tuulivoimaloista aiheutuva matalataajuus-melu ja välke vaikuttaa alueen käyttäjiin ja eläimistöön.

10. Varpaisjärven riistanhoitoyhdistys arvioi tuulivoimapuiston vaikutukset riistaeläimille suuriksi, peruuttamattomiksi. Pitkän aikavälin vaikutuksia eläinlajistoon tulee ottaa huomioon ko. tuulivoimaosayleiskaavan laadinnassa. Teollisen rakentamisen vaikutuksista on tietoa olemassa ja vaikutukset tulisi huomioida pitkällä tähtäimellä, koska tuulivoimaa rakennetaan vuosikymmeniksi. Vaikutusten mitta lisääntyy lähialueille suunniteltujen tuulivoimapuistojen myötä, yhteisvaikutukset kasvavat merkittävimmäksi. Lähelle on suunniteltu Savolan ja Tielammen tuulivoimapuistot.

11. Metsästäminen seurojemme alueella vaikeutuu tuolla mahdollisella tuulivoimapuiston kaukovaikutusalueella sekä suunnitelluilla sähkönsiirtolinjoilla. Yhtenäiset metsäalueet vähenevät, metsästysviihtyvyyden väheneminen luonnon pysyvän muuttumisen vuoksi.

12. Varpaisjärven riistanhoitoyhdistys arvioi vaikutuksia metsästykseseen erittäin suuriksi rakentamisen ja purkamisen aikana, normaalityötoiminnan aikana suuriksi. Liikkuminen alueella hankaloituu lisääntyneen liikenteen vuoksi, koirien liikkuminen alueella lisääntyneen liikenteen vuoksi on vaarallista. Epäselvää on myös tuulivoimapuiston vaikutukset radio- ja muuhun verkkoliikenteeseen, kuten GPS-seurantaan.

13. Sähkönsiirtolinjojen rakentaminen Iso-Petäjämäestä Varpaisjärvelle, vaihtoehdot SVE3 A-D, veisivät seurojemme metsästäysalueesta ison osan, metsän kaataminen kaivantaista riistan asuinalueutta ja rajoittaisi ampumista kyseisellä alueella. Tuulivoiman

Kaavaselostukseen on täydennetty metsävaikutusten arviointia. Kts. vastine kohta 4.

7. Rakentamisen yhteydessä syntyneet muutokset luontoon maisemoidaan niiltä osin, kun alueita ei enää tarvitse pitää raivattuna esim. liikennöintiä tai huoltoa varten.

Rakentamisaikaiset vaikutukset on arvioitu osittain alueittain osana YVA-selostusta.

8. Rakentamisvaihe on verrattain lyhytkestoinen vaihe tuulipuiston käyttöä edeltäen. Vaikutukset on arvioitu ja lieventämiskeinot on esitetty YVA-selostuksessa.

Kts. vastine kohta 4.

9. Linnusto- ja eläimistövaikutukset on kuvattu ja arvioitu osana YVA-selostusta. Luonto vaikutusten arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.

Kts. myös vastine kohta 4.

YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitaajuisten sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 17, Melu.

10. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa on arvioitu YVA-selostuksessa osittain.

Yhteisvaikutuksia luontovaikutusten, maiseman ja melun osalta on kuvattu YVA-selostuksen kohdissa 6, Linnusto, 7. Direktiivilajit, 8, Monimuotoisuus, kohdassa 19. Maisema, rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kohdassa 17, Melu.

Tuulivoimalla pienennetään ilmastonmuutokseen vaikuttavaa hiilijalanjälkeä, mikä ehkäisee

vaikutusta metsästykseseen olisi syytä arvioida huolellisesti.

14. Suunnitellun sähkönsiirtolinjan SVE3B joko aivan alla tai sen välittömässä läheisyydessä Mäkikylän tien varrella on Varpaisjärven kunnan vanha kaatopaikka, joka on peitetty ja poistettu käytöstä 1990-luvulla. Tämän alueen mahdollinen kaivaminen aiheuttaa ympäristötuhoa.

15. Varpaisjärven Riistanhoitoyhdistys esittää VE0-vaihtoehtoa Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen toteuttamiseen, niin että hanketta ei toteuteta, eikä Lapinlahden Iso-Petäjämälle rakenneta tuulivoimapuistoa, eikä sen vaatimia sähkönsiirtolinjoja. Tällä alueella tulee säilyttää mahdollisuus kestävään riistanhoitoon ja metsästykseseen sekä turvata alueen eläimistön säilyminen ja luonnon monimuotoisuus.

Liitteenä Varpaisjärven riistanhoitoyhdistyksen hallituksen kokouspöytäkirjanote 21.8.2024, jolloin tätä Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa käsiteltiin. Alkuperäinen, tarkastettu ja allekirjoitettu pöytäkirja on nähtävillä sihteerillä.

tehokkaasti luontokatoa ja luonnonvaraisen luonnon peruttamattomia muutoksia ilmastomuutoksen seurauksena.

Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä.

11. Aluetta voidaan edelleen käyttää metsästykseseen. Parantunnettava tiestö alueella edesauttaa siellä kulkemista myös talviaikaan, sillä tiestö pidetään aurattuna läpi talven.

Pirstaloituminen on huomioitu ja vaikutukset monimuotoisuuteen on arvioitu YVA-selostuksessa kappaleessa 8. Monimuotoisuus.

12. Merkitään tiedoksi.

Rakentamisaikaiset vaikutukset liikenteeseen ja virkistykseen sekä metsästykseseen on arvioitu ja esitetty YVA-selostuksen osissa 10. liikenne ja 23. Virkistys ja metsästys

Rakentamisaikaiset vaikutukset ovat kestoaltaan väliaikaisia, kohdistuvat alueelle osa-alueittain ja ovat tuulipuiston toiminnanaikaiseen käyttöön verrattuna lyhytaikaisia.

13. Tuulivoiman vaikutusta metsästykseseen on arvioitu osana YVA-selostusta.

Hankkeen vaikutukset metsästykseseen ja virkistykseen arvioitiin kohtalaisen kielteiseksi.

Parantuva ja talvikunnossapidettävä tiestö helpottaa alueen saavutettavuutta myös metsästyksen näkökulmasta.

Normaalitoiminnan aikana sähkönsiirtoreittien vaikutusten suuruus metsästykseseen arvioidaan lähinnä vähäisen kielteiseksi.

	Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 23. Virkistyskäyttö ja metsästys. 14. Merkitään tiedoksi. Kaatopaikka on mahdollista huomioida jatko-suunnittelussa, mikäli perustellun päätelmän mukaan vaikutuksiltaan vähäisintä ja näin ollen ensisijaista sähkönsiirtoreittivaihtoehtoa (SVE2) ei voitaisi toteuttaa. 15. Merkitään tiedoksi.
--	---

Lausunto: Lapinlahden erämiehet ry	Vastine
1. Lapinlahden Erämiehet ry on Lapinlahden taajamaa lähinnä oleva metsästysseura. Metsästysmaja, Piilolan pirtti, sijaitsee hankkeen suunnittelu alueella. Seura pysyy edelleen kannassaan ja vastustaa Iso-Petäjämäen erämaa tyyppisen alueen kokonaisvaltaista pirstoutumista, hävittämistä ja luonnon monimuotoisuuden tuhoamista teollisella tuulivoima tehdasalueella. Alueella on uhanalaisia eläimiä ja luontotyyppejä. 2. YVA selvityksessä Iso-Petäjämäen alue on todettu poikkeuksellisen runsaaksi pesimälinnustokartoituksella. Alueella on uhanalaisia eläimiä ja kasveja. Suora lainaus Iso-Petäjämäki, kaavaselostus 2.7.2024. "Pesimälinnustokartoitus toteutettiin sovellettuna versiona Luonnontieteellisen keskusmuseon piste laskentamenetelmästä. Pisteitä oli yhteensä 147, mikä on selvästi enemmän kuin monissa muissa lähialueella toteutetuissa tuulivoima-alueiden pesimälinnusto kartoituksissa. " Lapinlahden Erämiehet ry muistuttaa, että alueen poikkeuksellisuus on huomattu ja sitä	1. Merkitään tiedoksi. Piilolan pirtti on tunnistettu kaava-alueelle sijoituvaksi muuksi rakennukseksi. Alueen uhanalainen eläimistö on todennettu selvityksin ja vaikutukset siihen sekä luonnon monimuotoisuuteen on arvioitu osana YVA-selostusta kohdissa 6. Linnusto, 7. Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit ja muu huomionarvoinen eläimistö. 8. Monimuotoisuus ja 13, kasvillisuus ja luontotyyppit Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen luonne poikkeaa oleellisesti perinteisestä teollisuusalueesta toteutuksen jälkeenkin sen em. käyttömahdollisuuksien (metsästys, ulkoilu, virkistys, marjastus) ja ympäristövaikutusten osalta (päästöt, lastausliikenne). 2. Merkitään tiedoksi.

vastustavat myös Pohjois-Savon Luonnon-suojelupiiri, Lintuyhdistys Kuikka ry ja Kuopion Elokapina.

3. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat turvallinen ja terveellinen elinympäristö. Lapinlahden Erämiehet vaativat alueen turvallista käyttöä jäsenilleen perheineen ja muistuttavat Lapinlahden kuntastrategiasta, jossa päätavoitteissa on maininta yleisestä hyvinvoinnista ja perhe myönteisyydestä. Lapinlahden Erämiehet ry on seura, jossa lapinlahtelaiset harrastavat perheineen. Hyvinvointiin kuuluu myös, että Lapinlahden kunnan asukkaat ovat samalla arvoasteikolla lisälmen puolen asukkaiden kanssa. Lisälmen kaupunki on päättänyt 2 km suojaetäisyydestä voimalan ja asutuksen välillä. Vaa-dimme Lapinlahden kuntaa ottamaan vähintään saman suojaetäisyyden käyttöön hanketta suunniteltaessa.

4. Vastustamme voimalapaikka 3. Palo-metsä, sijoittamista luonnontilaisen lähteen viereen. Lähteet ovat vesilain nojalla suojeltuja. Voimala sijaitsee myös muinaisjäännöskohteen (tervahauta) vieressä. Voimala on sijoitettu liian lähelle Polvimäentietä, mikä on turvallisuusriski seuramme jäsenille tiellä liikuttaessa.

5. Vastustamme voimalapaikka 4. Aumakan-gas, sijoittamista luonnonsuojelualue, Hukkasuo Natura 2000, välittömään läheisyyteen. Äänen voimakkuus voimalan juurella on 60 dB. Vaikutuksen herkkyys arvioidaan pesimälinnuston kohdalla suureksi. Arvioon vaikuttaa Hukkasuon Natura-alue, joka on linnuston monimuotoisuuden kannalta merkittävä. Lisäksi hanke alueelta löydettiin lukuisia metson ja teeren soidin paikkoja ja alueella esiintyy kattavasti uhanalaisia lajeja ja lintudirektiivin lajistoa. Soidin voi häiriintyä erityisesti lajeilla, joiden laulu ei ole valmiiksi kauas kantava tai joiden laulun äänen

Kts. vastine 1.

Linnustovaikutukset on YVA-selostuksessa tunnistettu yhdeksi merkittävimmistä vaikutuksista. Kuvaus ja arvio linnustovaikutuksista ja lieventämistoimet on esitetty YVA-selostuksen kohdassa 6. Linnusto

3. Merkitään tiedoksi.

Alueella on turvallista liikkua, kun vältetään sään ääriolosuhteita, jolloin liikkuminen luonnossa on muutoinkin vähäisempää.

Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta.

Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähis-töllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Li-säksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maasto-muodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittumi-nen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.

4. Merkitään tiedoksi.

Alueen lähteet on kartoitettu luontoselvittäjien toimesta ja arkeologiset kohteet arkeologien toimesta. Molempien aluerajaukset on huomioitu voimalasijoittelussa, ja vaikutukset näihin on arvioitu YVA-selostuksessa.

Kts. vastine 1.

Liikennevaikutukset ja vaikutukset yleiseen turvallisuu-teen on arvioitu YVA-selostuksessa. Arvointi on esitetty YVA-selostuksen kohdassa 10. Liikenne ja 27. Onnettomuus- ja poikkeustilan-teet.

korkeus on matala. Tällaisia lajeja ovat esim. metso ja lapinpöllö. Melu voi häiritä myös pöllöjen kaltaisia lajeja, jotka saalistavat kuulonsa avulla. Lisäksi taustamelun voi olettaa vaikuttaa lähistön lintujen yleiseen hyvinvointiin. Taustamelu alueella vaikuttaa seuramme jäsenten luonto kokemukseen negatiivisesti. Erityisen herkkiä valosaasteelle ovat yöaktiiviset linnut esim. hankealueella havaitut helmipöllö ja lehtokurppa. Voimala 4. Aumakangas sijoittuu vajaan 60 m päähän Nasun ja Lehtomäensuon luonnonsuojelualueille laskevasta valuma-alueesta. Varpuspöllöjä havaittiin pitkin hankealuetta yhteensä 14 eri kohteessa yksin tai pareittain. Varpuspöllön selkeimmät keskittymät sijaitsevat Hukkasuon Natura-alueella tai sen lähiympäristössä. Varpuspöllö, uhanalaisuus vaarantunut, rauhoitettu. Suolajiston kannalta Hukkasuo Natura 2000 on merkittävin. Hukkasuo Natura 2000 alue on pesimälinnustokartoituksessa todettu lajistoltaan runsaaksi. Lisäksi Aumakangas on liito-oravien vanha havaintopaikka, joten on hyvin todennäköistä, että alueelta löytyy edelleen liito-oravia. Voimala paikka 4. Aumakangas sijaitsee 1,4 km päässä asutusta asunnosta. Voimala 4. Aumakangas on lähin voimala Lehtomäellä havaittujen lepakkojen elinalueesta. Voimala on sijoitettu liian lähelle Polvimäentietä, mikä on turvallisuusriski seuramme jäsenille tiellä liikuttaessa.

6. Muistutuksena mahdolliset vaarat seuramme jäsenten perheille. Tuulivoimalan kaatuminen, roottorin lavan irtoaminen, tulipalot ja irtoavat jääkimpaleet. Alueella liikutaan kelillä kuin kelillä. Voimalat 3. Palo-metsä ja voimala 4. Aumakangas sijaitsevat ainoalla tiellä mitä pitkin seuramme jäsenet liikkuvat harrastamaan Lapinlahden taajamasta tultaessa. Turvallisuudesta on oltava takuu lapsiperheille!

Alueella on turvallista liikkua, kun vältetään liikumista rakennustoimenpiteiden tai sään ääri-ilmiöiden aikana.

5. Merkitään tiedoksi.

YVA-selostuksen mukaan Hukkasuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin, alueen tärkeisiin kämmekkälajeihin tai Hukkasuon suojelutavoitteisiin ei arvioida kohdistuvan välillisiä tai välittömiä vaikutuksia. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 14, Luonnonsuojelualueet.

Esitetyt melutasot eivät muodostu terveydelle haitallisiksi, ellei aivan voimaloiden välittömässä läheisyydessä vietetä yhtäjaksoisesti tavanomaisesta metsästys- tai virkistyskäytöstä poikkeavia aikoja.

Lentoestevalojen häiriövaikutus valaistusolosuhteisiin on verrattain vähäinen, kun huomioidaan esim. tieliikenteen vaikutus valaistusolosuhteisiin.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen melun osalta kohdassa 17. Melu ja eläinten osalta 6. Linnusto, 7. Direktiivilajit ja 8. Monimuotoisuus.

6. Alueella on turvallista liikkua, kun vältetään poikkeavia sään ääriolosuhteita tai rakennusaikaa, jolloin liikkumista alueella voidaan joutua rajoittamaan turvallisuussyistä.

Rakentamisaikaiset riskit ovat melko tavanomaisia rakentamiseen ja siihen liittyvään kuljettamiseen liittyviä riskejä. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet

Voimalasijoittelussa on huomioitu riittävät etäisyydet tiestöön. Arviointi liikennevaikutuksista on

7. Metsästysseurat on ajettu ahtaalle, tuuli-voimateollisuus aluetta ei uskalleta vastustaa pelon vuoksi, että menetämme mahdollisuuden rakkaaseen harrastukseen. Lapinlahden Erämiehet ry on metsästysseura, joka haluaa tarjota edelleen jäsenilleen ja heidän perheilleen turvallisen liikkumisen alueella. Kunnioittaa luontoarvoja ja säilyttää Iso-Petäjämäen hiljaisen erämaa alueen myös tuleville Lapinlahden kunnan asukkaille. 8. Lapinlahden Erämiehet ry kannattaa vaihtoehtoa VEO-hanketta ei toteuteta	esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 10, Liikenne. 7. Merkitään tiedoksi. Kts. vastineen kohta 6. 8. Merkitään tiedoksi.
---	---

Lausunto: Pohjois-Ollikkalan Kyläyhdistys ry	Vastine
1. Pohjois-Ollikkalan kyläyhdistyksen näkökulmasta oman kylän tärkein vetovoimatekijä on luontoarvot, joiden vuoksi asukkaat ovat alueelle muuttaneet. Tuulivoimaloiden pelossa alueella on tapahtunut jo poismuuttoa, ja pelkäämme, että tämä vain kiihtyy. 2. Pohjois-Ollikkalan kyläyhdistys on huolissaan siitä, miten yksityisten maanomistajien ja kuntalaisten oikeusturva toteutuu, kun Lapinlahden kunnalla ei ole omaa kaavoittajaa, joka lain (MRL § 20) mukaan tulee olla yli 6000 asukkaan kunnassa. Kunta on vastuussa maankäytön ja rakentamisen ohjaamisesta alueellaan, ja ilman pätevää kaavoittajaa omassa kunnassa emme ole varmoja, toteutuuko kaikkien Pohjois-Ollikkalan kyläyhdistyksen alueella asuvien oikeusturva tuulivoimahankkeessa. 3. Miksi Lapinlahden kunta ei ole säätänyt suojaetäisyyttä asuin/ lomarakennuksiin? Lapinlahden ympäristölautakunta ei vaadi minimietäisyyttä, vaikka lisälmen kaupunki on vaatimassa 2 km minimietäisyyden	1. Merkitään tiedoksi. Alueen luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella. Lausunnoissa edellytettyihin toimenpiteisiin tai selvitystarpeisiin on reagoitu asianmukaisesti. 2. Merkitään tiedoksi. 3. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat myös muita lakeja, joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan ne toteuttavat osallisten

asutukseen. Kunnan on syytä huomioida laki eräistä naapuruussuhteista (17 §). 4. Pohjois-Ollikkalan kyläyhdistys yhtyy yhteysviranomaisen ja Aluehallintoviraston huomioihin, jotka on esitetty asiakirjassa YVA-yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä Iso-Petäjämäki 8.5.2024. Ennen hankkeen viemistä eteenpäin Pohjois-Ollikkalan kyläyhdistys vaatii mainittuihin puutteisiin / epäkohtiin tosiasioihin pohjautuvaa tietoa.	oikeusturvan toteutumista käytännön kaava-hankkeen valmistelussa. 4. Merkitään tiedoksi. Hankkeen vaikutuksista on laadittu kattava YVA-selostus. Siinä on esitetty hankkeen todennäköiset merkittävät vaikutukset ja se, miten vaikutuksia voidaan lieventää. Hankkeen vaikutuksista on tuotettu kattavasti tietoa päätöksenteon pohjaksi selvityksin ja mallinnuksin. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perusteluussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
--	---

Lausunto: Lapinlahti Maailmanparas paikka ry	Vastine
1. Iso-Petäjämäen hankealueen kaavoitus tulee välittömästi keskeyttää alueen luontoarvojen vuoksi sekä yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi. 2. Kuntalaisaloite (26.1.2023) Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen kaavoituksen lopettamiseksi ja 3 km suojaetäisyyksien määrittämiseksi on allekirjoittanut 756 kuntalaista, kiinteistöjä omistavaa tai hankealueella retkeilevää henkilöä, allekirjoittaneiden määrä tarkistettu 10.3.2024. 3. Osayleiskaava alue on virkistysalueena suosittu paikallisilla, sekä naapurikuntien henkilöillä luonnossa liikkumiseen, metsästykseseen (metsästyksen harrastajia yli 200), metsätalouteen, vapaa-ajanviettoon, marjastukseen, sienestystykseen ja koiraharrastuksiin.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella. Kaavahankkeen hyväksymisestä päättää demokraattisesti valittu kunnanvaltuusto. Valtuusto huomioi osallisten palautteen päätöksenteossaan. 2. Merkitään tiedoksi. Kunta on vastaanottanut kuntalasialoitteen ja päätösvalta aloitteen edistämisestä on sillä taholla/päätöselimellä, jonka päätösvaltaan asian käsittely kuuluu.

Alle 3 km säteellä tuulivoimaloista sijaitsee 99 kiinteistöä. 4. Muistutettakoon, että ELY-keskus korosti YVA:ssa terveysviranomaisten mukaan ottamista kaavoitukseen sekä Lintuyhdistys Kuikka ry:n, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin ja Kuopion Elokapinan kannanotot ja lausunnot alueen rauhoitettujen lajien ja ikimetsien säilyttämiseksi. 5. Tuulivoimateollisuusalue ei sovi suunnitellulle Iso-Petäjämäen alueelle: 5.1. Suojaetäisyyksiä tuulivoimalan ja asutuksen välille ei ole vielä määrätty Lapinlahden kunnassa. (lisäalassa 2 km suojaetäisyys ja iisalmelaisiin sitä 2 km sovelletaan Iso-Petäjämäen tuulivoimateollisuusalueeseen) 5.2. Hankealue vaarantaa useiden uhanalaisten/rauhoitettujen lajien tulevaisuuden (mm. liito-orava, lepakot, viitasammakko, saukot, useat uhanalainen linnusto ja kasvillisuus sekä suurpedot) Viite: luonnonsuojelulaki ja Natura 2000 -verkostoon, jotka suojelevat uhanalaisia lajeja ja arvokkaita luontokohteita. 5.3. Hankkeelta puuttuu kuntalaisten, lähiasukkaiden ja osallisten yleinen hyväksyntä. 5.4. Kaavoituksen negatiiviset vaikutukset heijastuvat myös niiden maanomistajien maille, jotka eivät tule maitaan vuokraamaan hankeyhtiölle. Esimerkiksi erään kiinteistön omistajat eivät ole, eivätkä tule allekirjoittamaan maanvuokrasopimusta ABO Energy Oy:n (aiemmin ABO Wind Oy) kanssa. 5.5. Aisomäentien varrella asuu useita lapsiperheitä, joiden lasten liikkuminen vaarantuu suuren liikennöinnin lisääntymisen seurauksena. Tiestön osuus kaavoituksessa on retuperällä. Sisäänmeno väylänä Aisomäentie vaatii huomattavaa perusparantamista, mikä	3. Merkitään tiedoksi. Vaikutukset virkistykseen on arvioitu osana YVA-selostusta, kohdassa 23. Virkistys ja metsästys. 4. Merkitään tiedoksi. Alueellinen terveysviranomais on osallistunut kaavan vuorovaikutukseen. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta. 5. Merkitään kannanotto tiedoksi. 5.1 Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu melusta terveydellistä haittaa. Tuulivoimaloiden alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästyksen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen virkistyskäyttömahdollisuudet ja sen aiheuttamat mahdolliset haitat ympäristölleen poikkeavat oleellisesti tavanomaisesta teollisuusalueesta. 5.2 Vaikutukset eläimistöön ja suojelualueisiin on arvioitu ja lieventämistoimet on esitetty YVA-selostuksessa. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen
---	--

lisää mahdollisten pakkolunastusten määrää ja osaltaan vaarantaa reitistön varren liito-oravien ja viitasammakoiden esiintymisalueet.

Myöskään kaavoituksessa esitetyt nykyiset tiestöt eivät ole kaikilta osin laisinkaan ajoväyliä, vaan osin umpeenkasvanutta Paavonpolku reitistöä.

5.6. Nykyiset suunnitellut tuulivoimaloiden sijoituspaikat voidaan miettiä vasta, kun Tielammen tuulivoimateollisuusalueen YVA on valmistunut, näiden kahden hankkeen yhteisvaikutukset on selvitettävä tarkoin ja yhteisvaikutukset tulevat muuttamaan olennaisesti suunnittelua.

5.7. Lähteiköt/Petäjäpuro ja Iikimetsät: Alueella sijaitsee useita Metsälain 10 § mukaan suojattuja kohteita: 167-vuotiaista iikimetsää, lukuisia lähteitä, Tielammen pohjavesialue ja kolme luonnonsuojelualuetta, joista yksin on Hukkasuo Natura 2000 alue. Uusien teiden rakentaminen ja alueella suoritettavat louhintajärjestelyt tulevat vääjäämättä vaikuttamaan negatiivisesti näihin kaikkiin.

5.8. Maisemavaikutukset: Teollisuustuulivoimaloiden rakentaminen muuttaa maisemaa merkittävästi ja muuttaa Lapinlahden kuntamaailmaa olennaisesti. Negatiiviset maisemavaikutukset yltävät Iisalmen puolelle. Ajaessa Iisalmen Lapinlahdelle negatiivinen vaikutus on maisemaan merkittävä, puhumatta-kaan ennen Nerokoulu koulua ja sen jälkeen. Lapinlahtea ei enää koettaisi houkuttelevana ja turvallisena asuinkuntana. Lukuisia ihmisiä muuttaisi pois Lapinlahden kunnasta, jos kaavahanke kunnassa hyväksytään. Ja valitettavasti moni perhe on jo muuttanut pois Lapinlahdelta tuulivoimakäyttöalueen vuoksi.

6. Hankkeen merkittävimmiksi ympäristövaikutuksiksi on suoritettussa YVA:ssa todettu

luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu (luo)-alueet.

Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”

Kaavan sekä YVA:n laatimisen aikana on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja edellytettöihin tai tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty asianmukaisesti.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6. Linnusto, 7. Direktiivilajit, 8. Monimuotoisuus, 13. Kasvillisuus ja luontotyypit ja 14. Luonnonsuojelualueet.

5.3 Merkitään tiedoksi.

Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista ei kuntalaisten kesken vallitse yksimielisyys.

Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa kaavahankkeeseen.

Kunta on kartoittanut erillisellä kyselyllä kuntalaisten suhtautumista tuulivoimaan ja tähän tuulivoimahankkeeseen. Kyselyn tulos ei tue tätä palautetta.

5.4 Merkitään tiedoksi.

Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on

vaikutukset varsinkin linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen. Hanke vaikuttaa suu-
restä myös lähialueen vakituisiin asukkaisiin
sekä kesäasukkaisiin.

7. Iso-Petäjämäen osayleiskaava ei myös-
kään palvele Lapinlahden kuntastrategiassa
mainittua tahtotilaa: Lapinlahti hyvän elämän
mahdollistajana - houkutteleva elinympäristö
kodille ja yrityksille ja hanke rikkoo ns. "La-
pinlahtihenkeä", kuntalaisten osallistaminen
ei ole toteutunut riittävässä määrin. Kunta-
laissa säädetään kuntalaisten oikeudesta
osallistua kunnan toimintaan (410/2015 22§).
Kunnan jäseniä ovat: 1) henkilö, joka kotikun-
talaissa (210/1994) tarkoitettu kotikunta ky-
seinen on (kunnan asukas), 2) yhteisö tai
säätiö, jonka kotipaikka on kunnassa, 3) se,
joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta
kunnassa. Kuntalaki 310/2015 §22 korostaa
asiaa: Kunnan asukkailla ja palvelujen käyt-
täjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kun-
nan toimintaan. Valtuuston on pidettävä
huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallis-
tumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista
ja menetelmistä. Lukuisista pyynnöistämme
huolimatta ei ehdottamaamme kuntalaisten
yhteistyöryhmää ole perustettu kaavoituksen
tueksi. Lapinlahden kunnanvaltuusto ei
myöskään ole mahdollistanut kuntalaisilleen
Kuntalain 310/2015 §22: Osallistumis- ja vai-
kuttamismahdollisuudet kohta 1) järjestä-
mällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia
sekä kuntalaisraateja. Kaikki tähän asti jär-
jestetyt tilaisuudet on johdettu hanketoimijoi-
den taholta.

8. Lapinlahden kunta ei ole ollut johtajan roo-
lissa yhdessäkään tuulivoimahanketilaisuus-
dessa – kunnanvaltuustosalin pöydän takana
ovat istuneet tuulivoimahanketoimijat. Nyt
kuntalaisilla ei ole ollut aitoa vaikuttamisen
mahdollisuutta, hanketoimijat ovat osana
kaavoitusprosessia järjestäneet vain

jo sopinut alustavasti maankäytöstä. Päätöksen-
teko on tietoinen sopimustilanteesta.

5.5 Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset,
jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi ha-
vaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella
kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä
(luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityi-
sen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-ora-
van, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja le-
vähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luon-
totyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakenta-
misalueet eivät sijoitu (luo)-alueille.

YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien liikenne-
turvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heiken-
tyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kulje-
tusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee pal-
jon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta. Toi-
saalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikku-
mista.

Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää
ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä
aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava
raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun
taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetuk-
set pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun lii-
kenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi.

Rakennusaika on kuitenkin kestoaltaan rajallinen ja
lyhyt verrattuna tuulipuiston toiminta-aikaan.

5.6 Hankkeen yhteisvaikutukset on arvioitu YVA-
selostuksessa osa-alueittain, mm. melu- ja välke-
mallinnusten pohjalta sekä maisemavaikutusten
osalta. Kaavaa edistetään lähtökohtaisesti jo saa-
tavilla olevan tiedon varassa.

Tielammen YVA-selostus on valmis, ollut nähtä-
villä ja siitä on saatu perusteltu päätelmä.

5.7 Vaikutukset luontoon on arvioitu ja lieventä-
mistoimet on esitetty YVA-selostuksessa. Kooste
arvioituista vaikutuksista on esitetty myös kaa-
vaseostuksessa.

näennäisiä kuulemistilaisuuksia. Noiden tilaisuuksien merkitys kuntalaisille on aidon vaikuttamisen ja kuulluksi tulemisen kannalta täysi nolla. On Lapinlahden kunnan vastuulla järjestää kuntalaisten ja kaavasta päättävien kunnanvaltuutettujen keskinäinen vuoropuhelutilaisuus - hyvää rakentavaa Lapinlahti Henkeä noudattaen.

YHTEENVETO:

9. Lapinlahti - Maailmanparaspaikka ry lausuu jäsenistönsä puolesta seuraavaa: Vaa-dimme, että varovaisuusperiaatteen ja YVA:n selvitysten perusteella Iso-Petäjämäen osayleiskaavan laatiminen lopetetaan välittömästi, sillä alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi luontoarvojensa ja hankkeen muiden mittavien haittavaikutusten vuoksi.

Varovaisuusperiaatetta ja yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa etenkin, kun kyseessä ovat vaikutuksiltaan vielä tuntemattomat suuren kokoluokan voimalat. Lapinlahden kuntalaiset asetetaan eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa vuoksi. Asumisterveysasetuksen, terveydensuojelulaki (763/1994), on suojeltava joka ikistä Lapinlahden kunnan asukasta. Taajama-alueella asumisterveysasetus suojaa asukkaita tämän kaltaiselta tuulivoimatehdasaluerakentamiselta. Samaa asumisterveysasetusta on sovellettava luontokylissä asuviin ihmisiin – myös Iso-Petäjämäen alueella, jokainen ihminen on yhtä arvokas ja tärkeä.

10. Vuoden vaihteessa suoritettun kyselytutkimuksemme kysymykseen: Kuinka kaukana asutuksesta tuulivoimalat voivat mielestäsi lähimmillään sijaita Lapinlahdella? Saatiin 95 vastausta ja vastaajista 52 % vastasi "yli 5 km päässä".

11. Perusteluina hankealueen soveltumattomuus teollisuustuulivoimarakentamiselle: luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja

5.8 Alueelle on laadittu maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Vaikutukset maisemaan on arvioitu ja lieventämistoimet on esitetty YVA-selostuksessa, kohdassa 19. Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö.

YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perusteluissa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty, myös vielä hyväksymisvaiheessa.

Tämän johdosta ELY-keskus arvioi ehdotusvaiheen kaavalausunnossaan, että tuulivoimalat kaavahankkeen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle.

Ehdotusvaiheen jälkeen suunnitelmasta on edelleen poistettu yksi voimala ja voimaloiden suurinta sallittua kokonaiskorkeutta on laskettu 270 metriin. tällöin myös maisemavaikutukset ovat lieventyneet edellisistä käsittelyvaiheista.

6. Vaikutukset on tunnistettu ja arvioitu YVA- ja kaavaselostuksessa.

Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perusteluissa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää.

Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa edellytetyllä tavalla.

7. Kaavan valmistelu on perustunut lain ja asetuksen mukaiseen (eli MRL:n ja MRA:n) mukaiseen vuorovaikutukseen. Osallisilla on ollut mahdollisuus esittää kaavasta mielipiteitä ja muistutuksia tai lausuntoja, sekä osallistua kaavaa sekä YVA:a koskeviin yleisötilaisuuksiin. Kuntalaiset ovat voineet osallistua myös hanketta koskevaan asukas-kyselyyn. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille

luonnon virkistyskäyttö, kuntalaisten tasa-arvoinen kohtelu asuinpaikasta riippumatta (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnonmonimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 ehdotuksen kohta 5.4.). Vaikka Iso-Petäjämäen alue on määritetty tuulivoimapotentiaali-alueeksi Pohjois-Savon Maakuntakaava 2040 2. vaiheessa, se ei tarkoita sitä, että alue soveltuu tuulivoimateollisuusalueeksi alueen vaikutuspiirissä asuvien ihmisten vuoksi sekä monipuolisten luontoarvojen vuoksi.

12. Iso-Petäjämäki alueen luontoarvoja on selvitetty Iso-Petäjämäen YVA:ssa ja alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi. Asutuksen läheisyys estää teollisuustuulivoimarakentamisen Iso-Petäjämäen alueella.

13. Pyydämme teknisenlautakunnan jäseniä sekä kaavoittajaa tutustumaan alla mainittuihin lakipykäliin sekä noudattamaan niitä käytännössä.

MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan.

14. Lapinlahden kunnan täytyy vaatia ABO Energy Oy (entinen ABO Wind Oy) hanketoimijaa hakemaan myös ympäristölupa suojaamaan Lapinlahden kunnan asukkaita ja Lapinlahden kuntaa. <https://www.ymparisto.fi/fi/luvat-ja-velvoitteet/ymparistolupa>

15. Vaadimme myös huomioimaan Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi -käsikirja; Tapani Kauppinen, Vilja Tähtinen, Stakes: Aiheita 8/2003 ja Ympäristövaikutusten

kohdennettuja kyselyjä. Hanketoimija on myös järjestänyt kiinnostuneille infotilaisuuksia.

8. Lapinlahden kunnan edustajat, sekä virkamiehet että kuntapäättäjät, ovat olleet läsnä kaavan yleisötilaisuuksissa ja osallistuneet keskusteluun kuntalaisten kanssa

9. Merkitään tiedoksi.

Alueen soveltuvuus tuulivoimatuotantoon on luontoarvojen ja hankkeen muiden vaikutusten osalta arvioitu YVA- ja kaavaselostuksessa. Arviointi on tehty lähtötietojen, laadittujen selvitysten, YVA- ja kaavalausuntojen ja YVA-yhteysviranomaisen perustelun päätelmän perusteella.

Myös alueellinen terveysviranomainen on lausunut, että "Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioitu terveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat. Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan ei ole terveydensuojelullista estettä Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen hyväksymiselle, kun lausunnossa esitetyt seikat huomioidaan."

Alue on hyväksytyssä vaihemaakuntakaavassa osoitettu tuulivoimapotentialiseksi alueeksi (tv), eli alueen soveltuvuus tuulivoimarakentamiseen on selvitetty ja arvioitu myös maakuntatasolla.

Ehdotusvaiheen jälkeen suunnitelmasta on edelleen poistettu yksi voimala ja voimaloiden suurinta sallittua kokonaiskorkeutta on laskettu 270 metriin. tällöin myös maisemavaikutukset ovat lieventyneet edellisistä käsittelyvaiheista. Voimaloiden ei enää voida katsoa olevan merkittävästi toteutuneita suurempia.

10. Merkitään tiedoksi.

Osallisia on kuultu osana kaavahankkeen lakisääteistä vuorovaikutusta, yleisötilaisuuksissa sekä hanketoimijan järjestämän asukaskyselyn

arviointi. Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset; Sosiaali- ja terveysministeriö, Oppaita 1999:1

16. Lapinlahden kunnan tulee huomioida valtion mahdolliset lähivuosina tekemät suunnitelmat teollisuustuulivoimaloiden kiinteistöverotuottojen jakamisen uudistamisesta tai huomioimisesta valtiosuoksien jakamisesta. Tällöin kuntien osuus kiinteistöverotuotoista pienenevät ja kunnille ja sen asukkaille koituu hankkeista enemmän haittaa kuin hyötyä.

17. Tuulivoimahankkeita vireillä toistatuhatta ILMAN yhteisarvioinnin toteutusta (Ylä-Savo, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa ja Keski-Suomi). Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 ehdotuksen kohta 5.4.: Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnonmonimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen.
<https://www.pohjois-savo.fi/media/4-maakuntakaavat-ja-liikenne/valmisteillaolevat-maakuntakaavat/kaava-asiakirjat/psmk2040-kaavaselostus-16012024.pdf>

Luonnonsuojelulaki 39 § <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230009#Pdm46651396481968>

Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030: Valtioneuvoston periaatepäätös <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164145>

18. Perustuslain (11.6.1999) § 21 mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön, sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksenteon. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P21>

puitteissa. Kooste palautteesta on toimitettu päätöksenteolle tiedoksi. Kunta on lisäksi järjestänyt tuulivoimasta ja kuntataloudesta erillisiä kuntalaisille kohdennettuja kyselyjä, joiden tulos ei tue näkemystä, että valtaosa kuntalaisista vastustaa hanketta tai tuulivoimaa.

11. Alueen soveltuvuus tuulivoimatuotannolle ja sen vaikutukset ympäristöön on arvioitu kattavasti YVA- ja kaavaselostuksessa. Vaikutusten arvioinneissa tai viranomaislausunnoissa ei ole valmistelun aikana noussut esiin tässä lausunnossa esitettyjä esteteitä hankkeen toteutukselle, kun viranomaislausunnoissa esiin nostetut näkökohdat on huomioitu selvitystarpeessa, YVA-arvioinnissa ja kaavan valmistelussa.

Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalisen alueen maankäyttö ja sen vaikutukset on arvioitu tarkemmin kuntakaavoituksessa, kuten maakuntakaavan ohjaava vaikutus edellyttää.

Alue on hyväksytyssä vaihemaakuntakaavassa osoitettu tuulivoimapotentiaalisesti alueeksi.

12. Vaikutukset luontoon on arvioitu ja lieventämistoimet on esitetty YVA-selostuksessa.

Tuulivoimaloiden etäisyys lähiasutukseen perustuu terveys-, eli melu- ja välkevaikutuksiin.

Tuulivoimaloiden melualue, eli äänitasoalue 40 dB ei ulotu asutuksen alueelle. Arvio riittävästä etäisyydestä perustuu valtioneuvoston päätöksen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.

Tuulivoimaloiden ja asutuksen välisestä etäisyydestä ei ole valtakunnallista etäisyysvaatimusta (km), vaan etäisyys perustuu laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

13. Merkitään tiedoksi.

14. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan.

19. Ihmisiin kohdistuvat vaikutusten arviointi-käsikirja; Tapani Kauppinen, Vilja Tähtinen: Stakes, Aiheita 8/2003 ja Ympäristövaikutusten arviointi. <http://www.mentalhealthpromotion.net/resources/arviointimenetelm-stakes.pdf>

Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset; Sosiaali- ja terveysministeriö, Oppaita 1999:1 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/71273>

20. Vaadimme kaavoituksen välitöntä keskeyttämistä. Kaavoittajan tulee välittömästi selvittää hankealueen vuokratut kiinteistöt alueet, joille voi suunnitella voimaloita ja teitä ilman pakkolunastuksia, sekä varsinkin ne kiinteistöt, joita maanomistajat eivät tule hankeyhtiölle vuokraamaan milloinkaan, sillä näille alueille lainvoimaista kaavaa ei voida laatia.

21. Yhdistyksemme esittää jäseniensä puolesta Iso-Petäjämäen osayleiskaavoituksesta luopumista alueen luontoarvojen, 3 km suojatäisyyden puuttumisen, vuokraamattomien maa- alueiden sekä yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi.

Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusä tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta.

Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta räsituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta räsituksesta eivät juridisesti täyty.

Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätel-mässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaa-tia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelu-lain nojalla.

Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevai-kutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edel-lyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.

15. Merkitään tiedoksi.

16. Merkitään tiedoksi.

Hanketta valmistellaan voimassa olevien päätös-ten ja ajantasaisen tiedon ja lainsäädännön mu-kaan.

17. Merkitään tiedoksi.

Yhteisvaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa osa-alueittain.

Maakuntakaavoitus osoittaa maakunnallisesti merkittävät tuulivoimapotentialiset alueet maa-kuntatasoisten selvitysten pohjalta ja ohjaa

	ohjeellisena tuulivoimapotentiaalien alueiden kaavasuunnittelua kuntatasolla. 18. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki). Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. 19. Sosiaaliset vaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta. Vaikutusten arviointi ja lieventämistoimet on esitetty YVA-selostuksen kohdassa 21. Elinolot ja asuminen, 17. Melu ja 18. Välke. 20. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on sopinut alustavasti maankäytöstä. Päätöksenteko on tietoinen sopimustilanteesta. 21. Merkitään kannanotto tiedoksi.
--	--

4 Yksityishenkilöiden muistutukset

Muistutus 1	Vastine
1. Tutustuin nähtävillä olevaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaan. Kunnan verkkosivuilla kerrottiin, että kaavaehdotusta ja -aineistoa voi kommentoida kirjallisesti kunnalle. Asun lähellä suunniteltua tuulivoima-alueella. Minulla ei ole alueella sellaista maaomistusta, jolla hyötyisin tuulivoimasta taloudellisesti. Ympäristöarvot ovat minulle tärkeitä ja ajattelen, että tämä on hyvä tapa tuottaa sähköä ympäristöystävällisesti.	1. Merkitään tiedoksi. Tuulivoima on ympäristöystävällinen tapa tuottaa sähköä. Se lukeutuu uusiutuviin energiatuotantomuotoihin, pienentää hiilijalanjälkeä ja ehkäisee ilmastonmuutosta ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.
2. Tuulivoima on merkittävässä roolissa Suomessa, kun vähennämme riippuvuuttamme hyökkäyssotaa käyvästä Venäjästä. Minulle on tärkeää, että käänämme yhteistyön suunnan Venäjän sijaan Eurooppaan.	2. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimalla edistetään mm. energiaomavaraisuutta.

3. Sähkön käyttö lisääntyy Suomessa: Tarvitsemme sitä teollisuuden lisäksi paikallisesti esimerkiksi talojen lämmitykseen ja ajoneuvojen virraksi. Pidän myös myönteisenä, että Lapinlahden kunta hyötyy tuulivoimasta taloudellisesti.	3. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimalla parannetaan sähkön saatavuutta. Lapinlahden kunta hyötyy kiinteistöverotuloista ja voi siten paremmin vastata mm. lakisääteisistä kuluistaan. Sähkön hyvä saatavuus Suomessa on tärkeää myös jatkoinvestointien sijoittumisen näkökulmasta.
4. Tutustuin osayleiskaavan ehdotukseen. Suhtaudun hankkeeseen myönteisesti. Toivon, että se toteutuu. Uskon, että tulevaisuudessa tuulivoima on tärkeä osa Lapinlahden myönteistä mainetta ja iso ilmastoteko tuleville sukupolville.	4. Merkitään kannanotto tiedoksi. Hiilidioksidipäästöjen vähentämisen vaikutus ilmastomuutoksen torjumisessa on oleellinen. Puhtaasti tuotettu päästötön energia edesauttaa ilmastomuutoksen hillitsemistä. Se tukee tulevien polvien hyvinvointia hillitsemällä kielteisiä muutoksia, kuten sään ääri-ilmiöiden yleistymistä ja niiden mukanaan tuomia terveyshaittoja (kuumuus, kuivuus, rakennusterveys) sekä taloudellisia haasteita (kuivuus, tulvat ja myrskyt, metsätuhot, rakenteiden kestävyys).
Muistutus 2	Vastine
1. Ei tuulivoimaa Lapinlahdelle!! Vaaraksi ihmisille, jotka asuvat lähellä, vaaraksi eläimille. Lisäksi raiskaa maiseman.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Hankkeen vaikutukset on selvitetty ja arvioitu kattavasti, eikä hankkeista ole todettu aiheutuvan erityistä vaaraa ihmisille tai eläimille erityisesti, kun YVA-selostuksessa lievennyskeinot huomioidaan. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
Muistutus 3	Vastine
1. Arvoisat päättäjät, Pyydän teitä harkitsemaan vakavasti uudelleen kyseisen tuulivoimapuiston rakentamista ja vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Olemme vedenjakajatilanteessa siinä suhteessa, kuinka paljon arvostamme omaa luontoamme ja kotimaatamme. Tällä hetkellä	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu

luontomme monimuotoisuus on vakavasti järkkynyt, eikä olisi syytä jatkaa sen tuhoamista. Sanotaan, että kaikki vaikuttaa kaikeen ja äskettäisenä esimerkkinä järvihelmi-simpukoiden joukkotuho kuvastaa tilannetta erittäin surullisella tavalla. Niiden kyky puhdistaa vettä on arvokasta vesistöjen jatkuvasti saastuessa enemmän ja enemmän. Niinpä raakkujen kannan romahtamisella on laajat seuraamukset. Onko Lapinlahdella tarve olla vastaavan kaltaisten asioiden keulakuvana luontotuhojen suhteen?	lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kaavan valmistelussa on noudatettu lakeja ja viranomaisohjeita sekä huomioidaan todetut luontoarvot. Viranomaislausuntojen perustella ei myöskään ole syytä olettaa hankkeen aiheuttavan uutisoidun raakkutuhon kaltaisia luontotuhon eikä uutisointi liity nyt käsiteltävään kaava-hankkeeseen. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
3. Iso-Petäjämäen alueelta löytyy 58 arvokasta luontotyyppiä ja 161-vuotiasta ikimetsää. Selvitysalueelta havaittiin 73 esiintymää valkolehdokkia, joka on Manner-Suomessa rauhoitettu laji. Lisäksi havaittiin harajuurta ja pussikämmekkää, jotka ovat alueellisesti uhanalaisia (RT) lajeja. Silmälläpidettävistä (NT) lajeista havaittiin hentosaraa. Alueella tavattiin myös Putkilokasvien toiminnallinen monimuotoisuus – SUMI-hankeessa listatut lajeja: em. lajien lisäksi korpiorvokkia, tähtitalvikkia ja lehtomataraa. Näiden kasvien hintalappu on 168 e/kasvi. Iso-Petäjämäen uhanalaisia- ja rauhoitettuja lajeja ovat mm: liito-orava (1009 e/kpl), ruskosuohaukka (1009 e/kpl), kurki (1009 e/kpl), sääksi (1682 e/kpl), laulujoutsen (2018 e/kpl), merikotka (7400 e/kpl) Alueella esiintyy myös seuraavat suurpedot: ilves (1400–2100 e/kpl), Aikuinen susi (6 100–9 100 e/kpl), Aikuinen karhu (8200-15500 e/kpl) sekä ahma (16500 e/kpl) Sen lisäksi täällä pesii niin saukot (n. 1680 e yksilö tai pesäpaikan tuhoaminen), rusko- ja viitasammakot, palokärjet ja monet muut tiikat, huuhkajat, pöllöt, haukat, kaulushaikat, ...	3. Havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakennusalueet eivät sijoitu luo-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin arvioidaan rakentamisvaiheessa vähäisesti kielteisiksi. Pirstoutumisen vaikutus on koko hankealueella pieni eikä hankkeella arvioida olevan merkittävää vaikutusta alueen monimuotoisuuteen. Vaikutuksia valkolehdokkiin on lievennetty hakeamalla poikkeaminen valkolehdokin suojeluperusteesta ja varautumalla valkolehdokin kasvuston

Lisäksi alueella pesii erittäin uhanalaisiksi määritettyjä lintulajeja, joiden arvoa ei voi edes kertoa, sillä niiden havainnot on nähtävillä vain viranomaisille - mutta niitä tiedetään löydetyn alueelta. Hankealueella sijaitsee myöskin erittäin uhanalaisiksi määritettyjä lehtoja ja lähteitä. Metsä- ja vesilain tulisi suojata sekä luonnon-tilaisia että luonnontilaisen kaltaisia lähteitä ja puroja, eikä säilyneitä kohteita saisi enää heikentää tai tuhota. Tuon lain mukaan arvokkaat luontokohteet on otettava huomioon myös kaavoituksessa.	siirtoon (tarvittavilta alueilta) ELY-keskuksen myöntämän luvan mukaisesti.
4. Kaikkea ei voi muuttaa rahalliseen arvoon, kuten paikallisten asukkaiden asuinviihtyvyyttä ja terveyttä tai maisemavaikutuksia kansallismaisemaan.	4. Merkitään kannanotto tiedoksi. Suunnitelmaa on tarkistettu valmisteluvaiheittain vaikutustenarviointien sekä saadun palautteen johdosta ja hankkeen vaikutukset ovat sen valmistelun edetessä osittain oleellisesti lieventyneet.
Muistutus 4	Vastine
1. Vaadin Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavoituksen 468/2022 keskeyttämisestä alueen todettujen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 5	Vastine
1. Edustan kolmatta sukupolvea, joka käyttää aluetta virkistäytymiseen, metsänhoitoon ja vapaa-ajanviettopaikkana. Vastustan kiinteistömme liittämistä Iso-Petäjämäen tuulivoima-kaavaan.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Esimerkiksi lisäalassa, suoja-alue tuulivoimalan ja asutuksen välille on määritelty kahden kilometrin mittaiseksi. Lapinlahdella vastaavaa suoja-aluetta ei ole määritelty. Suoja-	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys

alueen puuttuminen vaarantaa merkittävästi Lapinlahden kunnan asukkaiden elinympäristön turvallisuuden. Isovanhemmillani on ihana, luonnonrauhassa oleva vapaa-aan-viettopaikka tuulivoimakaavan välittömässä läheisyydessä. En halua, myöskään tämänkään paikan rauhan tuhoutuvan.	määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.
3. Vaadin, että Iso-Petäjämäen tuulivoimahankealueen kaavoitus keskeytetään välittömästi!	3. Merkitään kannanotto tiedoksi.
Muistutus 6	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 7	Vastine
1.Vastustan jyrkästi tuulivoimaloiden rakentamista Lapinlahdelle! Ne ovat haitaksi ainutlaatuiselle herkälle luonnonllemme, uhanalaisille eläinlajeillemme.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisen aikana on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.

Muistutus 8	Vastine
1. Maapallon ilmastokriisin aikana metsämme ja sen monet arvot ovat luovuttamattoman arvokkaita. Suunnitellut, järkyttävän korkeat tuulimyllyt tekisivät rakkaan Savomme metsistä kuin kehitysmään, josta riistetään luonnonvaroja. Tuulivoima on sinänsä kannatettavaa, mutta se pitää toteuttaa esim. merien rannoilla, jonne se soveltuu parhaiten. Suunnitellulla Iso-Petäjämäen alueella on useita suojeltuja ja uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja sekä arvokkaita luontotyyppejä. Hanke aiheuttaisi niille peruttamattomia vaurioita. Näillä perusteilla vastustamme hanketta.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisen aikana on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
Muistutus 9	Vastine
1. Kunnilla on krooninen rahapula aina. Kannattaako Lapinlahti muuttaa teollisuusalueeksi, jotta saadaan pieni väliaikainen ratkaisu. Jos mietitään muita muuttotappioalueita, niin asuisitteko mieluummin teollisuusalueella Varkaudessa vai luontoalueella Rautavaaralla?	1. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä.
2. Iso-Petäjämäen alueelta muutti juuri lapsiperhe pois, semmoiseen kuntaan, jossa on luontoa. Moni muukin varmasti lähtee, jos saavat talonsa teollisuusalueella korven keskellä kaupaksi. Osa näistä tukee olemaan henkilökohtaisia tragedioita, jotka tuskin tulevat päättymään hyvin.	2. Merkitään tiedoksi. Edellä esitetyn lisäksi hankealue poikkeaa perinteisestä teollisuusalueesta seuraavasti; alueella tuotetaan tuulivoimalla puhdasta energiaa, mutta myös harjoitetaan metsätaloutta. Lisäksi alueella voi hyödyntää luonnonantimia, kuten marjoja ja sieniiä, normaaliin tapaan. Alueelle ei sen normaalitoiminnan aikana myöskään kohdistu raskasta tavaraliikennettä, polttoainekuljetuksia tai kemikaaliriskien vaaraa. Toiminnasta ei aiheudu hajuhahtaa, savukaasuja tai muita päästöjä tai kiinteistöjätevesiä. Alueelle ei myöskään kohdistu häiritsevää työpaikkaliikennettä. Energiantuotannon haitat kaava-alueella ovat näin ollen verrattain maltilliset verrattuna esim.

	kivenmurskaamiseen, metalliteollisuuteen tai paperi- ja sahatavateollisuuteen.
3. Entä jos myydään koko kunta ulkomaisille sijoitusyhtiöille niin rahaa riittää useaksi vuodeksi ja sitten kun se taas loppuu niin ei tarvitse enää päättää mistään, kun ei omisteta enää mitään. Ei edes ilmaa metsän yläpuolella.	3. Merkitään tiedoksi. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
Muistutus 10	Vastine
1. Tietoisena tuulivoimaloiden aiheuttamasta haitasta koko luomakunnalle, ihmisille luonnolle ja eläimistöille VAADIN HETI tämän kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen ja kaiken muun sen ympärillä elävien vuoksi. Päätöksentekijöillä on kaikilla myös tulevia sukupolvia...eikö se jo laittaisi kelloja soimaan tän koko tuulivoimalahankkeen poistamiseksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 11	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen takia.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 12	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä luontoarvojen ja alueen ihmisten terveyden vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Tuulivoimaloiden rakentaminen tuhoaa hehtaari kaupalla metsää ja muita arvokkaita kasveja. Alueella on useita rauhoitettuja ja uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja sekä silmällä pidettäviä lajeja, tällaisia lajeja myös pesii ja lisääntyy alueella. Tuulivoimalan lavat ovat	2. Alueen rakentamisen vuoksi poistuva metsä-ala on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo tehty hakkuita, joissa puustoa on poistunut merkittäviä määriä.

vaarallisia lentäville linnuille pyöriessään. Alueella on 58 arvokasta luontotyyppiä ja 161-vuotiasta ikimetsää. Myös alueen lähteet ovat arvokkaita luontokohteita ja eräänlaista Suomen varmuusvarastoa kuin myös muut alueen luonnonantimet. Meidän tulee kaikin keinoin vaalia alueella lajien monimuotoisuutta!	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonalueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. YVA-selostuksen mukaan hankealueen pesimälinnuston herkkyys katsotaan arviointikriteeristön perusteella suureksi. Hankevaihtoehdon 1 vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan suuren kielteiseksi rakennus- ja purkuvaiheessa, ja kohtalaisen kielteiseksi toimintavaiheessa. Vaihtoehdon 2 katsotaan vaikuttavan lintudirektiivin lajistoon kohtalaisen kielteisesti kaikissa hankkeen vaiheissa. Molempien vaihtoehtojen katsotaan vaikuttavan muuhun pesimälinnustoon kohtalaisen kielteisesti rakennus- ja purkuvaiheessa, ja vähäisen kielteisesti toimintavaiheessa.
---	--

	Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkanalintujen törmäyskuolemien välttämiseksi. Linnustovaikutukset on kuitenkin arvioitu yhdeksi merkittävimmiksi vaikutuksiksi hankkeessa. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 6, Linnusto.
3. On myös huomioitava paikallisten asukkaiden sekä mökkiläisten viihtyvyys, TERVEYS ja maisemavaikutukset kansallismaisemalle. Tuulivoimalat tekevät alueen ja kilometri tolkulla sen ympäristöä asuinkelvottomaksi niin ihmisille kuin eläimillekin mm. meluhaittojen vuoksi (jatkuvan ja häiritsevän korkeiden desibelien vuoksi). Tuulivoimaloiden aiheuttavista terveyshaitoista on jo tutkimuksia olemassa, näihin kannattaa tutustua. Ihmisissä on myös herkästi aistivia, joille esimerkiksi sähköliherkkyys, migreeni (jonka aiheuttaa mm. liike silmäkulmassa), melu (mm. nepsyt) ja muut tuulivoimaloiden mukanaan tuomat asiat pakottavat muuttamaan pois alueelta. Kuka tällöin korvaa heidän talonsa tai mökkinsä täyteen hintaan (hintaan mikä oli korkeimmillaan, ennen tuulivoimaloita)? Tuulivoimalat kun eivät lisää alueen vetovoimaa, vaan vähentävät sitä.	3. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitaajuisen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke.

	Vaikutukset ovat sittemmin osittain lieventyneet ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa tehtyjen tarkistusten johdosta.
4. Tuulivoimaloiden käytöstä poistamista on myös mietittävä. Minne hävitetään alueelle tuotu materiaali, sekä maanpäällinen, että maanalainen? Kuinka paljon hävittäminen maksaa ja kuka sen maksaa (mikäli jää tuulivoimayhtiön maksettavaksi, niin kuka maksaa tuulivoimalan mentyä konkurssiin tai lopettaessa toimintansa)? Tähän olisi ennakoon varattava varat tilille jo perustettaessa tuulivoimalaa. Kuka on vastuussa materiaalin hävittämisestä? Kuinka paljon materiaalia on ja kuka materiaalin hävittää? Mihin aikaan mennessä voimalan käytön lopettamisesta materiaali on hävitettävä tai kierrätettävä? Vaikuttaako materiaalit luontoon? Kuinka paljon materiaaleja joudutaan vaihtamaan käyttönoton aikana ja kuinka myrkyllisiä materiaaleja tuulivoimala pitää sisällään? Kuinka vaarallista tuulivoimalan toiminta todellisuudessa on pitkässä juoksussa alueelle ja siellä oleville lajeille (puolueettomat tutkimukset, sellaiset, joita tuulivoimayhtiöt eivät ole rahoittaneet)? Mitä materiaalien myrkyllisyys tekee ympäröivälle luonnolle ja ihmisille?	4. Suuri osa voimaloista soveltuu kierrättämiseen ja on arvokasta uusiomateriaalia. Purkamisesta ja materiaalin poiskuljetuksesta vastaa tuulipuiston omistaja. Purkaminen on varmistettu erillisellä rahallisella vakuudella. Perustusten purkamistarve arvioidaan erikseen, kun toimenpiteen vaikutukset voidaan ajantasaiseen tietoon perustuen arvioida. Tähän vaikuttaa uusiomateriaalien tarve alueella ja purkamisesta aiheutuvat luontovaikutukset. YVA-arvioinnin mukaan voimaloissa käytettävien materiaalien vaikutus ympäristöön on arvioitu vähäiseksi.
5. Päättäjien olisi hyvä tutustua materiaaleihin, miksi useat kunnat ovat kieltäytyneet tuulivoimaloista. Näistä selviää tuulivoimaloiden synkempikin puoli. Se on hyvä nostaa esille markkinoinnin hehkuttamien "hyötyjen" rinnalle. Haitat kun painavat vaakakupissa, tässä asiassa enemmän, kuin hyödyt.	5. Merkitään tiedoksi. Hankkeen haitat on arvioitu ja esitetty osa-alueittain YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. YVA-selostuksessa on esitetty myös lievennystoimet haittavaikutuksille. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää haittojen perusteella.

	Kuntapäättäjillä on päätöksenteon tukena käytössään kattavan kaavamateriaalin lisäksi Ympäristövaikutusten arvioinnin selostus, Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltu päätelmä, viranomaisten antamat lausunnot, sekä kuntalaisten mielipiteet ja muistutukset. Pohjois-Savon ELY-keskus valvoo yhteysviranomaisena tehtyjen vaikutusten arviointien ja selvitysten laatua, ja on todennut, että ne täyttävät YVA-lain vaatimukset.
6. Pyydänkin, että asiasta päättävät ottavat ensi töikseen teltat kainaloon ja viettävät päiväänsä ja öitään jonkin jo olemassa olevan tuulivoimalan kupeessa. Tämä on tärkeää, jotta he tietävät ja kokevat asian mistä ovat päättämässä. Seuraavaksi teltat kannattaa kantaa suunnitellulle tuulivoima-alueelle, jotta päättäjät näkevät sen mitä ovat menettämässä ympäriltään (tällöin oppaaksi kannattaa ottaa henkilö, joka tuntee uhanalaiset lajit, uskalla epäillä, että päättäjistä monikaan ei niitä osaa edes tunnistaa, saati tiedä miksi niitä halutaan säilyttää. Kannattaa valita op-paisiin myös henkilö, joka osaa hyödyntää luonnon varmuusvarastoa ja osaa laittaa tai osaa opastaa päättäjiä laittamaan ruokaa alueen luonnonantimista. Alueella ei tule kasvamaan myöskään sieniä, jos alueelta kaadetaan puut, sillä ne elävät symbioosissa puiden kanssa). Paperilla asia usein näyttää aivan erilaiselta mitä se käytännössä on. Tämä on huomattavasti halvempi ja hyödyllisempi hanke kuin mitä tuulivoimalat tulisivat olemaan. Kuinka moni päättäjistä on valmis käyttämään muutaman työpäivän ja yönsä metsässä päätettävän asian kartoituksen vuoksi?	6. Merkitään tiedoksi. Alueelta ei kaadeta kaikkea puustoa, vaan puuston arvioitu poistuma on esitetty kaavaselostuksessa. Alueen rakentamisen vuoksi poistuva metsäala on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo tehty hakuita, joissa puustoa on poistunut merkittäviä määriä. Alueelle on ehdotusvaiheen jälkeen laadittu luontojalanjäljen arviointi. Aluetta ei käytettävissä olleen tiedon mukaan tällä hetkellä käytetä merkittävässä määrin leiritymiseen. Alueella voi jatkossakin marjastaa ja sienestää.
Muistutus 13	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun

	viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 14	Vastine
<i>HUOM! VIESTISSÄ EI SISÄLTÖÄ. Lähetetty Outlook for Android</i>	Muistutuksessa ei ollut sisältöä. Tässä vastineessa viitataan muihin annettuihin vastineisiin.
Muistutus 15	Vastine
1. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskavasta pitäisi luopua välittömästi, sillä kaava ei sovi suunnitellulle alueelle sen suurten luontoarvojen vuoksi, eikä kaavaluonnoksessa huomioida myöskään niitä maanomistajia, jotka eivät tule vuokraamaan maitaan hankeyhtiölle, eikä lähiasukkaiden mielipiteitä huomioida. Kaavoituksen keskeyttäminen on Lapinlahden kunnalle hankeyhtiön kanssa laaditun sopimuksen mukaan mahdollisista, milloin vain ilman seuraamuksia. Sen sijaan kaavoituksen jatkaminen johtaa vuosien valituskierroksiin. PERUSTELUT: Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry:n, Lintuyhdistys Kuikan, Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry:n, Kuopion Elokapiinan sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen YVA-selostusten luontselvityksiin, joissa selkeästi todetaan k.o. hankealueen suuret luontoarvot.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisen aikana on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, ja palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
2. Hankealueen YVA-selostuksessa selkeästi todetaan, että alue on erittäin merkittävä lintujen kannalta ja sieltä löytyy kymmeniä erilaisia luontotyyppisiä ja monimuotoisuutta turvaavia kohteita. Mikäli hanke toteutuu, tulee kunnan ja toiminnanharjoittajan ryhtyä	2. Kaava-alue ei lukeudu tärkeisiin tai merkittäviin linnustoalueisiin. Nämä on kuvattu YVA-selostuksen kuvassa 6-1. Hankealueen lähimmät arvokkaat lintualueet (Lähde: BirdLife Suomi). Linnuston kannalta selvityksissä todennetut

tarpeellisiin toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäisiksi (Luonnonsuojelulaki 127 §).	oleelliset ja merkittävät havainnot on huomioitu kaavakartalla. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisten sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
3. Hankkeen haitat luonnolle ovat niin mittavat, että hankkeessa on syytä ottaa käyttöön ekologinen kompensatio (Luonnonsuojelulaki 98–107§).	3. Ehdotusvaiheen jälkeen kaava-aineistoon on liitetty luontojalanjäljen laskenta. Tässä laskennassa on myös arvioitu, kuinka tätä voidaan kompensoida. Arvioinnin mukaan Iso-Petäjämäen hankkeen luontojalanjälkeä on mahdollista pienentää lievennyshierarkian mukaisilla toimenpiteillä välttämällä ja vähentämällä negatiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä vahvistamalla luonnon monimuotoisuutta ennallistamalla ja/tai

	ekologisen kompensaatiolla. Esimerkkejä alueelle sopivista ennallistamistoimista ovat suoyhtymien ennallistaminen, metsien ja soiden suojeleminen sekä pienemmät ennallistamistoimet esimerkiksi pintavesien kunnostus tai lahopuun lisääminen.
4. Kaavan toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset, joista nostan esille: a) ihmisten elinolot ja elinympäristö; Lapinlahden kunta ei ole edelleenkään määrittänyt suojaetäisyyksiä. lisälmen päätös oli, että asutukseen tulee olla vähintään 2 km matkaa. - asukasviihtyisyys laskeminen, melu- ja pölyhaitat rakennusvaiheessa sekä myöhemmin äänihaitat. Myös muutokset maisemiin ja kuntaimagoon. On myös huomioitava kaikki kunnan asukkaat tasa-puolisesti, eikä asetettava tuulivoimahankkeen lähiasukkaita eriarvoiseen asemaan (mm. kiinteistöjen hinnanlasku, kasvanut liikenne, terveydelliset haitat - Jo pelkkä tuulivoimaloiden läheisyyden aiheuttama stressi lisää niin psyykkisiä kuin fyysisiä riskitekijöitä).	4. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. b) maa- ja kallioperä; - alueella sijaitsee valtakunnallisesti arvokas uhkurakka kivikko	5. Vaikutukset maa- ja kallioperään on arvioitu ja esitetty YVA-selostuksessa kohdassa 11 ja

Pirunkuokos (KIVI-11-001). Hankealueelle rakennettavaksi suunniteltu tieverkosto, alueella tehtävät räjäytys- ja louhintatyöt sekä varsinaiset rakennustyöt uhkaavat myös kivi- ja kallioperäalueiden säilymistä.	kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Keskeisimmät vaikutukset liittyvät rakentamiseen. Normaalitoiminnalla ei arvioida olevan vaikutuksia maa- ja kallioperään. Pirunkuokos uhkurakka jää ehdotusvaiheen ja hyväksymisvaiheen kaavakartassa kaava-alueen ulkopuolelle.
6. c) kasvi- ja eläinlajit ja luonnon monimuotoisuus; - Hankealueelle sijoittuu yksityismailla olevia luonnonsuojelualueita, joihin luokituvat Lehtomäensuo (YSA248204) ja Nasu (YSA247944). Lisäksi hankealueelle sijoittuu kuusi Metsälain 10 §:n perusteella suojeltuja erityisen arvokasta elinympäristöä. Lisäksi Hukkasuon Natura-alue sijoittuu liian lähelle hankealuetta ja tuon kohteen suojeluarvoa kohottaa rehevien soiden huomattava määrä sekä kahden valtakunnallisesti uhanalaisen eliölajin esiintyminen alueella. Näitä uhanalaisia sekä rauhoitettuja kasveja kasvaa myös Hukkasuon natura alueen rajojen ulkopuolella. Hukkasuon reunoilla on myös varttuneita metsiä, joilla on merkitystä boreaalisten luonnonmetsien suojelun kannalta. Alueella on tehty toistuvia karhuhavaintoja myös kuluvan vuoden aikana, samoin ahman, suden ja ilveksen. Lepakkoselvitykset ovat yhä puutteellisia eikä suurpetolintuja ole tarpeeksi huomioitu voimaloiden sijaintikohtia suunnitellessa: -Hukkasuon lähellä sijaitsee Sääksen pesä, koiras lentää päivittäin hankealueen halki käydessään kalassa Mätäsjärvellä ja Onkivedellä. - Kainuun sääksien muuttoreitti kulkee alueen ylitse (voi tarkistaa sateliittiseurannasta), samoin alueen kautta kulkee merikotkien sekä tuulihaukkojen muuttoreitti (mainittakoon, että merikotka myös pesii Lapinlahden Onkivedellä ja liikkuu hankealueella säännöllisesti koko kesän ajan, kesän 2024 aikana viimekesänä syntynyt urospoikanen nähtiin myös useaan otteeseen hankealueella).	6. YVA-selostuksen mukaan Hukkasuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin, alueen tärkeisiin kämmekkälajeihin tai Hukkasuon suojelutavoitteisiin ei arvioida kohdistuvan välillisiä tai välittömiä vaikutuksia Tuulivoimaloiden normaalitoiminnasta aiheutuva välke ja melu eivät vaikuta suojelualueiden suojeluperusteina oleviin luontoarvoihin, mutta varovaisuusperiaatteen mukaisesti niillä arvioidaan olevan korkeintaan vähäinen kielteinen vaikutus Hukkasuon Natura-alueeseen ja Hukkasuon luonnonsuojelualueisiin sekä Nasun ja Lehtomäensuon yksityisiin luonnonsuojelualueisiin. Olavinsärkän luonnonsuojelualueeseen tai sen suojeluperusteisiin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Hukkasuon suojeluperusteet, eli luontotyypit, eivät vaaranna tuulivoimahankkeen johdosta. Mikäli voimaloita kuitenkin siirretään oleellisesti suhteessa suojelualueisiin, (esim. voimala 4), ilmoitetaan asiasta ELY-keskukselle. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset mukaan lukien linnustoselvitys (joka on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön), joiden johtopäätökset on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Kun lopullinen sähkönsiirtoreitti on selvinnyt, tullaan reitillä tekemään luontoselvitykset ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti. Kaavakartalla osoitettujen tuulivoimaloiden alueelle tai välittömään läheisyyteen ei ehdotus- tai

- Tulevat sähkönsiirtolinjaukset tulevat myös vaikuttamaan varsinkin alueen liito-oravien selviytymiseen sekä häiritsevät nykyisiä metsäkanalintujen soidinalueita (metso, teeri, pyy ja alueella pesivä riekko, josta poikue havainnot myös kesältä 2024).	hyväksymisvaiheessa sijoitu merkittäviä selvityksissä todennettuja lepakkoalueita.
7. d) Vaikutus maisemaan ja kulttuuriperintöön; -Tuulivoimahanke ei sovi Lapinlahden kunnan kulttuuriperintöön. - YVAssa todetaan yhtenä suurimpana vaikutuksena maisemavaikutukset. Toteutuessaan tuulivoimalat tulevatkin olennaisesti muuttamaan koko Lapinlahden kunnan kulttuurimaiseman ja imagon negatiiviseen suuntaan. Suuret voimalat muuttaisivat olennaisesti koko kuntakuvaa hallitessaan maisemaa. On myös huomioitava matkailijat, jotka saapuvat Lapinlahdelle nimenomaan kansallismaisemamme tähden. Suomessa on vain 27 kansallismaisemaksi kutsuttua, poikkeuksellisen vaikuttavana pidettyä maisemaa, ja näistä Väisälänmäki on yksi tärkeimmistä.	7. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomainen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Osa arvioiduista vaikutuksista on lisäksi merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
8. e. Kaavaluonnoksen puutteet; -Sisäänmenoreitiksi suunniteltu Aisomäentie on ongelmallinen. Liikennelaskelma on paikkaansa pitämätön, eikä ilman suuria korjauksia tietä voi käyttää - ne taas johtavat pakkolunastuksiin, vaikuttavat paikallisten asukkaiden arkeen ja vaativat uudet luontoselvitykset varsinkin tiestön varrella esiintyvien liito-oravien ja viitasammakoiden vuoksi. - Hankealueen sisälle kaavoitettu tiestö on suunniteltu osittain vuokraamattomille	8. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyys kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin

maille(!) ja kaavaan on merkitty tieksi myös Paavonpolun pätkiä, jotka eivät ole ajoneuvolla ajettavassa kunnossa. Nykyisessä kaavassa myös vaarantuu lähde, joka sijaitsee Iso-Petäjämäen juurella.

siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi.

Merkittävimmät vaikutukset maaliikenteeseen syntyvät hankkeen rakentamisvaiheessa. Liikennemäärät lisääntyvät rakentamisaikana hankealueella ja sen ympäristössä todennäköisesti Aisomäentiellä sekä valtatiellä 5. Rakentamisen ajaksi arvioidaan liikennevaikutuksen olevan, Aisomäentielle suuri. Liikennettä aiheutuu maa- ja kiviaineksen, betonin ja voimaloiden rakennesien sekä voimajohtokomponenttien kuljetuksista. Rakentamiseen tarvittava maa- ja kiviaines otetaan pääsääntöisesti hankealueen sisältä, mikä vähentää hankealueen ympäristön teihin kohdistuvia liikennevaikutuksia. Tuulivoimalan käytön aikana kielteinen vaikutus häviää, ja muuttuu teiden paremman kunnon ja ylläpidon ansiosta positiiviseksi. Rakentamisen tai purkamisen aikaiset vaikutukset Aisomäentiehen ovat ajallisesti rajallisia. Rakentaminen kestää kokonaisuudessaan noin kaksi vuotta. Liikenteen lisääntyminen lisää melua, tärinää ja päästöjä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 10, Liikenne.

Osa kaava-alueen tiestöstä on olemassa olevaa ja osa uutta, rakennettavaa tai parannettavaa tiestöä.

Direktiivilajien elinympäristöjä on huomioitu osoittamalla niiden elinolojen kannalta merkittävät alueet merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille.

Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisten sekä perusparannettavien teiden ja maa-kaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon

	monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoi- menpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
9. - Lapinlahden kunta ei ole kaavoitusta laa- tiessaan ottanut YVA:n suositusten mukai- sesti ympäristöterveyden asiantuntijoita mu- kaan suunnitteluun, eikä huomioi kuntalais- ten mielipiteitä.	9. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat anta- neet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mu- kaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomi- oitu terveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa ole- viin suosituksiin.” Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maan- käyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetuk- seen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ot- taa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ot- taa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmis- telun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muis- tutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on jär- jestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohden- nettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan si- vuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilasissa keskustelu ja infotilaisuuksissa. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi ky- selyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntatalou- desta, mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen.
10. Tuulivoimasta tulisikin järjestää kunnalli- nen kansanäänestys.	10. Merkitään tiedoksi.

	Kunta on kuullut kuntalaisia osana kaavahankkeen vuorovaikutusta (MRL, MRA), kuulemisissa ja yleisötilaisuuksissa sekä erillisin kyselyin (kts. vastine kohta 9.) Hanketoimija on lisäksi osallistanut kuntalaisia hankkeesta YVA:aan ja osayleiskaavaan liittyvän asukaskyselyn avulla.
11. - Luonnonsuojelu- ja lintuyhdistysten sekä luontokartoitusten antamat tiedot tulee huomioida tarkemmin kaavoituksessa! Mikäli kaavoitusta ei keskeytetä voimalat, jotka sijaitsevat lähellä liito-oravien, viitasammakoiden ja uhanalaisten lintu- ja kasvilajien alueita tulee poistaa kokonaan kaavasta, samoin suurpetolintujen lentoreiteille osuvat voimalat. Myös naapurien tonttirajojen viereen sijoitettavat voimalat tulee poistaa kaavasta (moni maanomistaja kieltäytyy yhä tekemästä vuokrasopimuksia). Nämä tulee huomioida myös tiestön ja sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa. Kaavoittajan täytyykin aivan ensiksi selvittää mitkä kiinteistöt hankealueella ovat vuokrattu hankeyhtiölle ja mitä alueita ei kaavoituksessa voi hyödyntää ilman pakkolunastusta tai rasitusmenettelyitä.	11. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon- alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan.

	Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
12. Yhteenvetona voidaan todeta kaavoituksen keskeyttämisen olevan ainoa mahdollinen vaihtoehto YVAN luonto- ja maisemselvityksiin tutustumalla ja toteuttamalla Lapinlahden kuntastrategiaa: Visio: Lapinlahti - Intohimona elää ja yrittää! Tahtotila: Lapinlahti hyvän elämän mahdollistajana - houkutteleva elinympäristö kodille ja yrityksille. LAPINLAHTIHENKI: Yhteisöllinen Aktiivinen Avoin Visiönäärinen Kestävä. Tämän päivän päätökset kantavat tulevaisuuteen, kuunnellaan lapsia ja nuoria ja huolehditaan siitä, että he kerran kiittävät meitä siitä, kuinka vastuullisesti toimimme.	12. Merkitään kannanotto tiedoksi. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää. Hanke on hyväksytyn maakuntakaavan mukainen. Siinä alueelle on osoitettu kaavamerkintä tv-, eli tuulivoimapotentiaalinen alue. Tämän päivän päätökset liittyvät tulevaisuuteen. Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta ja edistää myös muiden vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista alueelle. Tällä on vaikutusta tulevaisuudessa alueella asuvien lasten ja nuorten elämään. Se tukee tulevien polvien hyvinvointia hillitsemällä ilmastonmuutoksen kielteisiä vaikutuksia, kuten sään ääri-ilmiöiden yleistymistä ja niiden mukanaan tuomia terveyshaittoja (kuumuus, kuivuus, rakennusterveys) sekä taloudellisia haasteita (kuivuus, tulvat ja myrskyt, metsätuhot, rakenteiden kestävyys).
Muistutus 16	Vastine
1. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotusta ei tule hyväksyä. YVA:n mukaiset lievennystoimet eivät riitä takaamaan, ettei haittavaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle sekä lähialueen asukkaille synny. Lapinlahdella ei ole tämänkaltaiseen tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita, koska se vaatisi huomattavasti suuremman asumattoman ja luontoarvoiltaan vähäisen alueen kuin mitä kunnan alueelta löytyy. Lisäksi olisi erittäin lyhytnäköistä sallia tuulivoiman rakentaminen ennen kuin sitä säätelevät lait on saatettu ajan tasalle.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kaavan laatimisessa noudatetaan ajantasaista lainsäädäntöä ja viranomaisten ohjeita.

2. Vaikka kaavan valmisteluaineistoa on täydennetty mm. yöaikaisilla havainnekuvilla, ei todellinen vaikutus viihtyvyyteen edelleenkään käy kuvista ilmi, koska vilkkuva valo on merkittävästi häiritsevämpi kuin esim. katuvalaistus, joka pysyy tasaisena. (Luonnon keskellä asuu monia ihmisiä, jotka pitävät katuvalaistustakin häiritseväenä.) Muiden mahdollisten häirtatekijöiden osalta kunnan ja kunta-laisten oikeusturva on olematon, koska haitat pysyvät siedettävällä tasolla vain, jos suunnitelmat ja mallinnukset ovat sattuneet onnistumaan. Suomessa on kylliksi esimerkkejä siitä, miten esim. ohjearvot ylittävästä melusta käydään vuosien oikeustaistelua ja haittoista kärsiminen pitkittyy.	2. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. YVA-yhteysviranomainen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitaajuisen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että meluvaikutukset ovat selkeät. Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
3. Kaavan valmisteluun liittyvät yleisötilaisuudet eivät ole vastanneet kuntalaisten tarvetta avoimeen tiedonsaantiin ja keskusteluun, sillä kysymysten määrää ja niiden julkisuutta kaikkien kuultavaksi on tilaisuuksissa rajoitettu. Kuntalaisille ei myöskään ole varattu lainkaan mahdollisuutta kysyä (ja kuulla vastauksia toisten esittämiin kysymyksiin) kunnan viranhaltijoilta ja luottamushenkilöiltä niistä asioista, jotka kuuluvat nimenomaan kunnalle eikä tuulivoimayhtiölle. Ei esim. ole	3. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on

esitetty minkäänlaista laskelmaa siitä, millaisia talousvaikutuksia voi olla kunnan vetovoimaisuuden vähenemisellä asuinpaikkana ja matkailukohteena tuulivoimarakentamisen jälkeen. Kuntalaisena haluaisin myös kysyä asian ratkaisevilta valtuutetuilta, kuinka laajasti he ovat ehtineet/viitsineet perehtyä asiaan; myös yksityisten kuntalaisten näkemyksiin.	järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa. Kunta on todennut vastauksessaan vuorovaikutuksen ja keskusteluyhteyden riittävydestä, että keskustelussa korostuvat varsin yksipuoliset näkemykset hankkeesta, eikä vuorovaikutus tältä osin välttämättä anna oikeaa kuvaa kuntalaisten suhtautumisesta hankkeeseen. Kunta on osallistunut hankkeen yleisötilaisuuksiin ja virkamiehet sekä päättäjät ovat olleet tavattavissa näissä yhteyksissä. Saadakseen kattavaa tietoa kuntalaisten näkemyksistä, kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta, mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen.
Muistutus 17	Vastine
1. Tilamme sijaitsevat suunnitellun tuulivoimapuistoalueen vieressä. Olemme huolissamme useista tekijöistä tuulivoiman vaikutuksiin liittyen pitkäaikaisen tutkimustiedon ollessa vähäistä. Vastustamme tuulivoimapuiston rakentamista Isopetäjämäen alueelle seuraavien kohtien vuoksi: 1. Haitalliset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen, joiden taustalla voi olla • jatkuva melu • valovälke • muutokset vesistöissä (lähteet, purot) • tuulivoimalavoista lähtevä muovi-jäte • puuston menetys ja hiilinielujen menettäminen (vaikutukset koko tuulivoimalan historian ajan menetettyjen hiilinielujen osalta)	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-

• mahdollisten tuhoeläinten leviäminen hakkuualueiden reunoilla (mm. kirjanpaina) • maanpeitteiden menettäminen (esim. kosteuden haihtuminen) 2. Haitalliset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, joiden taustalla voi olla • jatkuva melu • valovälke • muutokset vesistöissä (lähteet, purot) • virkistyskäytön ja luonnon menettäminen (paikalliset suojelualueet, mutta myös laajemmalla alueella mm. Väisälänmäen kansallisluonnonalue) • suojaetäisyyksien puuttuminen kokonaan 3. Kiinteistön ja maanarvon aleneminen / menetys / myymisen vaikeutuminen 4. Tuulivoimaloiden korkeus, 280 m 5. Vaikutukset ilmatilaan ja maanpuolustukseen 6. Tuulivoimapuistojen pitkäaikaisvaikutukset (mm. jätteet, alueiden hoito..)	selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua ja metsästää tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen tiestön parantaminen ja talvikunnossapito edesauttavat alueen saavutettavuutta myös metsästyksen näkökulmasta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Muutokset on kuvattu palautteiden ja vastineiden alussa, kohdassa 1.
Muistutus 18	Vastine
1. Kaava-alueen läheisyyteen sijoittuvan kiinteistön alue ei ole mitään osin käytettävissä tuulivoiman rakentamisessa, tien- tai sähkönsiirron kaapeloinnin osalta.	1. Merkitään tiedoksi. Rakentaminen sijoittuu kiinteistöille, jonka kanssa hanketoimijan on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
2. Yksityistien osakkaana vaadin myllyjen sijoittamista vähintään 300 metrin etäisyydelle kyseisestä tiestä tiellä liikkuksen turvallisuuden takaamiseksi. Siipien jäänmuodostuminen ja jäänlentaaminen jopa 500 metrin etäisyydelle on todettu jo käytössä olevissa	2. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Muiden kuin

pienemmissä myllyissä. Lapinlahden rakennusjärjestys ei ole ajan tasalla päätettäessä tämän kokoluokan myllyjen sijoittelussa turvallisuusetäisyyksien osalta.	tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Perustellussa päätelmässä todetaan, että ”voimalan ja yleisen tien välinen turvaetäisyys on vähintään voimalan maksimikorkeus plus maantien suoja-alue, joka on 20–30 metriä (Liikenneviraston ohje 8/2012), eli Iso-Petäjämäen hankkeessa 320–330 metriä. Laskelman mukaan jään putoamisen aiheuttama turvallisuusriski on siten lähes olematon.” Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet Voimaloiden enimmäiskorkeus ja sijoittelu perustuu kaavapäätökseen, osayleiskaavan hyväksymisestä. Voimaloiden kokonaiskorkeutta on tarkistettu hyväksymisvaiheessa 270 metriin.
3. Myllyjen etäisyys luontokohde Naturasta vähintään 300 metriä. Myllyjen etäisyys asutusta kiinteistöstä vähintään 2 km, joka on sama kuin Iisalmen kaupungin tekemä päätös myllyjen sijoittelussa. Perusteltuna Iso-Petäjämäen ja Tielammin kaavojen ja kiinteistöjen sijainti voi olla joko Iisalmen tai Lapinlahden kunnan alueella.	3. Hukkasuon suojeluperusteet, eli luontotyytit, eivät vaaranna tuulivoimahankkeen johdosta, mikäli voimaloita kuitenkin siirretään oleellisesti suhteessa suojelualueisiin, (esim. voimala 4), ilmoitetaan asiasta ELY-keskukselle. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai lomaa-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.

	Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Muutokset on kuvattu palautteiden ja vastineiden alussa, kohdassa 1.
Muistutus 19	Vastine
1. Olemme saaneet kuulla ja lukea eri uutis- lähetyksistä, kuinka on taas maailmalla mitattu korkeita lämpötiloja, ennätyslukemia. On pitkiä kuivia kausia, suuria maastopaloja, joita sammutetaan viikko tolkulla. Toisaalla on suuria myrskyjä, joiden yhteydessä tulee vettä kymmeniä senttejä lyhyen ajan sisällä. Rankkasateet aiheuttavat maanvyörymiä. Jotain on tapahtunut n.30 vuoden aikana. Kaiken kaikkiaan Ison-Petäjämäen tuulivoimapuisto hankkeen tarkoituksena on olla mukana Suomen tavoitteessa, jolla vähennetään fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Meillä ei ole huomauttamista kaavaehdotuksesta. Hankealueen sisällä voi tulla teiden osalla hienosäätöä, jos ja kun hanke etenee toteutus vaiheeseen.	4. Merkitään kannanotto tiedoksi. Hiilidioksidipäästöjen vähentämisen vaikutus ilmastomuutoksen torjumisessa on oleellinen. Puhtaasti tuotettu päästötön energia edesauttaa ilmastomuutoksen hillitsemistä. Se tukee tulevien polvien hyvinvointia hillitsemällä kielteisiä muutoksia, kuten sään ääri-ilmiöiden yleistymistä ja niiden mukanaan tuomia terveyshaittoja (kuumuus, kuivuus, rakennusterveys) sekä taloudellisia haasteita (kuivuus, tulvat ja myrskyt, metsätuhot, rakenteiden kestävyys). Tuulivoimalla tuetaan tavoitteita päästöttömän energian tuottamisesta.
2. Merkittävä seikka on heikkokuntoisen Aisomäentien parantuminen tuulivoimapuiston toteutuksen seurauksena. Mainitulla tiellä oli keväällä 2023 10 tn painorajoitus. Muistutamme, että vuoden 2006 alussa tullut maantielaki mahdollistaa teiden korjaukset. Myös Rautavuorentien kunto on heikko. Mahdollisesti uusi silta olisi tulossa Polvijokeen tuulivoiman rakentamisen myötä. Alueen teiden kunto paranisi, hankkeen toteuduttua hyvät tiet jäisivät käytettäväksi paikallisille ja luonnossa liikkuville. Lisäksi metsäomistajilla olisi mahdollisuus myydä ns. kelirikko leimikoita. Merkittävä seikka on hankealueen sisällä oleva AM-Sora Oy:n maa-ainesten ottolupa, jota tultaneen hyödyntämään.	2. Parannettava ja laajeneva tieverkosto edesauttaa alueen käyttöä metsätalouden, virkistykseen ja metsästyksen näkökulmasta. Lisäksi tietä talvikunnossapidetään. Tiestön ylläpidosta vastaa tuulipuiston omistaja, mutta tästä hyötävät kaikki alueen käyttäjät.
3. Ukrainan sodan alettua suurin menettäjä täällä Suomessa taloudellisesti oli Itä-Suomi.	3. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin

Asia nousi paljon esille tämän vuoden alussa käydyissä tasavallan presidentin vaaleissa. Keskusteluissa tuotiin esille itäisen Suomen elinvoiman parantaminen, ja siinä tuulivoiman lisääminen. Tuulivoima toisi jatkossa vetytalouteen liittyvät investoinnit meille Itä-Suomeen, jotka muutoin näyttäivät menevän Länsi-Suomeen Pohjanlahden rannikolle. Elinvoiman säilyminen Itäisessä-Suomessa on myös turvallisuuspoliittinen kysymys. On kehoitettu pääomittamaan kantaverkkoyhtiö Fingridiä, jotta se parantaisi kantaverkkoa Itä-Suomessa. Pohjois-Karjalassa ei ole 400 kV:n verkkoa, mutta täällä Lapinlahdella on, ja tämä Ison-Petäjämäen tuulivoimapuisto hanke on kiinni luoteiskulmasta Fingridin Järvilinjassa. Me tiedostimme heti tuon asian jo kolme vuotta sitten, kun alkoi tulla yhteydenottoja tästä tuulivoima asiasta. Me kannatamme SVE2, jossa sähkönsiirto tapahtuisi suoraan voimassa olevaan kantaverkkoon, myös pohjoinen suunta käy. Toivottavasti Abo Energy saa neuvoteltua sähkönsiirto asian Fingridin kanssa.	sekä rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalitoiminnan aikana kohtalaiseksi myönteiseksi. Tuulivoimalla tuetaan Suomen energiaomavaraisuutta ja luodaan edellytyksiä myös muille investoinneille, jotka tukeutuvat päästöttömästi tuotetun sähkön saatavuuteen. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämään toimeksiantojen (urakat) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoituspalelut) käyttöasteen lisääntymisen myötä. Elinkeinovai- kutuksia syntyy myös maanvuokratuloista sekä kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 22. Elinkeinotoiminta ja palvelut Vaikutusten arvioinnin perusteella SVE2 on vaikutuksiltaan vähäisin ja sitä voidaan perusteella jatkosuunnittelun pohjaksi muistutuksella esitetyllä tavalla. ABO Energy neuvottelee Savon Voiman ja Fingridin kanssa toteutusvaihtoehdosta.
4. Täällä Lapinlahdella on suunnitteilla kolme tuulivoimahanketta. Savolan hanke on Tornator Oy:n mailla. Tielammin tuulivoimahanke on pörssiyhtiö CapManin mailla. CapMan osti viime vuoden lopulla Dasos Capitalin. Joka osti aikoinaan metsäyhtiö UPM:n metsämaat, kun UPM möi osan metsämaistansa. Tässä Ison-Petäjämäen tuulivoimahankkeessa ovat nuo em. Tornator Oy, CapMan ja lisäksi pääasiassa meitä paikallisia yksityisiä maanomistajia ja Ylä-Savon seurakuntayhtymä. Tämän hankkeen toteutuessa Lapinlahden kunta saisi tuloa kiinteistöveron lisäksi muiden verotulojen muodossa. Lisäksi kun muistetaan Lapinlahden kunnan heikko taloudellinen tilanne, esimerkiksi vuonna 2022 alijäämä kertyi tilipäätöksen mukaan yli 2,4 milj. euroa. Ison-Petäjämäen tuulivoima hankkeen toteuttaminen toisi työtä rakentamisen aikana	4. Merkitään tiedoksi. Kts. vastine 3. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen. Kunta saa merkittäviä kiinteistöverotuloja ja maanomistajat saavat huomattavia maanvuokraustuloja. Myös alueen metsätalous hyötyy parannettavan tieverkoston mukanaan tumasta saavutettavuudesta. Kuten muistutuksessa todetaan, hankkeen vaikutukset alueen elinkeinoihin, mm. alueen majoitustoimintaan, ravintolapalveluihin, maanrakennustoimintaan ja kuljetustoimintaan ovat myönteisiä.

merkittävästi. Seutukuntamme maanrakennus yritykset odottavat tämän hankkeen toteuttamista. Täällä Lapinlahdella ja ympäristössä on monta kuljetusyritystä. Meille on sanottu, että toivottavasti myllyt saataisiin pysyyn!! Myös majoitus yritykset saisivat yrittäjätuloa.	
5. Tuomme esille sellaisen skenaarion, että jos täällä Lapinlahdella ja muualla Pohjois-Savossa aletaan tekemään tuulivoiman rakentamisen torjuvia päätöksiä, niin silloin todennäköisesti voidaan unohtaa myös muutkin ulkomaiset sijoitukset esim. vetytalouteen tänne Pohjois-Savoon. Tiedämme täällä olevan tuulivoiman rakentamista vastustavia ihmisiä. Syynä vastustukselle ovat esimerkiksi voimaloiden näkyminen kauas, jolloin se pilaisi maiseman, melun pelko ym. oletetut haitat. Sen johdosta kysymme, mitä mieltä te olette naapurikuntamme Siilinjärven Yaran kaivoksista ja tehtaista. Vuosikymmenien aikana on näkynyt valtavat kipsivuoret. Yaralla on menossa laajentumissuunnitelmia, jonka johdosta siellä on Yva menossa. Sotkamon Talvivaara on myös lähellä, vajaan sadan km päässä. Mielestämme näiden alueiden maisemahaitat ovat huomattavasti laajemmat ja näkyvämmät. Sähköä tarvitaan jatkossa entistä enemmän, niin kysymme, millaisia vaihtoehtoja teillä tätä hanketta vastustavilla on?	5. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimahanke tukee alueellisen elinkeinoelämän syntymisen, kehittymisen ja säilymisen edellytyksiä alueella. On totta, että mikäli hankkeen toteutuminen vaikeutuu maisemallisista syistä, koskee tämä jatkossa muitakin hankkeita, joiden vaikutukset kohdistuvat samoihin todettuihin arvoihin. Kyseessä voi olla myös joku muu maisemallisesti merkittävä elinkeinoelämän tai teollisuuden hanke. Osa arvioiduista vaikutuksista on lisäksi merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
Muistutus 20	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.

Muistutus 21	Vastine
1. Vastustan iso-petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavahanketta, koska käytän aluetta virkistykseen ja luonnossa liikkumiseen.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua, käyttää sitä virkistykseen, marjastukseen tai metsästyksen tuulivoimahankkeen estämättä.
Muistutus 22	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 23	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 24	Vastine
1. Ei missään nimessä tule hyväksyä tätä Iso- Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa 468/2022. Nyt pitäisi valtuutettujen ja lautakuntalaisten ymmärtää suuri mainehaitta Lapinlahdelle.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Suomessa on lukuisia kuntia, joiden alueella sijaitsee merkittäviä tuulipuistoja. Kunnat eivät tietävästi ole kohdanneet merkittävää mainehaittaa, vaan ovat tuoneet julkisesti esille myös hankkeiden etuja, mm. elinkeinoelämälle ja kuntataloudelle.
2. Tuhottaisiin luontoa. Selvityksistä todettiin useita lintuja ja eläimiä, jotka ovat vaarassa.	2. Alueella on jo tehty laajoja ja merkittäviä metsähoitotoimenpiteitä, jotka ovat muuttaneet ympäristöä luonnontilaisesta.

Tällaisella selvityksellä ei siis oikeasti olisi merkitystä, jos kuitenkin saisi tuhota luontoa.	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. YVA-selostuksen mukaan hankealueen pesimälinnuston herkkyyks katsotaan arviointikriteeristön perusteella suureksi. Hankevaihtoehdon 1 vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan suuren kielteiseksi rakennus- ja purkuvaiheessa, ja kohtalaisen kielteiseksi toimintavaiheessa. Vaihtoehdon 2 katsotaan vaikuttavan lintudirektiivin lajistoon kohtalaisen kielteisesti kaikissa hankkeen vaiheissa. Molempien vaihtoehtojen katsotaan vaikuttavan muuhun pesimälinnustoon kohtalaisen kielteisesti rakennus- ja purkuvaiheessa, ja vähäisen kielteisesti toimintavaiheessa. Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkanalintujen törmäyskuolemien välttämiseksi. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuuli-voimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille.
3. Haitallinen vaikutus lähipiiriin asukkaisiin terveyshaittojen vuoksi ja omaisuuden arvon laskun vuoksi.	3. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaiseksi kielteiseksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja

	asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää. Mahdollinen arvonnousu tai -lasku tuulivoiman vuoksi on riippuvainen yksittäisestä kiinteistöstä, sen käyttötarkoituksesta sekä sijainnista suhteessa tuulivoimapuistoon ja sen laajuuteen. Tuulivoimalla voi olla myös positiivisia vaikutuksia kiinteistöjen arvoon elinkeinoelämän kohdistuvien vaikutusten ja työllisyyden kautta.
4. Kunnalle taloudellisesti ei merkittävää hyötyä. Esim. 400.000 € vuodessa on mitätön summa kiinteistöveroina. Eikä edes varma. Tulevaisuudessa ihmiset kiittävät hienosta päätöksestä, että Lapinlahdella osattiin äänestää ei. Muut kunnat taistelevat myllyongelmien kanssa.	4. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin sekä rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalitoiminnan aikana kohtalaiseksi myönteiseksi. Hankkeen vaikutuksia voidaan lieventää tiedottamalla asianmukaisesti alueen liikumisrajoituksista rakentamisen aikana. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämään toimeksiantojen (urakat) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoituspalelut) käyttöasteen lisääntymisen myötä. Elinkeinovaiikutuksia syntyy myös maanvuokratuloista sekä kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 22. Elinkeinotoiminta ja palvelut
5. Nämä yhtiöt, kuten Aboenergy, eivät piittaa Suomesta, luonnosta tai vihreästä siirtymästä, vaan rahasta, joka ei jää Suomeen....ainoastaan haitat jää meille. Näin	5. Merkitään tiedoksi. Hanketoimija on huolehtinut velvollisuudestaan laadituttaa alueelle kattavat selvitykset sekä

kertoi saksalainen asentaja tuulimittaria pystyttäessä Iso- Petäjämäen alueelle.	vaikutusten arvioinnit ja on näin ollen huolehtinut velvollisuudestaan tuottaa tietoa päätöksenteon pohjaksi. Selvitysten ja arviointien laatua valvoo ELY-keskus YVA-yhteysviranomaisena. Viranomiset ovat lausuneet selvityksistä ja vaikutusten arvioinneista. Saatu palaute on huomioitu kaava-aineistoa täydennettäessä.
6. On väärin, että jotkut ajattelevat seuraavasti: kyllä siinä joku kärsii, mutta vain muutama, jotka asuvat siellä lähellä. Se on epäoikeudenmukaista ja asettaa osan kuntalaisista eriarvoiseen asemaan.	6. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
Muistutus 25	Vastine
1. Iso-Petäjämäen hankealueen kaavoitus tulee välittömästi keskeyttää alueen luontoarvojen vuoksi sekä yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella. Kaavahankkeen hyväksymisestä päättää demokraattisesti valittu kunnanvaltuusto. Valtuusto huomioi laaditut selvitykset, vaikutustenarvioinnit ja viranomaisten sekä osallisten palautteen päätöksenteossaan.

2. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaava 468/2022 on herättänyt huolta maiseman säilymisestä ja ympäristövaikutuksista, erityisesti kaava-alueen lähellä asuvien lapinlahtelaisten, maanomistajien sekä vapaa-ajan asunnon omistajien näkökulmasta: Erityistä huolta on aiheuttanut se, ettei kaava näytä takaavan turvallista, terveellistä ja viihtyisää ympäristöä eri väestöryhmille Lapinlahdella ja naapurikunta Iisalmen puolella. Tuulivoimaosayleiskaava on ristiriidassa turvallisen, terveellisen ja viihtyisän ympäristön luomisen periaatteiden kanssa. Luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyminen sekä ympäristönsuojelu ja ympäristöhaittojen ehkäiseminen ovat olleet puutteellisia.	2. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu vaikutusten jakautuminen eri tavalla eri etäisyysvyöhykkeille hankkeesta. Lisäksi vaikutusten kohdentuminen eri tavalla eri osallisryhmiin on tunnistettu ja arvioitu.
3. Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin, mutta tässä tapauksessa selvitykset eivät ole olleet Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia. Erityistä huolta on aiheuttanut kaavaan selvitysten riittämättömyys ja ympäristöterveydenhuollon lausunnon puuttuminen YVA-selostuksesta: Lapinlahden kunta tai ELY-keskus ei ole pyytänyt lausuntoa Lapinlahden kunnalle palvelua tarjoavalta taholta ympäristöterveydenhuollosta, mikä on herättänyt kysymyksiä kaavan valmisteluprosessista.	3. Hankkeen vaikutukset on arvioitu YVA-lain ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Ylemmät viranomaiset ovat arvioineet laadittujen selvitysten ja arviointien riittävyttä. Yhteysviranomainen on 8.5.2024 antanut perustellun päätelmä Iso-Petäjämäen tuulivoimahanketta ja sähkönsiirtoa koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Yhteysviranomainen toteaa päätelmässään, että arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta eikä se sisällä sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaisesta laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta

	keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.”
4. Maisemavaikutukset, erityisesti korkeuserojen ja tuulivoimaloiden vaikutus maisemaan, tulisivat olemaan merkittäviä ja dramaattisia. Tutkittu käytännön tieto suunnitellun kokoisten tuulivoimaloiden (280 m hipaisukorkeus) pitkäaikaisvaikutuksista puuttuu kokonaan. Asumisterveysasetuksen ja terveydensuojelun (763/1994) mukaan, jokaisen Lapinlahden kunnan asukkaan terveyttä ja hyvinvointia tulee suojata. Taajama-alueilla asumisterveysasetus tarjoaa suojaa tuulivoimala-alueiden rakentamiselta, kuten, jotka voivat vaikuttaa asukkaiden terveyteen ja elinolosuhteisiin. Sama suojelu ja asumisterveysasetuksen noudattaminen tulee ulottaa myös luontokylissä asuviin ihmisiin, kuten Iso-Petäjämäen alueella, korostaen jokaisen ihmisen yhtäläistä arvoa ja merkitystä yhteisössä. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti, suuren kokoluokan tuulivoimaloiden, vaikutusten täytyy perustua tutkittuun tietoon. Ja koska nyt tuo tutkittu tieto puuttuu, niin kaavahanke täytyy välittömästi keskeyttää. Yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että Lapinlahden kaikkia asukkaita kohdellaan tasapuolisesti riippumatta heidän asuinpaikastaan. Asumisterveysasetuksen ja terveydensuojelun (763/1994) mukaan, jokaisen Lapinlahden kunnan asukkaan terveyttä ja hyvinvointia tulee suojata.	4. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomainen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 19. Maisema, rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö. Asumisterveys kts. vastine kohta 3. Tuulivoimatuotannosta on Suomessa kokemusta pitkältä aikaväliltä ja tuulivoiman vaikutukset tunnetaan verrattain hyvin. Kaavaa on valmisteltu syksystä 2022. Laadittuihin selvityksiin ja YVA-selostuksen vaikutusten arviointiin on voinut tutustua alkuvuodesta 2024 alkaen. Asumisterveys kts. vastine kohta 3. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. Kaavaselostuksessa esitetyt havainnekuvat eivät anna täydellistä kuvaa tuulipuiston	5. Maisema kts. vastine kohta 4.

maisemavaikutuksista, mikä on johtanut kaavanlaatijan ammattitaidon kyseenalaistamiseen. Pohjois-Savon piirin lausunnossa on tuotu esiin huoli luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä ja Iso-Petäjämäen alueen merkityksestä luonnon moninaisuuden ylläpitäjänä. EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti Suomen tulee edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä, mikä asettaa vaatimuksia myös kaavoitukselle.	Maisemavaikutusten arviointi perustuu maastokäyntiin, näkyvyysalueanalyysiin sekä havainnekuviin (valokuvaupotukset). Arvioinnissa huomioidaan kohteen herkkyys ja muutoksen suuruus. Viranomaistahot eivät tiettävästi ole kyseenalaistaneet kaavan laatijan ammattitaitoa tai kaavaselostuksessa esitettyjen havainnekuvien asianmukaisuutta . YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. Hankkeen rakentamisen aikaiset ja toiminnan lopettamisen vaikutukset monimuotoisuuteen arvioidaan kohtalaisesti tai suuresti kielteiseksi (voimalamäärästä riippuen). Vaikutuksia on ehdotusvaiheessa lievennetty vähentämällä voimaloita arvioidusta maksimivaihtoehdosta. Vaikutuksia voidaan lieventää tai välttää sijoittamalla rakennustyöt kohteiden ulkopuolelle, rajaamalla kohteet maastoon ja välttämällä niillä liikkumista työkoneilla kasvukaudella. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 8, Monimuotoisuus. EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteet välittyvät kuntakaavoitukseen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslain. Lisäksi viranomaiset lausuvat kaavasta ja ohjaavat sen valmistelua viranomaisneuvotteiluissa. Lain, asetusten ja viranomaispalautteiden vaatimukset on huomioitu alueen kaavoituksessa.
6. Vaadin, että Tielammen ja Iso-Petäjänien alueiden melun yhteisvaikutukset huomioidaan, sillä se vaikuttaa suoraan alueen kiinteistöihin. Iso-Petäjämäen kaava-aineistossa oleva meluselvitys osoittaa, että meluarvot ylittyvät, kun otetaan huomioon yhteisvaikutus Tielammen tuulivoima-alueen kanssa.	6. Yhteisvaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa kaikkine vaikutuksien osalta. Meluselvityksen mukaan meluarvot ylittyvät Tielammen hankkeen osalta. Meluvaikutukset voidaan arvioida olemassa olevan tiedon perusteella. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja

Tielammen tuulivoimahankkeen vaikutukset on otettava monelta eri näkökannalta huomioon eikä niitä voi sivuuttaa viittaamalla hankkeen varhaiseen kehitysvaiheeseen. Oikeusvaikutteisen kaavan mukaan rakennuslupien hakeminen on mahdollista vain kaavassa merkityille paikoille, mikäli melumallinnus ei osoita ylityksiä. Mikäli kaavan melumallinnuksessa todetaan, että läheisten asuntojen ja loma-asuntojen 40 dB(A) meluylityksiltä välttyäkseen on tehtävä muutoksia voimalapaikkoihin, -määriin tai -malleihin, nämä muutokset on sisällytettävä kaavaan ja niiden ympäristövaikutukset on oltava selvitettyjä.	välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Mikäli suunnitelmaa tarkistetaan, meluselvitys tarkistetaan muutoksen osalta. Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittävät.
7. Lapinlahden ilmastosuunnitelma 2021–2035 ei sisällä tuulivoimarakentamisen strategista suunnitelmaa kunnan osalta, vaikka suunnitelmaan on liitetty tuulivoimaloiden kuvia. Vaadin, että Lapinlahden kunnan ilmastosuunnitelman ja kaavoituksen välillä on yhteneväisyys ja että kaikki strategiset suunnitelmat ovat avoimesti esillä ja keskusteltavissa. Lapinlahden kunnan asukkaat eivät ole olleet tietoisia kunnanvaltuuston jäseniä äänestäessä, että tuulivoimahankkeita on kunnassa menossa heidän valtuustokaudella.	7. Lapinlahden ilmastosuunnitelma on huomioitu kaavaa valmisteltaessa. Lapinlahden ilmastosuunnitelmassa korostuu yhtenä painopisteenä kestävä energiantuotanto ja -kulutus. Suunnitelman mukaan uusiutuvan energian tuotantoa lisätään. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Valtuustokauden ollessa verrattain pitkä, ei voida etukäteen ennakoida, mitä asioita tulee päätöksen tekoon valtuustokauden aikana.
8. Tuulivoimaloiden vaikutukset luontoon ja eläimistöön, kuten linnut ja lepakot, voivat olla suoria tai epäsuoria, mukaan lukien törmäysvaarat ja elinympäristön muutokset, jotka ovat tärkeitä huomioon otettavia seikkoja suunnittelussa. Tuulivoimalan perustuksiin käytettävän betonin määrä voi olla merkittävä, kuten esim. 5 MW tuulivoimalan 3,6 miljoonaa kiloa, mikä korostaa tarvetta arvioida ympäristövaikutuksia ja materiaalien hankintaa Iso-Petäjämäen	8. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnoille.

luontoarvoiltaan monipuolisessa ympäristössä.	Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Voimala 13 on poistettu ehdotusvaiheessa huomioiden lepakoiden elinympäristö. Linnustosta on laadittu törmäysmallinnukset. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Betonia käytetään maailmassa vuosittain (tietolähteestä riippuen) noin 10-13 miljardia kuutiometriä ja Suomessa vuotuinen käyttö on noin 5 miljoonaa kuutiometriä. Yksi kuutio betonia painaa arviolta n. 2400 kiloa ja raudoitettuna 2500 kiloa. Suomalaisessa betoniteollisuudessa kehitetään kiihtyvällä vauhdilla ratkaisuja ympäristöystävällisempien betonilaatujen valmistamiseksi. Tavoitteena on tuoda markkinoille rakentajien kaipaamia vähähiilisiä betonituotteita. (www.betoni.fi/YLE)
9. Kuntalaisten yleinen hyväksyntä on olemainen osa tuulivoimaprojektien suunnittelua ja toteutusta. Esimerkiksi Iso-Petäjämäen alueen suunnitelmien keskeyttämistä koskeva kuntalaisaloite, joka sai 756 allekirjoitusta, korostaa tarvetta ottaa huomioon paikallisyhteisön näkemykset ja osallistuminen.	9. Kunta on vastaanottanut kuntalasialoitteen ja päätösvalta aloitteen edistämisestä on sillä taholla, jonka päätösvaltaan asian käsittely kuuluu. Kunta on järjestänyt kaavahankkeen lain mukaisen vuorovaikutuksen, jonka puitteissa osallisilla on ollut mahdollisuus antaa palautetta. Hanketöimija on myös järjestänyt hankkeeseen liittyvän asukaskyselyn. Näiden lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta, mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen. Kunta on siis pyytänyt ja saanut palautetta kuntalaisilta monin eri keinoin.
10. Ympäristöterveydenhuollon yhteistointa-alue, johon Lapinlahti kuuluu, vastaa muun muassa tuulivoimaloiden mahdollisista terveysvaikutuksista, mikä on tärkeä osa ympäristövaikutusten arviointia.	10. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaa- van kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden

	vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.”
11. Lapinlahden tuulivoimaprojekteissa ei ole noudatettu avoimuutta ja reilua osallistumisprosessia, jotta kaikki sidosryhmät, mukaan lukien kuntalaiset, voivat ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa päätöksentekoon. Hankkeen annettiin edetä pienen piirin tiedossa vuonna 2021 ja 2022. Kaikkia maanomistajia ei otettu mukaan keskusteluun. Maanomistajana koen, että en ole voinut vaikuttaa mihinkään muuhun prosessin vaiheeseen kuin vuokrasopimuksen allekirjoittamiseen – ja sitä en todellakaan aio tehdä. Vuokrasopimus on maanomistajan kannalta erittäin heikko ja osoittaa käytännössä, että sopimusneuvotteluvaiheessa maanomistaja-osapuoli ei ole saanut laadukasta lakineuvontaa. ABO Energy Oy:n tavoitteena on ainoastaan saada kaavahanke hyväksyttyä Lapinlahden kuntaprosessissa, mutta sitä kaavoitusta ei missään nimessä pidä hyväksyä, koska se on suoranainen kuolinisku Lapinlahden kunnalle. Moni muuttaisi pois kunnasta, jo nyt on lukuisia lapsiperheitä Iso-Petäjämäen vaikutuspiiristä joutunut valitsemaan toisen asuin-kunnan koti kunnakseen. Lapinlahden kunnalla ei ole varaa menettää enää yhtään asukasta. Päinvastoin Lapinlahden kunnan kannattaa julistautua 'Tuulivoimavapaaksi kunnaksi', joka käytännössä mahdollistaa sen, että uusia asukkaita muuttaisi Lapinlahdelle hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Lapinlahden kunnan on myös nyt osoitettava käytännössä, että se suojelee kuntalaisiaan piittämättömältä tuulivoimateollisuudelta, joka vähät välittää paikallisista ihmisistä, joiden koti ja elämänrauha on jo järkkynyt tämän kaavoitusprosessin aikana. Tuulivoiman sosiaalinen hyväksyttävyyden on erittäin heikoissa kantimissa Lapinlahdella.	11. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja info-tilaisuuksissa. Lapinlahti on jo pitkään lukeutunut ns. muuttotappioalueeseen (Tilastokeskus). Lapinlahden kunta on ilmoittanut, että kunnassa joudutaan tekemään vaikeita päätöksiä (YT-neuvottelut, koulujen sulkeminen) haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa. Kunta on osallistunut hankkeen yleisötilaisuuksiin ja virkamiehet sekä päättäjät ovat olleet tavattavissa näissä yhteyksissä. Näiden lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta, mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen. Saadun palautteen perustella ei voida todeta, että hankkeen hyväksyttävyyden olisi heikkoa. Kuntalaisilla on ollut mahdollisuus antaa palautetta kolmessa eri valmisteluvaiheeseen

On tärkeää, että paikalliset asukkaat tuntevat tulleen kuulluiksi ja että heidän huolensa otetaan vakavasti harkittaessa tuulivoimaloiden sijoittamista – valitettavasti näin ei ole tapahtunut Lapinlahdella. Osallisia ja niitä henkilöitä, joiden elämään tuulivoimakkaava merkittävästi vaikuttaa, ei ole otettu mukaan työryhmiin ja keskusteluihin asian vaatimalla vakavuudella. On myös käynyt ilmi, että Lapinlahden kunta on tehnyt ABO Energyn (ent. Wind) kanssa sopimuksen siitä, että esim. 2023 perustettua yhdistystä ei hyväksytä lausumaan mielipidettä yhdessä sellaisten yhdistysten kanssa, jotka on perustettu jo aiemmin. Tämä ABO:n toimintatapa osoittaa selkeästi, että yritys pyrkii vaikuttamaan demokration täysmääräiseen toteutumiseen Lapinlahden kunnassa. En arvosta ABO Energy (ent. Wind) yrityksen tapaa toimia, joka on näennäistä vain kuuntelua. Esimerkiksi sukumme on joutunut tämän Iso-Petäjämäki kaava-hankkeen vuoksi epätasa-arvoisen kohtelun kohteeksi, sillä jouduimme muuttamaan rakennusluvan taukotuvaksi. Vastustan kaava-hankkeen etenemistä Lapinlahden kuntaprosessissa ja Iso-Petäjämäen hankealueen kaavoitus tulee välittömästi keskeyttää alueen luontoarvojen vuoksi sekä yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi.	kuulemisessa, asukaskyselyssä ja kahden Lapinlahden kunnan kuntalaisille kohdistaman kyselyn puitteissa. Tämä palaute on kuntapäätäjien tiedossa. Lapinlahdella päätösvalta kaava-asiassa on kunnan valtuustolla. Toimivalta rakennuslupien myöntämisessä on ollut Lapinlahden rakennustarkastajalla.
12. YVA-selostuksen kuva 27–3 s. 296 nostaa myös esille tuulivoimaloiden kaatumisen vaikutusalueet. Tuulivoimala 6 kaatumisen vaikutus alue tulee useita satoja metrejä muiden kiinteistöjen puolelle. Me emme ole allekirjoittaneet maanvuokrasopimusta ABO Energy (ent. Wind) oy:n kanssa, emmekä aio allekirjoittaa. Myös keskustelu Lapinlahden teknisen johtajan kanssa vahvistaa, hän on sanonut ABO Wind Oy:n hanketoimijalle, että heidän tulee saada vuokrasopimukset maanomistajien kanssa, muuten maa-aluetta ei voi ottaa osaksi tuulivoimahankealuetta. Nyt kuitenkin ABO Wind on sijoittanut tuulivoimala 6. aivan rajalle, osoittaen röyhkeyttä	12. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Riskiä ei arvioida aiheutuvan lähimmille asuin- tai vapaa-ajan rakennuksille, sillä ne sijaitsevat riittävän etäällä voimaloista. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet

piittaamattomuutta toisen omistamaa kiinteistöä kohtaan.	Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.
13. ABO Energy Oy:n (ent. Wind Oy) kiinteistöverotulojen laskelmat ovat epäselviä, harhaanjohtavia ja siten eivät herätä luottamusta. Tässä perustelut: Kunnan saamat kiinteistöverotulot: Abo Wind Oy (nyk. Abo Energy Oy) kertoi 31.1.2024 esittelytilaisuudessa, että Lapinlahden kunnan saamat kiinteistöverotulot ovat noin 25 miljoonaa euroa hankkeen elinkaaren aikana. Millä matematiikalla tämä on laskettu? Jos elinkaari on noin 25 vuotta ja 12 voimalaa. Sitten huomioidaan Arvostamislain 30 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan tuulivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen ja rakennelman vuotuinen ikäalennus on 2,5 prosenttia (812/2013). Käytössä olevan tuulivoimalan arvoksi katsotaan kuitenkin arvostamislain 30 §:n 4 momentin mukaan aina vähintään 40 prosenttia rakennelman jälleenhankinta-arvosta. Tuulivoimayhdistyksen mukaan vuonna 2023 oli kuntien saama kiinteistövero noin 30 600 €/ tuulivoimala. << Abo Energy lupaa Lapinlahdelle, jos oletetaan 25 vuoden elinkaarta, noin 83 333 €/ voimala. Tai oikeastaan alkuvuosina enemmänkin. Kuinka tämä on mahdollista? Mielestäni tämä on erittäin harhaanjohtavaa informaatioita kuntapäätäjille ja kuntalaisille. Ja linkit tietoihin: *** https://www.lapinlahti.fi/media/ajankohtaiset-kaavahankkeet/2024-01-31_iso-petajamaki_yleisotilaisuus_esitykset.pdf *** https://tuulivoimayhdistys.fi/tietoa-tuulivoimasta-2/tuulivoimasta-kunnille/taloudelliset-vaikutukset/tuulivoimaloiden-kiinteistovero	13. Kiinteistöverotulot on arvioitu Suomen ympäristökeskuksen laatiman hankekohtaisen laskelman perusteella. Laskelmat perustuvat ajantasaiseen, ko. ajankohtana käytettävissä olevaa tietoon.
14. Iso-Petäjämäen osayleiskaavan on todettu olevan ristiriidassa Lapinlahden kunnan strategian kanssa, joka korostaa hyvän elämän mahdollistamista ja houkuttelevaa elinympäristöä kodille sekä yrityksille.	14. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.

15. Iso-Petäjämäen tuulivoimateollisuus-hanke rikkoo "Lapinlahti-henkeä", ja kuntalais-ten osallistuminen kaavoitusprosessiin ei ole ollut riittävää. Kuntalain (410/2015 22§) mukaan kuntalai-silla on oikeus osallistua kunnan toimintaan, ja kunnan jäseniä ovat asukkaat, alueella toi-mivat yhteisöt ja säätiöt sekä kiinteistön omistajat tai hallitsijat. Kuntalaki (310/2015 §22) painottaa asukkai-den ja palvelujen käyttäjien oikeutta osallis-tua ja vaikuttaa kunnan toimintaan, ja val-tuuston vastuulla on tarjota monipuoliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Ehdotettua kuntalaisten yhteistyöryhmää ei ole perustettu, mikä on herättänyt huolta osallistumisen puutteesta kaavoitusproses-sissa. Kunnanvaltuusto ei ole järjestänyt keskus-telu- ja kuulemistilaisuuksia eikä kuntalais-raateja, mikä on rajoittanut kuntalaisten osal-listumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kaikki tähän mennessä järjestetyt tilaisuudet on johtanut hanketoimija, eikä kunta ole ollut aktiivisessa johtajan roolissa tuulivoimahank-keen tilaisuuksissa. Kuntalaiset ovat kokeneet, ettei heillä ole ol-lut aitoa mahdollisuutta vaikuttaa, ja että jär-jestetyt kuulemistilaisuudet ovat olleet vain näennäisiä. On kunnan vastuulla järjestää aidot vaikutta-mismahdollisuudet ja varmistaa, että kunta-laisten ääni kuuluu kaavoitusprosessissa.	15. Osallistuminen kts. vastine kohta 11. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallin-tolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten kuntalaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkenta-vat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käy-tännön kaavahankkeen valmistelussa. Kaavoitusviranomaisen päättää mitä muita osal-listamismenetelmiä se käyttää kaavaa valmistel-taessa. Laki ei velvoita kaavoitusviranomaista järjestämään erillisiä yksittäisten kuntalaisten tai yhdistysten toivomia tilaisuuksia, kuten yhteis-työryhmät tai kuntalaisraadit. Kunnan hallinto-sääntö määrää, mitkä toimielimet edistävät ja käsittelevät kaava-asioita. Kunta on sen sijaan järjestänyt kuntalaisille kaksi täysin hanketoimijasta riippumatonta kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kunta-talouteen.
16. Lapinlahti Maailmanparaspaikka ry teki vuoden vaihteessa kyselytutkimuksen mu-kaan 52 % vastaajista Lapinlahdella on sitä mieltä, että tuulivoimalat tulisi sijoittaa yli 5 km päähän asutuksesta. Vastaajat perustele-vat kantansa luonnon monimuotoisuuden,	16. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuk-sen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaati-musta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutus-ten arvioinnin pohjalta.

luonnonsuojelun ja virkistyskäytön säilyttämisen tarpeella. Lisäksi korostetaan kuntalaisten tasa-arvoista kohtelua ja terveydensuojelulain (763/1994) noudattamista. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 ehdotuksen mukaan alueen pimeän ja hiljaisuuden alueet sekä luonnonmonimuotoisuutta turvaavat alueet tulisi säilyttää. Vaikka Iso-Petäjämäen alue on määritelty tuulivoimapotentialialueeksi, paikalliset asukkaat ja luontoarvot asettavat rajoituksia sen kehittämiseen teollisuustuulivoimarakentamiseen. Iso-Petäjämäen YVA:n (Ympäristövaikutusten arviointi) mukaan alueen luontoarvot eivät tue tuulivoimateollisuusalueen rakentamista, ja asutuksen läheisyys on este teollisuustuulivoimarakentamiselle alueella.	Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähdén. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Pohjois-Savon maakuntakaava ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentialialinen alue -merkintä. Tällä kaavamerkinnällä maakuntaliitto ottaa kantaa alueen maankäyttöön. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.
17. Minä vastustan kiinteistöni liittämistä valmisteilla olevaan tuulivoimakaavaan, tie ja sähkö sekä kaapeleiden rakentamiseen. En hyväksy Lapinlahden Iso-Petäjämäki aluetta tuulivoimarakentamiseen soveltuvaksi, ja tätä perustelen seuraavasti: a) Alueen kiinteistön omistajana, metsätalouden harjoittajana ja virkistysalueen aktiivisena käyttäjänä, luontoarvoihin vedoten, en hyväksy, että Iso-Petäjämäen alueelle kaavoitetaan tuulivoimatehdasalueita. b) Alue on kaikinensa virkistyskäyttöön tarkoitettua aluetta: mm. Paavon Polku -reitti, joka on 98 km pitkä (tällä hetkellä hoitamaton) vaellusreitti Lapinlahden alueella. Kunta ei enää ylläpidä Paavon Polku reittiä, mutta osittain Paavon Polku on edelleenkin aktiivisessa käytössä, sillä urheiluseurat ja ylähydistykset ovat rakentaneet laavuja ja tulipaikkoja. Paavon Polku -reitti kannattaisi ottaa uudeksi kehityshankkeeksi luontomatkailun	17. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustalain alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen. Lapinlahden kunta ei tällä hetkellä ylläpidä Paavon Polku -reittiä taloudellisista syistä. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselvityksessä. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen

näkökulmasta sekä aktivoimaan paikallisia ihmisiä liikkumaan luonnossa. Nythän ABO Wind Oy A-Insinööreiltä/Ecobiolta -tilaamassa YVA-selvityksessä on ilmennyt, että Iso-Petäjämäen alueella on lukuisia uhanalaisia eläimiä ja kasveja. Tätä YVA-selvityksen tietoa pitäisi hyödyntää matkailun kannalta ja myös siitä syystä tuulivoimarakentaminen ei sovellu Iso-Petäjämäen alueelle.

c) En maanomistajana ole allekirjoittanut vuokrasopimusta ABO Energy (ent. Wind) Oy:n kanssa, sillä en halua, että omistamamme maa menee tuntemattoman tahon hallintaa seuraaviksi vuosikymmeniksi. Vuokrasopimusteksti on myös epäedullinen maanomistajan kannalta, ja siksi se ei vakuuta. Myöskään ABO Wind Oy ei osoita olevansa vastuullinen tuulivoimatehdasalueen rakentaja, sillä ABO Wind ei oma-aloitteisesti halua hakea ympäristölupaa tuulivoimahankkeelle. Ympäristölupa suojaisi paikallisia asukkaita mm. kun ollaan tilanteessa, kun melu- ja välkehaittoja ilmenee tuulivoimatehdasalueen toiminnan aikana. Leppävirran kunta on hyvänä esimerkkinä tässä, että siellä on tällä hetkellä ainoa kolmen tuulivoimalan kokoinen tuulivoimatehdasalue, joka rakennettiin liian lähelle ihmisiä. Nythän ABO Energy Oy ei tule itse olemaan vastuussa haitoista, sillä ABO Energy'n toimintamalliin kuuluu, että tuulivoimatehdasalue rakennetaan ja sitten myydään eniten tarjoavalle taholle. Tämäkin osoittaa, että ABO Energyllä ei ole eettisiä toimintamalleja, koska se harjoittaa liiketoimintaan paikallisista ihmisistä piittaamatta.

merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille.

Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.

Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.

Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusä tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta.

Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta räsitusästä, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta räsitusästä eivät juridisesti täyty.

Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa

	naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät. Useat rakennushankkeet toteutetaan hankehittäjän toimesta ja luovutetaan lopputilaaajalle varsinaista käyttöä varten.
18. Vaadin, että Iso-Petäjämäen osayleiskaavoituksesta luovutaan välittömästi alueen luontoarvojen, 3 km suojaetäisyyden puuttumisen Lapinlahdella asutuksen ja tuulivoimalan välillä, maanomistajat eivät ole vuokranneet maa-alueita, joita nyt kuitenkin on kaavoihin piirrelty (osoittaa ABO Energy Oy, ent. ABO Wind Oy:n piittaamattomuutta paikallisista asukkaista, luonnosta, sekä suomalaisesta perustuslakiin kirjatusta omaisuuden suojasta ja yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi.	18. Merkitään kannanotto tiedoksi. Viitataan vastineen aikaisempiin kohtiin.
19. En halua, että tuosta meidän metsästä tulee kasvottoman tuulivoimateollisuuden hallitsema alue eli en ikinä allekirjoita ABO Wind'n kanssa maanvuokrasopimusta, sillä en halua myöskään lähiasukkaille ja muille osallisille niitä moninaisia haittoja, jotka aiheutuisivat liian lähelle asutusta rakennetuista tuulivoimaloista. Perehdyttyäni asiaan, nämä tuulivoimahanketoimijoiden suunnitelmat eivät ole minua vakuuttaneet. Yksinkertaisesti kaavaillut Iso-Petäjämäki tuulivoimaosayleiskaava 468/2022–12 -tuulivoimahankesuunnitelmat ovat suuruuden hulluja, vailla realistista ja eettistä pohjaa. Lapinlahden kunnan pinta-ala on niin pieni, että tänne ei kirjaimellisesti mahdu tuulivoimalat, jotka	19. Merkitään kannanotto tiedoksi. Kunnan asukkaalla tai asukasryhmällä on oikeus tehdä kunnalle aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. (Kuntalaki 28 §). Tätä kautta kuntalainen voi muistutuksessa esitetyllä tavalla esittää konkreettisia keinoja kunnan elinvoiman parantamiseksi ja muuttotappion ehkäisemiseksi. Lapinlahden kunnassa asuu 8 864 ihmistä ja sen pinta-ala on 1 245,16 km². Väestötiheys on n. 8,09 asukasta/km². Koko maan keskimääräinen asukastiheys noin 16 asukasta/km². (Lapinlahden kunta, Wikipedia). Lapinlahti on näin ollen verrattain harvaan asuttua aluetta.

vaatisivat vähintään 3 km suojaetäisyyden. Meidän on lapinlahtelaisina löydettävä toinen tapa, jolla voimme pitää kuntamme aidosti elinvoimaisena, asukasystävällisenä paikkana asua ja elää vauvasta vaariin.	Tuulivoimaloille ei ole asetettu etäisyysvaatimusta, valtion, maakuntakaavan tai kunnan taholta.
Muistutus 26	Vastine
1. Tuulivoimala aiheuttaa hankaluutta nukkuessa yöllä ikkuna auki ja tonttien arvon alenema, kun lähimmälle tulevalle rupeleille on matkaa se linnuntietä pari km!	1. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.
Muistutus 27	Vastine
1. Vaadimme kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 28	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luonto arvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.

Muistutus 29	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Alue on valtava ja sijoittuu aivan liian lähelle ihmisten koteja. Yhtä kaikki myös kaavaillut myllyt ovat valtavia, siinä ei pyyhkäisykorkeuden parinkymmenen metrin näennäinen madaltuminen silmänlumeeksi auta yhtään.	2. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimalat ovat madaltuneen arviolta noin kuusikerroksisen kerrostalon verran. Tämän voidaan arvioida olevan olennainen madaltaminen. ELY-keskus on myös todennut kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan, että lievennystoimenpiteellä on maiseman näkökulmasta riittävä vaikutus. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt edelleen hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
3. Käsitykseni mukaan kunnan suunnitelmassa ei ole ollut edes vaatimuksia ympäristöluvasta kyseiselle tuuliteollisuustoiminnalle? Ympäristölupavaatimuksen puute on joko käsittämätöntä huolimattomuutta, tai tahallista toimintaa, enkä nyt oikein tiedä, että kumpiko on huolestuttavampaa toimintaa kuntalaisen kannalta katsottuna: kyvyttömyys vai moraalittomuus asioiden hoidossa.	3. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapurussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty.

	Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. Toteutuessaan jättialue tarvelisi satoja ihmisten koteja ja valtaosa tavallisten ihmisten suurimmasta omaisuudesta, heidän asuin-kiinteistönsä, muuttuu arvottomiksi ja kotinsa asuinkelvottomiksi. Tuulimyllyjen valo- ja melusaastevaikutukset ylettää vielä useiden kilometrien päähän alueesta, emmekä me vaikutusalueelta poismuuttavat myllypakolaiset saa enää asunoistamme niiden luonnollista arvoa. Eikä nyt tuuliteollisuusaluehkan synkän pilven alla-kaan enää saa myytyä kiinteistöä sen reaali-hinnalla. Ei kukaan hullu muuta myllyjen vaikutusalueelle, mikäli muita vaihtoehtoja ihmisillä vielä löytyy.	4. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitaajuisen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että meluvaikutukset ovat selkeät. Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 17, Melu. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa YVA-selostuksen mukaan välkevaikutuksen ei arvioida olevan kohtuuton tai estävän hankkeen toteutusta. Myös YVA-yhteysviranomaisen, eli

	ELY-keskus, on arvioinut perustellussa päätelmässään hankeen tältä osin toteutuskelpoiseksi. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 18, Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on sittemmin merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. Oma lukunsa on sitten alueen nykyiset luontoarvot. Tuntuu, että niiden yli jyrätään yhtä välinpitämättömästi, ikään kuin metsäkoneella raakkujen yli. Ei niistäkään kukaan ollut aiemmin piitannut, ennen kuin paikalle sattui joku, joka nosti asiasta metelin. Toivoin alueemme luontoarvojen kohdalla päättäviltä ihmisiltä nyt tarkkaa itsetutkiskelua, että onko aidosti tuntenut tekevänsä luonnolle oikein asiaa käsitellessään ja miltä mahdollisesti voisi tuntua sitten jälkikäteen olla vastailmassa uutisissa kiperiin kysymyksiin alueen hienon luonnon tarvelemisen mahdollistamisesta.	5. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
Muistutus 30	Vastine
1. Iso-Petäjämäen hankealueen kaavoitus tulee välittömästi keskeyttää alueen	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu

luontoarvojen vuoksi sekä yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi.	YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella. Kaavahankkeen hyväksymisestä päättää demokraattisesti valittu kunnanvaltuusto. Valtuusto huomioi osallisten palautteen päätöksenteossaan.
2. Olen sitä mieltä, että Iso-Petäjämäki tuulivoimaosayleiskaavahanke on keskeytettävä välittömästi. Uhanalaisten luontoarvojen suojelemiseksi ja siellä lähellä asuvien ihmisten oikeuksien huomioimiseksi. Sitä paitsi maanomistajat eivät ole vuokranneet maita tuulivoimayritykselle, joten ei ole oikein, että sellaisia kiinteistöjä on nyt tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksessa otettu osaksi hankealuetta. Nämä kiinteistöt on välittömästi poistettava tuulivoimaosayleiskaavasta. Eritoten tv-6 sijaitsee liian lähellä aiheuttaen välitöntä vaaraa. Haitat ovat ilmeiset lähellä asuville ihmisille sekä eläimille ja suoja-alueet suosituksista piittaamattomat.	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan

	edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.
3. Iisalmen kunta on asettanut 2 km suojaetäisyyden tuulivoimaloiden ja asutuksen välille. Lapinlahden kunnassa ei ole suojaetäisyyttä määritelty lainkaan. Lapinlahden kunnan on noudatettava varovaisuusperiaatetta eikä ihmisiä saa asettaa eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa vuoksi. Toivon Lapinlahden kuntapäättäjille viisautta ja kaukonäköisyyttä päätöstä tehtäessä sekä kykyä asettua niiden ihmisten asemaan, joita tämä tuulivoimaosayleiskaava erityisesti koskettaa ja vaikuttaisi toteutuessaan heidän elämänsä erittäin negatiivisesti. Huoli on suuri.	3. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.
Muistutus 31	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja

	sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa

	naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin

Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon”.	palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasamakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan avaraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on

	osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon- alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maa-kaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 32	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja

	tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta räsituusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määriteltä laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta räsitukselta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakkoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta räsitukselta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten

asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”.	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää.

	Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”

7. Sukuni omistaa kaava-alueelle sijoittuvan kiinteistön enkä hyväksy, että se liitetään osaksi Iso-Petäjämäki tuulivoimaosayleiskavaa. Kartan mukaan TV-6 on aivan kiinni kiinteistömme rajassa, ja siten vaarantaisi turvallisen liikkumisen kiinteistömme alueella. Perheeni on kiinteistön tuleva perijä ja haluan jatkaa sukumme luontoarvoja arvostavia perinteitä metsänhoidossa.	7. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoi-mija on sopinut maankäytöstä. Voimalan lopullisessa sijoittumisessa varmistetaan, että maanomistajalle ei muodostu kohtuutonta haittaa. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä.
Muistutus 33	Vastine
1. Pyydämme kunnanvaltuustoa miettimään vielä tarkasti ja syvällisesti tuulivoimapuiston rakentamista sen nykykokoisena tämänhetkisen suunnitelman mukaisesti. Lapinlahden kunnan hyväksymänä meidän kodistamme	1. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta.

ensimmäiseen tuulivoimapuiston mastoon on pihaltamme vain alle 2 km. Miten kunta voi uhrata toiset asukkaat asumaan tuulivoimapuiston lähietäisyyteen, kun lisälmen kunta pitää suojarajana 3 kilometriä? Luonnon hiljaisuus ja maalaismaisema sekä oman pihan rauha ovat lopullisesti mennyttä. Ulkoilu tuulivoimapuiston alueella on erittäin stressaavaa jo ajatuksena, puhumattakaan meluvaikutuksesta, joka tulee kovalla tuulella ja kantautuu lähialueelle eli myös meidän pihaamme. Haluaisin muistuttaa kunnanvaltuustoa asiasta, jota kukaan ei tunnu nyt ajattelevan. Raken- taisitko sinä oman talosi alle 2 km säteelle tuulivoimapuistosta? Tuskin. Toteutuuko tässä se asia, että tee toiselle niin kuin haluaisit itsellesi tekävän? Tuskin.	Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. lisälmen kaupungissa esitetään kaavalausunnon mukaan etäisyysvaatimusta 2 km voimaloiden ja asutuksen välille. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa
2. Mielestäni olisi syytä todella miettiä ja tutustua kunnanvaltuuston jäsenenä pitkäaikais- meluvaikutuksiin, mitä tuulivoimasta tulee. Onko kukaan tutustunut näihin tutkimuksiin vai onko kuunneltu vain Abo Windin asiantuntijoita ja mennään raha edellä? Olisi hyvä miettiä myös kunnan tulevaisuutta ja sitä että kuntaan pitäisi saada uusiakin asukkaita. 30 vuotta on pitkä aika yrittää houkuttaa uusia asukkaita jo nyt autioituvaan kylään. Meidän lapsemmekin kasvavat samassa ympäristössä, heidänkin kasvunsa kannalta ja tulevaisuuden kannalta olisi syytä säilyttää puhtaat ja meluttomat metsät ja rauhallinen asuinalue, koskien varsinkin heitä, jotka eivät asu kylän 'pinnassa' vaan taajaman ulkopuolella.	2. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitajuaisen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 17, Melu.
3. Tontin ja rakennusten hinnan alenema huolestuttaa sekin. Vuonna 2018 rakennetussa	3. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa.

talossa ja ulkorakennuksissa arvonalenema tuntuu todella jo pankin arvionkin mukaan. Kuka tämän korvaa, kun ketään ei tunnu kiinnostavan? Kiinteistövero sitä vastoin nousee vuosittain, mistähän siinäkin kohta maksetaan, kun tontin hiljaisuus ja välkkeettömyys on mennyttä?	Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää. Mahdollinen arvonnousu tai -lasku tuulivoiman vuoksi on riippuvainen yksittäisestä kiinteistöstä, sen käyttötarkoituksesta sekä sijainnista suhteessa tuulivoimapuistoon ja sen laajuuteen. Tuulivoimalla voi olla myös positiivisia vaikutuksia kiinteistöjen arvoon elinkeinoelämään kohdistuvien vaikutusten ja työllisyyden kautta.
4. Marjastaminen, sienestäminen ja metsästäminen tulevat muuttumaan lopullisesti tuulivoimapuiston alueella. Eläimet eivät todennäköisesti kykene kestämään jatkuvaa meteliä ja häviävät alueelta jo ennen kuin koko puisto on valmis. Marjastus ja sienestys loppuu, kun kukaan ei uskalla mennä tuulivoima tornien läheisyyteen niiden ollessa Euroopan korkeimpia. Miten niistä irtoavan materiaalin levinneisyys syötäviin marjoihin ja sieniin voidaan estää? Eipä mitenkään. Silti kunnassa ollaan sitä mieltä, että mikään ei muutu ja raha edellä mennään edelleen.	4. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. YVA-selostuksen mukaan alueen metsästyskäytön herkkyyks muutokselle arvioitiin suureksi ja virkistyskäytön herkkyyks kohtalaiseksi. Muutoksen suuruus arvioitiin molempien osalta kohtalaisen kielteiseksi. Molempien hankevaihtojen (VE1 ja VE2) vaikutukset metsästykseseen ja virkistykseen arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi. Koska alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua ja metsästyä tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen tiestön parantaminen ja talvikunnossapito edesauttavat alueen saavutettavuutta myös metsästyksen näkökulmasta. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 23. Virkistyskäyttö ja metsästys
5. Joten vetoan ja pyydän ystävällisesti miettimään vielä kerran tuulivoimapuiston tornien lopullista määrää, sijoittelua asuinrakennuksiin nähden ja niiden aiheuttamaa pitkäaikaisvaikutusta tähän kuntaan ja sen asukkaisiin ja asukkaiden terveyteen sekä mahdollisiin tuleviin kuntalaisiin, lapsemme mukaan lukien.	5. Merkitään tiedoksi. Hankkeen voimaloiden määrää ja korkeutta on tarkistettu hankkeen valmistelun aikana oleellisesti. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.

Muistutus 34	Vastine
1. Vaadin kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 35	Vastine
1. Arvoisat Lapinlahden kunnan päättäjät, haluan aluksi tehdä selväksi sen, että en hyväksy missään tilanteessa Iso-Petäjämäen tuulivoimateollisuusalueen toteuttamista. Sama koskee jatkossa myös Tielampea, tämä jo etukäteen tiedoksi. Myös Savolan hankkeesta olen samaa mieltä. Teillä on nyt mahdollisuus valita oikein sekä asukkaiden ja ympäristömme kannalta parhaan ratkaisun, joka on vetäytyä kokonaan tuulivoimateollisuusalueiden edistämisestä täällä Ylä-Savossa. Mielipiteelleni löytyy vahvat perusteet, jotka ovat sekä henkilökohtaisia että yleispäteviä jokaisen vastaavan hankkeen kohdalla.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen.
2. Henkilökohtaisesti haluan muistuttaa, että asemani on täysin suojaton kuntanne päätöksiltä, koska olen iisalmelainen ja omistan metsäkiinteistön aivan Lapinlahti-Iisalmi rajalla Iisalmen puolella. Harjoitan siellä alkutuottajana metsätaloutta, kuten isäni, isoisäni ja isoisoisäni ovat aikanaan tehneet. Tuuliteollisuuden tuominen hyvin lähelle omistamaani maa-aluetta vaarantaa metsäluonnon säilymisen, sen tasapainon, joka on pysynyt suunnilleen samanlaisena sitten edellisen jääkauden. Tilalla on harjoitettu elinkeinona	2. Merkitään tiedoksi. Iisalmen kaupunki on osallinen kaavahankkeessa ja on lausunut kaavasta valmisteluvaiheittain. Iisalmen kaupunki on myös ollut edustettuna kaavasta järjestetyissä palaverissa ja kokouksissa. Kaupunki on tuonut näkökulmaansa esille vuorovaikutuksessa.

maa- ja metsätaloutta kohtuullisessa mitta-kaavassa ennallistaen ympäristön uusiutumista. Tila on sittemmin osittunut sukupolvien vaihtuessa ja minulle jäi tämä alue isäni perintönä. Sukuni juuret ovat tiiviisti kiinni alueella. Tilallani on monimuotoista luontoa, korkeasta jäkälän peittämästä kalliosta lakka-suohon. Pohjavesi on hyvin pinnassa, alueellani on luonnonlähteitä, joita tulee myös suojella. Eliölajisto on monipuolista, havaintoja on tehty sekä suurpedoista (susi, karhu, ilves) että pienemmistä metsän asukeista, linnuista, hyönteisistä, sammakoista ja matelijoista.	
3. Tuulivoimateollisuuden tuominen tähän ympäristöön olisi katastrofi luonnon kannalta. Tätä tukee monet tutkimukset, missä on kuvattu eliölajiston kärsivän huomattavasti. Luotan siihen, että olette perehtyneet näihin taustatutkimuksiin huolella, kuten vastuullisten päättäjien kuuluu tehdä. Mikromuovin määrä mikä myllyistä leviää luontoon, makromuovin palaset, öljyvuodot (ei ympäristöystävällistä tuulivoimaa olekaan vaan fossiilisia aineita tarvitaan tuhansia litroja per mylly), mahdolliset hallitsemattomat tulipalot ja sen seurauksena metsäpalot, äänen häiritsevyys ja matalat taajuudet, jotka vaikuttavat elolisiin olentoihin negatiivisesti, välkevaikutukset ja kaikki muu haitallinen vaikutus on hyvin pitkälti tutkittua tietoa, joista edellytän Teillä olevan hyvät käsitykset.	3. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. YVA-selostuksen mukaan käytettävissä olevan tiedon perusteella lavoista irtoavan materiaalin määrä arvioidaan niin pieneksi suhteessa mikromuovin merkittävämpiin päästölähteisiin (ympäristössä jo oleva muovijäte, liikenne, teknurmikentät, muovituotteiden valmistus sekä keinokuitutekstiilien pesu), että eroteltavissa olevia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin ei arvioida aiheutuvan.
4. Tuulivoimateollisuus uhkaa elinkeinoani, kiinteistöni arvo romahtaa. Muistutan tässä kohtaa, että Suomen perustuslaissa on turvattu jokaisen ihmisen omaisuuden suoja. Pyrkiessäni uudistamaan metsääni, olen	4. YVA-selostuksen mukaan tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtovaihtoehtojen toteuttamisen vaikutukset kohdistuvat pääosin metsätalouteen ja maavarojen hyödyntämiseen, sekä uusitumattomien polttoaineiden säästymiseen. Vaikutus arvioidaan vähäisen kielteiseksi. Käytöstä

aikeissa istuttaa alueelle useita tuhansia uusia taimia. Jos ympäristö myllätään tuulivoimateollisuuden tarpeisiin, koko alueen biologinen tasapaino järkkyy, pohjavesien kierto, humuksen määrä ja laatu tulee muuttumaan siten, että todennäköisin skenaario on metsän kasvun huomattava heikkeneminen. Tämä aiheuttaa minulle kohtuuttomat taloudelliset tappiot ja myös kohtuuttoman määrän ylimääräistä stressiä, koska alueen tulevaisuus ja sen hyvinvointi ei ole käsissäni. Tulevaisuuden suunta on Teidän päätettävänä.	poistuvan metsätalousalueen osuus hankealueen kokonaispinta-alasta on pieni ja valtaosalla hankealuetta voidaan harjoittaa rakentamisan jälkeen metsätaloutta, marjastaa, sienestää ja metsästää. Hankeen toteuttaminen ei merkittävästi heikennä alueen käytettävyyttä. Hanke säästää uusitumattomia luonnonvaroja, sillä niillä tuotettu energia voidaan korvata tuulivoimallatuotetulla energialla. Tällä arvioidaan olevan kohtalaisen myönteinen vaikutus. Kaava-alueen ulkopuolelle metsätalouteen tai metsänhoitoon ei sähkönsiirtoa lukuun ottamatta arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia. Nämä liittyvät lähinnä maisemamuutokseen ja liikenteeseen.
5. Omistan alueella myös kesämökin, jonne olen aina hakeutunut luonnon rauhaan, ja joka on ollut tukikohtani aina, kun haluan rauhoittua. Olen kulkenut metsät, pellot, suot ja mäet jo lapsesta saakka vanhempieni kanssa, olen oppinut metsästäämään, sienestämään ja marjastamaan. Tunnen Iso-Petäjämäen alueen myös hyvin, sillä äitini perhe on asunut siellä vuosikymmeniä, hän on sisarusineen syntyneet kyseisen mäen korkeimmalla paikalla ja siellä on mummoni selvinnyt läpi viime sodat ukkini ollessa rintamalla. Kyseessä on minulle henkilökohtaisesti pyhä paikka. Nyt tuulivoimateollisuus on uhkana koko Ylä-Savon kauniille mäkimaastolle. Ihmiset muuttavat pois, uusia ei tahdo tulla tilalle tuulivoimateollisuudella pilattuun ympäristöön.	5. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kts. vastine 1. Lapinlahden kunta on ollut ns. muuttotappioaluetta jo pitkään. Lapinlahtelaisia oli vuonna 2015 vielä n. 10 000. Helmikuussa 2021 kuntalaisia oli 9345 ja vuoden 2025 alussa 8864. (Savon Sanomat, Matti & Liisa, Lapinlahden kunta). Muuttotappio Lapinlahdella johtuu näin ollen monista eri syistä.
6. Lapinlahden kunnan tulisi tässä tilanteessa siis vetäytyä välittömästi pois näistä suunnitelmista ja keskeyttää kaavoituksen eteneminen ja hylätä nämä hankkeet kokonaan. Tasapuolisempaa kaikkien kannalta olisi esimerkiksi nostaa kunnallisvero, millä talousarvion vajeen saisi paikattua helposti. Hankkeiden laaja työllistävä vaikutus olisi vain väliaikaista, ylläpito ei työllistä rakentamisen jälkeen niin paljon, että sitä kannattaisi pitää elinkeinoelämän hyvinvoinnin mittarina.	6. Merkitään kannanotto tiedoksi. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin sekä rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalityönsä aikana kohtalaiseksi myönteiseksi. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämään toimeksiantojen (urakat) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoituspalvelut) käyttöasteen lisääntymisen myötä. Elinkeinovaikutuksia syntyy myös maanvuokratuloista sekä

Käyttöikänsä päässä olevat myllyt jäävät lapsiemme päänsäryksi, kun ulkomaiset yhtiöt vetäytyvät ja jättävät ongelmat kunnalle tai maanomistajille. Pyydän, hylätkää tuulivoimalateollisuus Lapinlahden alueelta, kiitos!	kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Lisäksi tiestön ylläpito- ja huoltotoimenpiteet työllistävät alueella. Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta ja edistää myös muiden vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista alueelle. Tällä on vaikutusta tulevaisuudessa alueella asuvien lasten ja nuorten elämään. Tuulivoima tukee tulevien polvien hyvinvointia hillitsemällä kielteisiä muutoksia, kuten sään ääri-ilmiöiden yleistymistä ja niiden mukanaan tuomia terveyshaittoja (kuumeisuus, kuivuus, rakennusterveys) sekä taloudellisia haasteita (kuivuus, tulvat ja myrskyt, metsätuhot, rakenteiden kestävyys).
Muistutus 36	Vastine
Vaadin kaavoitusten keskeytystä alueen luontoarvojen vuoksi!	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 37	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää. 2. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. 2. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta

	on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki, kuntalaki tai YK:n artiklat), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasisusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut

	luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.

	Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon".	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki, kuntalaki tai YK:n artiklat), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu raskaan sekä kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmenoväylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tillaisilta).	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyys kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auras edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä

	aiheutuu vähemmän haittaa. Aukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi.
Muistutus 38	Vastine
1. Vaadin Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi. Alueelle ei pitäisi mielestäni rakentaa ensimmäistäkään tuulivoimalaa.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
2. Iso-Petäjämäen suunnitellulla hankealueella on havaittu monia uhanalaisia, erittäin uhanalaisia ja rauhoitettuja eläinlajeja. Tämän lisäksi alue on luokiteltu erittäin merkittäväksi lintujen kannalta YVA-selostuksessa ja alueella on havaittu myös liikkuvan monia suurpetoja. Hankealueella on myös useita luonnonsuojelualueita. Tuulivoimalat karkottavat eläimiä, pirstovat niiden elinympäristöjä ja tekisivät valtavaa vahinkoa alueen luonnolle.	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon- Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisten sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
3. Tuulivoimalat ovat kaavaehdotuksessa ai- van liian lähellä toisiaan melumallinnuksen	3. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta

alarajojen toteutumiseksi. Jos tuulivoimaloiden välinen etäisyys on pienempi kuin kahdeksan kertaa roottorin halkaisija, ei tuulivoimalatyypille määritelty melupäästöarvio pidä paikkaansa tuulen alapuolella toimivan voimalan kohdalla. Melumallinnuksissa ei ole myöskään otettu huomioon amplitudimodulaatiota, joten mallinnukset eivät ole luotettavia eivätkä päteviä tuulivoimaloiden aiheuttaman melun määrän arvioimisessa.	ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitajuksen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. Vaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi kohteen herkkyyden (nykytilanteessa luonnon hiljaisuus) johdosta. Yhteismelun osalta läheiset tuulivoimahankkeet ylittävät melutason ohjearvot noin kuuden kiinteistön osalta, johtuen Tielammen hankkeesta, jonka osalta äänitasot ylittäisivät ohjearvot myös yksinään. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 17, Melu. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
4. Tuulivoima on tehoton ja ympäristölle haitallinen tapa tuottaa sähköä, vaikka sitä mainostetaankin "vihreänä" ja "ympäristöystävällisenä". Luonnon lisäksi tuulivoimapuisto tuhoaisi paikallisten ihmisten elinympäristöä, mahdollisesti terveyttä ja koko kunnan imagoa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia.	4. Maatuulivoima on kustannuksiltaan halvin tapa tuottaa sähköä. Tuulivoima hillitsee ilmastomuutosta ja edistää myös muiden vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista alueelle. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen

Lapinlahti on pieni ja luontorikas kunta. Eritäin painava syy tänne muuttamiseen ja täällä asumiseen -myös allekirjoittaneen kohdalla - on luonto. Sen tuhoaminen niin sanotuilla "tuulipuistoilla" - eli valtaisilla teollisuusalueilla - valheellisen ympäristöystävällisyyden nimissä ei tule houkuttelevaan lisää ihmisiä jo nyt muutto- ja syntyvyystappiosta kärsivään kuntaan. Se myös veisi Lapinlahdelta täysin sen valttikortin luonnonläheisenä paikkana. Kuten kunnan sivuillakin sanotaan: "jos elät lähellä luontoa, tule Lapinlahdelle." Ei kukaan halua muuttaa lähelle kovaäänistä tuuliteollisuusaluetta saatikka metsään, mistä lintuja on lentänyt pois ja jäljelle jääneitä kuolee tuulivoimaloiden lapoihin.	käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kts. vastine 2.
5. Luontoarvojen, kuntalaisille ja kunnalle Iso-Petäjämäen tuulivoimapuistosta aiheutuvien haittojen takia tuulivoimaosayleiskaavotus tulisi keskeyttää.	5. Merkitään kannanotto tiedoksi.
Muistutus 39	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.

	Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvat	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakkoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen

	voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä halintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin

Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon”	palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja sauron

	lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon- alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
7. Sukuni omistaa kiinteistön, enkä hyväksy, että se liitetään osaksi Iso-Petäjämäki tuulivoimaosayleiskaavaa. Kartan mukaan TV-6 on aivan kiinni kiinteistömme rajassa, ja siten vaarantaisi turvallisen liikkumisen kiinteistömme alueella. Kiinteistön tulevana perijänä haluan jatkaa sukumme luontoarvoja arvostavia perinteitä metsänhoidossa.	7. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut i maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Tuulivoimalan alue

	säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä.
Muistutus 40	
1. Vaadimme kaavoituksen keskeyttämistä luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 41	Vastine
1. Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen kaavoitus tulee keskeyttää alueen luontoarvojen ja yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi. Myös ELY-keskus ja useat luonnonsuojelujärjestöt ovat korostaneet alueen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeyttä.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. Hankkeen rakentamisen aikaiset ja toiminnan lopettamisen vaikutukset monimuotoisuuteen arvioidaan kohtalaisesti tai suuresti kielteisiksi (voimalamäärästä riippuen). Vaikutuksia on ehdotusvaiheessa lievennetty vähentämällä voimaloita arvioidusta maksimivaihtoehdosta. Sähkönsiirtoreittien SVE1 ja SVE2 vaikutukset monimuotoisuuteen ovat vähäisesti kielteiset kaikissa vaiheissa. SVE3 A-D vaikutukset ovat rakentamisvaiheessa kohtalaisen kielteiset ja normaalitoiminnassa vähäisesti kielteiset. Vaikutuksia voidaan lieventää tai välttää sijoittamalla rakennustyöt kohteiden ulkopuolelle, rajaamalla kohteet maastoon ja välttämällä niillä liikkumista työkoneilla kasvukaudella. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 8, Monimuotoisuus.

	ELY-keskus ei ole esittänyt, että kaavan valmistelu tulisi keskeyttää luontoarvojen takia. Luontoarvot on huomioitu kaavan laatimisessa.
2. Hankkeen ympäristövaikutukset ovat merkittäviä, erityisesti linnustoon, eläimiin, ilmastoon ja liikenteeseen, puhumattakaan lähialueen asukkaista. Iso-Petäjämäen osayleiskaava ei tue Lapinlahden kuntastrategiaa, joka korostaa hyvän elämän mahdollistamista ja houkuttelevaa elinympäristöä.	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnoille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Lisäksi Lapinlahden ilmastosuunnitelmassa korostuu yhtenä painopisteenä kestävä energiantuotanto ja -kulutus. Suunnitelman mukaan uusiutuvan energian tuotantoa lisätään. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.
3. Vastustan, enkä tule hyväksymään omistamani kiinteistön sisällyttämistä kaava-alueeseen. Iisalmi on asettanut asukkaiden turvaksi 2 km suojaetäisyyden tuulivoimaloiden ja asuinkiinteistöjen välille. Te Lapinlahden	3. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta.

päättäjät olette asettamassa minut ja perheeni asemaan, jossa jatkossa olisi useita voimaloita alle kahden kilometrin etäisyydellä kodistani, jota sukuni on asuttanut jo useamman vuosisadan ajan.	Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.
4. Varovaisuusperiaatteen ja YVA:n selvitysten perusteella Iso-Petäjämäen osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa välittömästi, sillä alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi luontoarvojen ja hankkeen muiden haitta-vaikutusten vuoksi. Varovaisuusperiaatetta ja yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa, ja asumisterveysasetusta on sovellettava myös luontokylissä asuviin ihmisiin. Kuntalaisten tasa-arvoinen kohtelu asuinpaikasta riippumatta tulisi myös muistaa ja turvata. (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994)	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu siihen lopputulemaan, että kaavan laatiminen tulisi keskeyttää. Siinä on huomiota varovaisuusperiaate sekä lieventämistoimet. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välikkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.”
5. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut riittävästi Lapinlahdella. Kuntalain (410/2015 22§) mukaan kuntalaisilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan, mutta ehdotettua kuntalaisten yhteistyöryhmää ei ole perustettu kaavoituksen tueksi. Kuntalaisilla ei ole ollut aitoa vaikuttamisen mahdollisuutta, ja järjestetyt tilaisuudet ovat olleet näennäisiä kuulemistilaisuuksia, kerätyt kuntalaisaloitteet on sivuutettu täysin huomioimatta jopa valtakunnallisesti runsasta allekirjoittajien määrää.	5. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille.

	Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa.
6. Kannustan teknisen lautakunnan jäseniä ja kaavoittajaa tutustumaan seuraaviin lakipykäliin ja noudattamaan niitä käytännössä: - MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. - Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 § ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §.	6. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä halintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa.
7. Jos kaikesta huolimatta tuulivoimahanke nähdään välttämättömänä, Lapinlahden kunnan tulisi edellyttää ABO Energy Oy:tä (entinen ABO Wind Oy) hakemaan ympäristölupa jokaiselle voimalalle.	7. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuu- den edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta

	haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimamat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
Muistutus 42	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maasto-muodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä halintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja

Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut.	tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta räsistusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta räsituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta räsituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke.

	Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuuli-voimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää.

	Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä Aisomäentie sisäänmenoväylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan aeraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita häiritsevä raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä häiritsevät erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja sauron lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonalueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 43	Vastine

1. Itse todella toivoisin, että nyt vedettäisiin reilusti happea tämän tuulivoiman suhteen. Tässä on kysymyksessä pitkälle tulevaisuuden vaikuttavasta asiasta. Täällä syrjäseudulla asuu myös saman vertaisia ihmisiä kuin siinä keskustassa täällä yritetään tehdä töitä yötä päivää ja työllistetään iso joukko porukkaa. Älkää tehkö meidän elämästämme liika vaikeaa nopeilla päätöksillä. Ymmärrän että raha on se, joka puhuu mutta kaikkea ei rahalla saa. Eli ei nyt tehdä hätiköityjä päätöksiä tässä ajassa, kun tämä tuulivoima "hössötys" on kovimmillaan.	1. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimatuotannosta on Suomessa kokemusta pitkältä aikaväliltä ja tuulivoiman vaikutukset tunnetaan verrattain hyvin. Kaavaa on valmisteltu syksystä 2022. Laadittuihin selvityksiin ja YVA-selostuksen vaikutusten arviointiin on voinut tutustua alkuvuodesta 2024 alkaen. Osa YVA-selostusvaiheessa arvioiduista vaikutuksista on myös merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
Muistutus 44	Vastine
1. Vastustan edelleen asuinympäristöni asuinkelvottomaksi tuhoamista tuulivoimatoiminnalla. Korvaako Lapinlahden kunta minulle taloni ja tilani käyvästä arvosta ilman tuulivoiman aiheuttamaa arvon alentumaa? Taloon asumaan jääminen ja odottelemaan myllyistä aiheutuva sairastuminen ei näytä todennäköiseltä vaihtoehdolta. Talon kaukaksi saaminenkaan myllyjen haitoista johtuen on erittäin epätodennäköistä. Lapinlahden kunta teidän päätöksellä on siis tuhoamassa minun kodin ja omaisuuden täydelleen, Lain puoleen ajattelin kääntyä seuraavaksi. Haluan kysymykseeni suoran vastauksen kunnan edustajilta.	1. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaiseksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Nämä vastineet ovat kunnan virallinen vastaus palautetta antaneille.
Muistutus 45	Vastine
1. Halutaanko tuhota mahtavat luonnontilassa olevat maastot, ja luonnoneläinten elinympäristöt, esim. Petäjämäki/Tielampi.	1. Hankealue ei ole täysin luonnontilainen, sillä alueella harjoitetaan metsätaloutta. Alueella on tehty hakkuita, puiden istutuksia sekä muokattu vesiuomia.

	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnoille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
2. Melu ja välkkyvä valosaaste, alentaa kiinteistöjen ja tonttien arvoa, ja lähiseudulla asuvien ihmisten hyvinvointia, ihmisten, jotka ovat luonnonrauhaa etsiessään päätyneet niille seuduille kotinsa rakentamaan.	2. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitajuaisen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. Vaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi kohteen herkkyyden (nykytilanteessa luonnon hiljaisuus) johdosta. Yhteismelun osalta läheiset tuulivoimahankkeet ylittävät melutason ohjearvot noin kuuden kiinteistön osalta, johtuen Tielammen hankkeesta, jonka osalta äänitasot ylittäisivät ohjearvot myös yksinään.

	YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että meluvaikutukset ovat selkeät. Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 17, Melu. YVA-selostuksen mukaan välkevaikutuksen ei arvioida olevan kohtuuton tai estävän hankkeen toteutusta. Myös YVA-yhteysviranominen, eli ELY-keskus, on arvioinut perustellussa päätelmässään hankkeen tältä osin toteutuskelpoiseksi. Välkevaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi. Vaikutusalueita ei arvioida metsäisyyden takia välkkeelle erityisen herkäksi (herkkyysluokkakohdalainen). Vaikutuksen merkittävyys on kohtalainen. Yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttavat suositusten ylityksiä useissa kohteissa, joten yhteisvaikutukset ovat erittäin suuria. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 18, Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.
3. Ja mitä nämä myllyt säteilevät ympäristöön, ajellessamme Raahen seudulla, jossa näitä myllyjä hurisee aika lähellä tietä, auton navigaattori meni aivan sekasin, piiputteli vain!!!!	3. Tuulivoimalat eivät itse tuota ympäristöönsä säteilyä. Sen sijaan tuulivoimalat voivat häiritä signaaleja. Hanke toimija on velvollinen selvittämään ja ehkäisemään aiheutuvia haittoja. Signaaleihin vaikuttavat myös monet muut tekijät.
Muistutus 46	Vastine
1. Vastustamme ehdottomasti tuulivoimaloiden sijoittamista Lapinlahden kunnan	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.

alueelle niin kauan kunnes kaikki riskitekijät on tutkittu niin omistusten kuin vaikutuksien osalta, erityisesti näin suurien tuulivoimaloiden ollessa kyseessä. On vastuutonta tehdä Lapinlahden kunnasta ja meistä asukkaista koekaniineja tässä asiassa. On myös todella arveluttavaa pilata ihmisten elämäntyö rakentamalla jättiläismäisiä voimaloita kotien viereen.	Tuulivoimatuotannosta on Suomessa kokemusta pitkältä aikaväliltä ja tuulivoiman vaikutukset tunnetaan jo verrattain hyvin. Kaavaa on valmisteltu syksystä 2022. Laadittuihin selvityksiin ja YVA-selostuksen vaikutusten arviointiin on voinut tutustua alkuvuodesta 2024 alkaen.
Muistutus 47	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä halintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan.

	Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta räsistusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta räsituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakkoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta räsituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille

	aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Osa arvioiduista vaikutuksista on myös merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon"	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää.

	Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan aeraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saucon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu lualueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 48	Vastine

1. Kohta 0 Maaperä, jota puolustettu aikoi- naan – puolustetaanko enää?; Tuolla kun- nantalona vastapäättä liikenneympyrän ta- kana lepää punaisten graniittipaasien alla kansalaisia, jotka aikanaan pyrkivät estä- mään maahantunkeutumista. osittain onnis- tuivat pitämään valtaajan rajatuilla alueilla. Tuulivoima-alueen yrityksen jakaman tuuli- voimalan vuokrasopimuksen pohjalta voin tulkita, että pääosin maanomistajan tulisi an- taa ”täysi oikeus” yritykselle tehdä siellä eria- lisia tuulivoimalatoimintaan liittyvä toimenpi- teitä ilman että maanomistajaa voi vaikuttaa (tai sitten sopimusesityksiä samalle tuulivoi- mala-alueelle on useita eri versioita). ABO Energy tulee myymään edelleen voimalat esim. kotimaiselle yritykselle ja se todennä- köisesti edelleen ulkomaisille yrityksille.	1. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimatuotannolla parannetaan kansallista turvallisuutta hajauttamalla sähköntuotantoa ja jakelua sekä parantamalla sähkönsaatavuutta, omavaraisuutta ja vähentämällä riippuvuutta tuontien energiasta. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maan- omistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaa- ehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopi- muksiin. Osayleiskaavassa ei oteta kantaa siihen, mikä yritys tai toimija saa alueelle sijoittua. Kaavalla otetaan kantaa siihen, voiko alueelle sijoittaa suunniteltua toimintaa sekä mitä merkintöjä ja määräyksiä on syytä kaavassa antaa, jotta kaa- van sisältövaatimukset täyttyvät.
2. Kohta 1 Oletetut tulot kunnalle-arviointia; Myllyjen korkeus: Alun perin lupia haettu 300 metrin korkuisille mutta nyt toimijan mukaan tulisi kuitenkin matalammat 280 m versiot. Tuota madallusta voi pitää pelkästään kos- meettisena ”vastaantulona”.	2. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomais- tahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadi- ttaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkis- tettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten, (mm. koko- naiskorkeus) vuoksi.
3. Vuoden 2022 kiinteistöverotulot verottajan nettisivujen mukaan Suomessa oli 23 miljoo- naa euroa tuulivoimaloista. Tuolloin voima- loita oli hiukan yli 1400 kpl. Keski- verotuloksi per mylly muodostuu tuolloin n 16500 euroa. Tuossa luvussa tietysti huomioitava, että pääosa myllyistä on toteutettu alle kymme- nen vuoden aikana ja joista suuri osa alle 5 vuotta. Eli veron alenema ei ole merkittävän vaikuttava tekijä. Nyt toimija ilmoitti myllyä kohden 30 000–50 000 euroa. Inflaatio on hieman nostanut tasoa, mutta onko kiinnos- tusta varten esitetty yläkanttiin. Kun 13 myl- lyä ajateltiin rakennettavan niin yksikköä	3. Kiinteistöverotulot on arvioitu Suomen ympä- ristökeskuksen laatiman hankekohtaisen laskel- man perusteella. Laskelmat perustuvat ajantasaiseen, ko. ajan- kohtana käytettävissä olevaa tietoon. Kun tuulivoiman tuotanto päättyy, purkaminen kuuluu tuulivoimapuiston omistajalle. Tämän tur- vaamiseksi on asetettu erillinen vakuus. Merkit- tävä osa tuulivoimaloista on kierrätettävää mate- riaalia, jolla taloudellista arvoa. Näin ollen puis- ton purkaminen ei jää taakaksi tulevaisuuden la- pinlahtelaisille.

kohden veroa kerrottiin tulevan 55 000 euroa / mylly. Aika mutuarvioilta vaikuttavat. Siitä on vaikea tulkita kiinteistöveron tulovirtaa kunnan kassaan. (Verottajakin on muuttunut seurantatapaa lisäten siten että tuulimyllyt ja aurinkopaneelituotanto käsitellään yhdessä. Tämähän hävittää tarkan seurantamahdollisuuden.) Samalla on huomioitava jo yleisessä mediakeskustelussa oleva valtiovallan selvittely. Nuo kiinteistöverot saattavat vaikuttaa alentavasti valtion apuihin, vaikka valtion avut ovat muutenkin kortilla. Tai valtio ottaa tuulimyllyjen kiinteistöveron kokonaan itselleen. Sen tietää minne nuo eurot kerääntyvät. On myös huomattava, että maanvuokratuloista menee iso osa muihin kuntiin verotettavaksi, ei vähiten metsäyhtiöiden mittava osuus koko alueesta. Myös useita yksityisiäkin maanomistajia on kirjoilla muissa kunnissa. Onko tuo vero asia tutkittu loppuun asti vai uskotaanko tuulivoimatoimijan kertomia lukuja? Tuotannosta saatavat verotulot ovat myös epävarmoja kunnan kannalta. Tuulimyllytoimija on kotimainen tai ulkomalainen ja usein velkarahalla toimivanan hyödyntää esim. velkojen korot yms. vähennyksinä tuotannosta saatavaan kassakertymään. Onhan sillä tietysti myös työllistävä vaikutus, kun aletaan peräämään kunnolla noita kunnalle tuleviksi määritettyjä rahoja ympäri maapalloa esim. Panamasta, Luxembourgistista kuin muista veroparatiiseista.	
4. Kohta 2 Kiinteistön omistajiin kohdistuvia tuulivoimamala – kohteen vaikutuksia; Esiintyneitä virheitä lienee hyödynnettäväksi muokkaamaan kunnan päättäjien ja kuntalaisten ajatuksia tiettyyn suuntaan, myötämieliseksi tuulivoiman toteutukselle Lapinlahden pohjoisosiin. Virheitä on tietysti niin sopivasti tahattomia kuin muitakin jotta lopullinen hyväksyntä onnistuisi. Esimerkkinä tuon esille Paa-vonpolkuna olleen uran. Ura lähtee Aisomäki- Kaimakangas tienpäästä metsästäjien kodan läheisyydestä pohjoiseen. Polun	4. Kaavakartalla on osoitettu olemassa oleva ja uusi tiestö. Olemassa olevaa tiestöä parannetaan. Hyväksymisvaiheessa kaavakartalla ei ole osoitettu tieyhteyttä kyseiseen kohtaan. Kaavakartalla esitetyt tielinjaukset ovat ohjeellisia ja tarkentuvat myöhemmin. Rakentamista ei kohdistu alueille, joiden käytöstä ei ole sovittu. Hanketoimija on sopinut alueen maanomistajien kanssa rakennettavien

on ajateltu suunnitelmassa olevan tie ja sitä käytetty hyödyksi alueella, joka ei tule vuokrattavaksi tuohon tuulivoima teollisuusalueeseen. Siihen on kytketty myös sähkölinja oletettavasti tien penkkaan. Ympäriällä lieenee sopimuksin varmistettua aluetta, vaikka kuinka paljon. Oikaisun hyöty kustannuksissa on minimaalinen, kun sitä vertaa tuulivoimalan rakentamisen kokonaisbudjettiin. Pysähtyykö tällainen ”ryntäily” vuokra-alueen ulkopuolelle vain tähän vai onko tulevaisuudessa muitakin vastaavia tapauksi vuokra-alueen ulkopuolille kiinteistöille (=maille), se jää voimalan mahdollisesti toteutuessa nähtäväksi?	alueiden maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittuihin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
5. Voimalayksikkö tarvitsee ns. tuulivaikutusalueen. Tuokaan alue ei ymmärtääkseni saa ulottua kiinteistölle, jota ei ole vuokrattu yrityksen valtaan.	5. Kaavakartalle on osoitettu tuulivoimaloiden alue -merkintä (tv). Merkinnällä osoitetaan alueet, joille on mahdollista sijoittaa tuulivoimala. Tuulivoimalan perustukset ja torni, mahdolliset harukset sekä roottorilapojen pyyhkäisypinta tulee kokonaisuudessaan sijoittua alueen sisälle. Voimaloista ei ole todettu aiheutuvan haitallisia ilmvirtausvaikutuksia viereisille kiinteistöille. Kts. vastine kohta 4.
6. Tuo sijoittelusuunnitelma osoittaa, että kaikki myllyt ovat näkyvissä Väisälänmäen maastoon (eli osa ei peitä toisia vieressä olevia, kun Väisälänmäeltä tarkastellaan). Myllyt ovat näkyvässä lisäselvitykseltä Lapinlahdelle valtatietä 5 itä puolella. Maisemallisesti liian lähellä yhtä maan pääväylää.	6. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistamisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät

	aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle.
7. Onko tarkoitus muuttaa kunnan kulttuuri- ja matkailusivustoa kunnan matkailuesitteissä tulevan teollisuusalueen vaikutukset huomioiden kuin myös kunnan varsinaisella nettisivustolla? Sekin maksaa eli kuluja tulee siitä siihen menovaakakuppiin ja lisäksi kunnan maiseen menestyksen tappiot myös liittävä. Tällaiset menetykset voivat olla yksinään pienehköjä mutta kun niitä tulee monista puroista niin kiinteistöverotulo-hyödyt kutistuvat.	7. YVA-selostuksessa todetaan, että matkailuun liittyvää elinkeinotoimintaa hankkeen lähialueilla ei sijaitse. Lähimmäksi merkittäväksi matkailukohteeksi voidaan katsoa Väisälänmäen kansallismaisema hankealueesta 10 kilometriä lounaaseen. Kohteen etäisyyden perusteella ei arvioida, että hankkeella olisi vaikutuksia kohteeseen liittyvään elinkeinotoimintaan tai palveluihin. Maisemavaikutuksia Väisälänmäkeen on arvioitu tarkemmin maisemaselvityksessä ja maisemavaikutusten arvioinnissa. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 22. Elinkeinotoiminta ja palvelut. Kts. vastine 6.
8. Teollisuusalueeksi rakentaminen pirstaloi koko alueen eliöstön (eläimet ja kasvilajikkeet) sopimattomaksi monen lajin osalta. Samalla kuntalaisten ja matkailijoiden virkistysalueena nyt toimiva alue hyvin lähellä VT5, kunnan taajamia poistuu teollisuusalueena käytöstä.	8. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustaitainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen. Edellä esitetyn lisäksi hankealue poikkeaa perinteisestä teollisuusalueesta seuraavasti; alueella tuotetaan tuulivoimalla puhdasta energiaa, mutta myös harjoitetaan metsätaloutta. Lisäksi alueella voi hyödyntää luonnonantimia, kuten marjoja ja sieniiä, normaaliin tapaan. Alueelle ei sen normaalitoiminnan aikana myöskään kohdistu raskasta tavaraliikennettä, polttoainekuljetuksia tai kemikaaliriskien vaaraa. Toiminnasta ei aiheudu hajuhaittaa, savukaasuja tai kiinteistöjätevesiä. Alueelle ei myöskään kohdistu häiritsevää

	työpaikkaliikennettä. Energiantuotannon haitat kaava-alueella ovat näin ollen verrattain maltilliset verrattuna esim. kivenmurskaamiseen, metalliteollisuuteen tai paperi- ja sahatavarateollisuuteen. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
9. Kuten on aiemminkin todettu, että kyseessä oleva suunniteltu teollisuusalue sijoittuu liian lähelle asutuksia. Tällöin pitää muistaa kunnan lakisääteisiä tehtäviä, joihin kuuluu mm. edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, luonnon- ja maisemasuojelun edistäminen alueellaan. Nämä molemmat ovat ristiriidassa massiivisen tuulivoimarakentamisen kanssa.	9. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.”
10. Kohta 3 Epäselvyyksiä, jotka vaativat lisätarkastelua aineistoon -arviointia; Esiintyneitä virheitä lienee hyödynnettäväksi muokkaamaan kunnan päättäjien ja kuntalaisten ajatuksia tiettyyn suuntaan, myötämieliseksi tuulivoiman toteutukselle Lapinlahden pohjoisosiin. Virheitä on tietysti niin sopivasti tahattomia kuin muitakin jotta lopullinen hyväksyntä onnistuisi. Esimerkkinä on polku alueen keskivaiheilla länsireunalla. Polun on	10. Luonnosvaiheessa selvitysten, asukaskyselyn ja kattavien lähtötietojen pohjalta on laadittu laaja YVA-arviointi. Yhteysviranomainen on 8.5.2024 antanut perustellun päätelmä Iso-Petäjämäen tuulivoimahanketta ja sähkönsiirtoa koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Yhteysviranomainen toteaa päätelmässään, että arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta eikä

suunnitelmassa ajateltu olevan tie ja sitä käytetty hyödyksi alueella, joka ei tule vuokrattavaksi tuohon teollisuusalueeseen. Tästä voi todeta, että maastotutkimuskartoitus on jäänyt hieman vaillinaiseksi. Tuon tämän vain esimerkkinä.	se sisällä sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty.
11. Suora lainaus A-Insinöörien tekemästä aineistosta kaavaluonnokseen <i>liittyen kappaleeseen 7.4 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet</i>. Eli yllä olevia huomioita ei pidä pelkällä olankohautuksella käydä läpi vaan ratkaista ne ennen kaavan hyväksyntäprosessia. Jos määritetään toteutuksen aikana sovitettavaksi niin monia oikeustapauksia on odotettavissa kustannuksia unohtamatta. Aihealue vaatii riskianalyysiä mahdollisista mennoista kunnalle ja muille tahoille.	11. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kts. Vastine kohta 10.
12. Kohta 4 Matkailun ja kulttuurin huomioonottaminen luonnoksessa- arviointia; Tuo sijoittelusuunnitelma osoittaa, että kaikki myllyt ovat näkyvissä Väisälänmäen maastoon (eli osa ei peitä toisia vieressä olevia, kun Väisälänmäeltä tarkastellaan) kuin myös kirkonkylälle. Myllyt ovat näkymässä lisäselmältä Lapinlahdelle valtatie 5 itä puolella. Maisemallisesti ovat liian lähellä yhtä maan pääväylää. Onko tarkoitus muuttaa kunnan kulttuuri- ja matkailusivustoa kunnan matkailuesitteissä tulevan teollisuusalueen vaikutukset huomioiden kuin myös kunnan varsinaisella nettisivustolla? Sekin maksaa eli kuluja tulee siitä siihen menovaakakuppiin ja lisäksi kunnan maineen menetyksen tappiot myös lisättävä. Tällaiset	12. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreitien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustellussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen

menetykset voivat olla yksinään pienehköjä mutta kun niitä tulee monista puroista niin kiinteistöverotulot kutistuvat.	mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
13. Teollisuusalueeksi rakentaminen pirstaloi koko alueen eliöstöille (eläimet ja kasvilajikkeet) sopimattomaksi monen lajin osalta. Samalla kuntalaisten ja matkailijoiden virkistysalueena nyt toimiva alue hyvin lähellä VT5, kunnan taajamia poistuu teollisuusalueena käytöstä.	13. Katso vastine kohta 8.
14. Kohta 5 Alueella olevat eläimet, eliöstöt, kasvit ja luonnon itsensä sisältämät erityispiirteet (lähteet, Natura-alue) jne.; Alueella elää runsaslukuinen lintukanta, jossa paljon eri lintulajeja. Pesimäalueeksi sopivana rauhallisena laajana pääosin metsää olevana sopii hyvin lajien käyttöön. Metsän hyödyntäminen nykyään tapahtuu lyhyinä jaksoina, moto kaataa ja rekka vie pika pikaa, häiriten äänillään kohtuullisen vähän alueella olevaa eläimistöä. Uusia lajeja leviää myös nykyisin rauhalliselle luonnon mukaiselle alueelle.	14. YVA-selostuksen mukaan hankealueen pesimälinnuston herkkyyys katsotaan arviointikriteeristön perusteella suureksi. Hankevaihtoehdon 1 vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan suuren kielteiseksi rakennus- ja purkuvaiheessa, ja kohtalaisen kielteiseksi toimintavaiheessa. Vaihtoehdon 2 katsotaan vaikuttavan lintudirektiivin lajistoon kohtalaisen kielteisesti kaikissa hankkeen vaiheissa. Molempien vaihtoehtojen katsotaan vaikuttavan muuhun pesimälinnustoon kohtalaisen kielteisesti rakennus- ja purkuvaiheessa, ja vähäisen kielteisesti toimintavaiheessa. Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkanalintujen törmäyskuolemien välttämiseksi. Linnustovaikutukset on kuitenkin arvioitu yhdeksi merkittävimmiksi vaikutuksiksi hankkeessa. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 6, Linnusto.
15. Summa summarum; Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota (MRL 28§) mm alueiden käytön ekologiseen kestävyysteen, maisemaan, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen	15. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan

soveltuvien alueiden riittävyteen. Yhteenve-tona voi todeta, että on runsaasti seikkoja, joita ei ole riittävällä tarkkuudella tarkasteltu ja ei vähiten tuo kunnan kassaan tuova ja kassasta vievä -euro puoli. Ettei vaan jäisi raiskattu maisema ainoana saavutuksena kunnalle. Onhan sekin jotain. Sillä sitten pää-see alkamaan mainostamaan kunnan ima-goja matkailijoille ja muille tahoille. Vaikuttaa siltä, että maa-alueiden vuokraus on edennyt heikosti, kun toimija pyrkii tunkeutumaan kiin-teistöille, joita ei ole vielä saatu vuokrattua tai ei tulla vuokraamaan tuulivoiman teolli-suusalueeksi. Toimijan projektin hallinta on epäonnistunut mm. näiltä osin. Suosittelen, että vielä kerran tarkennetaan suunnitelmia, poistetaan/korjataan tulkinnanvaraisuudet, suojaetäisyydet kuntoon. Nykyisellä suunni-telmalla saadaan vain aikaiseksi ristiriitoja, jotka heikentävät ei vähiten kunnan saamaa tulovirtaa.	lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomai-nen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan pe-rustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaava-hankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkö-kulmasta edistää. Kts. Vastine kohta 10. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
Muistutus 49	Vastine
1. Iso-Petäjämäen tuulivoima-alue ei sovellu tuulivoimatehdasalueeksi. Se on liian lähellä vakinaista- ja loma-asutusta ja se tuhoaa asukkaiden ja osa-aika-asukkaiden asumis-olosuhteet.	1. Kaavalla ei osoiteta hankealueelle tehtaita tai teollisuustuotantoa, vaan maa- ja metsätalous-alueita sekä tuulivoimaenergiatuotantoa. Tuuli-voimalan alue säilyy edelleen pääosin metsäta-louskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoi-tus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistyk-seen, ulkoiluun ja metsästyksen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitse-ville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu ter-veydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvos-ton päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.
2. Omaisuutemme, kotimme, kesämök-kimme, metsämme ja muu omaisuus, tulee olla suojattu perustuslain ja Euroopan ihmis-oikeussopimuksen mukaisesti. Jokaiselle on oikeus terveelliseen ympäristöön sekä	2. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hal-lintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palaut-teessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään risti-riitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja

mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja tätä ei ole riittävästi otettu huomioon hankkeen valmistelussa.	tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta (MRL, MRA, hallintolaki). Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja info-tilaisuuksissa.
---	--

	Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta, mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen.
3. Vaadimme, että minimietäisyysrajan Lapinlahdella tuulivoimalan ja asuinrakennuksen välillä tulee olla vähintään 3 km, mieluummin 5 km. Kunnan asukkaiden turvallisuuden ja tasa-arvon turvaamiseksi minimietäisyyden määrittäminen tuulivoimalan ja vakituksen asunnon välillä on välttämätöntä. Suunnitellut isot voimalat kaipaavat lisää tutkimusta vaikutuksistaan, eikä niitä varovaisuusperiaatteen vuoksi tule sijoittaa lähelle asutusta.	3. Merkitään kannanotto tiedoksi. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.
4. TERVEYS JA HYVINVOINTI: Tuulivoimala-alueella on merkittävä vaikutus asukkaiden elämään, terveyteen, asuinoloihin ja arkiympäristöön sekä luonnon monimuotoisuuteen vuosikymmeniksi eteenpäin. Alueen asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden, alueen virkistyskäyttäjien sekä alueen vaikutuspiirissä olevien mielipiteitä ja esille tuotuja huolenaiheita ei ole kuunneltu ja selvitetty riittävästi eikä alueen luontoarvoja ja kulttuuriperintöä kunnioittaen (esim. kolme kuntalaisaloitetta ja asukaskyselyt). Ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointi ei ole riittävän kattavaa ja laadukasta ja näin tuulivoimarakentaminen ei ole realistista alueelle.	4. Kts. Vastine kohta 2. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta

	sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen toteaa päätelmässään, että arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta eikä se sisällä sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Uudet häiriötekijät muuttavat merkittävästi aluetta. Arvioinneissa on tarkasteltava huolellisesti terveysvaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset (elinoloihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset). Esimerkiksi vaikutukset viihtyvyyteen, virkistyskäyttöön ja maisemaan, jotka vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin. Fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvien vaikutusten tarkastelu on riittämätöntä. Esimerkiksi melun, välkkeen ja valon aiheuttamat vaikutukset. Melua voidaan verrata siitä annettuihin ohjearvoihin, mutta arvioinnissa on muistettava, että ohjearvoja alemmatkin arvot voidaan kokea häiritsevinä yksilötasolla tai yleisesti, kun uudet häiriötekijät muuttavat merkittävästi aluetta. Tällä hetkellä tarkkojen melumallinnusten teko on äärimmäisen hankalaa, koska huomioon otettavia seikkoja on niin paljon mm. myllyjen erityisen suuri koko, maaston muodot, ilmavirrat sekä ympäristön materiaalikoostumus. Iso-Petäjämäen selvityksistä poimittua: "Tuulivoimapuiston alueella, voimaloiden välittömässä läheisyydessä, äänitaso on yli 45 dB(A), joten melulla saattaa olla vaikutuksia esimerkiksi alueen virkistyskäyttöön." " Kun Iso-Petäjämäen ja naapuripuisto Tielammen yhteisvaikutukset huomioidaan, 40 dB(A):n melurajoitukset ylittyvät useissa läheisissä asunnoissa	5. Kts. Vastine kohta 4. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähitöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. YVA-selostuksen mukaan alueen metsästykskäytön herkkyyks muutos arvioitiin suureksi ja virkistyskäytön herkkyyks kohtalaiseksi. Muutoksen suuruus arvioitiin molempien osalta kohtalaisen kielteiseksi. Molempien hankevaihtojen (VE1 ja VE2) vaikutukset metsästykseseen ja virkistykseen arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua ja metsästää tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen tiestön parantaminen ja talvikunnossapito edesauttavat alueen saavutettavuutta myös metsästyksen näkökulmasta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa.

ja loma-asunnoissa.” Ympäri vuorokautista melua aiheuttavat tuulivoimatehdasalueet eivät sovellu Lapinlahden hiljaisille maaseutu-alueille.	Melumallinnus on tehty noudattaen Ympäristöministeriön ohjetta. Meluvaikutusten arviointi noudattaa YVA-lakia. Meluvaikutusten arviointi noudattaa kaavaa laadittaessa maankäyttö- ja rakennuslakia, MRL. Tielammen osalta meluvai- kutukset ylittävät ympäristöministeriön asettamat raja-arvot.
6. Pimeys on hupeneva luonnonvara. Tällä hetkellä esimerkiksi Iso-Petäjämäen tuuli-voima-alueen yhden mittaustornin valo valaisee välkkyvällä valolla koko taivaanrannan. Minkä valosaasteen tuottaakaan pimeään maaseutu-asumiseen ja herkälle luonnolle kymmenien, liki puolta korkeampien, myllyjen välkkyvät valot. Vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ja asumisviihtyvyyteen ovat valtavat. Valosaaste pilaa asumisedellytykset. Ja mitä ovatkaan vaikutukset eläimille ja kaikkineen ympäristölle? Valosaasteen vaikutusten tutkimus on vielä alkutekijöissään, mutta jo nyt tiedetään valosaasteen aiheuttavan häiriöitä terveyteen sekä häiriöitä solutasolta kokonaisuun ekosysteemeihin. Pimeyttä tulee suojella ja sillä näin voimme suojella omaa terveyttämme, luonnon monimuotoisuutta ja kulttuurista perintöämme. Kaikessa rakentamisessa tulee huomioida pimeiden ja hiljais- ten alueiden tärkeys.	6. Lainsäädäntö edellyttää merkkivaloja korkeissa rakenteissa yleisen turvallisuuden näkökulmasta ja lentoliikenteen turvallisuuden näkökulmasta. Kaavamääräyksessä todetaan, että tuulivoimaloiden lentoestevalojen valinnassa tulee ottaa huomioon lentoestevalojen ympäristövaikutukset. Lentoestevalot tulee toteuttaa mahdollisimman vähän häiriötä tuottavalla tavalla. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.”
7. Kuntalain 1§:n (410/2015) perusteella kunnan perustehtävä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Myös Sosi- aali- ja terveydenhuoltolain (612/2021) 6§ to- detaan, että kunnan on edistettävä	7. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hal- lintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten kuntalaki) joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja

asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Lapinlahden kunnan tulee turvata kaikille kuntalaisille tasa-arvoiset, terveelliset ja turvalliset asuinolosuhteet. Tätä tuulivoimahankkeet ovat nyt horjuttamassa. Asumisterveysasetus tulee toteutua tasa-arvoisesti kaikkialla jokaisen asukkaan kohdalla.	tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Vaikutukset asumisterveyteen on esitetty ja arvioitu YVA-selostuksessa. Kts. Vastine kohta 6.
8. YMPÄRISTÖNÄKÖKULMIA: Iso-Petäjämäen alueella sekä sen läheisyyteen suunnitellulla Tielammin tuulivoimatehdas-alueella on lukuisia luonnonlähteitä. Alue on erityisen lähderikasta aluetta ja usealla talolla on lähdekaivo. Lähteiden kunnostamista ja ennallistamista on tehty Pohjois-Savossa ELY-keskuksen rahoituksella tavoitteena pelastaa arvokkaat lähteet (https://www.sttinfo.fi/tiedote/pelasta-arvokkaat-lahteet-pohjois-savossa-onko-maillasi-ojitettuja-lahteita-joita-voi-ennallistaa-ely-keskuksen-rahoituksella?publisherId=69817885&releaseId=69893989). Tälläkin alueella näitä lähteiden kunnostustoimenpiteitä on tehty. Tuulivoiman rakentaminen ja maamassojen mylläys ei voi olla vaikuttamatta lähteisiin ja kaikkineen vesisuoniin ja ihmetystä herättääkin miten huolta pidettävien lähteiden alueelle suunnitellaan tuulivoima-alueita. EU:n vesipolitiikan tavoitteiden mukaan kaikkien vesistöjen on oltava hyvässä kunnossa vuoteen 2027 mennessä ja tämä edellyttää hoito- ja ennallistamistoimenpiteitä ei tuhoamista. "Vesi on timanttia arvokkaampaa!", on todettu Pohjois-Savon metsäkeskuksesta.	8. Alueen lähteet on kartoitettu luontoselvittäjien toimesta ja arkeologiset kohteet arkeologien toimesta. Molempien aluerajaukset on huomioitu voimalasijoittelussa, ja vaikutukset näihin on arvioitu YVA-selostuksessa. Vesistövaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta kappaleessa 12. Pohja- ja pintavedet.
9. Kuntalaiset käyttävät Iso-Petäjämäen ja sen rinnalla olevaa Tielammin aluetta ahkerasti ja monipuolisesti marjastus-, sienestys-, metsästys- ja virkistyskäyttöön. Alue oli aiemmin nimetty Lapinlahden kunnan sivuillakin merkittäväksi kuntalaisten ulkoilu- ja virkistysalueeksi. Valitettavasti tämä tieto on poistettu kunnan sivuilta! Alueen eläimet ja kasvisto on merkittävää ja alueelta löytyy mittava määrä uhanalaisia ja suojeltavia kohteita.	9. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustaitainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. YVA-selostuksen mukaan Hukkasuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin, alueen tärkeisiin kämmekkälajeihin tai Hukkasuon suojelutavoitteisiin ei arvioida kohdistuvan välillisiä tai välittömiä vaikutuksia

Alueeseen rajoittuu luonnontilainen erityiskohde, Hukkasuo Natura 2000 -suojelualue ja tämän lisäksi alueella on yksityisiä suojelualueita. Tuulivoimarakentaminen ei ole realistista, koska alueen virkistyskäyttö ja luonnon monimuotoisuus tuhoaan. Rakentaminen aiheuttaa myös laajamittaista metsä- ja luontokatoa.	Tuulivoimaloiden normaalitoiminnasta aiheutuva välke ja melu eivät vaikuta suojelualueiden suojeluperusteina oleviin luontoarvoihin, mutta varovaisuusperiaatteen mukaisesti niillä arvioidaan olevan korkeintaan vähäinen kielteinen vaikutus Hukkasuon Natura-alueeseen ja Hukkasuon luonnonsuojelualueisiin sekä Nasun ja Lehtomänsuon yksityisiin luonnonsuojelualueisiin. Olavinsärkän luonnonsuojelualueeseen tai sen suojeluperusteisiin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Hukkasuon suojeluperusteet, eli luontotyytit, eivät vaaranna tuulivoimahankkeen johdosta. Mikäli voimaloita kuitenkin siirretään oleellisesti suhteessa suojelualueisiin, (esim. voimala 4), ilmoitetaan asiasta ELY-keskukselle.
10. Lapinlahden kunnan ilmastosuunnitelmassa 2021–2035 on tavoitteena luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vesien suojelu ja hoito. Monimuotoinen luonto ja puhtaat vesistöt halutaan säilyttää myös tuleville sukupolville. Lisäksi nähdään, että hyvinvoiva monimuotoinen luonto takaa elinkeinomahdollisuuksia luonnosta. Tavoitteet eivät käy yksiin tuulivoimasuunnitelmien kanssa. Pohjois-Savo on maisemamaakunta. Iso-Petäjämäen vaikutusalueella on valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä.	10. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. Hankkeen rakentamisen aikaiset ja toiminnan lopettamisen vaikutukset monimuotoisuuteen arvioidaan kohtalaisesti tai suuresti kielteisiksi (voimalamäärästä riippuen). Vaikutuksia on ehdotusvaiheessa lievennetty vähentämällä voimaloita arvioidusta maksimivaihtoehdosta. Hankealue sijoittuu maisemamaakunnallisesti itäiseen Järvi-Suomeen ja maisemaseudullisesti Pohjois-Savon järvisuudelle. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistamisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset kulttuuriperintöön ovat vähäisen kielteisiä.

11. Kaava-aineisto toteaa merkitykset, mutta vähättelee vaikutuksia esimerkiksi mallinnoskuvat eivät tuo esille todellisia vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Lapinlahden Väisälänmäen kansallismaisema - elävä kulttuuriperintö, jota on esimerkiksi ikuistettu lukuisiin maalauksiin, tulee säilyttää ja sitä tulee suojella, eikä tuhota tuulivoimarakentamisella. On huolehdittava maisemamaakunnan ja arvokkaiden kulttuuriympäristöjen säilymisestä ja kehitettävä Lapinlahtea luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön näkökulmasta. Otetaan mallia Keski-Suomesta (https://www.meijanpolku.fi/blogi/) ja kehitetään Lapinlahdesta, Ylä-Savosta ja koko Pohjois-Savosta luontopositiivista maakuntaa asukkaille, monipaikkaisille asukkaille ja matkailijoille.	11. Maisemavaikutuksia arvioidaan maastokäyntien, näkyvyysalueanalyysin sekä havainnekuvien pohjalta. Vaikutuksen merkittävyyteen vaikuttaa kohteen herkkyys ja vaikutukset suuruus. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Osa arvioiduista maisemavaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
12. Luonnon lisäksi kulttuuriperintö, paikalliset tarinat, ympäristöystävällisyys, kestävä kehitys vetoavat matkailijoihin ja uusiin asukkaisiin, kehitetään niitä. Lapinlahti on ollut visionääri ja edellä aikaansa esim. kunta on kehittänyt Väisälänmäen kulttuuri- ja luontopolun ja Paavon polun. Esimerkiksi Paavon polku tulisi entistää nyt kun retkeily- ja luontoinnostus kukoistaa.	12. Merkintään tiedoksi. Alueen kulttuuriperintö ja matkailu on esitetty ja vaikutukset näihin on arvioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Hankkeella ei ole todettu olevan merkittävää vaikutusta kulttuuriperintöön tai matkailuun. Hankealueen lähivaikutusalueelle ei sijoitu kulttuuriperintökohteita eikä hankealueen läheisyydessä ole sellaista matkailutoimintaa, jonka takia vaikutukset siihen olisi arvioitu merkittäviksi. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua ja metsästää tuulivoimahankkeen estämättä.
13. Lisäksi on hyvä huomioida: KUNTA-STRATEGIA: Tuulivoimahankkeet eivät sovi Lapinlahden kuntastrategiaan 2022–2025, koska strategia painottaa päätöksentekoa ohjaavina tekijöinä mm. asukkaiden viihtyvyyttä ja ympäristövaikutusten huomioimista sekä korostaa Lapinlahden imagoa kulttuuripitäjänä. Lisäksi strategiassa tavoitteena on perhemyönteisyyden edistäminen teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle. Edelleen	13. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Lisäksi Lapinlahden ilmastosuunnitelmassa korostuu yhtenä painopisteenä kestävä energiantuotanto ja -kulutus. Suunnitelman mukaan uusiutuvan energian tuotantoa lisätään. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.

kunnan strategiassa luvataan ottaa päätöksenteossa huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.	
14. TALOUDELLINEN KOKONAISTARKASTELU PUUTTUU: Tuulivoimahankkeiden tarkastelussa esitetään vain kunnalle tulevat kiinteistöverotulot sekä mahdolliset rakennusajan tulovirrat. Ei kuitenkaan ole esitetty laskelmia siitä mitä vaikutuksia on sillä, jos tuulivoimalaitoksista perittävä kiinteistövero asetetaan tasausjärjestelmän piiriin, jolloin verotuloja jaettaisiin myös sellaisille kunnille, joilla ei ole tuulivoimaloita. Ei myöskään ole esitetty laskelmia vaikutuksista, että tuulivoimarakentamisen vuoksi kunnasta muutetaan pois, yrityksiä lähtee pois, kunta menettää vapaa-ajanasukkaita ja uusia kuntalaisia. Tuulivoimapakolaisuus on todellisuutta, joka on jo lähtenyt liikkeelle. Esimerkiksi jo pienellä sirpaleella tuulivoimanvaikutusalueella on yritys lähtenyt pois ja useita rakennusprojekteja on jäissä sekä taloja myynnissä. Ihmiset eivät jää odottamaan kiinteistön arvojen romahdusta vaan lähtevät alueelta jo nyt pois. Kunta menettää koko ajan asukkaita, monipaikkaisasukkaita ja kesäasukkaita kunnasta tuulivoimahankkeiden vuoksi. Taloudellisten vaikutusten erilaiset realistiset laskelmat tulee esittää kuntalaisille ja päättäjille. Kehitetään kuntamme veto- ja pitovoimaa ja ei karkoteta asukkaita tuulivoimalla. Tutkittu on, että esim. nuoria kiinnosta maalla asuminen https://yle.fi/a/74-20029491 sekä pienillä paikkakunnilla esim. naapurissa lisäalassa tehty kartoitus https://yle.fi/a/3-11403454 Kuukaan ei perusta kotiaan ja osta asuntoa tuulivoimatehdasalueelta eli menetämme nämä maalla asumisesta kiinnostuneet nuoret.	14. Taloudelliseen kokonaistarkasteluun vaikuttaa muun muassa hankkeiden kilpailutus ja paikallisten yritysten kyky vastata toimeksiannoista. Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta ja edistää myös muiden vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista alueelle. Näiden euromääräistä vaikutusta ei voida arvioida ennakkoon. Tuulivoimaenergia tuotanto lisää alueen vetovoimaa kilpailtaessa näistä hankkeista. Ilmastonmuutosta hillitsemällä voidaan vaikuttaa sen negatiivisiin taloudellisiin vaikutuksiin. Talousvaikutuksia arvioidaan voimassa olevan lainsäädännön perusteella. Kiinteistöverotulot on arvioitu Suomen ympäristökeskuksen laatiman hankekohtaisen laskelman perusteella. Laskelmat perustuvat ajantasaiseen, ko. ajan-kohtana käytettävissä olevaa tietoon. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää. Mahdollinen arvonnousu tai lasku tuulivoiman vuoksi on riippuvainen yksittäisestä kiinteistöstä, sen käyttötarkoituksesta sekä sijainnista suhteessa tuulivoimapuistoon ja sen laajuuteen. Tuulivoimalla voi olla myös positiivisia vaikutuksia kiinteistöjen arvoon elinkeinoelämän kohdistuvien vaikutusten ja työllisyyden kautta.
Muistutus 50	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.

2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. YVA-selostuksen vaikutustenarvointien tai viranomaislausuntojen perustella ei ole syytä olettaa, että hankkeesta aiheutuisi maanomistajille kohtuutonta haittaa.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan. Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvat.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten

	henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan lu- valla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäris- tölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvan- varaisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituk- sesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätel- mässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta hait- taa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuo- jelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välke- vaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaa- malla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäris- tölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisi- vät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperi- aateen (asumisterveysasetus, terveyden- suojelulaki 763/1994) perusteella osayleis- kaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuuli- voimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tu- lee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asu- viin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen pää- telmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lie- ventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA- selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähis- töllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuuli- voimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisen aikana on pyy- detty ja saatu lausunnot keskeisiltä

	viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon".	5. Kts. vastine kohta 3. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavan nähtävillä ollessa saapunut palaute on välitetty päätöksenteolle tiedoksi.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasamakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyys kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi.

	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnoille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 51	Vastine
1. Vaadimme kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
Muistutus 52	Vastine
1. Vaadimme kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.

Muistutus 53	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. YVA-selostuksen vaikutustenarviointien tai viranomaislausuntojen perustella ei ole syytä olettaa, että hankkeesta aiheutuisi maanomistajille kohtuutonta haittaa.
3. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan. Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapurussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi

	ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruuksuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille

	aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuuli-voimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”	5. Kts. vastine kohta 3. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavan nähtävillä ollessa saapunut palaute on välitetty päätöksenteolle tiedoksi.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasamakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyys kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan avaraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava

	raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä häiritsevät erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 54	Vastine
1. VASTUSTAMME edellä mainittua tuulivoimalahanketta koska: Alue on keskeinen virkistys - ja ulkoilualue (marjastus ja sienestys), sekä harrastus -ja eräalue. Lapinlahden Kennelkerho on käyttänyt aluetta syksyisin Suomen ajokoirien ja Dreevereiden koealueina, hirvikokeiden koealueina ja linnunhaukkukoealueina. Jos alue menetetään, kun alue menee pilalle, niin kennelkerhon vuosikymmeniä jatkunut toiminta loppuu.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, M-1, jolla voi edelleen liikkua, metsästää ja järjestää muistutuksessa esitettyjä koirille järjestettäviä kokeita tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen tiestön parantaminen ja talvikunnossapito edesauttavat alueen saavutettavuutta. Aluetta ei menetetä, vaan alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittuihin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.

2. Lisäksi olemme huolissamme alueen luonnontilan muutoksesta: metsäkato on massiivinen. Tilalle tulee uusia leveitä teitä, mursketta ja soraa valtavasti. Lisäksi itse tuulivoimalaan tarvitaan valtavasti kovaa materiaalia.	2. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustaitainen alue, M-1. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan mahdollisimman hyvä masatasapaino, eli alueen maa-ainesten hyödyntäminen ja siitä aiheutuva maamassojen kuljettamistarve. Alueen rakentamisen vuoksi poistuva metsäala on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo tehty hakkuita, joissa puustoa on poistunut merkittäviä määriä. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. Hankkeen rakentamisen aikaiset ja toiminnan lopettamisen vaikutukset monimuotoisuuteen arvioidaan kohtalaisesti tai suuresti kielteisiksi (voimalamäärästä riippuen). Vaikutuksia on ehdotusvaiheessa lievennetty vähentämällä voimaloita arvioidusta maksimivaihtoehdosta. Vaikutuksia voidaan lieventää tai välttää sijoittamalla rakennustyöt kohteiden ulkopuolelle, rajaamalla kohteet maastoon ja välttämällä niillä liikkumista työkoneilla kasvukaudella. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 8, Monimuotoisuus. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
3. Äänet ja välke aiheuttavat häiriötä alueen eläimille ja onnettomuuksia tulee tapahtumaan linnuille törmäyksistä lapoihin ja muillekin alapuolella liikkuville esim. lavoista putoavan jään takia. Lintujen pesintä häiriintyy ja muiden eläinten elinpiiri kaventuu. Lähiasukaille tuulimyllyjen melu ja välke on	3. YVA-selostuksen mukaan hankealueen pesimälinnuston herkkyyys katsotaan arviointikriteeristön perusteella suureksi. Hankevaihtoehdon 1 vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan suuren kielteiseksi rakennus- ja purkuvaiheessa, ja kohtalaisen kielteiseksi toimintavaiheessa. Vaihtoehdon 2 katsotaan vaikuttavan lintudirektiivin lajistoon kohtalaisen kielteisesti

terveysriski. Lisäksi kiinteistöjen arvo laskee ja edelleen myynti ei onnistu.	kaikissa hankkeen vaiheissa. Molempien vaihtoehtojen katsotaan vaikuttavan muuhun pesimälinnustoon kohtalaisen kielteisesti rakennus- ja purkuvaiheessa, ja vähäisen kielteisesti toimintavaiheessa. Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkanalintujen törmäyskuolemien välttämiseksi. Linnustovaikutukset on kuitenkin arvioitu yhdeksi merkittävimmiksi vaikutuksiksi hankkeessa. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 6, Linnusto. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää.
4. Jälkipolville jää romun siivoaminen, tai se jää siivoamatta. Lainsäädännössä on puutteita tai sitä ei ole.	4. Kun tuulivoiman tuotanto päättyy, purkaminen kuuluu tuulivoimapuiston omistajalle. Tämän turvaamiseksi on asetettu erillinen vakuus. Merkittävä osa tuulivoimaloista on kierrätettävää materiaalia, jolla taloudellista arvoa. Näin ollen puiston purkaminen ei jää taakaksi tulevaisuuden lapinlahtelaisille.
5. Tuulivoimayhtiöt lobbaavat valtavalla kii-reellä uusia tuulivoimalatehdasalueita, etteivät haitat tulisi ilmi. Voitot käärivät ulkomaiset yhtiöt.	5. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa

	päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavassa ei määritellä, mikä/kuka saa kaavanmukaisen rakentamisen toteuttaa (yhdenvertaisuus). Tuulivoimasta on kokemusta Suomessa jo pitkältä ajalta. Ensimmäinen tuulivoimapuisto rakennettiin Suomeen jo 1990-luvun alussa, yli 30 vuotta sitten.
6. Tuulivoimalahanke ei tuo juurikaan uusia työpaikkoja Lapinlahdelle, korkeintaan teiden auraajat hyötyvät. Ainut mikä tässä lisääntyy, on mielenterveysongelmat, kulttuurimaiseman pilaantuminen ja luontotuho!	6. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin sekä rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalitoiminnan aikana kohtalaiseksi myönteiseksi. Hankkeen vaikutuksia voidaan lieventää tiedottamalla asianmukaisesti alueen liikumisrajoituksista rakentamisen aikana. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämään toimeksiantojen (urakat) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoituspalelut) käyttööseen lisääntymisen myötä. Elinkeino vaikutuksia syntyy myös maanvuokratuloista sekä kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Kts. Vastine kohta 2 ja 3. Ei ole tuotettu tutkimustietoa, että ihmiset kärsivät enemmän mielenterveysongelmista alueilla, jonne on toteutettu tuulivoimaa. Hankkeen ei ole viranomaislausunnoissa todettu aiheuttavan huomattavaa luontotuhoa. Alueen ympäristö on jo osittain muuttunut luonnontilaisesta.
Muistutus 55	Vastine

1. Kunnioittavasti pyydän, että keskitytte aidosti kuuntelemaan kuntalaisten ja ennen kaikkea suunniteltujen voimaloiden vaikutusalueilla asuvien näkemyksiä sekä hylkääte vireillä olevat tuulivoimaloiden rakentamishankkeet.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Tuulivoimasta ei ole kuntatalouden pelastajaksi tai edes kohentajaksi. Kuntalaiset tai kuntaan aikovat osaavat äänestää jaloillaan ja ne tulot mitä tuulivoimaloista on kunnalle luvassa, menettävät nopeasti merkityksensä, mikäli veronmaksajat joutuvat lähtemään kodeistaan tuulivoimaloita pakoon tai jättävät tulematta kunnanjäseniksi. Pahinta on se, että pääomat ovat virtaamassa ulkomaille ja halvan sähkön unelmoijille paljastuu myöhemmin karu totuus. Meidänkin perheen Lapinlahden kuntalaisiksi muuttaminen odottaa päätöstä tästä asiasta.	2. Merkitään tiedoksi. Lapinlahden kunta lukeutuu ns. muuttotappio alueisiin. Alueen asukkaiden määrä on tilastollisesti ollut vähenevä useiden vuosien ajan (Tilastokeskus). Tuulivoimahankkeiden vaikutukset kohdistuvat merkittävässä määrin niiden välittömään läheisyyteen. Kaavassa ei määritellä, mikä/kuka saa kaavamukaisen rakentamisen toteuttaa (yhdenvertaisuus).
3. Tulevaisuudessa on takuulla entistä enemmän kysyntää aidoille maalaispitäjille, joiden ympäristöä, kansallismaisemia ja luontoa ei ole pilattu voimaloilla. Konsultit ja lobbarit toki tekevät kaikkensa tuulivoima "puistoista" ja muusta puhuessaan, kyse kun on heille raasta bisneksestä. Heistäkään kukaan ei kuitenkaan tosiasiallisesti ottaisi merkittäviä melu-, välke- ja maisemahaittoja aiheuttavia ennätyskorkeita tuulivoimamastoja omalle takapihalleen tai lähialueensa ympäristönsä.	3. Merkitään tiedoksi. Lapinlahtelaisia oli vuonna 2015 n. 10 000. Helmikuussa 2021 kuntalaisia oli 9345 ja vuoden 2025 alussa 8864. Muuttotappioon on siis useita eri syitä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määritetty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.

4. Kun tulevat sukupolvet havahtuvat aikaan siihen miten paljon puhdasta ja arvokasta luontoamme on rahanhimoisesti eripuolilla Suomea tarvelty, on toivottavasti Lapinlahden kunnan nykyisiä päättäjiä mahdollisuus muistella syvästi kiitollisena. Tämä on paras perintö mitä voitte jälkipolvillenne antaa. Rahan perässä juoksevat lobbarit ja tilaustyönä hyväksyttävien "vuorokausikeskiarvojen" rajoissa haitta-arvioitaan tuottavat konsultit eivät saaneetkaan vedätettyä aidon luontoa arvostavan kunnan päättäjiä.	4. Merkitään tiedoksi. Merkittävimmät luonto- ja maisema-arvot on turvattu eritasoisilla lainsäädännöllä ja päätöksillä, kuten luonnonsuojelulailla ja maakuntakaavoituksella. Lainsäädäntö, maakuntakaavoitus ja valtakunnalliset alueidenkäyttö tavoitteet ohjaavat kuntakaavoitusta. Vaikutukset on esitetty ja arvioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Puhtaasti tuotettu päästötön energia edesauttaa ilmastomuutoksen hillitsemistä. Se tukee tulevien polvien hyvinvointia hillitsemällä kielteisiä muutoksia, kuten sään ääri-ilmiöiden yleistymistä ja niiden mukanaan tuomia terveyshaittoja (kuumuus, kuivuus, rakennusterveys) sekä taloudellisia haasteita (kuivuus, tulvat ja myrskyt, metsätuhot, rakenteiden kestävyys).
5. Ne luontoarvot ja arvokkaat ympäristöt, jotka nyt olisivat mahdollisuus tärvellä pysyviksi ajoiksi, eivät palaudu enää koskaan. Kuten eivät myöskään niiden kuntalaisten miellet, jotka tulisivat nyt tässä asiassa petetyiksi. Toivon itseni ja monien muiden puolesta teille suurta harkintaa ja viisautta tässä asiassa.	5. Merkitään tiedoksi. Kaava-alue on jo suurelta osin muuttunut luonnostilaisesta. Alueella harjoitetaan metsätaloutta ja on tehty hakkuita. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että "tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen."

	Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
Muistutus 56	Vastine
1.En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
3. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §,	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja

MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan. Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvat	tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakkoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke.

	Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”	5. Kts. vastine kohta 3. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta)	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyys kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto-

ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet	että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auras edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonalueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 57	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen

	lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheutu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoihin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on sopinut i maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
3. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvat.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut

	luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä

	on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon".	5. Kts. vastine kohta 3. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavaa laadittaessa on huomioitu lait ja asetukset ja nähtävillä olojen aikana saatu palaute on saatettu kuntapäätäjien tietoon.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno -väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön sekä viitasammakoiden esiintymisaluet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan avaraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen

	merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 58	Vastine
1. Iso-Petäjämäen hankealueen kaavoitus tulee välittömästi keskeyttää alueen luontoarvojen vuoksi sekä yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi. Vastustan omistamani kiinteistön liittämistä osaksi Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaava 468/2022. Kannanotto kuntalaisten ja maanomistajien mukaan ottamiseksi Iso-Petäjämäen tuulivoimapuiston hankesuunnitteluun ja ehdoton ei TV6 sijoittamisesta oheisen kaavakartan mukaisesti.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todennettu kattavin selvityksin. Vaikutusten arviointi ja lievennystoimet on huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella. Kaavahankkeen hyväksymisestä päättää demokraattisesti valittu kunnanvaltuusto. Valtuusto huomioi osallisten palautteen päätöksenteossaan.
2. Tuulivoimaa on tavattu romantisoida keskeisenä energian lähteenä. On korkea aika oikaista tämä itsensä kumoava narratiivi ja tarkastella kriittisesti onko tuulivoimaa mahdollista kehittää luonnonmonimuotoisuutta kunnioittavalla tavalla. Energian tuotannon näkökulmasta tuulivoima edellyttää säätövoimaa, joka tarkoittaa käytännössä fossiilista ratkaisua. Tuulivoiman varaan ei voida laskea sillä	2. Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta. Tuulivoiman tuottamaa energiaa voidaan varastoida akkuvarastoihin. Sähkön jakelussa voidaan varautua myös pitempiin sähkökatkoihin lisäämällä akkuvarastoja sekä sähkön tai energian talteenottoa/varastointia (kulutuskäyttäytyminen) kuluttajien ja teollisuuden osalta ja liittämällä verkkoon pieniä väliaikaisia sähkövarastoja. Perustamalla paikallisia lähilämpöyksiköitä tai energiatermiinaaleja

energiantuotannon on oltava stabiilia, sähköä tarvitaan myös tuulettomina päivinä.	voitaisiin hyödyntää myös sähkön tuotannossa syntyvää ylijäämälämpöä (esim. kunnalliset energialaitokset).
3. Väistämättä herääkin kysymys, mitä meille kaupataan, kun kyse on tuulivoimaloista, onko kunnan ja vuokrasopimuksen allekirjoittajien ahneus niin rajaton, että siitäkin mikä on laskemattoman arvokasta, luonnosta, ollaan valmiita luopumaan? Ainutkertaisen ympäristön kapitalisointi ulkomaisen voimallayhtiön temmellyskentäksi on sekä järkyttävää että lyhytnäköistä.	3. Merkitään kannanotto tiedoksi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja sauron lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonalueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14. Kaavassa ei määritellä, mikä/kuka saa kaavamukaisen rakentamisen toteuttaa (yhdenvertaisuus).
4. Tuulivoimaloissa ei ole kysymys vain esteettisestä maisemahaitasta vaan samasta perikadon kierteestä, johon holtiton kaivostointikin johtaa. Ilmeisesti vielä 2020-luvunkin Suomessa näistä vaikutuksista tulisi saarnata toistoa kaihtamatta, sillä syövän tavoin	4. Merkitään kannanotto tiedoksi. Maakuntaliitto rajoittaa tuulivoima-alueiden sijoitumista maakuntakaavassa, jos niistä arvioidaan aiheutuvan kohtuutonta haittaa.

ympäri valtakuntaa virinneiden tuulivoimahankkeiden vuoksi hälytyskellojen tulisi kilkattaa vihdoinkin päätäjienkin korvissa niin kunnallis- kuin valtionpolitiikan tasoilla.	
5. Lapinlahden kunnasta puuttuu tuulivoimastategia, sillä sitä ei ole mainittu kuntastrategiassa. Lisäksi Suomesta puuttuu tuulivoimlaki. Retuperälle jäänyt regulaatio uhkaa ampua meitä omaan nilkkaan ellemmme aktivoidu välittömästi. Vielä ei ole myöhäistä, mutta olemme yhtä lähellä kohtalon pistettä kuin keskiyötä lähestyvä tuomiopäivän kello. ellemmme aktivoidu välittömästi.	5. Merkitään kannanotto tiedoksi. Kuntastrategiassa korostetaan vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Lisäksi Lapinlahden ilmastosuunnitelmassa korostuu yhtenä painopisteenä kestävä energiantuotanto ja -kulutus. Suunnitelman mukaan uusiutuvan energian tuotantoa lisätään. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Hankkeita valmistellaan perustuen voimassa olevaan lainsäädäntöön.
6. Olen seurannut tiiviisti Finngrid-voimajohdon houkuttelemana Lapinlahdelle suunniteltuja saksalaisen ABO Energy'n (ent. ABO Windin) rakentamia ja ylläpitämiä tuulivoimaloita, jotka myisivät sähköä avoimille markkinoille. Olen eri linjoilla hanketta valmistelevien viranhaltijoiden kanssa kovasta kiireestä, jolla hanketta viedään eteenpäin ja siitä, ettei tuulivoiman sisämaahan rakentamiseen kriittisesti suhtautuvien ihmisten mielipiteitä kuunnella eikä heille varata aikaa tuoda näkökantojen julki päätösprosesseissa. Ihmettelen, miksi 2020 luvulla sallittaisiin moista kolonialismia monikansallisen yhtiön ehdoilla.	6. Tuulivoimatuotannosta on Suomessa kokemusta pitkältä aikaväliltä ja tuulivoiman vaikutukset tunnetaan verrattain hyvin. Tuulivoimasta on kokemusta Suomessa jo pitkältä ajalta. Ensimmäinen tuulivoimapuisto rakennettiin Suomeen jo 1990-luvun alussa, yli 30 vuotta sitten. Kaavaa on valmisteltu syksystä 2022. Laadittuihin selvityksiin ja YVA-selostuksen vaikutusten arviointiin on voinut tutustua alkuvuodesta 2024 alkaen. Kaavahankkeen valmisteluaikataulu ei ole ollut kiireinen.
7. Mielestäni Iso-Petäjämäen tuulivoimapuistohanke on pysäytettävä välittömästi, kunnes eduskunta ehtii säätää lain suojelemaan luontoa, ympäristöä ja etenkin ihmisiä. Miksi Lapinlahdella ei noudateta naapurikunta lisälmen asettamaa kahden kilometrin turvaetäisyyttä asutuksen ja tuulimyllyjen välillä?	7. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen

	tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti.
8. Kuntalaisten eriarvoisuus näkyy myös luontoarvojen kunnioituksessa. Esimerkiksi Pirkanmaalla on estetty useita tuulivoimatehdasalueita luontoarvojen vuoksi. Miksi Väisälänmäen kulttuurimaisema ei ole riittävän arvokas, jonka perusteella luontotuho estettäisiin?	8. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Alueen rakentamisen vuoksi poistuva metsäala on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo tehty hakkuita, joissa puustoa on poistunut merkittäviä määriä.
9. Lisäksi vaakakupissa painaa tuulivoimaloiden paloturvallisuus sekä lumen ja jään keriytyä estävät aineet.	9. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Rakentamisen riskit liittyvät kuljetuksiin sekä työmaan työturvallisuuteen. Kuljetukset eivät aiheuta normaalia raskasta liikennettä suurempia riskejä kuin tuulivoimaloiden osien erikoiskuljetuksien osalta, joita säädellään lainsäädännöllä tarkasti. Riskejä aiheutuu tien käyttäjille. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen

	kaatumiseen/romahtamiseen. Riskiä ei arvioida aiheutuvan lähimmille asuin- tai vapaa-ajan rakennuksille, sillä ne sijaitsevat riittävän etäällä voimaloista. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Tulipalon vaikutusalue varsinkin savukaasujen osalta on laajempi, mutta on epätodennäköistä, että mahdollinen voimaloista alkunsa saanut tulipalo leviäisi edes kuivana kautena lähelle asutusta.
10. Onko Lapinlahden kunta varautunut myllyjen paloturvallisuus riskeihin, koska esimerkiksi Ruotsissa on ollut kymmeniä vaarallisia myllyjen tulipaloja?	10. Pohjois-Savon Pelastuslaitos on ollut osallisena kaavahankkeessa. Varautuminen tulipaloihin kuuluu Pelastuslaitoksen toimialueeseen.
11. Tuleeko pelastuslaitoksen alueellinen kapasiteetti olemaan riittävä tuulivoimainfrastruktuurin rakentamiseen liittyvään tulipalojen vaaran lisäksi raskaan ajoneuvoliikenteen lisääntymiseen kapeille kyläteille, joiden levennys ja ohituspaikkojen ja kääntöpaikkojen rakentaminen lisää osaltaan onnettomuusriskejä? Mistä tiedämme, mitä tuulivoimaloiden ympärivuotiseen huoltoon liittyvät aineet tekevät ihmisille, eläimille, maaperälle ja kasvilisuudelle?	11. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Rakentamisen riskit liittyvät kuljetuksiin sekä työmaan työturvallisuuteen. Kuljetukset eivät aiheuta normaalia raskasta liikennettä suurempia riskejä kuin tuulivoimaloiden osien erikoiskuljetuksien osalta, joita säädellään lainsäädännöllä tarkasti. Riskejä aiheutuu tien käyttäjille. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Riskiä ei arvioida aiheutuvan lähimmille asuin- tai vapaa-ajan rakennuksille, sillä ne sijaitsevat riittävän etäällä voimaloista. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Tulipalon vaikutusalue varsinkin savukaasujen osalta on laajempi, mutta on epätodennäköistä, että mahdollinen voimaloista alkunsa saanut tulipalo leviäisi edes kuivana kautena lähelle asutusta. Rakentamisaikaiset riskit ovat melko tavanomaisia rakentamiseen ja siihen liittyvään kuljettamiseen liittyviä riskejä. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet

12. Kai EU:n subsidiariteetti periaate koskee myös lapinlahtelaisia ja kunnassa maata omistavia entisiä tai tulevia lapinlahtelaisia? Nyt olisi maailman parhaaksi paikaksi itsensä nimenneellä Lapinlahdella mahdollisuus toimia sen veroisesti ja ottaa kuntalaiset aktiivisesti mukaan suunnittelemaan paikkakunnan tulevaisuutta. Ruotsissa tulivoimamylyjen lähialueilla kiinteistöjen arvot ovat pudonneet puoleen. Se kertoo karua kieltä asumisesta tulivoima teollisuuden katveessa.	12. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää.
Muistutus 59	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.

	Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähdén. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.
3. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuu-den edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa

	mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon"	5. Kts. vastine kohta 3. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää.

	Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan aeraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saucon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu lualueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 60	Vastine

1. Haluan jättää lausunnon liittyen Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaan 468/2022. Lapinlahden kunnan asukkaana: vastustan jyrkästi ko. kaavaehdotusta. Syynä vastustukseen on ympäristölle koituvat haitat, sekä selkeät vaarat ihmisille sekä luonnolle ja eläimille. Haitat, joista vain osa on tällä hetkellä tiedossa, osa vasta näkyvissä, kun peruuttamaton on menty tekemään. Siksi on erittäin tärkeää, huomioida kaikki aiheelliset huolet ja pelot mitä kuntalaisilla ja alueen asukkailla on. Haitat ovat selkeästi hyötyjä suuremmat, ja siitä syystä vetoan Lapinlahden kunnan päättäjiin, että tuulivoimapuistoa ei Lapinlahdelle tulisi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Hankkeen ei viranomaislausuntojen mukaan ole todettu aiheuttavan sellaista vaaraa ihmisille tai luonnolle, että se olisi keskeytettävä.
2. Itselleni paikalla on tunnearvoa, sillä alue on isäni kotipaikkaa ja minun mummolani lähimetsät on tuolla alueella. Myös sukuni maita sijaitsee alueella. Alue on toiminut meidän perheen mm. virkistys, marjastus ja sienestys- paikkana. Onpa käynyt mielessä myös metsän lunastus alueelta, kun nykyiset omistajat ovat jo iäkkäitä. Mutta sen haaveen voi laittaa romukoppaan, mikäli suunnitelmat tuulivoimapuistosta etenee. Myös muutto paikkakunnalle, missä ihmisiä ja luontoa arvostetaan, tulee vakavaan harkintaan ja todennäköisiin suunnitelmiin, mikäli tuo kaunis alue ja ympäristö tuhoetaan rakentamalla sinne tuulivoimaa.	2. Merkitään kannanotto tiedoksi. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen rakentamisen osuus on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo harjoitettu metsätaloutta ja tehty hakuita, joten alueen luonto on jo muuttunut luonnontilaisesta.
Muistutus 61	Vastine
1. Iso-Petäjämäen osayleiskaavan laatiminen tulee keskeyttää välittömästi, kaava ei sovi suunnitellulle alueelle, luontoarvojen vuoksi, maisema haittojen vuoksi, asukasviihtyvyyden vuoksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontovaikutukset, maisemavaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on

	esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelu ei ole ollut syytä keskeyttää. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
2. Lisäksi aisomäentie ei sovellu rakennusvaiheen kuljetusreitiksi ja yhdessä uuden 5-tien kaavoituksen kanssa aiheuttaa mittavaa haittaa alueen asukkaille.	2. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Merkittävimmät vaikutukset maaliikenteeseen syntyvät hankkeen rakentamisvaiheessa. Liikennemäärät lisääntyvät rakentamisaikana hankealueella ja sen ympäristössä todennäköisesti Aisomäentiellä sekä valtatiellä 5. Rakentamisen ajaksi arvioidaan liikennevaikutuksen olevan, Aisomäentielle suuri. Liikennettä aiheutuu maa- ja kiviaineksen, betonin ja voimaloiden rakennosien sekä voimajohtokomponenttien kuljetuksista. Rakentamiseen tarvittava maa- ja kiviaines otetaan pääsääntöisesti hankealueen sisältä, mikä vähentää hankealueen ympäristön teihin kohdistuvia liikennevaikutuksia. Tuulivoimalan käytön aikana kielteinen vaikutus häviää, ja muuttuu teiden paremman kunnon ja ylläpidon ansiosta positiiviseksi. Rakentamisen tai purkamisen aikaiset vaikutukset Aisomäentiehen ovat ajallisesti rajallisia. Rakentaminen kestää

	kokonaisuudessaan noin kaksi vuotta. Liikenteen lisääntyminen lisää melua, tärinää ja päästöjä Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 10, Liikenne.
Muistutus 62	Vastine
1. Olemme saaneet kuulla ja lukea eri uutislähetysistä, kuinka on taas maailmalla mitattu korkeita lämpötiloja, ennätyslukemia. On pitkiä kuivia kausia, suuria maastopaloja, joita sammutetaan viikko tolkulla. Toisaalla on suuria myrskyjä, joiden yhteydessä tulee vettä kymmeniä senttejä lyhyen ajan sisällä. Rankkasateet aiheuttavat maanvyörymiä. Jotain on tapahtunut n.30 vuoden aikana. Kaiken kaikkiaan Ison-Petäjämäen tuulivoimapuisto hankkeen tarkoituksena on olla mukana Suomen tavoitteessa, jolla vähennetään fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Meillä ei ole huomauttamista kaavaehdotuksesta. Hankealueen sisällä voi tulla teiden osalla hienosäätöä, jos ja kun hanke etenee toteutus vaiheeseen.	1. Merkitään tiedoksi. Hiilidioksidipäästöjen vähentämisen vaikutus ilmastomuutoksen torjumisessa on oleellinen. Puhtaasti tuotettu päästötön energia edesauttaa ilmastomuutoksen hillitsemistä. Se tukee tulevien polvien hyvinvointia hillitsemällä kielteisiä muutoksia, kuten sään ääri-ilmiöiden yleistymistä ja niiden mukanaan tuomia terveyshaittoja (kuumuus, kuivuus, rakennusterveys) sekä taloudellisia haasteita (kuivuus, tulvat ja myrskyt, metsätuhot, rakenteiden kestävyys). Tuulivoimahankkeen suunnittelussa varaudutaan muuttuviin sääolosuhteisiin. Näihin varautuminen on esitetty kaavaselostuksessa.
2. Merkittävä seikka on heikko kuntoisen Aisomäentien parantuminen tuulivoimapuiston toteutuksen seurauksena. Mainitulla tiellä oli keväällä 2023 10 tn painorajoitus. Muistutamme, että vuoden 2006 alussa tullut maantielaki mahdollistaa teiden korjaukset. Myös Rautavuorentien kunto on heikko. Mahdollisesti uusi silta olisi tulossa Polvijokeen tuulivoiman rakentamisen myötä. Alueen teiden kunto paranisi, hankkeen toteuduttua hyvät tiet jäisivät käytettäviksi paikallisille ja luonnossa liikkuville. Lisäksi metsäomistajilla olisi mahdollisuus myydä ns. kelirikko leimikoita. Merkittävä seikka on hankealueen sisällä oleva AM-Sora Oy:n maa-ainesten ottolupa, jota tultaneen hyödyntämään.	2. Alueen tiestöä rakennetaan ja parannetaan hankkeen toteutuksen yhteydessä. Tuulipuiston omistaja vastaa alueen teiden kunnossapidosta ja aurauksesta, mutta niitä voivat hyödyntää muutkin, kuten metsänomistajat, ulkoilijat ja metsästäjät. alueen saavutettavuus paranee tiestön parantamisen myötä. Merkittävimmät vaikutukset maaliikenteeseen syntyvät hankkeen rakentamisvaiheessa. Liikennemäärät lisääntyvät rakentamisaikana hankealueella ja sen ympäristössä todennäköisesti Aisomäenttiellä sekä valtatiellä 5. Rakentamisen ajaksi arvioidaan liikennevaikutuksen olevan, Aisomäenttielle suuri. Liikennettä aiheutuu maa- ja kiviaineksen, betonin ja voimaloiden rakennosien sekä voimajohtokomponenttien kuljetuksista. Rakentamiseen tarvittava maa- ja kiviaines

	otetaan pääsääntöisesti hankealueen sisältä, mikä vähentää hankealueen ympäristön teihin kohdistuvia liikennevaikutuksia. Tuulivoimalan käytön aikana kielteinen vaikutus häviää, ja muuttuu teiden paremman kunnon ja ylläpidon ansiosta positiiviseksi. Rakentamisen tai purkamisen aikaiset vaikutukset Aisomäentiehen ovat ajallisesti rajallisia. Rakentaminen kestää kokonaisuudessaan noin kaksi vuotta. Liikenteen lisääntyminen lisää melua, tärinää ja päästöjä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 10, Liikenne.
3. Ukrainan sodan alettua suurin menettäjä täällä Suomessa taloudellisesti oli Itä-Suomi. Asia nousi paljon esille tämän vuoden alussa käydyissä tasavallan presidentin vaaleissa. Keskusteluissa tuotiin esille itäisen Suomen elinvoiman parantaminen, ja siinä tuulivoiman lisääminen. Tuulivoima toisi jatkossa vetytalouteen liittyvät investoinnit meille Itä-Suomeen, jotka muutoin näyttäivät menevän Länsi-Suomeen Pohjanlahden rannikolle. Elinvoiman säilyminen Itäisessä-Suomessa on myös turvallisuuspoliittinen kysymys. On kehoitettu pääomittamaan kantaverkkoyhtiö Fingridiä, jotta se parantaisi kantaverkkoa Itä-Suomessa. Pohjois-Karjalassa ei ole 400 kV:n verkkoa, mutta täällä Lapinlahdella on, ja tämä Ison-Petäjämäen tuulivoimapuisto hanke on kiinni luoteiskulmasta Fingridin Järvilinjassa. Me tiedostimme heti tuon asian jo kolme vuotta sitten, kun alkoi tulla yhteydenottoja tästä tuulivoima asiasta. Me kannatamme SVE2, jossa sähkönsiirto tapahtuisi suoraan voimassa olevaan kantaverkkoon, myös pohjoinen suunta käy. Toivottavasti Abo Energy saa neuvoteltua sähkönsiirto asian Fingridin kanssa.	3. Tuulivoima parantaa Suomen energiaomavaraisuutta, parantaa sähkön saatavuutta ja mahdollistaa uusien merkittävien hankkeiden sijoittamisen alueelle. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin sekä rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalitoiminnan aikana kohtalaiseksi myönteiseksi. Hankkeen vaikutuksia voidaan lieventää tiedottamalla asianmukaisesti alueen liikkumisrajoituksista rakentamisen aikana. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämän toimeksiantojen (urakat) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoituspalvelut) käyttöasteen lisääntymisen myötä. Elinkeino vaikutuksia syntyy myös maanvuokratuloista sekä kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 22. Elinkeinotoiminta ja palvelut Vaikutusten arvioinnin perusteella SVE2 on vaikutuksiltaan vähäisin ja sitä voidaan perusteella jatkosuunnittelun pohjaksi muistutuksella esitellä tavalla.
4. Täällä Lapinlahdella on suunnitteilla kolme tuulivoimahanketta. Savolan hanke on Tornator Oy:n mailla. Tielammin tuulivoima-hanke on pörssiyhtiö CapManin mailla. CapMan osti	4. Merkitään tiedoksi. Kts. vastine 3. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin sekä

viime vuoden lopulla Dasos Capitalin. Joka osti aikoinaan metsäyhtiö UPM:n metsämaat, kun UPM möi osan metsämaistansa. Tässä Ison-Petäjämäen tuulivoimahankeessa ovat nuo em. Tornator Oy, CapMan ja lisäksi pääasiassa meitä paikallisia yksityisiä maanomistajia ja Ylä-Savon seurakuntayhtymä. Tämän hankkeen toteutuessa Lapinlahden kunta saisi tuloa kiinteistöveron lisäksi muiden verotulojen muodossa. Lisäksi kun muutetaan Lapinlahden kunnan heikko taloudellinen tilanne, esimerkiksi vuonna 2022 alijäämää kertyi tilipäätöksen mukaan yli 2,4 milj. euroa. Ison-Petäjämäen tuulivoima hankkeen toteuttaminen toisi työtä rakentamisen aikana merkittävästi. Seutukuntamme maanrakennus yritykset odottavat tämän hankkeen toteuttamista. Täällä Lapinlahdella ja ympäristössä on monta kuljetusyritystä. Meille on sanottu, että toivottavasti myllyt saataisiin pysyyn!! Myös majoitus yritykset saivat yrittäjätuloa.	rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalitoiminnan aikana kohtalaiseksi myön- teiseksi. Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämään toimeksiantojen (urakat, ylläpito) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoitus- palelut) käyttöasteen lisääntymisen myötä. Elinkeino-vaikutuksia syntyy myös maanvuokratu- loista sekä kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Kiinteistöverotuotot on arvioitu Suomen ympäristökeskuksen laatiman hankekohtaisen laskelman perusteella. Laskel- mat perustuvat ajantasaiseen, ko. ajankohtana käytettävissä olevaa tietoon. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 22. Elinkeinotoiminta ja palvelut.
5. Tuomme esille sellaisen skenaarion, että jos täällä Lapinlahdella ja muualla Pohjois-Savossa aletaan tekemään tuulivoiman ra- kentamisen torjuvia päätöksiä, niin silloin to- dennäköisesti voidaan unohtaa myös muut- kin ulkomaiset sijoitukset esim. vetytalouteen tänne Pohjois-Savoon. Tiedämme täällä ole- van tuulivoiman rakentamista vastustavia ih- misiä. Syynä vastustukselle ovat esimerkiksi voimaloiden näkyminen kauas, jolloin se pi- laisi maiseman, melun pelko ym. oletetut hai- tat. Sen johdosta kysymme, mitä mieltä te olette naapurikuntamme Siilinjärven Yaran kaivoksista ja tehtaista. Vuosikymmenien ai- kana on näkynyt valtavat kipsivuoret. Yaralla- kin on menossa laajentumissuunnitelmia, jonka johdosta siellä on Yva menossa. Sot- kamon Talvivaara on myös lähellä, vajaan sadan km päässä. Mielestämme näiden alu- eiden maisemahaitat ovat huomattavasti	5. Merkitään tiedoksi. Tuulivoimahanke tukee alueellisen elinkeinoelä- män syntymisen, kehittymisen ja säilymisen edellytyksiä alueella. On totta, että mikäli hankkeen toteutuminen vai- keutuu maisemallisista syistä, koskee tämä jat- kossa muitakin hankkeita, joiden vaikutukset kohdistuvat samoihin todettuihin arvoihin. Ky- seessä voi olla myös joku muu maisemallisesti merkittävä elinkeinoelämän tai teollisuuden hanke. Osa arvioiduista vaikutuksista on lisäksi merkit- tävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvai- heessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.

laajemmat ja näkyvämmät. Sähköä tarvitaan jatkossa entistä enemmän, niin kysymme, millaisia vaihtoehtoja teillä tätä hanketta vastustavilla on?	
Muistutus 63	Vastine
1. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaava on näkemykseni perusteilla siltä edellytettyjen maiseman vaalimista sekä tuulivoimarakentamisen ja muun maankäytön sopeutumisesta maisemaan ja ympäristöön koskevien sisältövaatimusten vastainen. Kaavassa ei toteudu mm. turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luominen. Eikä myöskään luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyminen eikä ympäristönsuojelu ja ympäristöhaittojen ehkäiseminen. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaava ei ole toteutuskelpoinen, koska se sijaitsee lähellä asutusta. Ja alueella on suurenmoinen luonto ja eläimistö, jonka turmeleminen olisi suuren luokan rikos.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Viitataan seuraaviin vastineen kohtiin. Alueen rakentamisen vuoksi poistuva metsäala on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo harjoitettu metsätaloutta ja tehty hakkuita, joissa puustoa on poistunut merkittäviä määriä.
2. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Tehdyt selvitykset eivät ole riittäviä, Maanrakennuslain mukaisia. Esimerkiksi Lapinlahden kunta tai Ely-keskus ei ole pyytänyt Yva-selostukseen (avoinna 11.1.-11.3.2024) lausuntoa kunnan ympäristöterveydenhuollosta *. Tämä tiedon olen saanut sähköpostilla ympäristöterveysjohtaja Kaisa Hartikaiselta 29.2.2024. Myös Itä-Suomen Avi huomautti omassa lausunnossa, että kunnan terveydensuojeluviranomaisella tulee olla mahdollisuus osallistua hankkeen valmistelusta vastaaviin tai siihen tiiviisti liittyviin työryhmiin, niin ohjelma- kuin selostusvaiheessa. Mielestäni kuntalaisten terveys ja hyvinvointi tulee olla kunnan ykkös prioriteetti. Edelleenkin ei ole tieteellistä näyttöä	2. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; "Siilijärven

etteikö tuulivoimamelusta (kuuluvasta ja/ tai matalataajuisesta) aiheutuisi terveyshaittaa.	ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.” Kaavan laatimisessa on huomioitu kaavan sisältövaatimukset turvallisen ja terveellisen ympäristön osalta. Tiedossa ei ole myöskään, että alueilla, jonne on jo rakennettu tuulivoimaa, olisi suurempi sairastavuus.
3. Maisema: ”Alueella on useita suurempia sekä pienempiä mäkiä ja paljon maanpinnan korkeusvaihtelua. Mäet sijoittuvat laajasti ympäri suunnittelualuetta. Niiden korkeusasemat vaihtelevat välillä (+160) – (+180) metriä meren pinnan yläpuolella ja alue sijaitsee selvästi läheisiä taajamia korkeammalla.” Tähän kun lisätään 280 metriin nousevat Iso-Petäjämäen ja myös Tielammen tuulivoimalat, niin maisemavaikutukset ovat dramaattiset. Kaavaselostuksessa esitetyt havainnekuvat antavat edelleen puutteellisen kuvan tuulipuiston maisemavaikutuksista. Maisemavaikutuksia koetetaan pienentää. Kaavanlaatijan ammatitaitoa täytyy kyseenalaistaa, jos ei alunperin osattu noudattaa voimassaolevaa ohjeistusta.	3. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreitin raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 19. Maisema, rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö. Maisemavaikutusten arviointi perustuu maastokäyntiin, näkyvyysalueanalyysiin sekä

	havainnekuviin (valokuvauspotukset). Arvioinnissa huomioidaan kohteen herkkyyks ja muutoksen suuruus. Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
4. Melu: Vaadin, että on välttämätöntä huomioida Tielammen ja Iso-Petäjaniemen melun yhteisvaikutus, koska toteutuessaan ne vaikuttavat suoraan melulla altistuviin kiinteistöihin. Kaava-aineistossa on mukana meluselvitys (Iso-Petajamaki_Meluselvitys_ESa240603-1CGr). Melumallinnus osoittaa selvästi Iso-Petäjämäen meluarvojen ylittävän, kun otetaan huomioon melun yhteisvaikutus Tielammen tuulivoima-alueen kanssa. Tielammen hanke on etenemässä, joten sen vaikutuksia ei voi jättää huomioimatta vetoamalla "varhaiseen kehitysvaiheeseen", kuten Iso-Petäjämäen kaavassa on nyt tehty. Koska Iso-Petäjämäen kaava on oikeusvaikutteinen ja määrää rakennuslupien hakemisen kaavassa merkityille paikoille. Tämä ei toteudu, jos kaavan melumallinnuksessa todetaan, että "Jotta läheisten asuntojen ja loma-asuntojen 40 dB(A):n meluylityksiltä välttyttäisiin, täytyy voimalapaikkoihin, -määriin tai -malleihin tehdä muutoksia." Nämä muutokset pitää jo olla kaavassa ja niiden ympäristövaikutukset pitää olla selvitettyjä, kun kaava on esillä mielipiteitä varten.	4. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimalat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitajuksen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. Vaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi kohteen herkkyyden (nykytilanteessa luonnon hiljaisuus) johdosta. Yhteismelun osalta läheiset tuulivoimahankkeet ylittävät melutason ohjearvot noin kuuden kiinteistön osalta, johtuen Tielammen hankkeesta, jonka osalta äänitasot ylittäisivät ohjearvot myös yksinään. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 17, Melu. Tielammen hankkeen YVA-selostus on ollut nähtävillä ja siitä on annettu YVA-yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä.
5. HUOMIOITA KAAVASTA; KOHTA: 6.6 Strategiat; Lapinlahden ilmastosuunnitelma 2021–2035 ei millään tavalla avaa suunnitelmaa ja että tuulivoimarakentaminen olisi osa	5. Lapinlahden ilmastosuunnitelma tulee mainita kaavaselostuksessa, sillä kyseessä on valmisteluun vaikuttava lähtötieto. Suunnitelma on hyväksytty valtuustossa. Lapinlahden

kunnan strategiaa. Ko. suunnitelmaan on piirretty tuulivoimaloiden kuvia, mutta itse tuulivoimateollisuuden tuomisesta Lapinlahdelle ei puhuta mitään. Joten tämä tulee ottaa pois Kaavaselostuksesta.	ilmastosuunnitelmassa korostuu yhtenä painopisteenä kestävä energiantuotanto ja -kulutus. Suunnitelman mukaan uusiutuvan energian tuotantoa lisätään. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimarakentaminen edustaa uusiutuvaa energiatuotantoa.
6. KOHTA 10.2 Tuulivoimapuiston rakenteet; Paljonko betonia, terästä ja muita metalleja tarvitaan yhteen tuulivoimalaan?? Tietoa ei löydy kaavaseloitteesta? Lienee suuri määrä, sillä jo 5 Mw tuulivoimalan perustuksiin menee betonia keskimäärin 3,6 miljoonaa kiloa. Teräs ja metallit siihen päälle. Tieto on oleellinen kuntapäätäjien kannalta. Onko aiheellista upottaa Iso-Petäjämäen maaperään tuollaiset määrät ainetta, joka ei sinne kuulu?	6. Betonia käytetään maailmassa vuosittain (tietolähteestä riippuen) noin 10-13 miljardia kuutiometriä ja Suomessa vuotuinen käyttö on noin 5 miljoonaa kuutiometriä. Yksi kuutio betonia painaa arviolta n. 2400 kiloa ja raudoitettuna 2500 kiloa. Suomalaisessa betoniteollisuudessa kehitetään kiihtyvällä vauhdilla ratkaisuja ympäristöystävällisempien betonilaatujen valmistamiseksi. Tavoitteena on tuoda markkinoille rakentajien kaipaamia vähähiilisiä betonituotteita. (www.betoni.fi/YLE)
7. LISÄKSI; Kaavalta puuttuu kuntalaisten yleinen hyväksyntä. Tämä on tullut esille YVA- ja kaavatilaisuuksissa. Kaavaselostus ei ole huomionnut, että kuntalaisaloite: Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelun keskeytyksestä ja 3 km suojavyöhykkeen määrittämisestä, sai 756 allekirjoittajaa keväällä 2023. Tässä kuntalaiset ovat toimineet Lapinlahden kunnan Osallisuussuunnitelman 2022-2025 mukaisesti.	7. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kunta on vastaanottanut kuntalasialoitteen ja päätösvalta aloitteen edistämisestä on sillä taholla, jonka päätösvaltaan asian käsittely kuuluu.
8. Lähellä sijaitsevien kiinteistöjen arvon aleneminen. Luonnosvaiheeseen mielipiteissä on tullut esille, että kuntalaiset / osalliset ovat huolissaan tuulivoimateollisuusalueen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon. Vastineessa kuitattiin asia lauseella: "Tutkimuksissa ei ole voitu selkeästi osoittaa, että tuulivoimahankkeet vaikuttaisivat alueen asuntojen hintaan negatiivisesti." Tässä varmaan viitataan Suomen Tuulivoimayhdistyksen (nyk. Suomen Uusiutuvat) sanomisiin. Se, ettei	8. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää.

Suomessa ole tehty tutkimuksia nykyisen koko luokan tuulivoimaloiden vaikutuksista kiinteistöjen arvon alenemiseen, ei suinkaan tarkoita sitä, ettei tuulivoimaloilla ole negatiivista vaikutusta. Tämä seikka on kaavoituksessa huomioitava.	
9. Kunnan saamat kiinteistöverotulot: Abo Wind Oy (nyk. Abo Energy Oy) kertoi 31.1.2024 esittelytilaisuudessa, että Lapinlahden kunnan saamat kiinteistöverotulot ovat noin 25 miljoonaa euroa hankkeen elinkaaren aikana. ** Millä matematiikalla tämä on laskettu? Jos elinkaari on noin 25 vuotta ja 12 voimalaa. Sitten huomioidaan Arvostamislain 30 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan tuulivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen ja rakennelman vuotuinen ikäalennus on 2,5 prosenttia (812/2013). Käytössä olevan tuulivoimalan arvoksi katsotaan kuitenkin arvostamislain 30 §:n 4 momentin mukaan aina vähintään 40 prosenttia rakennelman jälleenhankinta-arvosta. Tuulivoimayhdistyksen mukaan vuonna 2023 oli kuntien saama kiinteistövero noin 30 600 €/ tuulivoimala. *** Abo Energy lupaa Lapinlahdelle, jos oletetaan 25 vuoden elinkaarta, noin 83 333 €/ voimala. Tai oikeastaan alkuvuosina enemmänkin. Kuinka tämä on mahdollista? Mielestäni tämä on erittäin harhaanjohtavaa informaatioita kuntapäätäjille ja kuntalaisille.	9. Kiinteistöverotuotot on arvioitu Suomen ympäristökeskuksen laatiman hankekohtaisen laskelman perusteella. Laskelmat perustuvat ajantasaiseen, ko. ajankohtana käytettävissä olevaa tietoon.
10. Lapinlahden kunnan Etusivulta:” Jos olet visionääri, haluat reipasta tekemistä, rakastat taiteita ja elät lähellä luontoa, tule Lapinlahdelle. Olet omiesi joukossa.” Pidetään tämä mielessä ja julistetaan Lapinlahti tuulivoimavapaaksi kunnaksi. Kuntalaiset ja Ylä-Savolaiset kiittävät ja Lapinlahti maailmankartalle muuttotappio kunnasta muuttovoittoiseksi kunnaksi.	10. Lapinlahden kunta lukeutuu ns. muuttotappio alueisiin. Alueen asukkaiden määrä on tilastollisesti ollut vähenevä useiden vuosien ajan (Tilastokeskus). Tuulivoimahankkeiden vaikutukset kohdistuvat merkittävässä määrin niiden välittömään läheisyyteen. Alueilla, joilla on jo tuulivoimaa, ja joissa on kokemuksia sen vaikutuksista ympäristöön ja kuntalaisiin, edistetään edelleen uusia tuulivoimahankkeita, jotta kuntalaisille pysytään tarjoamaan laadukkaat peruspalvelut.

	Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta ja edistää myös muiden vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista alueelle.
Muistutus 64	Vastine
1. Vaadin voimakkaasti kaavoituksen keskeyttämistä alueen luontoarvojen vuoksi!	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.
2. Ympäristövaikutusarvioinnissa on todettu alueen ikimetsät, lähteet ja lehdot arvokkaiksi, eikä voida olla huomioimatta uhanalaisia ja rauhoitettuja kasi- ja eläinlajeja.	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.

Muistutus 65	Vastine
1. Vastustamma Iso-Petäjämäen tuulivoimateollisuusalue hanketta.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Asumme kyseisen hankkeen läheisessä vaikutusalueella. Vastustamme hanketta tuulivoimateollisuusalueen aiheuttamien meluhaittojen ja välkevaikutuksien vuoksi. Tuulivoimalat tulevat liian lähelle asutusta. Omistamme myös jatkuvalla kasvatuksella hoidettavaa metsää hankealueelta, jonka haluamme säilyvän sellaisena kuin se on. Tuulivoimalahanke aiheuttaisi myös suurta haittaa alueen luonnolle. Omistamme myös maata aisomäentien (mitä kautta suuret kuljetukset kulkisivat) varrelta sekä kuljemme paljon tietä pitkin lasten kanssa.	2. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätaloukskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonalueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisten sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi

	maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
3. Lapinlahden kunnan tahtotilana on olla hyvän elämän mahdollistaja ja houkutteleva ympäristö kodeille, mutta tämän hankkeen myötä Aisomäen alueen elinympäristöä heikennettäisiin niin, ettei tämä toteudu.	3. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan aeraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 10, Liikenne.
4. Olemme itse muuttaneet kotiseudulle jatkamaan monen sukupolven ylläpitämää maatilaa. Tämän asuinalueen vahvuus on luonnonrauha, hiljaisuus ja valosaasteen puuttuminen, mikä tuhoutuisi suunniteltujen tuulivoimaloiden myötä. Meille tuulivoimaloiden toteuttaminen suunnitellusti merkitsisi vastentahtoista muuttamista pois kunnasta, koska meille asumisen kannalta tärkeimmät arvot eivät enää toteutuisi kotiseudullamme.	4. Merkitään kannanotto tiedoksi.

Lapinlahdelle emme enää jäisi, eivätkä lapsemme juurtuisi tälle seudulle. Kotitilan pito päättyisi meihin.	
5. Meitä huolestaa suuresti myös suunniteltavasta hankkeesta meille aiheutuvat mittavat taloudelliset tappiot. Olemme remontoineet kotitilan asuinrakennusta, emmekä enää saisi muuttomme myötä takaisin tehtyjä rahallisia panostuksia, kun kiinteistöjen arvo seudulla laskee tai niitä ei saa enää kaupaksi lainkaan.	5. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää.
6. Nyt näyttää siltä, että Lapinlahden kunta kehittää aluetta raha edellä ja laittaa taloudelliset seikat asukkaiden hyvinvoinnin edelle. Tuulivoimapuiston lähivaikutusalueella asuu lukuisia perheitä, joiden hyvän elinympäristön kunnan on varmistettava.	6. Merkitään kannanotto tiedoksi.
Muistutus 66	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on sopinut maankäytöstä.

3. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan. Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut.	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määriteltävä laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomaislainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomaislainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaislainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveysnsuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi

sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”	5. Kts. vastine kohta 3. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyys kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin

todennäköisten pakkolunastusten määrää (tillallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasammakoiden esiintymisalueet.	selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auraus edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saucon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luon-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 67	Vastine
1. Mielestäni kaavoituksen valmistelu on keskeytettävä ja lopetettava luontoarvojen takia. Onko niin, että Suomessa on oikeus koskemattomaan luontoon vain Lapissa? Onko se ainoa paikka, jossa eläimet voivat elää luontoympäristössä?	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. Luontoarvot on todettu kattavin selvityksin, vaikutusten arviointi ja lievennystoimet huomioitu YVA-selostuksessa ja kooste näistä on esitetty kaavaselostuksessa. Saadun viranomaispalautteen perusteella hankkeen valmistelua ei ole ollut syytä keskeyttää luontoarvojen perusteella.

	Hankealue on suurelta osin jo luonnontilaisesta luonnosta muuttunutta metsätalousaluetta. Kaavassa huomioidaan luontoarvot.
2. Tuulivoimala- alueen selvityksiä on taidettu tehdä vain Lapinlahden puolella? Tässä raja-joelta (varpasjoki) 300 m lisälmen puolelle on pellot, joissa vuosittain on teerien ja metsojen soitimet. Äsken kurjet kokoontuivat ja nousivat aurana taivaalle muuttomatkalleen (n35 lintua). Meillä on Saukkoja joella ja riekko on myös monena talvena lumikiepistään nousut lentoon. Näiden lisäksi joessa on rapuja, alueella on lepakoita, ketut ja ilvekset täällä liikkuvat. Susien perään en itke, ne saa vaikka hävitäkin, koska pihassanikin on vierailleet näiden asuin vuosien aikana ainakin 4 kertaa. Alueella on paljon sammakoita, perhosia, kimalaisia ja öttiäisiä, koska olemme vielä aika koskemattomalla maaseudulla. Ruskosuohaukka ja muitakin haukkoja pihassani olen saanut ihastella, pöllöjen ääntelyä kuunnella. Joutsenet ovat pellolla joka kevät ja epäilen ettei niitä tai kurkia enää tulisi, jos lähin mylly olisi vain muutaman kilometrin päässä.	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Selvitykset on laadittu siinä laajuudessa kun hankkeen merkittävien vaikutusten tunnistaminen ja arvioiminen edellyttää. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdissa 6, 7, 8, 13 ja 14.
3. Olen myös huolissani metsien kasvustoista, suoalueista ja tietenkin myös maataloudesta, koska ne muutamat tilat, joita alueella on, jäävät tosi lähelle tuulimyllyaluetta ja osa tiloista on tehnyt viime vuosina isoja investointeja eli kyseessä myös ihmisten toimeentulo.	3. Tuulivoimaloilla ei tiedetä olevan merkittäviä vaikutuksia maatalouteen tai tuotantoeläimiin, jos toiminta sijoittuu kaava-alueen ulkopuolelle.
4. Onko meillä vara pudottaa Valion tiloja pois, ne kumminkin tuottavat maitoa Lapinlahden juustolalle ja kuljetusmatkat ovat kylälle lyhyet= hiilijalanjälki pieni.	4. Kts. vastine kohta 3.
5. Toinen iso asia on se, onko meillä vara autioittaa maaseutu ja jättää sinne vain tyhjiä taloja, jotka ovat muutaman vuoden päästä purkukuntoisia, kun niihin ei uusia asukkaita löydy tuulivoiman katveeseen?	5. Lapinlahden kunta lukeutuu ns. muuttotappio alueisiin. Alueen asukkaiden määrä on tilastollisesti ollut vähenevä useiden vuosien ajan (Tilastokeskus). Tuulivoimahankkeiden vaikutukset

	kohdistuvat merkittävässä määrin niiden välittömään läheisyyteen. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.
Muistutus 68	Vastine
1. En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. Iisalmen asukkaiden suojaksi on suositeltu Lapinlahden hankkeisiin 2 km suojaetäisyys. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut (410/2015 22§, kuntalaki). Hankkeessa ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä.
2. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan. Tuulivoimaloille pitää hankkia omat ympäristöluvut	3. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä halintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapurussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitystä

	tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapurussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
4. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	4. YVA-selostuksessa ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu

	valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuuli-voimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”	5. Kts. vastine kohta 3.. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteisviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Aisomäentien tiellä asuu monia lapsiperheitä ja lasten turvallinen liikkuminen vaarantuu reippaasti lisääntyvän raskaanliikennöinnin ja kevyen liikennöinnin lisääntyessä. Aisomäentie sisäänmeno väylänä vaatii suuren perusparantamisen, joka lisää todennäköisten pakkolunastusten määrää (tilallisilta) ja vaarantaa liito-oravien reitistön ja viitasamakoiden esiintymisalueet.	6. YVA-selostuksen mukaan Aisomäentien varrella on melko paljon vakituista asumista, ja se on asukkaille paikallisesti tärkeä tie. Aisomäentien herkkyyks kasvavalle liikenteelle arvioidaan suureksi, koska tiellä kulkee (nykyisin)vain vähän raskasta liikennettä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi rakentamiseen liittyvien kuljetusten aikana. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon sekä auto- että kevyen liikenteen osilta, toisaalta talviaikaan auras edesauttaa tiellä liikkumista. Liikenteen aiheuttamia haittoja voidaan vähentää ajoittamalla liikenne sellaisiin aikoihin, jolloin siitä aiheutuu vähemmän haittaa. Asukkaita haittaava raskas liikenne pyritään hoitamaan klo 7–21, kun taas muuta liikennettä haittaavat

	erikoiskuljetukset pyritään hoitamaan aikoihin, jolloin muun liikenteen eteneminen ei häiriinny merkittävästi. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnoille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisten sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.”
Muistutus 69	Vastine
1. Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen kaavoitus tulee keskeyttää alueen luontoarvojen ja yleisen hyväksynnän puutteen vuoksi. Myös ELY-keskus ja useat luonnonsuojelujärjestöt ovat korostaneet alueen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeyttä.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. Hankkeen rakentamisen aikaiset ja toiminnan lopettamisen vaikutukset monimuotoisuuteen arvioidaan kohtalaisesti tai suuresti kielteisiksi (voimalamäärästä riippuen). Vaikutuksia on ehdotusvaiheessa lievennetty vähentämällä voimaloita arvioidusta maksimivaihtoehdosta. Sähkönsiirtoreittien SVE1 ja SVE2 vaikutukset monimuotoisuuteen ovat vähäisesti kielteiset kaikissa vaiheissa. SVE3 A-D vaikutukset ovat

	rakentamisvaiheessa kohtalaisen kielteiset ja normaalitoiminnassa vähäisesti kielteiset. Vaikutuksia voidaan lieventää tai välttää sijoittamalla rakennustyöt kohteiden ulkopuolelle, rajaamalla kohteet maastoon ja välttämällä niillä liikkumista työkoneilla kasvukaudella. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 8, Monimuotoisuus.
2. Hankkeen ympäristövaikutukset ovat merkittäviä, erityisesti linnustoon, eläimiin, ilmaan ja liikenteeseen, puhumattakaan lähialueen asukkaista ja ennen kaikkea niistä lapsista ja nuorista, joilla vielä tänäkin päivänä olisi mahdollisuus kasvaa ja kehittyä rauhallisessa elinympäristössä.	2. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnoille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Kaavan sekä YVA:n laatimisessa on pyydetty ja saatu lausunnot keskeisiltä viranomaisilta, joiden palaute on huomioitu kaavaa laadittaessa. Palautteen perusteella kaava-aineistoa on tarkistettu ja tarvittaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Tuulivoima hillitsee ilmastonmuutosta ja edistää myös muiden vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista alueelle. Tällä on vaikutusta alueella asuvien lasten ja nuorten elämään tulevaisuudessa.
3. Iso-Petäjämäen osayleiskaava ei tue Lapinlahden kuntastrategiaa, joka korostaa	3. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle.

hyvän elämän mahdollistamista ja houkuttelevaa elinympäristöä.	Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.
4. Varovaisuusperiaatteen ja YVA:n selvitysten perusteella Iso-Petäjämäen osayleiskaa- van laatiminen tulisi lopettaa välittömästi, sillä alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi luontoarvojensa ja hankkeen muiden haitta- vaikutusten vuoksi. Varovaisuusperiaatetta ja yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa, ja asumisterveysasetusta on sovellettava myös luontokylissä asuviin ihmisiin.	4. Merkitään kannanotto tiedoksi. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin met- sätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttö- tarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltai- nen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää vir- kistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen pa- rantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyö- dyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaami- sella suojellaan sekä sähköverkkoa että satun- naisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käy- tössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoi- tuksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja ra- jallinen. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tu- lee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset ar- vioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaava- hankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-se- lostuksesta antamassaan perustellussa päätel- mässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellai- sia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
5. Kuntalaisten tasa-arvoinen kohtelu asuin- paikasta riippumatta tulisi myös muistaa ja turvata. (asumisterveysasetus, terveyden- suojelulaki 763/1994)	5. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmis- ten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalai- siksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedot- tamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutus- ten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asu- minen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke.

	YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; "Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin."
6. Kuntalaisten osallistaminen ei ole toteutunut riittävästi Lapinlahdella. Kuntalain (410/2015 22§) mukaan kuntalaisilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan, mutta ehdotettua kuntalaisten yhteistyöryhmää ei ole perustettu kaavoituksen tueksi. Kuntalaisilla ei ole ollut aitoa vaikuttamisen mahdollisuutta, ja järjestetyt tilaisuudet ovat olleet näennäisiä kuulemistilaisuuksia, kerätyt kuntalaisaloitteet on sivuutettu täysin huomioimatta jopa valtakunnallisesti runsasta allekirjoittajien määrää.	6. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille.

	Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa.
7. Kannustamme teknisen lautakunnan jäseniä ja kaavoittajaa tutustumaan seuraaviin lakisäädöksiin ja noudattamaan niitä käytännössä: - MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. - Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 § ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §.	7. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki, kuntalaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa.
8. Jos kaikesta huolimatta tuulivoimahanke nähdään välttämättömänä, Lapinlahden kunnan tulisi edellyttää ABO Energy Oy:tä (entinen ABO Wind Oy) hakemaan ympäristölupa jokaiselle voimalalle.	8. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla.

	Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittaamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomainen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
9. Lisäksi vielä viimeisessä kuulemistilaisuudessa ilmi tulleeseen tietoon; karttoihin merkittyjen voimaloiden sijoituspaikkojen mahdollisuudesta muuttua rakentamisvaiheessa, pitää kunnan vaatia voimaloille vähintään 2 km:n toteutuvaa etäisyyttä lähimpään asutukseen. Kunnan pitää myös huomioida yhden asuinpaikan läheisyyteen/ ympärille tulevien voimaloiden etäisyyden toisistaan ja vaatia ainakin puolittamaan Polvimäkeä ympäröivien voimaloiden määrän.	9. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. YVA-yhteysviranomainen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Mikäli voimaloiden sijoittumista tarkistetaan oleellisesti, tulee rakentajan päivittää melu- ja välkemallinnukset.
Muistutus 70	Vastine
1. ELY-keskus painotti (YVA), että kaavoitukseen tulee ottaa mukaan terveysturvaviranomainen ja huomioida seuraavat lausunnot: Lintuyhdistys Kuikka ry, Pohjois-Savon luonnon-suojelupiiri, Kuopion Elokapiinan kannanotot, lausunnot alueen rauhoitettujen lajien ja ikimetsien säilyttämiseksi, koska ympäristövaikutukset katsottiin merkittäviksi koskien erityisesti: Linnusto, Eläimet, Ilmasto, Liikenne,	1. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa

Asukkaat, Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §, MRL 9 § ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §.	olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta ole-massa oleviin suosituksiin.” Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään risti-riitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa.
2. Voiko eri kunnissa/kaupungeissa olla eri suositus turvarajoista. Iisalmi on lausunut suojaetäisyydeksi heidän asukkailleen Lapinlahden hankkeisiin 2 km. Yleinen hyväksyttävyyys puuttuu, joka on merkittävä asia suu-ressa kuvassa. Kattavaa selvitystä yleisestä hyväksyttävyydestä ei ole tehty, joka on puo-lueeton saattaa iisalmelaisetkin heikkoon asemaan, koska eivät voi vaikuttaa naapuri-kunnan päätöksiin. Iisalmessa on toteutunut kuntalaisten/kaupunkilaisten osallistaminen (410/2015 22§, kuntalaki) Vuorimäen hank-keessa kaupunkilaiset ovat tulleet kuulluiksi ja osallistuneet suunnitteluun. Lapinlahdella ei voida näin sanoa, koska tilaisuudet missä on ollut päättäjiä (milloin minkäkin verran) ovat olleet hankitoimijoiden järjestämiä ja or-ganisoitua, joissa ei ole luonnollista kanssa-käymistä tapahtunut kunnolla päättäjien kanssa.	2. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritel-lään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvi-oinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähis-töllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuuli-voimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Li-säksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maasto-muodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittumi-nen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maan-käyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetuk-seen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ot-taa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ot-taa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmis-telun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muis-tutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on jär-jestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohden-nettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan si-vuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija

	on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja info-tilaisuuksissa. Lapinlahden kunnan edustajat ovat olleet läsnä yleisötilaisuuksissa. Nähtävillä oloaikoina saatu palaute on saatettu kuntapäättäjien tietoon. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen.
3. Kuinka hankkeessa (kaavoituksessa) huomioidaan maiden omistajat, jotka eivät ole vuokranneet maitaan hankkeeseen, mutta vaikutus tulee silti heidän mailleen esimerkiksi, että tuulivoimalan perustukset/torni/harukset/roottorilapojen pyyhkäisyypinta eivät kokonaisuutta katsottaessa mahdu uloimman kehän sisälle? 12 voimalasta vain kolme sijoittuu kaavaillun teollisuustuulivoimahankkeen hehtaareiden sisälle kaavoitusta tarkasteltaessa	3. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hankemija on sopinut maankäytöstä. Tuulivoimala sijoittuu kokonaisuudessaan tv-alueen sisäpuolelle riippumatta alueen muodosta.
4. Onko huomioitu/luettu: Tapani Kauppinen, Vilja Tähtinen, Stakes: Aiheita 8/2003 ja Ympäristövaikutusten arviointi. Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset; Sosiaali- ja terveysministeriö, Oppaita 1999:1	4. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen. Arvioinnissa on noudatettu YVA-lakia. Yhteysviranomaisen on todennut, että YVA-selostuksen perusteella voidaan antaa perusteltupäätelmä. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
5. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Luonnonsuojelulaki 1 §, Ympäristönsuojelulaki 5§ ja 39 §, Metsälaki 10 §, Perustuslaki 2 §, MRL 39 §,	5. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä hallintolaki toteuttavat ns. ylemmän tason lakeja ja päätöksiä (kuten perustuslaki), joihin palautteessa on viitattu. Lait eivät ole keskenään ristiriitaisia, vaan alemman tason lait toteuttavat ja

MRL 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan.	tarkentavat sitä, miten ylemmän tason lait toteutuvat käytännön kaavahankkeen valmistelussa. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
6. Jokaiselle voimalalle, riippumatta hankkeesta tulee vaatia oma ympäristölupa	6. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasisusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määriteltävä laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet.

	Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakkoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomainen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruuksuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
7. Alue on kaikkienensa arvokas ja tämän arvon sekä harvinaisuudet voi jokainen lukea YVA:sta (toivon, että tähän on jokainen perehtynyt yhtä suurella vaivalla, mitä esimerkiksi minä) vaikka se on monta sataa sivua pitkä.	7. Merkitään tiedoksi. YVA-selostus on liitetty kaava-asiakirjoihin. YVA-selostus on nähtävillä ympäristö.fi sivustolla hankkeen ajan. Laadittuihin selvityksiin ja YVA-selostuksen vaikutusten arviointiin on voinut tutustua alkuvuodesta 2024 alkaen.
8. YVA:ssä todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta	8. YVA-selostuksessa ei ole esitetty tällaista johdopäätöstä. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu

	valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituterveydensuojelun näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välkkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.” Kts. vastine kohta 9.
9. Perustuslaki 20 §:n sanoo, että ”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”. MRL 62 §:n sanoo, että kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnitella lähtökohdista, tavoitteista sekä mahdollisista vaihtoehtoista jo kaavaa valmisteltaessa tiedottaen alueen maanomistajia, heitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin olosuhteisiin kaava voi vaikuttaa merkittävästi, mukaan lukien viranomaiset ja yhteisöt (osalliset).	9. Kts. vastine kohta 5. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta

	on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja kyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen.
10. Kysymyksen teille pohdittavaksi (kuvittele asia/tilanne jossa olet ollut tai voisit olla): Kuinka itse suhtautuisitte tai ajattelisitte vastaavassa tilanteessa, että teitä ollaan pakottamassa asiaan, joka on teistä väärin ja heppoisin perustein perusteltu ja ette voi vaikuttaa asiaan tämän enempää? Asia, jota viedään sokeasti eteenpäin ja ette koe tulevan kuulluksi? Kaipaatteko inhimillisyyttä, turvaa ja ymmärrystä?	10. Merkitään kannanotto tiedoksi. Kts. vastine kohta 9.
11. Teidät on kuntalaisten äänestyksellä valittu luottamustehtävään, tehtävään minkä tulee palvella kuntaa ja kunta = kuntalaiset. Mieti, onko tämä tapahtunut. Onko kuultu heitä läsnä olleena, kun he ovat sitä toivoneet ja perään kuuluttaneet? Mikä on tehtäväsi tässä luottamustehtävässä? Ottaa asioista selvää, kuunnella ja tulla kuulluksi?	11. Kaavan vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta osallistumisesta kaavahankkeessa. Kaavasta saatu palaute on saatettu kuntapäätäjien tietoon. Kunnan edustajat ovat olleet läsnä yleisötilaisuuksissa. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä.
12. Haluan myös muistuttaa, että Lapinlahden kuntastrategia korostaa hyvän elämän mahdollistamista ja houkuttelevaa elinympäristöä hyväksyttäessä tämä osayleiskaava tämä strategia ei toteudu.	12. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.
13. Nostan esille, vaikka kyseessä kaavoitusta koskeva muistutus. Melumallinnoksen Vestas V 172, 7,2 MW voimaloita ei ole vielä	13. Melumallinukset on tehty viranomaisohjeituksen mukaisesti ja lopullinen voimalavalinta tehdään rakentamislupavaiheessa.

valmistettu missään. Ensimmäisiä vasta suunnitellaan toimitukseen vuonna 2025, mutta napakorkeus näille on vain 175 metriä ei 200 m ja siiven pituus 100 m. Tällöin rootorin halkaisija on 172 m. Näin voidaan sanoa, että melumallinnos ei ole pätevä. Huomioitavaa on myös, että Siemesn Gamesa SG170 kohdalla yritys taistelee laatuongelmia vastaan.	Rakentamislupavaiheessa todetaan lopulliset meluvaikutukset ajantasaisten tietojen perusteella. Meluvaikutukset eivät saa ylittää valtioneuvoston ohjearvoja. Saadussa viranomaispalautteessa ei ole tuotu esille, että mallinukset eivät täyttäisi viranomaisten vaatimuksia. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa
Muistutus 71	Vastine
1. Turvallisuus ja kohtuuton haitta: Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että alueet suunnitellaan siten, että ne ovat turvallisia ja terveellisiä asua ja oleskella. Kaavaselostuksen alkupuolella käytännössä sivuutetaan turvallisuudesta annetut lausunnot ja mielipiteet viittaamalla vain YVA-selostukseen. Kaavaehdotuksen laatijan tehtävänä on kaavaa laatiessaan ottaa huomioon kaikki tunnistetut turvallisuus- ja terveystieteelliset näkökulmat, ja varmistaa hyvän suunnittelun kautta, että kaavoitettavalla alueella nämä vaatimukset toteutuvat myös käytännössä.	1. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten vaikutusten arvioinnin riittävyttä. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. YVA-selostus toimii keskeisenä liitteenä kaavaselostukselle sekä hankkeelle. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Siilijärven ympäristöterveyspalvelut ovat antaneet lausunnon kaavaehdotuksesta; ”Siilijärven ympäristöterveyspalveluiden näkemyksen mukaan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen taustaselvityksissä on huomioituvien terveys- ja ympäristövaikutusten näkökulmasta keskeiset asiat kuten melu ja välke. Niiden vaikutukset on arvioitu olemassa olevien ohjeiden mukaisesti ja tuloksia on verrattu melun olemassa olevaan lainsäädäntöön ja välikkeen osalta olemassa oleviin suosituksiin.”

2. Tuulivoimaloihin liittyy usean tyyppisiä turvallisuus- ja onnettomuusriskejä. Pelastuslaitos on omassa YVA-selostukseen antamassaan lausunnossaan ottanut esille tunnistettuja turvallisuus- ja onnettomuusriskejä. Näitä ovat työturvallisuusriskit voimalan rakentamisen, huollon ja onnettomuustilanteiden aikana, tulipaloriskit, tuulivoimaloista irtoava jää ja lumi, sekä tuulivoimaloiden kaatumiset ja hajoamiset, ja irtoavien kappaleiden sinkoamisen riskit. Mikäli hanke etenee, Pelastuslaitos mainitsee tarpeelliseksi ottaa käyttöönsä useita riskinhallintatoimia. Näistä muutama liittyy mielestämme oleellisesti myös kaavoitusprosessiin. Tulipaloriskien hallitsemiseksi Pelastuslaitos on maininnut tarpeelliseksi osoittaa sammutusvedenottoa paikka hankealueelta, varmistaa 600 metrin vähimmäissuojaetäisyyden voimaloihin ja kunkin tuulivoimala-alueen pitämisen puusta vapaana. Henkilöön kohdistuvien riskien vähentämiseksi Pelastuslaitos on maininnut myös 600 metrin vähimmäissuojaetäisyyden kunkin tuulivoimalaan sekä liikkumisen rajoittamisen kunkin voimalan suojaetäisyyden sisäpuolella siten, ettei rakennettua tai ohjattua liikennettä sallita suojavyöhykkeellä. Mielestämme kaavaehdotuksessa nämä näkökulmat on jätetty huomiotta. Pelastuslaitoksen lausunnossa mainitaan, että 600 metrin suojaetäisyys vaaditaan yli 1 MW voimaloille. Oletettavasti Pelastuslaitoksenkin ohjeistus on jäänyt jälkeen tuulivoimaloiden koon kehityksessä viime aikoina voimakkaasti. Mielestämme onkin tarpeen tarkastella 600 metrin minisuojaetäisyyttä hyvin kriittisesti ja keskustella avoimesti kuntalaisten kanssa siitä, että tätä etäisyyttä laajemmallekin alueelle voi aiheutua turvallisuusvaikutuksia ja rajoituksia tuulipuiston elinkaaren aikana. Mielestämme maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttäisi tällaisen keskustelun käymistä, joka käsitksemme mukaan on jäänyt tekemättä lain edellyttämällä tavalla.

2. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Rakentamisen riskit liittyvät kuljetuksiin sekä työmaan työturvallisuuteen. Kuljetukset eivät aiheuta normaalia raskasta liikennettä suurempia riskejä kuin tuulivoimaloiden osien erikoiskuljetuksien osalta, joita säädellään lainsäädännöllä tarkasti. Riskejä aiheutuu tien käyttäjille. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Riskiä ei arvioida aiheutuvan lähimmille asuin- tai vapaa-ajan rakennuksille, sillä ne sijaitsevat riittävän etäällä voimaloista. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Tulipalon vaikutusalue varsinkin savukaasujen osalta on laajempi, mutta on epätodennäköistä, että mahdollinen voimaloista alkunsa saanut tulipalo leviäisi edes kuivana kautena lähelle asutusta.

Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet

Pohjois-Savon Pelastuslaitos on ollut osallisena kaavahankkeessa. Tulipaloihin varautuminen kuuluu Pelastuslaitoksen toimialueeseen.

3. Muistutamme myös, että Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että maanomistajille ei aiheudu rakennushankkeista kohtuutonta haittaa. Mielestämme kohtuutonta haittaa alueella tai sen välittömässä läheisyydessä oleville maanomistajille aiheutuu muun muassa näistä tuulivoimalojen turvallisuusriskeistä. Ensinnäkin, kuten jo mainittua, tuulivoimaloista aiheutuu alueen metsiin kohonnut tulipaloriski. Tulipalotilanteessa palo voi levitä nopeasti ja sen sammuttaminen metsässä on haastavaa, jopa mahdotonta. Tulipaloriskiä voisi pienentää Pelastuslaitoksen mainitsemien keinoin, mutta nämä keinot eivät poista riskiä, vaan riski tulipaloille ko. alueella on tuulipuiston rakentamisen jälkeen aina kohonnut.	3. Turvallisuusriskien arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet. Riskiä ei arvioida aiheutuvan lähimmille asuin- tai vapaa-ajan rakennuksille, sillä ne sijaitsevat riittävän etäällä voimaloista. Tulipalon vaikutusalue varsinkin savukaasujen osalta on laaja, mutta on epätodennäköistä, että mahdollinen voimaloista alkunsa saanut tulipalo leviäisi edes kuivana kautena lähelle asutusta. Hankkeesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa maanomistajille.
4. Toiseksi maanomistajille aiheutuu kohtuutonta haittaa myös siitä, tuulivoimapuiston rakentamisen, käytön tai purkamisen aikana omaa aluettaan ei voi hyödyntää eri tarkoituksiin altistamatta itseään tuulivoimaloista aiheutuville tapaturmavaaroille. Jää ja lumiheitteet ovat hyvinkin todennäköisiä useiden satojen metrien päässäkin kustakin voimalasta.	4. Rakentamisaikaiset riskit ovat melko tavanomaisia rakentamiseen ja siihen liittyvään kuljetamiseen liittyviä riskejä. Normaalityönnän aikana riskejä voi ehkäistä muun muassa välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Ei ole näyttöä tai tutkimustietoa, että voimaloista aiheutuisi jääheittoa useiden satojen metrien päähän.
5. Kolmanneksi tuulipuiston toteutuessa suojavyöhykkeet voivat omistusoikeuksiltaan pirstaloituneella hankealueella tarkoittaa muun muassa sitä, että tuulivoimalan vuokranneen alueen viereisen kiinteistön omistava maanomistaja ei saa liikkua omilla mailaan tai joutuu rajoittamaan metsätalousmaana käyttämänsä alueen käyttöä metsätaloudellisiin tai virkistys- ja metsästyskäyttöön. Mielestämme tämä on Maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kohtuutonta haittaa.	5. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätaloustaloudessa. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustalouden alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Normaalityönnän aikana riskejä voi ehkäistä muun muassa välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Tuulivoimalat eivät edellytä suojavyöhykkeitä eikä aluetta aidata. Tuulivoimaloiden osuus kaava-alueesta on varsin pieni, eivätkä ne oleellisesti rajoita metsänhoitotoimenpiteitä alueella.

6. Terveys: Kaavaehdotuksessa käytettyä melumallinnusta on päivitetty YVA-vaiheen jälkeen, mutta se perustuu edelleen voimalatyyppiin, joka ei vastaa hankekuvauksissa mainittua voimalatyyppiä. Muun muassa mallinnuksessa käytetyn voimalan roottorin halkaisija ja voimalan tehontuotto ovat erisuuruisia kuin hankekuvauksissa on esitetty. Melumallinnusraportissa on maininta, ettei laskennassa käytetyn voimalan lähtötiedoissa havaittu melun kapeakaistaista. Miten kaavaehdotuksen laatija on huomionnut tämän näkökulman hankealueen määrittelyssä? Julkisesta dokumentaatiosta ei voi päätellä tässä vaiheessa millaista melua alueelle juurikin suunniteltu tuulivoimalatyyppi tuottaa. Me emme tiedä valittavan voimalan takuuarvoja, emmekä melun luonnetta. Nyt arvioidut meluvaikutukset lähialueille voivat näin poiketa lopullisista meluvaikutuksista huomattavastikin.	6. YVA-selostuksen mukaan hankkeen tuulivoimat lisäävät lähiympäristön melua, mutta ilman, että ulkomelutason ohjearvot tai pienitajuaisen sisämelun toimenpideraja ylittyisivät. Meluvaikutusten arviointi on laadittu melumallinnuksen ja asiantuntija-arvion perusteella. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Mikäli melutasot kuitenkin koetaan häiritseviksi, suoritetaan alueella tarvittaessa melumittauksia, ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli suositukset ylittyvät. Melumallinnukset on tehty viranomaisohjeistuksen mukaisesti. Meluvaikutukset eivät saa ylittää valtioneuvoston ohjearvoja Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
7. Miten kaavoittaja on huomionnut tämän esim. voimaloiden sijoittamisessa tai hankealueen koossa? Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaava tulee laatia siten, että ihmisten on kaava-alueella terveellistä asua ja olla. Melun hallinta on yksi keskeinen näkökulma. Melun tiedetään voivan aiheuttaa erilaisia negatiivisia haittavaikutuksia sen vaikutuspiirissä oleville ihmisille.	7. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Kyseessä on tuulivoimaosayleiskaava.
8. Tarkastellaanpa pientaajuaisen melun määriä valikoitujen rakennusten sisätiloissa. Muistutamme, että melumallinnuksessa käytetyt lukuarvot perustuvat yhden voimalan arvoihin, eivät välttämättä sen voimalan arvoihin, jota hankealueelle kaavaillaan. Asumisterveysasetuksen soveltamisohjeen mukaan	8. Melumallinnukset on laadittu viranomaisohjeistuksen mukaisesti ja lopullinen voimalavalinta tehdään rakentamislupavaiheessa. Rakentamislupavaiheessa todetaan lopulliset meluvaikutukset ajantasaisten tietojen perusteella. Meluvaikutukset eivät saa ylittää valtioneuvoston ohjearvoja.

yöaikaisen melun haitallisuutta arvioidaan seuraavan taulukon avulla (kuva taulukosta). Jos vertaamme näitä raja-arvoja melumallinuksen vastaaviin lukuihin rakennusten ulkotiloissa, havaitaan että monen rakennuksen ulkopuolella pienitaajuisen melun raja-arvot ylittyvät merkittävästi. (Kuva taulukosta). Yllä olevassa taulukossa vapaa-ajan rakennukset on ympyröity. Melumallinnuksessa ulkomelun vaimennus on tehty standardin avulla, joka perustuu Tanskan rakennusmääräysten mukaisiin vaimennusarvoihin. Tässä ei kuitenkaan käsityksemme mukaan muun muassa huomioida vapaa-ajan asuntojen yleisesti huomattavasti heikompa vaimennuskykyä. Ympäristömääräysten mukaan ulkoalueen melu vapaa-ajan asuntojen läheisyydessä saa olla yöaikaan enintään 35 dB. Toisin sanoen Suomen säädöksissä yleisesti tunnustetaan vapaa-ajan asuntojen heikompi melun eristyskyky. Kaavaehdotuksessa kuvataan, miten melua tullaan mittaamaan jälkikäteen. Se on toki tarpeen, mikäli hanke toteutuu, jotta voidaan todentaa toteutunut melutaso ja tarvittaessa pysäyttää voimalat.	Meluselvityksessä, päivitetty 2025 todetaan, että....
9. Kokonaisuutena suunnittelua ohjaavana tekijänä melun huomioiminen on mielestämme jäänyt kovin epävarmojen selvitysten varaan ja näin kaavaehdotus ei ole mielestämme Maankäyttö- ja rakennuslain hengen mukainen. Toteutuessaan tuulipuisto voi vaarantaa alueen vaikutuspiirissä olevien henkilöiden terveyden.	9. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Meluselvitykset on päivitetty hyväksymisvaiheessa.

10. Luontoarvot: Yhteysviranomaisen on todennut, että Natura-alueen reunavyöhyke tulisi turvata. Hän on esittänyt, että tuulivoimaa nro 4 siirrettäisiin kauemmas suojellulta alueelta. Nähdäksemme näin ei kaavaehdotuksessa ole kuitenkaan menetelty. Mahdollisessa onnettomuustilanteessa voimala voi kaatua luonnonsuojelualueelle ja aiheuttaa peruuttamattomia vaikutuksia Natura-alueen luonnolle. Lisäksi voimalasta aiheutuu lisääntyntä melua luonnonsuojelualueelle, mikä voi vaikeuttaa muun muassa lintujen pesimää.	10. YVA-selostuksen mukaan Hukkasuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin, alueen tärkeisiin kämmekkälajeihin tai Hukkasuon suojelutavoitteisiin ei arvioida kohdistuvan välillisiä tai välittömiä vaikutuksia Tuulivoimaloiden normaalitoiminnasta aiheutuva välke ja melu eivät vaikuta suojelualueiden suojeluperusteina oleviin luontoarvoihin, mutta varovaisuusperiaatteen mukaisesti niillä arvioidaan olevan korkeintaan vähäinen kielteinen vaikutus Hukkasuon Natura-alueeseen ja Hukkasuon luonnonsuojelualueisiin sekä Nasun ja Lehtomänsuon yksityisiin luonnonsuojelualueisiin. Olavinsärkän luonnonsuojelualueeseen tai sen suojeluperusteisiin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Hukkasuon suojeluperusteet, eli luontotyytit, eivät vaarannu tuulivoimahankkeen johdosta. Mikäli voimaloita kuitenkin siirretään oleellisesti suhteessa suojelualueisiin, (esim. voimala 4), ilmoitetaan asiasta ELY-keskukselle. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 14, Luonnonsuojelualueet.
11. Luontoyhdistys Kuikka on korostanut lausunnossaan, että hankealueelta ja etenkin sen suojeluilta alueilta on nyt tunnistettu merkittävä lintukanta. Yhteysviranomaisen on suositellutkin useampana vuotena tehtävien lintukartoitusten tekemistä. Mielestämme kaavaehdotuksen selostukset lintukannan määritystavasta eivät varmuudella täytä vaatimuksia, joihin lintukannan selvitys olisi ollut tässä kohteessa tarve perustaa. Mielestämme olisi käsittämätöntä edetä kaavaehdotuksen mukaisessa järjestyksessä: rakennetaan tuulivoimalat ja sitten arvioidaan, montako lintua kuoli. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luontoarvot jäävät mielestämme näin täysin huomioimatta.	11. YVA-selostuksen mukaan hankealueen pesimälinnuston herkkyyys katsotaan arviointikriteeristön perusteella suureksi. Hankevaihtoehdon 1 vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan suuren kielteiseksi rakennus- ja purkuvaiheessa, ja kohtalaisen kielteiseksi toimintavaiheessa. Vaihtoehdon 2 katsotaan vaikuttavan lintudirektiivin lajistoon kohtalaisen kielteisesti kaikissa hankkeen vaiheissa. Molempien vaihtoehtojen katsotaan vaikuttavan muuhun pesimälinnustoon kohtalaisen kielteisesti rakennus- ja purkuvaiheessa, ja vähäisen kielteisesti toimintavaiheessa. Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkanalintujen törmäyskuolemien välttämiseksi.

	Linnustovaikutukset on kuitenkin arvioitu yhdeksi merkittävimmiksi vaikutuksiksi hankkeessa. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 6, Linnusto.
12. Natura-alueen aapasuo on mahdollistanut monipuolisen lintukannan muodostumisen alueelle. Alueen suojeluperusteina ei ole ollut lintudirektiivi, mutta aapasoiden luontotyyppiin liittyy oleellisesti merkittävä linnusto (1,2). Suomella on Metsähallituksen mukaan erityinen vastuu aapasoiden säilyttämisestä. Tuulivoimapuiston toteutuessa alueen linnut altistuvat melulle, välkkeelle, törmäysriskeille ja niiden pesimä vaarantuu. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tällaisen pohjois-savolaisittain merkittävän luonnonsuojelualueen ja tunnistetun lintualueen viereen vaarantaa mielestämme merkittävästi luontoarvoja ja on näin Maankäyttö- ja rakennuslain vastaista kaavoittamista.	12. Hukkasuon Natura-alue on osoitettu kaavakarttaan merkinnällä Natura 2000-verkoston kuuluva tai ehdotettu alue. Natura 2000-verkoston kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.
13. Edelleen kiinnitämme huomiota siihen, että moni hankealueen tuulivoimaloista on kaavaehdotuksessa sijoitettu merkittävän luontokohteen välittömään viereen, alueelle, mikä todennäköisesti edellytetään pidettävän puuttomana ja joka altistuu rakentamisen riskeille. Yhteysviranomaisella on päätelmässään edellyttänyt, että kaavaehdotuksen laatija kuvaa lieventämiskeinot, joiden avulla merkittävien luontokohteiden arvon säilyttämiseen voidaan vaikuttaa. Mielestämme lieventämiskeinoja ei ole kuvattu, eikä sellaisia lieventämiskeinoja tosiasiaassa ole olemassa, joilla tuulivoimarakenteiden alueella tai sen välittömässä läheisyydessä voitaisiin taata näiden luontoarvojen säilyminen, sillä rakentaminen, voimalarikot ja -onnettomuudet vaarantavat niiden olemassaolon. Mielestämme kaavaehdotusta ei ole näin laadittu Maankäyttö- ja rakennuslain eikä Ympäristölain hengessä.	13. YVA-selostuksen mukaan hankealueen vaikutukset direktiivilajeihin on arvioitu vähäisiksi tai kohtalaisiksi tai vaikutuksia ei ole todettu oleva, kun voimala 13 (jossa oli havainto lepakon elinympäristöstä) jätettiin pois suunnitelmasta ehdotusvaiheessa. Myöskään sähkönsiirtoreiteille ei arvioitu kohdistuvan vaikutuksia tai ne oli arvioitu vähäisiksi. Direktiivilajien elinympäristöjä on huomioitu osoittamalla niiden elinolojen kannalta merkittävät alueet merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon

	monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 7, Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit ja muu huomionarvoinen eläimistö. Merkittävien luontokohteiden arvon säilyttämiseen on voitu vaikuttaa tarkistamalla kaavakarttaa. Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Voimaloiden suurin sallittu kokonaiskorkeus on madaltunut perustellun päätelmän antamisen jälkeen 30 metriä. Lisäksi voimaloita ja tiestöä on poistunut. Myös valkolehdokin suojelumääräyksistä on haettu poikkeaminen, jonka ELY-keskus on myöntänyt, ja siinä on esitetty toimenpiteet kasvustojen säilyttämiseksi aluella.
14. Maisema ja kulttuuriarvojen säilyminen: Yhteysviranomaisen on todennut päätelmässään, että Iso-Petäjämäen maisemavaikutukset tulevat olemaan merkittäviä. Yhdymme tähän näkemykseen. Kaavaselostuksen kartoissa sivuilla 104 ja 105 nähdään selvästi, että näkymät Väisälänmäen kansallismaisemasta ja kulttuurimaisemallisesti arvokailta maisema-alueilta Onkiveden rannoilta ja Lahdenperältä tuulivoimaloihin ovat erittäin selviä. Yhteysviranomaisen kuvaa päätelmässään yleisinä ohjeina, että maisema sietää paremmin yksittäistä maisemahäiriötä kuin useita, ja että voimaloiden madaltamisella ja sijoittamisella voidaan maisemavaikutuksia vähentää. Kaavaehdotukseen on nyt kirjattu maisemavaikutusten lievennyskeinona 20 metriä matalammat tuulivoimalat ja yhden tuulivoimalan poistaminen puiston pohjoisesta reunasta. Tosiasiahan on, että näillä maisemavaikutuksia ei voida vähentää. Voimalat ja niiden aiheuttama välke tulevat näkymään selvästi Väisälänmäeltä, Onkiveden	14. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoihin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Osa arvioituista maisemavaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja

rannoilta ja Lahdenperältä. Tällöin yksi 27 kansallismaisemasta ja Lapinlahden kulttuuri-historialliset alueet menettävät voimakkaasti arvoaan ja omaleimaisuuttaan. Mielestämme meillä on Lapinlahdella poikkeuksellinen alue kaukonäkyminen, jota ei tule vaarantaa millään tuulivoimahankkeella. Mielestämme kaavaehdotuksessa ei ole huomioitu asianmukaisella tavalla Maankäyttö- ja rakennuslain määräyksiä.	hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
15. Kiinteistöjen arvo ja omistus: Mielestämme kaavaehdotuksen laatijan tulisi jättää kaavaehdotuksesta pois omat näkemyksensä kaavahankkeesta, ellei kaavaehdotuksen laatijalla ole antaa väitteidensä tueksi tutkimustietoa ja vieläpä sellaista tutkimustietoa, jonka on tuottanut puolueeton organisaatio ei Tuulivoimayhdistys. Tällaisena on pidettävä kommentteja hankkeen kiinteistöjen arvovaikutuksista ja siitä, että tuulivoiman sijoituskunnat olisivat kuntia, johon lapsiperheet hakeutuisivat asumaan. Lukuisat selvitykset eri puolelta maailmaa kuvaavat, että tuulipuistohankkeilla on usein merkittäviä vaikutuksia kiinteistöjen arvoon ja vaikutukset ulottuvat useiden kilometrien päähän hankealueelta. Joissakin referensseissä kiinteistönarvon alenemisen vaikutukset ovat olleet suurimmat kaukonäköalueilla noin 8 km etäisyydellä voimaloista. Mielestämme on kohutuutonta, että hanke saattaa Lapinlahden kunnan alueella asuvat ja kiinteistöjä omistavat henkilöt eriarvoiseen asemaan. Lapinlahdella 13.8.2024 pidetyssä yleisötilaisuudessa kävi viimeistään ilmi, että edes kaikki hankealueen välittömässä vaikutuspiirissä olevat henkilöt eivät ole vuokranneet hankkeelle maitaan.	15. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää. Lapinlahden kunta lukeutuu ns. muuttotappio alueisiin. Alueen asukkaiden määrä on tilastollisesti ollut vähenevä useiden vuosien ajan (Tilastokeskus). Tuulivoimahankkeiden vaikutukset kohdistuvat merkittävässä määrin niiden välittömään läheisyyteen. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketomija on sopinut maankäytöstä. Alueen maanomistus säilyy paikallisilla maanomistajilla. Kaava-alueella oikeus käyttää aluetta tuulivoimaloiden rakentamiseen perustuu vapaaehtoisesti sovittaviin määräaikaisiin vuokrasopimuksiin.
16. Tiestö: Tuulivoimalahanketta on osittain markkinoitu sillä, että alueen tiestö paranee. Jos kuitenkin tarkastellaan nyt luonnosteltua tieverkostoa ja verrataan sitä Pelastuslaitoksen ohjeeseen, niin havaitaan, että useampi	16. YVA-selostuksen mukaan merkittävimmät vaikutukset maaliikenteeseen syntyvät hankkeen rakentamisvaiheessa ja ilmailuun normaalitoiminnan aikana. Liikennemäärät lisääntyvät rakentamisaikana hankealueella ja sen

metsätie kulkee tuulivoimaloiden suoja- vyöhykkeen läpi. Tällöin niiden täysimääräi- nen hyödyntäminen jatkossa on vähintäänkin epävarmaa. Mielestämme kaavaehdotuk- sessa ei kuvata mahdollisia rajoituksia tar- peeksi selvästi, jotta jokainen ymmärtäisi ne ennen päätösvaihetta.	ympäristössä todennäköisesti Aisomäentiellä sekä valtatiellä 5. Rakentamisen ajaksi valtatielle 5 arvioidaan liikennevaikutuksen olevan vähäi- nen, Aisomäentielle suuri. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoi- luun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoima- hankkeen estämättä. Tiestöä voi hyödyntää em. tarkoituksiin tuulivoimahankkeen estämättä. Alu- een tiestö paranee ja sitä talvikunnossa pidetään tuulipuiston omistajan toimesta, mikä parantaa alueen saavutettavuutta sekä tiestön kanta- vuutta ja helpottaa näin ollen liikkumista alueella myös metsäkoneilla. Liikkumista tuulivoimaloiden alueella ei ole rajoit- tettu esim. aitaamalla. Pelastusviranomaista on kuultu kaavahankkeen osallisena ja sen ohjeita tullaan noudattamaan myös toteutussuunnitte- lussa.
17. Ilmastovaikutukset: Yhteysviranomainen on päätelmässään ohjannut korjaamaan ja täydentämään ilmastovaikutusten laskentaan liittyviä näkökulmia. Tämä siksi, että YVA-se- lostuksessa hanketta perusteltiin luvuilla ja väitteillä, joissa osa hankkeen ilmastovai- kutuksista oli laskettu väärin tai jätetty huomioi- matta. Yhteysviranomainen on päätelmässään var- sin seikkaperäisesti selittänyt, mitä asioita il- mastovaikutusten arvioinnissa tulisi huomi- oida ja mihin tuulivoimahankkeen ilmastovai- kutusten hiilineutraaliutta tulisi nykypäivänä verrata. Kaavaehdotuksen laatija jättää edel- leen merkittäviä näkökulmia huomioimatta, kuten voimalan perustuksista vapautuvan hii- lidioksidin, puuttomien suoja-alueiden vai- kutukset, tierakentamisen vaikutukset maape- rään ja puustoon, 26 metriä leveät puuttomat johtokäytävät, hankealueen maa-aineksen ja kasvien poistuman, turpeen poistumisen ra- kennettavalta alueelta sekä päätty laskelmis- saan vertaamaan tuulivoimaa aurinkovoi- maan, ja perustaa vertailulaskentansa vielä	17. Kaavaselostusta on täydennetty ilmaston- muutoksen vaikutuksilla, sopeutustoimenpiteillä ja luontojalanjälkilaskelmalla. Vaikutusten arvi- oinnissa on noudatettu viranomaisten palautetta. Viranomaiset ovat ottaneet kantaa tehtyjen täy- dennysten riittävyyteen ehdotusvaiheen viran- omaisneuvottelussa. Viranomainen on ohjeistanut vertaaman vai- kutuksia nimenomaan toiseen päästöttömään energialähteeseen.

siihen, että kaikki aurinkopaneelit sijoitettaisiin keskelle metsiä. Mielestämme tämä on tarkoituksenhakuista asioiden vääristelyä, ja halua näyttää tuulivoimahanke ilmastovaikutuksiltaan huomattavasti positiivisempänä kuin mitä se todellisuudessa on. Maankäyttö- ja rakennuslain kestävän kehityksen argumentit eivät ole uskottavia, ja näihin lukuihin ei minkään kuntastrategian tulisi nojata.	
18. Hankkeen jatko: Mielestämme tuulipuiston tai yksittäisten voimaloiden sijoittaminen ei ole perusteltavissa Iso-Petäjämäen alueelle. Hankkeella on runsaasti tunnistettuja laajoja ja peruuttamattomia negatiivisia vaikutuksia ja hankkeen vaikutuksiin liittyy edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä. Mielestämme hankkeen valmistelua ei ole myöskään tehty Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Hanke on kuormittanut ja vaarantanut terveyttämme ja aiheuttanut suurta taloudellista stressiä ja epätietoisuutta. Mielestämme hanke tulisi pysäyttää ja tehdä päätös, ettei kaavaehdotusta viedä eteenpäin.	18. Merkitään kannanotto tiedoksi. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa.
Muistutus 72	Vastine
1. Vastustan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa. Sekä tehty YVA-selvitys että nyt lausunnolla oleva tuulivoimaosaleiskaavan kaavaehdotus vahvistaa aiempaa käsitystäni siitä, että Iso-Petäjämäen alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi.	1. Merkitään kannanotto tiedoksi.
2. YVA-selvityksessä on useita puutteita ja täydennystarpeita. Kommentit näistä olen lähettänyt hankkeen yhteysviranomaiselle 11.3.2024. Osa niistä on edelleen mukana myös tässä muistutuksessa, varsinkin kun vastineissa viitataan usein YVA-selvitykseen.	2. Merkitään tiedoksi. YVA-yhteysviranomainen on esittänyt perustellun päätelmänsä ja ELY-keskus on lausunut kaavaehdotuksesta. Perusteluussa päätelmässä on huomioitu YVA-selostuksesta annetut

	palauteet. Perusteltu päätelmä on huomioitu kaavan laatimisessa.
3. 5.2.5. Luonnonsuojelualueet: Kuvasta 10 puuttuu 10 km etäisyysvyöhyke.	3. Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen perusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve.
4. 5.3.2. Kylät: Kappaleessa on kuvattu hankkeeseen läheisyydessä sijaitsevia kyliä. Tämän kappaleen otsikko on erittäin tärkeä ja ansaitsisi kunnan syventymisen, koska tuulivoimalahanke toteutuessaan vaikuttaa nimenomaisesti näihin kyliin ja niissä asuviin kyläläisiin ja vapaa-aikaa viettäviin. Kuitenkin eri kylien osalta kuvailuja eli ole tehty tasapuolisesti, paremminkin päinvastoin. Millä tavalla Horsmanmäki ja Varpanen ovat Heinäahon kylän vaikutuspiirissä? Eivätkö muut kylät ole keskenään toistensa vaikutuspiirissä ja mitä tässä oikeasti tarkoitetaan? Miksi on katsottu aiheelliseksi todeta ainoastaan Hernejärven kylän aktiivisuudesta ja elinvoimaisuudesta? Onko se kirjoittajan/kirjoittajien mielestä ainut elinvoimainen ja aktiivinen kylä? Miksi ainoastaan Varpasen kylän osalta on mainittu vakituisten asukkaiden määrä? Asukkaiden määrä olisi helppo selvittää useamman kylän osalta, mutta kylien elinvoimaisuuden ja aktiivisuuden arviointia tässä suunnitelmassa ja kaavaehdotuksessa ei ymmärtääkseni ole asiantuntijoiden osalta tehty, vaan kappaleesta saa päinvastaisen käsityksen.	4. Selostuksen kohdat on tarkistettu palautteen perusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve.
5. 5.5. Tuulivoimapuiston näkyvyys maisemassa: Kuva 20. Malli ei anna oikeaa kuvaa tuulivoiman näkyvyydestä maisemassa, koska tuulivoimala on sijoitettu tasamaalle, ei mäen päälle, kuten Iso-Petäjämäen kohdalla usein on.	5. Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä on kuvattu tuulivoimaloiden vaikutuksia maisemaan kattavasti huomioiden maaston korkeusolosuhteet. Maisemavaikutusten arviointi perustuu maastokäyntiin, näkyvyysalueanalyysiin ja havainnekuviin. Laaditussa aineistossa on huomioitu maaston korkeusolosuhteet. Kuva, mihin muistutuksessa viitataan, on teoreettinen kuvaus tuulivoimalan näkyvyydestä ympäristöön.
6. 5.6. Elinkeinotoiminta: Kappaleessa viitataan Pohjois-Savon metsäohjelman tavoitteisiin ja todetaan, että metsien rooli	6. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen

ilmastonmuutoksen hillinnässä tulee entisestään kasvamaan. Tämä tukee sitä, että Iso-Petäjämäen metsävaltaista aluetta ei tule muuttaa tuulivoimateollisuusalueeksi. Lisäksi viimeisessä kappaleessa todetaan edullisen sähkön hinnasta ja tuotannon kannattavuudesta. Tähän liittyen tulee muistaa, että ABO Energy Oy tulee myymään tuulivoimalat sijoittajayhtiölle ja tuotetun sähkön loppukäytäjää ei tiedetä.	käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. YVA-selostuksen mukaan kaiken kaikkiaan rakennettava alue (tuulivoimalat, sähköasemat sekä tiestö) ovat kuitenkin pinta-alaltaan vain noin 38–45 hehtaaria eli noin 1,3–1,5 prosenttia koko hankealueesta ja loppuosa alueesta säilyy maankäytön osalta ennallaan. Voidaan siis arvioida, että vaikutukset suhteessa Lapinlahden kunnan hiilinieluihin ja -varastoihin ovat vähäisen kielteiset. Kaavassa ei määritellä, mikä/kuka saa kaavamukaisen rakentamisen toteuttaa (yhdenvertaisuus). kaava-aineistoon on ehdotusvaiheen jälkeen lisätty luontojalanjäljen laskenta, Ecobio Oy, 2024.
7. 5.10. Metsästys ja riistalajisto: Viimeisessä kappaleessa todetaan, että lukuun ottamatta aidattua sähköasemaa, tuulivoimala-alue on käytettävissä samalla tavalla kuin ennenkin. Kuitenkin olemassa olevien voimaloiden läheisyydessä on kylttejä, joissa todetaan ”Liikuminen omalla vastuulla”. Tämän vuoksi alue ei ole käytettävissä samalla tavalla kuin ennenkin. Kenen vastuulla todellisuudessa ovat mahdolliset onnettomuudet (esim. jään tippuminen)?	7. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua ja metsästää tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen tiestön parantaminen ja talvikunnossapito edesauttavat alueen saavutettavuutta myös metsästyksen näkökulmasta. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana.
8. 6 Suunnittelutilanne: 6.1. Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet (VAT): kaavaehdotus on ristiriidassa tavoitteiden 3 ja 4 kanssa. 6.2. Maakuntakaavoitus: Iso-Petäjämäki ei ole osoitettu tuulivoima-alueeksi voimassa olevissa maakuntakaavoissa. Tämän vuoksi hankkeen valmistelu tulisi pysäyttää.	8. Hankealue on osoitettu tuulivoimapotentiaalisesti alueeksi hyväksytyssä maakuntakaavassa. Tuulivoimaosayleiskaavan hyväksyminen edellyttää tuulipuiston rakentamisen mahdollistavaa maakuntakaavamerkintää tv-1, joka alueelle on osoitettu.
9. 6.5.3. Meluselvitys: Meluselvitys on tehty mallilla (vuodelta 2014), joka on luotu tilanteessa, jolloin tuulivoimalat ovat olleet huomattavasti pienempiä. Vaikka tuulivoimaloiden korkeutta on laskettu 20 m ja niiden	Melumallinukset on tehty viranomaisohjeistuksen mukaisesti ja lopullinen voimalavalinta tehdään rakentamislupavaiheessa. Rakentamislupavaiheessa todetaan lopulliset meluvaikutukset

määrä on vähentynyt yhdellä, on käytetty mallinnusohje vanhentunut ja se tulisi päivittää tämän päivän tilanteeseen Ympäristöministeriön toimesta.	ajantasaisten tietojen perusteella. Meluvaikutukset eivät saa ylittää valtioneuvoston ohjearvoja. Mallinnukissa noudatetaan ajantasaista ohjeistusta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Meluselvitys on päivitetty hyväksymisvaiheessa.
10. 6.1.1. Tuulivoimaa koskevat sopimukset ja päätökset: Sekä Iso-Petäjämäen tuulivoimalahankkeelta että kahden muun suunnitella olevilta hankkeilta tulee vaatia ympäristölupa.	10. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhde-laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomaisen. Ratkaisevaa ei ole yksittäisten henkilöiden tai virkamiesten henkilökohtainen mielipide kohtuuttomasta rasituksesta, vaan luvalla tulee olla juridisesti kestävät perusteet. Käytännössä kunta ei siis voi edellyttää ympäristölupaa ennakkoon, jos/kun yllä mainitut luvanvaraisuuden edellytykset kohtuuttomasta rasituksesta eivät juridisesti täyty. Yhteysviranomaisen toteaa perustellussa päätelmässään, että mikäli voimaloiden melu aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla. Kun voimalat ovat toiminnassa, melu- ja välkevaikutus voidaan todentaa eri kohteissa mittamalla, jolloin kunnan ympäristöviranomaisen voisi edellyttää tuulipuiston toiminnalle

	ympäristölupaa, jos melulle säädetyt raja-arvot ylittyisivät.
11. 7 Suunnittelutavoitteet: 7.1. Hankkeen tavoitteet: Hankkeen tavoitteista on jätetty pois hanketoimijan, ABO Wind Oy:n omat taloudellisen hyödyn tavoitteet, vaikka ABO Wind Oy on aloitteellinen hankkeen ja osayleiskäytön laatimisen käynnistämiseksi. Lisäksi tulee muistaa, että ABO Wind Oy tulee, hankkeen toteutuessa, myymään tuulivoimateollisuusalueen eteenpäin sen valmistuttua. Käytönaikaisesta tuulivoimateollisuus omistajasta ei siis ole vielä tietoa. Kaikki aiemmat valmistuneet tuulivoimalat ABO Wind Oy on myynyt eurooppalaisille pääomasijoittajille. Lapinlahden kunnan tavoitteeksi on kirjattu voimasta saatava kiinteistövero. Kiinteistöverolla on vaikutusta kunnan talouteen, mutta onko kunta laatimassa arviota hankkeen kokonaisvaikutuksista? Miten tämä taloudellinen tavoite toteutuu, jos VOS-uudistuksen myötä kiinteistöverot tullaan tasaamaan kuntien kesken?	11. Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen perusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve. Kaavassa ei määritellä, mikä/kuka saa kaavamukaisen rakentamisen toteuttaa (yhdenvertaisuus). Energiantuotanto perustuu sen taloudelliseen kannattavuuteen. Tuulivoima on edullinen ja päästötön tapa tuottaa sähköenergiaa. Kiinteistövero tuotot on arvioitu Suomen ympäristökeskuksen laatiman hankekohtaisen laskelman perusteella. Laskelmat perustuvat ajantasaiseen, ko. ajankohtana käytettävissä olevaa tietoon.
12. 7.2. Alueelliset tavoitteet: Hankkeella on osin ristiriitaisia tavoitteita Lapinlahden kuntastrategian tavoitteisiin mm. hyvinvoinnin edistämiseksi sekä ekologisen kestävyuden kehittämisessä. Miten varmistetaan, että kaikkia kuntalaisia, vapaa-ajan asukkaita ja kiinteistöjen omistajia kohdellaan tasapuolisesti?	12. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten vaikutusten arviointia ihmisiin ja asutukseen. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.

	Kaavahankkeen osallistuminen on toteutettu lain ja asetusten mukaan. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen. Kaikki ovat voineet antaa palautetta sekä kaavahankkeesta että tuulivoimasta yleisesti. On selvää, että paikallisesti sijoittuvalla kaavahankkeella on paikallisia vaikutuksia, eivätkä kaikki sen vaikutukset voi kohdistua tasapuolisesti kaikkiin kuntalaisiin tai vapaa-ajanasukkaitiin eri puolilla kuntaa.
13. Hanke on ristiriidassa Pohjois-Savon maakuntaohjelman aluekehittämisen painopisteiden kanssa. Hanke ei edistä luonnon monimuotoisuuden turvaamista, kestävästä yhdyskuntakehitystä, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämistä eikä eriarvoistumisen ehkäisyä. Hanke toteutuessaan tulisi heikentämään luonnon monimuotoisuutta ja asettamaan osan asukkaista ja kiinteistöjen omistajista eriarvoiseen asemaan mm. asumisen ja asuinviihtyvyyden, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden sekä taloudellisten tekijöiden osalta. Lapinlahdella on käynnissä kolmen tuulivoimateollisuusalueen valmistelu. Pohjois-Savossa ja naapurimaakunnissa on suunnitteilla, eri vaiheissaan, kymmeniä tuulivoimateollisuusalueita. Usein hankealueet sijaitsevat siten, että myös naapurikunnan ja -maakunnan asukkaat, yrittäjät ja vapaa-ajan asukkaat ovat hankealueiden läheisessä vaikutuspiirissä. Itä-Suomen aluehallintoviraston mukaan nykyinen hankekohtainen arviointi ei ole riittävä näin merkittävään tuulivoiman lisärakentamiseen (YLE 20.7.2023). Itä-Suomen AVI:n ympäristöterveydenhuollon ylitar kastaja Lari Hölttä nosti esiin kysymyksen lukuisten hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnista tai siis sen puutteesta. Onko tällä	13. Hanke ei ole ristiriidassa maakuntaohjelman tai hyväksytyn maakuntakaavan kanssa. Hankeen vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, kestävästä yhdyskuntakehitykseen, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen, eriarvoistumisen ehkäisemiseen on arvioitu osana YVA-selostusta sekä kaavaselostusta. Arvioinnit pohjautuvat myös alueella tehtyihin selvityksiin. Yhteisvaikutukset on huomioitu ja arvioitu YVA-selostuksessa. Tämän hankkeen osalta yhteisvaikutusten arvioinnista vastaa YVA-projektipäällikkö. Hanke on hyväksytyn maakuntakaavan mukainen. Siinä alueelle on osoitettu kaavamerkintä tv-, eli tuulivoimapotentialialinen alue. Maakuntatason tuulivoiman sijoittumista koskeva yhteisvaikutusten arviointi on siis tapahtunut maakuntakaavatasolla. Tielammen tuulivoimahankkeen YVA-selostus on ollut nähtävillä ja siitä on annettu YVA-yhteisviranomaisen perusteltu päätelmä.

hetkellä tiedossa, mikä taho yhteisvaikutusten arvioinnista vastaa?	
14. 7.3. Kansalliset tavoitteet tuulivoimatuotannolle: Kansallisia, kuten myös alueellisia ja paikallisia, tavoitteita arvioitaessa tulisi huomioida nykytilanteeseen katsoen vanhentuneet ohjeistukset (mm. melu- ja välkemallinnukset ja tieverkostoa koskevat suojaetäisyydet), objektiivisen, riittävän laajan tutkimustiedon puuttuminen (mm. melun, Infraäänien ja nano-mikromuovin ja muiden kemikaalien terveysvaikutukset) sekä vanhentunut lainsäädäntö (mm. Lunastuslaki ja yleisen hyödyn virheellinen tulkinta) sekä tuulivoimalain tarve. Kappaleessa todetaan, että ilmastolaki "on laajentunut koskemaan myös maankäyttösektoria ja lakiin on lisätty nielujen vahvistamista koskeva tavoite koskemaan maankäyttösektoria ja siihen on lisätty nielujen vahvistamista koskeva tavoite". Kaavaehdotus on ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa, koska toteutuessaan hanke vähentäisi metsäisen alueen hiilinieluja. Lisäksi kansallista ja alueellista suunnittelua ja keskustelua uusiutuvan energian osalta tulisi tehdä huomioiden erilaiset vaihtoehtoiset uusiutuvat energiamuodot tasapuolisesti, kunakin energiamuodot hyötyjä ja haittoja objektiivisesti ja samanaikaisesti tarkastellen.	14. Kts. vastine kohta 6. Kaavaa valmistellaan ajantasaisten ohjeiden ja lainsäädännön mukaan. Kts. vastine kohta 12. Alueen rakentamisen vuoksi poistuva metsäala on verrattain pieni suhteutettuna koko kaava-alueen kokoon. Alueella on jo tehty hakkuita, joissa puustoa on poistunut merkittäviä määriä. Hankkeen vaikutuksia on verrattu kaavaselostuksessa toiseen energiamuotoon nähden. Kaavahankkeen asiakirjoihin on lisätty luontojalanjaljenlaskenta. YVA-selostuksen mukaan käytettävissä olevan tiedon perusteella lavoista irtoavan materiaalin määrä arvioidaan niin pieneksi suhteessa mikromuovin merkittävämpiin päästölähteisiin (ympäristössä jo oleva muovijäte, liikenne, tekonurmikentät, muovituotteiden valmistus sekä keinokuitutekstiilien pesu), että eroteltavissa olevia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin ei arvioida aiheutuvan.
15. 7.4. prosessin aikana syntyneet tavoitteet: On hyvä asia, että prosessin aikana esille nousseita kysymyksiä huomioidaan ja lisäselvitystarpeita työstetään eteenpäin. Tämä tietenkin vaatii aikaa ja tarvittaessa prosessin aikataulua tulee jatkaa, jotta tarvittavat selvitykset voidaan tehdä. Lisäksi nämä tavoitteiksi kirjatut asiat voidaan tulkita paremminkin lisäselvitystarpeiksi. Mitä käytännössä tarkoittaa Elisan ilmoittama tarve rakentaa korvaavaa verkkoa, koska hanke vaikuttaisi sen radiolinkkijärjestelmiin? Eli hanke toteutuessaan haittaisi mm. alueen matkapuhelinliikennettä ja langattomia	15. Tuulivoimalat voivat häiritä radiosignaaleja ja tietoliikenneyhteyksiä. Hanketoimija on velvollinen selvittämään ja ehkäisemään aiheutuvia haittoja. Signaaleihin vaikuttavat myös monet muut tekijät.

tietoliikenneyhteyksiä? Puhelin- ja tietoliikenneyhteyksien toimintavarmuus on myös turvallisuuskysymys, sekä normaalissa arjessa että varsinkin onnettomuustilanteissa. Vastineessa annettu vastaus on riittämätön.	
16. 8 Osallistuminen ja vuorovaikutus: 8.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusmenetelmät: Tieto hankkeen valmistelun käynnistymisestä tuli varsin myöhäisessä vaiheessa. Myös muu tiedotus on ollut, varsinkin alkuvaiheessa, ainakin ei-paikkakuntalaiselle kiinteistönomistajalle puutteellista, vaikka olen jättänyt yhteystietoni mm. yhteysviranomaiselle. Kommentointiin on ollut valitettavan vähän aikaa, aineistojen laajuus huomioiden. Järjestetyt yleisötilaisuudet ovat olleet, ainakin etänä osallistuneille, todella huonosti järjestettyjä. Tekniikka ei ole toiminut, kysymyksiin ei ole vastattu ja kysymyksille ja keskustelulle ei ole ollut riittävästi aikaa. Asukaskysely oli sekava, vaikeatulkintainen ja vastausvaihtoehtojen asettelu ei mahdollistanut oman näkemyksen mukaista vastausta. Tämä ongelma voi selittää vastaamatta jätettyjen kysymysten määrää, joka kyselyn tuloksissa on usein mainittu. Erityisesti vaikutusten kielteisyyden/myönteisyyden arvioimisen asettelu kysymyksissä oli sekava ja ristiriitainen. Lisäksi on hyvin erikoinen ratkaisu se, että netti- ja paperikyselyt olivat erilaiset. Kyselyä en saanut postitse. Kuten YVA-selostusta lukiessa, myös nyt lausuttavana olevaa kaavaehdotusta lukiessa on hämmästyttävää, miten, edelleen, hankkeen vaikutusalueen asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden ja kiinteistön omistajien huolia ja näkemyksiä edelleen väheksytään ja selitetään mm. tunnereaktioiksi ja turhiksi peloiksi. Tämä suhtautuminen on ollut koettavissa myös yleisötilaisuuksissa, myös viimeisimmässä. Koska kyseessä on alueen asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja kiinteistön omistajien osalta hyvin merkittävä ja varsinkin seuraavia sukupolvia koskeva asia, asukkaiden	16. Kaavahankkeen vuorovaikutus perustuu maankäyttö – ja rakennuslakiin (MRL) sekä -asetukseen (MRA) ja tämän lisäksi hallintolakiin. Lain mukaan osallisilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi kaavahanketta valmisteltaessa, eli ottaa osaa kaavahankkeen vuorovaikutukseen. Kaavahankkeen vuorovaikutus noudattaa lakia ja asetusta. Osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa osaa kaavan vuorovaikutukseen sen valmistelun eri vaiheissa esittämällä mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja. Lisäksi hankkeesta on järjestetty kolme yleisötilaisuutta. Vuorovaikutusta on täydennetty asukaskyselyllä, joka oli kohdennettu kuntalaisille ja alueen asukkaille. Kyse-lyssä oli mahdollisuus vastata myös avoimiin kysymyksiin. Hankkeesta on tiedotettu kuulutuksin kunnan sivuilla ja paikallislehdissä. Lisäksi hanketoimija on tiedottanut hankkeen yleisötilaisuuksista, ja asukaskyselystä lehti-ilmoituksin ja ollut tavattavissa erilaisissa keskustelu ja infotilaisuuksissa. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen.

osallistamista ja kuulemista ei voi pitää hyvänä ja riittävänä.	
17. YVA-selostuksen sivulla 77 todetaan, että "Ihmisiin kohdistuvia haittavaikutuksia voidaan lieventää tässä YVA-selostuksessa esitetyillä tavoilla, jolloin vaikutus ei ole kohtuuton tuulivoimaloiden lähellä asuvien elämään suhteessa muihin." Esitetyt toimet eivät korjaa riittävästi sitä epätasa-arvoa, joka tuulivoimaloiden lähi-/vaikutusalueella asuville ja vapaa-aika viettäville hankkeesta aiheutuu. Kaavaehdotuksessa Liitteessä 3 on Aluehallintoviraston lausunto, joka hyvin tuo esille em. asukkaita, yrittäjiä ja muista kiinteistönomistajien asemaa ja heihin kohdistuvia vaikutuksia sekä heidän esille nostamia kysymyksiä ja esim. vaatimuksia suojaetäisyyden kasvattamisesta asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöihin. 8.2. Osalliset Kts. 8.1.	17. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Paikallisesti sijoittuvalla kaavahankkeella on vaikutuksia, jotka eivät voi kohdistua tasapuolisesti kaikkiin kuntalaisiin tai vapaa-ajanasukkaisiin eri eri etäisyydellä hankkeesta tai eri puolilla kuntaa.
18. 9 Kaavasunnittelun eteneminen: Kohdassa 9.3.1 on yhteenveto yhteysviranomaiselle lähetetyistä kommentteista. Mistä löytyy Lapinlahden kunnalle aiemmin lähetettyjen lausuntojen yhteenveto sekä vastineet ja suunnitellut jatkotoimet? Mikä on Iso-Petäjämäen tuulivoimalaa ja muita kahta tuulivoimalaa koskevat kuntalaisaloitteiden käsittelyn tilanne? Mitä vaikutusta	18. Kaikki palaute ja vastine liitetään kaava-selostuksen liiteaineistoihin. Palauettet ja vastineet ovat nähtävillä muun aineiston ohella päätöksen mukaisesti. Kuntalaisaloite on eri asia kuin aloite kaavan laatimiseksi. Näin ollen ne käsitellään erillisinä. Kuntalaisaloite on tunnistettu kaava-aineistossa. Kunta on vastaanottanut kuntalasialoitteen ja

kuntalaisaloitteella on ollut ja tulee olemaan tämän osayleiskaavan käsittelyssä?	päätösvalta aloitteen edistämisestä on sillä taholla, jonka päätösvaltaan asian käsittely kuuluu.
19. 10 Tuulivoimahankkeen tekninen kuvaus: 10.4. Tieverkosto: Tuulivoimala-alueen vaatiman tieverkon rakentamisen myönteisinä vaikutuksina esitetään liikkumisenhelpottuminen alueella, mikä on totta. Lisäksi rakennettavan ja parannettava tiestön lisäksi teiden vierestä raivataan metsää, jotta erikoissuuret kuljetukset mahtuvat kulkemaan. Nämä raivatut alueet eivät hyödytä paikallisia ja aluetta virkistykseen käyttävä, vaan niistä aiheutuu merkittäviä maisemahaittoja. Teiden turvallisuus ei kuitenkaan pelkästään parane teitä leven-tämällä. Tällä hetkellä tuulivoimaloiden sijoit-tamista yleisten teiden läheisyyteen koskevat ohjeet, ml. turvaetäisyydet, eivät suoraan koske yksityisteitä. Hanke alueella on useita yksityisteitä, joita käytetään jokapäiväiseen liikkumiseen ja tie voi olla ainoa kulkureitti. Myös yksityisteiden osalta tulee käyttää vas-taavia turvaetäisyyksiä kuin yleisillä teillä tuu-livoimaloiden ja sähkönsiirtolinjojen sijoitte-lussa. YVA-selvityksessä vedottiin tieverkos-ton osalta myös esteettisyyden paranemi-seen. On kuitenkin makuasia, millainen tie koetaan esteettiseksi metsäisellä alueella eikä sitä voida käyttää objektiivisen arvioinnin perusteena.	19. Merkittävimmät vaikutukset maaliikentee-seen syntyvät hankkeen rakentamisvaiheessa. Liikennemäärät lisääntyvät rakentamisaikana hankealueella ja sen ympäristössä todennäköi-sesti Aisomäentiellä sekä valtatiellä 5. Rakenta-misen ajaksi arvioidaan liikennevaikutuksen ole-van, Aisomäentielle suuri. Liikennettä aiheutuu maa- ja kiviaineksen, betonin ja voimaloiden ra-kenneosien sekä voimajohtokomponenttien kul-jetuksista. Rakentamiseen tarvittava maa- ja ki-viaines otetaan pääsääntöisesti hankealueen si-sältä, mikä vähentää hankealueen ympäristön teihin kohdistuvia liikennevaikutuksia. Tuulivoi-malan käytön aikana kielteinen vaikutus häviää, ja muuttuu teiden paremman kunnon ja ylläpidon ansiosta positiiviseksi. Rakentamisen tai purka-misen aikaiset vaikutukset Aisomäentiehen ovat ajallisesti rajallisia. Rakentaminen kestää koko-naisuudessaan noin kaksi vuotta. Liikenteen li-sääntyminen lisää melua, tärinää ja päästöjä Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 10, Liikenne.
20. 10.5. Tuulivoimapuiston rakentaminen: Rakentamisvaihe on kuvattu varsin yksinker-taiseksi, joka voi antaa kuvan, että myös vai-kutukset maastoon ja luontoon ovat vähäiset. Käytännössä kyse on kuitenkin kuljetusten osalta raskaasta liikenteestä ja todella suur-ten rakennelmien tekemisestä. Rakentami-sen kuvauksesta puuttuu sekä materiaalien että osien kuljetus. Muutenkin kuljetuksen hii-lijalanjälkeä ja vaikutusta ei juurikaan hanke-suunnitelmassa huomioida. Hankkeesta tuli-sikin tehdä kokonaisvaikutusten arviointia	20. Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen perusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve. Kts. vastine kohta. 19. Voimalamalli tarkentuu rakentamislupavai-heessa, jolloin sen lähtöpistettä ja kuljetusreittiä ei voida varmuudella vielä todentaa. Vaikutuksia hiilijalanjälkeen on arvioitu YVA-se-lostuksessa.

kuljetukset sekä ulkomailta Suomeen että Suomen sisällä huomioiden.	
21. 10.7. Käytöstä poisto: YVA-selvityksen sivuilla 123–124 todettiin, että “toiminnan lopettamisesta arvioidaan kuitenkin koituvan rakentamista lievästi vähäisempiä vaikutuksia, sillä vaikutukset kohdistuvat osittain alueille, joiden luontoarvot ovat jo peittyneet rakenteiden alle.” Juuri tämän vuoksi hanketta ei tule toteuttaa, koska ennallistaminen ei ole todellisuudessa mahdollista. Toisessa kappaleessa luetellaan tuulivoimalan materiaaleja ja niiden kierrättämistä ja niiden hyödyntämistä uusiomateriaalina. Kappaleen mukaan tuulivoimalat koostuvat pääasiassa teräksestä, alumiinista ja kuparista. Tässä on unohdettu sekä perustusten betoni ja rauta sekä lapojen sisältämät materiaalit (mm. lasikuitu, muovi), eli vaikeasti tai kalliisti kierrätettävät materiaalit. Toiseksi viimeisessä kappaleessa todetaan, että tuulivoimala-alueen jälkeistä alueen käyttöä suunniteltaessa määritellään, voidaanko kaapeleita ja betoniperustuksia jättää alueelle. Mikä taho tämän määrittelyn olisi tekemässä? Ja missä vaiheessa se tehtäisiin? Eikö nämä asiat tulisi päättää ennen lupakäsittelyä ja päätöstä?	21. Tuulivoimapuiston omistaja vastaa purkamisesta. Tuulivoimaloiden perustusten purkamisessa noudatetaan ko. ajankohdan mukaisia lakimääräyksiä. Tuulivoimalat on mahdollista poistaa alueelta perustuksia myöten, mutta perustusten jättäminen paikoilleen ja edelleen maisemoiminen voivat olla vähemmän vaikutuksia aiheuttavia toimenpiteitä, kun huomioidaan maakaapeloinnissa ja perustusten rakentamisessa käytävien materiaalien riskittömyys maaperän pilaantumisen kannalta.
22. YVA-selvityksessä todetaan, mm. s. 157, että perustukset joko jätetään maaperään tai puretaan ja kuljetetaan pois. Eikö voimassa oleva jätelaki edellytä niiden poistamista? On ristiriitaista, että materiaalin kuljetus ja louhiminen rakentamisvaiheessa perusteltua ja ympäristön kannalta hyväksyttävää, mutta ei enää tuulivoimaloiden käyttöänsä jälkeen. Mitä tämä perustellaan?	22. Kts. vastine kohta 21.
23. 11. Kaava ratkaisut, merkinnät ja määräykset: En hyväksy kaava merkintöjä, jotka mahdollistavat tuulivoimateollisuusalueen rakentamisen Iso-Petäjämäen alueelle. 11.1. s.93. Lentoestevalot tulee toteuttaa	23. Merkitään kannanotto tiedoksi. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouksikäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan

mahdollisimman vähän häiriötä tuottavalla tavalla. Mitä tämä käytännössä tarkoittaa?	tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen. Lentoeste voi olla mikä tahansa maasta kohoava kohde, joka saattaa häiritä lentoliikennettä tai ilmailua palvelevia laitteita. Tuulivoimalat tulee varustaa lentoestevaloilla. Velvoite asentaa lentoestevalot perustuu ilmailulakiin ja koskee rakenteita, jotka ovat korkeampia kuin 70 metriä maanpinnan korkeudesta. Mikäli viranomaisohjeistuksessa on esitetty vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa lentoestevalojen toteutus, valitaan vähiten häiriötä tuottava vaihtoehto.
24. 12. Osayleiskaavan vaikutukset: 12.1. YVA: YVA-selvityksessä on useita puutteita ja täydennystarpeita. Kommentit näistä olen lähettänyt hankkeen yhteysviranomaiselle 11.3.2024. Kaavaehdotuksen sivulla 97/149 on yhteenveto merkittävimmistä vaikutuksista. Kuitenkin kokonaisuuden lukemisen jälkeen vaikuttaa, että näilläkään ei ole juuri merkitystä tai arvioinnin tulokset ohitetaan tai (sekä esim. liitteen 3 yhteenvedon sisältämät vastineet) selitetään vähemmän tärkeäksi. Vaikutuksia pyritään huomioimaan - mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Kaavaselostuksen liitteessä 3 oleva Aluehallintoviraston kattava ja perehtymistä osoittava lausunto tulee huomioida erityisen tarkasti jatkotyössä ja varsinkin päätettäessä kaavaehdotuksesta. Tärkeä on myös Lapsi- ja perheneuvoston lausuntoon perehtyminen. Lausunto nostaa	24. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomainen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Perusteluissa päätelmässä todetaan, että hanke on toteuttamiskelpoinen ja täyttää YVA-lain vaatimukset. Annettujen lausuntojen vaikutus kaavaratkaisuun arvioidaan ja lausuntoon annetaan vastine.

esille mm. Lapinlahden kuntastrategian tavoitteet hyvinvoinnin ja lapsiperheiden osalta.	Kaavaluonnoksesta annettuihin lausuntoihin on laadittu vastineet.
25. 12.2. Vaikutukset yhdyskuntarakentamiseen ja maankäyttöön: Hanke toteutuessaan vaikuttaisi merkittävästi hankealueen maankäyttöä. Alue vaikutusalueineen muuttuisi metsäisestä ja soisesta alueesta teollisuusalueeksi, jonka luonto, maisema ja äänimaisema sekä asumis- ja virkistyskäyttöominaisuudet muuttuisivat merkittävästi moniksi vuosikymmeniksi. Vaikka yhteysviranomaisen pitää näitä vaikutuksia yhtenä merkittävimpinä vaikutuksina, todetaan kohdan alussa vaikutuksia vähätellään ja todetaan vaikutusten olevan hyvin paikallisia.	25. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätaloustaloudessa. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätaloustalouden alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen. Alueen maankäyttöä rajoittava vaikutus rajoittuu kaava-alueelle, ja näin ollen on paikallinen. Muut vaikutukset voivat ulottua kaava-alueen ulkopuolelle.
26. 12.3. Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun ympäristöön: Maisemaselvityksen johtopäätöksissä (s. 156/166) todetaan, että "Tuulivoimahankkeiden toteutus vaihtoehdon VE1 ja VE2 mukaan aiheuttaa alueelle merkittäviä ja pitkäkestoisia maisemavaikutuksia." Tämä johtopäätös vahvistaa edelleen, että alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi. Koska tuulivoima osayleiskaavan selostuksessa viitataan usein YVA-selvitykseen, alla keskeisimpiä puutteita/täydennystarpeita siihen: Kuvissa 2, 3 ja 4 sivulla 6(166) katselukorkeus ja tuulivoimalat on esitetty tasamaastossa. Kuitenkin Iso-Petäjämäen tuulivoimaloista useat on ehdotettu rakennettavaksi mäkien päälle, korkein 180 m mpy:lle. Lisäksi alueelle tyypillinen mäkiasutus tekee sen, että myös katselukorkeus on ylempänä kuin esitetyissä kaavioissa. Onko tämä huomioitu, ja millä tavoilla, arvioitaessa näkymiä ja havainnekuvia tehtäessä? Vaihtelemaan maaston ja mäkisyyden vuoksi havainnekuvia näkymistä tulee tehdä lisää. Liitteenä	26. YVA-selostuksen mukaan maiseman luonne vaihtelee voimaloiden vaikutusalueella suuresti, joten myös sen herkkyys on paikasta riippuen arvioitu herkkyydeltään vähäisestä suureksi. Vaikutuksen suuruus on pääosin arvioitu kohtalaisen kielteiseksi. Hankkeen vaikutukset maisemaan arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi ja kulttuuriperintöön vähäiseksi. Voimaloilla on paikallisia kielteisiä rakentamisen aikaisia ja sen jälkeisiä ennallistumisen aikaisia vaikutuksia kuljetusreittien raivauksen johdosta. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustelussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiä vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalautakunnassaan arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Maaston korkeusolosuhteet on huomioitu valokuvauspotuksia tehtäessä ja arviointia laadittaessa. Havainnekuvien kuvapistet on arvioitu viranomaisyhteistyössä. Kuvauspisteiden

olevat havainnekuvat osoittavat, että tuulivoimalat näkyisivät selvästi maisemassa ja muuttaisivat rauhallisen maaseutu maiseman luonnetta, varsinkin kun mukaan tulee myllyjen pyörimisliike ja lentoestevalojen vilkkuminen. Kaavaehdotuksen liitteinä on havainnekuvia. Kysyn edelleen, miten havainnekuvien kuvauspaikat on valittu ja miksi niitä ei ole tehty lisää kevään ja kesän aikana? Esim. Horsmanmäen havainnekuva on kuvattu alarinteestä, eikä ylempää mäeltä, miksi näin? YVA-selvityksen kuvasovitteet, erityisesti yökuvat, ovat turhan pieniä huomioiden kuvien merkitys maisemaselvityksessä. Lisäksi karttakuvat ovat heikosti luettavissa ja esim. teksteistä on vaikea saada selvää. Sivuilla 100 ja 101 olevat kartat osoittavat, että varsinkin lukuisten tuulivoimaloiden näkymiä avautuu eri puolille hankealueen ympäristöä. Siksi näistä paikoista, mm. kartan mukaan Horsmanmäen viereiseltä, Horsmanmäentien toisella puolella olevan mäen päältä, tulisi tehdä kuvasovitteet voimaloiden suuntaan. Kartan perusteella näkymässä olisi useita voimaloita. Kokonaisuuden kannalta on ymmärrettävää, että YVA-selvityksessä on kuvattu Maisemamaakunnaksi nimetyn Pohjois-Savon, arvokkaita maisemakohteita kattavasti. Sen sijaan ihmettelen, että hankkeen lähialueen maiseman kuvaaminen on jäänyt huomattavasti vähemmälle, eikä siten anna riittävää käsitystä hankealueesta ja sen vaikutusalueesta. Lisäksi selvityksessä esitetyt kuvat on kuvattu pääasiassa kesäaikaan, kun lehti on puussa. Näkymät lehdettömään aikaan tulisi lisätä kuviin ja varsinkin havainnekuviin. Viimeisessä kappaleessa, s. 104/149, todetaan, että useamman tuulivoima-alueen yhteisvaikutuksissa Väisälänmäen kansallismaiseman osalta hämmäntävästi, jopa vähätellen, että ”yhteisvaikutukset kansallismaisemassa ovat suuria, mikäli näkymä Väisälänmäeltä mielletään tärkeäksi osaksi sitä”. Mitä muutenkaan Väisälänmäen kansallismaiseman voi mieltää? Toki maisemaa on mäen

valinnassa on huomioitu myös näkyvyysalueanalyysin tulokset.

Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.

juurellakin, mutta eikö Kolillakin kansallismaisema ole se näkymä, mikä Kolin huipulta näkyy.	
27. 12.5. Vaikutukset luonnonympäristöön: Valitettavasti, teksti kokonaisuudessaan näyttää negatiivisia vaikutuksia ja niiden merkitystä väheksyvä. Kaadettavan puuston määrää arvioidaan vähäiseksi, vesien laatuun ei arvioida olevan vaikutusta jne. Monimuotoisuus: Luonnon monimuotoisuuden osalta YVA-selvityksessä todetaan (s. 118), että vaikutukset koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla sekä näiden seurauksista lajiyhteisöille. Erilaiset monimuotoisuutta heikentävät vaikutukset todetaan pääasiassa suuresti tai kohtalaisesti kielteiseksi. Lisäksi arvioinneissa on useita epävarmuustekijöitä. Huoli lieventävien toimenpide-ehdotusten riittävydestä ja vaikutuksista sekä lyhyellä että pitkällä aikajännteellä aiheuttaa lisää epävarmuutta. Hanke alueella, ml. sähkönsiirtolinjoilla on useita arvokkaita luonnon monimuotoisuusalueita, mm. 37 monimuotoisuutta turvaava luontotyyppiä sekä useita luonnonsuojelulaila, metsälailla ja vesilailla suojeltuja kohteita.	27. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset monimuotoisuuteen koostuvat pääasiassa metsäympäristöjen pirstaloitumisesta ja häviämisestä rakennettavilla alueilla ja sen seurauksista lajiyhteisöille. Hankkeen rakentamisen aikaiset ja toiminnan lopettamisen vaikutukset monimuotoisuuteen arvioidaan kohtalaisesti tai suuresti kielteiseksi (voimamäärästä riippuen). Vaikutuksia on ehdotusvaiheessa lievennetty vähentämällä voimaita arvioidusta maksimivaihtoehdosta. Sähkönsiirtoreittien SVE1 ja SVE2 vaikutukset monimuotoisuuteen ovat vähäisesti kielteiset kaikissa vaiheissa. SVE3 A-D vaikutukset ovat rakentamisvaiheessa kohtalaisen kielteiset ja normaalitoiminnassa vähäisesti kielteiset. Vaikutuksia voidaan lieventää tai välttää sijoittamalla rakennustyöt kohteiden ulkopuolelle, rajaamalla kohteet maastoon ja välttämällä niillä liikkumista työkoneilla kasvukaudella. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 8, Monimuotoisuus. Hyväksymisvaiheen muutosten jälkeen luontoarvoihin kohdistuu vähemmän vaikutuksia, koska rakennettava pinta-ala pienenee.
28. Hankealueen vieressä on luonnon puolesta monimuotoinen Hukkasuo, joka on Natura2000- luonnonsuojelualue. Lähin voimala on sijoitettu suunnitelmassa vain 170 metrin etäisyydelle Hukkasuosta. Samasta voimalasta on matkaa vain 56 metriä Nasun ja Lehtomäensuon luonnonsuojelualueille laskevasta valuma-alueesta. Monimuotoisuuden ja luontoarvojen säilymiseen hanke vaikuttaisi merkittävästi, myös Hukkasuota ympäröivän alueen osalta. Hukkasuosta tulee tehdä erillinen Natura-selvitys, kuten	28. YVA-selostuksen mukaan Hukkasuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin, alueen tärkeisiin kämmekkälajeihin tai Hukkasuon suojelutavoitteisiin ei arvioida kohdistuvan välillisiä tai välittömiä vaikutuksia. Hankealueelle ja sähkönsiirtoreittien läheisyyteen sijoittuvien Natura 2000 -alueiden osalta toteutettiin Natura-tarvearviointi. Tuulivoimaloiden normaalitoiminnasta aiheutuva välke ja melu eivät vaikuta suojelualueiden suojeluperusteina oleviin luontoarvoihin, mutta varovaisuusperiaatteen mukaisesti niillä arvioidaan olevan korkeintaan vähäinen kielteinen vaikutus Hukkasuon

yhteysviranomaisen lausuntoyhteenvedossa todetaan. Hukkasuon (Natura 2000) lisäksi hanke alueella on valtion luonnonsuojelualue (Hukkasuo) ja 3 Yksityismaiden luonnonsuojelualueita (Hukkasuo, Lehtomäensuo, Nasu). Lisäksi 2 km:n päässä on yksityismaiden luonnonsuojelualue (Olavinsärkkä).	Natura-alueeseen ja Hukkasuon luonnonsuojelu-alueisiin sekä Nasun ja Lehtomäensuon yksityisiin luonnonsuojelualueisiin. Olavinsärkän luonnonsuojelualueeseen tai sen suojeluperusteisiin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Hukkasuon suojeluperusteet, eli luontotyytit, eivät vaaranna tuulivoimahankkeen johdosta. Mikäli voimaloita kuitenkin siirretään oleellisesti suhteessa suojelualueisiin, (esim. voimala 4), ilmoitetaan asiasta ELY-keskukselle. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 14, Luonnonsuojelualueet.
29. Pohja- ja pintavedet: Pohja- ja pintavesien suojelu on keskeinen tavoite sekä kansallisesti, alueellisesti että paikallisesti. Riittävän tutkimustiedon puuttuessa on epävarmaa, miten muutokset tuulivoimala-alueen ja sähkönsiirtolinjojen rakentamisesta vaikuttaisivat vesien virtaamiseen ja laatuun sekä maaperään ja kasvillisuuteen vuosikymmenien aikana, huomioiden lisäksi mm. alueen lähteisyys. Toimenpiteitä, jotka voivat vaarantavaa pohja- tai pintavettä, ei tule hyväksyä. Tuulivoimaloiden lapojen rispaantumisesta johtuvista nano- ja mikromuovipäästöistä (ml. Bisfenoli-päästöt) ja niiden leviämistä alueen maahan ja vesistöihin ei ole kattavaa tutkimustietoa saatavilla. YVA-selvityksessä näitä päästöjä verrataan mm. tekonurmista ja keinokuituvaatteiden pesemisestä aiheutuviin päästöihin. Tähän kysymykseen annetussa vastineessa (Liite 3) huoli ohitetaan luettelemalla, miten paljon muovia käytetään. Eiko kuitenkin tulisi muovista johtuvien haittojen tiedostamisen vuoksi pyrkiä edelleen vähentämään muovin käyttöä, kuin lisätä sitä ja siitä aiheutuvia ongelmia. Maastoon leviävän muovin pieni määrä ei anna perustetta kuormittaa Iso-Petäjämäen hankealuetta ympäristöineen näillä terveydelle haitallisiksi todetuilla aineilla.	29. Vesistövaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta kappaleessa 12. Pohja- ja pintavedet. YVA-selostuksen mukaan käytettävissä olevan tiedon perusteella lavoista irtoavan materiaalin määrä arvioidaan niin pieneksi suhteessa mikromuovin merkittävämpiin päästölähteisiin (ympäristössä jo oleva muovijäte, liikenne, tekonurmikentät, muovituotteiden valmistus sekä keinokuitutekstiilien pesu), että eroteltavissa olevia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin ei arvioida aiheutuvan.

30. Linnusto: Hankevaihtojen vaikutuksia linnustoon arvioidaan suuresti tai kohtalaisesti kielteisiksi, minkä vuoksi alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi. Pesimälinnustonselityksen mukaan (s. 59) alueella havaittiin 39 huomionarvoista lintulajia. Näistä 22 oli uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja. Lintudirektiivin liitteen 1 lajeja havaittiin 21 ja lintudirektiivin muuttolajeja havaittiin 4. Havaituista uhanalaisia lajeista mehiläishaukka, huuhkaja ja hömötiainen on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi. Vaarantuneita lajeja havaittiin 8 ja silmälläpidettäviä lintulajeja havaittiin 11 ja alueellisesti uhanalaisia yksi lintulaji. Lisäksi todetaan, että alueella on metsiä, joissa elää elinvoimainen ja monimuotoinen metsälinnusto. Lisäksi alueella on useita muita lintulajeja, mm. päiväpetolintuja ja pöllöjä, joiden elinympäristöä hanke huonontaisi. Muuttolintujen havainnoinnin osalta kenttäpäiviä oli huomattavasti vähemmän, kuin Ympäristökeskuksen ohjeessa suositellaan. (SY 6/2016) Havainnointia tehtiin 16 päivää, mikä on alle puolet suosituksesta (Pohjois-Suomi 40 pv ja Etelä-Suomi 60 päivää), eikä se ole riittävä, huomioiden mm. tuulivoimaloiden koko elinkaari ja maakuntaan suunniteltujen tuulivoimaloiden yhteisvaikutukset. Miten linnustohavaintojen keräämisessä on hyödynnetty paikallisten tuntemusta? Aiempien havaintojen kirjausten vähyys ei suoraan tarkoita, ettei havaintoja olisi tehty. Esimerkiksi Tiira-tietopalvelu ei välttämättä ole tuttu paikallisille, jolloin sinne ei ole välttämättä tehty kirjauksia havainnoista. Tuulivoimaloiden ympäristövaikutusten arvioinnissa on erikoista, että mm. metsäkanalintuihin aiheutuvia vaikutuksia verrataan metsätaloustoimien aiheuttamiin oletettuihin vaikutuksiin. Tässä selvityksessä ei ole kyseessä arviointi metsätaloustoimien vaikutuksista. (Sivu 70)	30. YVA-selostuksen mukaan hankealueen pesimälinnuston herkkyyys katsotaan arviointikriteeristön perusteella suureksi. Hankevaihtoehdon 1 vaikutukset EU:n lintudirektiivin lajistoon arvioidaan suuren kielteiseksi rakennus- ja purkuvaiheessa, ja kohtalaisen kielteiseksi toimintavaiheessa. Vaihtoehdon 2 katsotaan vaikuttavan lintudirektiivin lajistoon kohtalaisen kielteisesti kaikissa hankkeen vaiheissa. Molempien vaihtoehtojen katsotaan vaikuttavan muuhun pesimälinnustoon kohtalaisen kielteisesti rakennus- ja purkuvaiheessa, ja vähäisen kielteisesti toimintavaiheessa. Lieventämistoimina esitetään rakentamisen ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle sekä voimaloiden rungon tyven maalaaminen tummalla värillä puurajaan asti metsäkanalintujen törmäyskuolemien välttämiseksi. Linnustovaikutukset on kuitenkin arvioitu yhdeksi merkittävimmiksi vaikutuksiksi hankkeessa. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 6, Linnusto. YVA-yhteysviranomaisen perustellun päätelmän antamisen jälkeen konsultti laati lisäselvityksen linnustoa koskevaan YVA-arvioinnin osalta. Kaavaselostusta täydennetty kohdassa Luonnonympäristö 12.5. Kaava-alue ei lukeudu tärkeisiin tai merkittäviin linnustoalueisiin. Nämä on kuvattu YVA-selostuksen kuvassa 6-1. Hankealueen lähimmät arvokkaat lintualueet (Lähde: BirdLife Suomi). Linnuston kannalta selvityksissä todennetut oleelliset ja merkittävät havainnot on huomioitu kaavakartalla.
31. Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit ja muu huomionarvoinen eläimistö: Hankealueen merkitys luontoalueena on tärkeä ja YVA-	31. YVA-selostuksen mukaan hankealueen vaikutukset direktiivilajeihin on arvioitu vähäisiksi tai kohtalaisiksi tai vaikutuksia ei ole todettu oleva,

selvitys vahvistaa sen. Selvityksessä tunnistettiin hankealueelta yksi käytössä oleva liito-oravan elinpiiri Rasinmäessä sekä sitä ympäröivä lajille elinympäristöksi soveltuva metsäkuvio. Rasinmäen elinpiiriä lähin voimala sijoittuu vain noin 170 metriä liito-oravan elinpiiristä itään. Hankesuunnitelman mukaan tämän liito-oravien asuinalueen läpi suunnitellaan tien tekemistä tuulivoimateollisuusalueelle. Olemassa olevan, jo metsittyneen, tien nykytilan vaikutus liito-oravan elinympäristöön on huomattavasti vähäisempi verrattuna hankkeen tarpeisiin parannettavan ja levennettävän tien vaikutusta. Lisäksi hankealueelta on havaintoja useista lajeista, jotka ovat ja joiden elinympäristöt ovat lakeihin perustuen suojeltuja, mm. saukko-, lepakko- ja viitasammakko. Näitä lajeja ja niiden elinympäristöjä ei tule vaarantaa tuulivoimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja tiestön rakentamisella. Lajistoseurantaa, etenkin sähkönsiirtolinjojen ja lepakoiden osalta, ei ole tehty riittävästi. Arvioinnin epävarmuustekijöiden todetaan olevan suuria, koska arviointi on tehty kartta- ja lähtötietoaineistojen perusteella. Erillisselvitykset näiden osalta puuttuvat ja ne tulee tehdä ennen kuin YVA-selvitys voidaan käsitellä. Suurpetojen osalta todetaan, ettei tutkimustietoa ole riittävästi käytettävissä. Avomeksi myös jää, miten paikallisten tietoja suurpetojen ja muiden eläinlajien havainnoista on hyödynnetty. Tarkempi ja pidemmällä aikavälillä tehty suurpetoselvitys on siksi tarpeen. Selvityksessä tulisi huomioida olemassa- tai rakenteilla olevien ja suunnittelujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset suurpetoihin riittävän laajalla maantieteellisellä alueella.	kun voimala 13 (jossa oli havainto lepakon elinympäristöstä) jätettiin pois suunnitelmasta ehdotusvaiheessa. Myöskään sähkönsiirtoreiteille ei arvioitu kohdistuvan vaikutuksia tai ne oli arvioitu vähäisiksi. Koska lopullinen sähkönsiirtoreitti valitaan ja sen linjaus tarkentuu mahdollisesti vasta tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisen jälkeen, tehdään siihen liittyvät tarkentavat luontoselvitykset koskien liito-oravan tai viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ennen reittivaihtoehdon lopullista valintaa ja toteutuksen tarkempaa suunnittelua. Direktiivilajien elinympäristöjä on huomioitu osoittamalla niiden elinolojen kannalta merkittävät alueet merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille. Yleisissä määräyksissä todetaan lisäksi että ”tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen.” Luontokartoitusten suunnittelussa hyödynnettiin paikallisten asukkaiden tietämystä alueen lajistosta. Rasinmäkeen sijoittunut voimala (N:o 1 ehdotusvaiheessa) on poistettu hyväksymisvaiheessa, jolloin vaikutukset liito-oravaan lievenivät.
32. Kasvillisuus ja luontotyypit: Maasto kartoituksessa alueelta rajattiin 58 arvokasta luontotyyppiä. Näistä 4 kuuluu lailla	32. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin arvioidaan rakentamisvaiheessa vähäisesti

suojeltaviin kohteisiin (lähteikköjä, vesilaki), neljä erityisen tärkeisiin kohteisiin, 37 monimuotoisuutta turvaaviin kohteisiin ja 13 monimuotoisuutta tukevia luontotyyppiä. 13 kohdetta kuuluu metsälain piiriin. Hanke alueella havaittiin 73 erityisesti huomiotaan kasvilajien esiintymää. Näiden kohteiden herkkyyden vaihtelee vähäisestä suureen. 7 valkolehdokien esiintymää sijaitsee rakenteiden tai maan muokkauksen läheisyydessä. YVA:n sivuilla 181-183 on kuvattu voimaloiden läheisyydessä olevat vaarantuvat kohteet ja toimenpiteet haittavaikutusten lieventämisestä. Esite-tyissä toimenpiteissä tulisi käyttää huomatta-vasti isompaa suojaetäisyyttä. Samoin tulisi tehdä uuden tiestön rakentamisen tai ole-massa olevan leventämisen osalta ja säh-könsiirtolinjojen osalta. Olemassa olevien tei-den osalta on tarkasteltava niiden nykytilaa elinympäristönä, mikäli teitä suunnitellaan parannettavan hankkeen tarpeisiin. Ole-massa olevien metsittyneiden teiden vaikutus elinympäristöihin on vähäisempi kuin teiden, joihin tehdään muutostöitä. Vaihtoehto VE1 hävittäisi kasvillisuutta 48 ha alalta ja vaihto-ehto VE2 38 ha alalta. Molemmat vaihtoeht-dot olisivat merkittäviä muutoksia alueen kas-villisuuteen. Alue ei sovellu tuulivoima-alu-eksi, koska rakentaminen vahingoittaisi ja vaarantaisi alueen monimuotoista luontoa, lu-kuisia arvokkaita luontotyyppisiä sekä lakien mukaan rauhoitettuja tai suojeltuja lajeja ja niiden elinympäristöjä.	kielteisiksi. Pirstoutumisen vaikutus on koko hankealueella pieni eikä hankkeella arvioida ole-van merkittävää vaikutusta alueen monimuotoi-suuteen. Vaikutuksia on lievennetty esim. varautumalla valkolehdokin kasvuston siirtoon ELY-keskuksen ohjeistuksen mukaan. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 13, kasvillisuus ja luontotyytit Kts. vastine kohta 6. Kts. vastine kohta 31. Hyväksymisvaiheen muutokset on kuvattu pa-lautteiden ja vastineiden kohdassa 1. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. ELY-keskus on syksyllä 2024 (ehdotusvaiheen jälkeen) myöntänyt poikkeamisen alueella havi-tun valkolehdokin suojelusäännöksestä.
33. 12.6. Ilmastovaikutukset: Ilmastovaiku-tusten osalta selvityksessä (s. 130) todetaan, että hankealueen herkkyyden arvioidaan suu-reksi erityisesti metsä- ja suoalueiden vuoksi. Lisäksi ilmaston osalta arvioinnin epävar-muustekijät osoittavat, että tämänhetkisinä tiedoilla ei konkreettisia vaikutuksia voida ar-vioida. Tuulivoimahankkeissa tehdään pää-töksiä, jotka vaikuttavat monien vuosikym-menten päähän. Siksi hyödyt ja haitat tulee arvioida koko elinkaaren ajalta, myös	33. Hankkeen vaikutuksia ilmastomuutokseen ja ilmastomuutoksen vaikutuksia hankealueen maankäyttöön on kuvattu kaavaselostuksessa. Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen pe-rusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve. YVA-selostuksessa on arvioitu kaikki hankkeen tiedossa olleet toteutusvaihtoehdot, mukaan lu-kien VE0: Hanketta ei toteuteta.

voimaloiden, tuuliturbiinien ja lapojen valmistamisen ja käytön jälkeisen käsittelyn osalta. Samanaikaisesti ja avoimesti tulee selvittää ja arvioida myös muita energiantuotannon vaihtoehtoja, joilla ei olisi yhtä paljon hiilinieluja vähentävää vaikutusta. Materiaalin ja osien kuljetusten kokonaisvaikutukset (sekä Suomeen että maan sisällä) tulisi huomioida paremmin ja avata tekstissä. Sivulla 116–117 vertaillaan tuulivoiman etuja aurinkovoimaan. Tämä on tässä kaavaehdotuksessa asiantonta, koska todellisuudessa vertailua ei olla oikeasti tekemässä. Vaihtoehtojen vertailu olisi pitänyt tehdä ennen kuin kaavoitus aloitettiin!	Osa arvioituista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
34. 12.7. Ilmastonmuutoksen vaikutukset tuulivoimaloihin ja metsätalousalueisiin: Lähteet puuttuvat sivulla 117 ja taulukko sivulla 118 on osittain tulkinnanvarainen. Esitystapa on kuitenkin hyvä, mutta sisältö vaatii kattavuuden lisäämistä ja tekstien avaamista, jotta ne ymmärretään samalla tavalla. Hiilinielujen väheneminen tulee ottaa mukaan arviointiin.	34. Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen perusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve. Kts. vastine kohta 33.
35. 12.8. Vaikutukset virkistykseen, viihtyvyyteen ja ihmisten elinoloihin: Tekstissä on epämääräisiä ilmaisuja, “voi syntyä maankäytön ja maiseman muutoksia”, “Alustavasti hankkeen merkittävimmät ihmisiin kohdistuvat vaikutukset voivat liittyä...”. Lisäksi voi kysyä, kenen mielestä alue on sopiva virkistykäyttöön jatkossakin? Myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja aluetalouteen pidetään merkittävinä (s. 119). Tämä väite tarvitsee myös lähdetiedot. Samoin positiivisia vaikutuksia luetellaan s.120, mielestäni perusteettomasti. Lisäksi on ymmärrettävää, että asukaskyselyssä kielteiset vaikutukset kohdistuivat osaan vastaajista. Tämä kuntalaisia ja vapaa-ajan asukkaita eriarvoistava hanke vaikuttaa eri tavalla vastaajiin. Edelleen on hämmentävää lukea, miten tuulivoimalan alueen kielteisiä vaikutuksia varsinkin lähialueen elinoloihin ja viihtyvyyteen ja asumiseen	36. Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen perusteella ja arvioitu mahdollinen muutostarve. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouskäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästyksen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen parantuva ja talvikunnossapidettävä tieverkko hyödyttää ulkoilijoita, metsästäjiä ja metsätalouden tarpeita. Kulkua on rajoitettu ainoastaan sähkön jakeluun liittyvillä aluevarauksilla, joiden aitaamisella suojellaan sekä sähköverkkoa että satunnaisia alueella kulkevia. Kysymys on yleisestä turvallisuudesta. Rakentamisaikana alueen käytössä on normaaleja rakentamiseen liittyviä rajoituksia, mutta tämä aika on verrattain lyhyt ja rajallinen.

vähätellään. Maaseutualueen muuttuminen teollisuusalueeksi vaikuttaisi monella tapaa elinoloihin ja asumiseen ja ihmisten hyvinvointiin. Myös YVA-selvityksessä vaikutuksia asumiseen, vapaa-ajan asumiseen ja kiinteistöjen arvoon on käsitelty hyvin lyhyesti, lähinnä todeten, että vaikutuksia ei juuri ole. Vaikutuksia asumisen ja elämisen laatuun sekä kiinteistöjen arvoon tulisi tutkia enemmän, myös useamman hankealueen yhteisvaikutusten osalta. Yksittäinen, toisaalla Suomessa tehty tutkimus ei ole riittävä johtopäätösten tekemiseen.	Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Aluetalousvaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa perustuen Suomen ympäristökeskuksen tekemään laskelmaan. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
36. Osayleiskaavassa vähintään 3 km suojaetäisyys lähimpään asutukseen ei toteudu. Uhkana on myös kiinteistöjen arvon aleneminen lähialueella ja sen taloudelliset vaikutukset mm. kiinteistön kelpaamattomuus vaakuutena ja lainan saamiseen tulevaisuudessa. Lunastusmenettelyä ei ole tarkoitettu yksityistä elinkeinotoimintaa palvelemaan tarkoitukseen. Lunastuslain 4 pykälän mukaan lunastaa saadaan vain, kun yleinen tarve sitä vaatii. Yleisen tarpeen täyttyminen ei toteudu yksityisten energiahankkeiden, mm. tuulivoimaloiden sähkönsiirrossa. Nykyinen käytäntö tuulivoima-alueiden sähkönsiirto alueiden pakkolunastuksessa on pahasti ristiriidassa lunastuslain kanssa ja asettaa maanomistajat	36. Lapinlahden kunta ei ole asettanut asutuksen ja tuulivoimaloiden välille etäisyysvaatimusta, vaan katsoo, että edellytettävä etäisyys määritellään laadittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin pohjalta. Kaava-alueen raja vastaa keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Lisäksi mahdollisiin haittoihin vaikuttavat maastomuodot, kasvillisuus sekä etäisyys ja sijoittuminen hankealueeseen nähden. Mikäli hankkeelle

epätasapuoliseen asemaan. Lapinlahden tuulivoima-alueiden kaavoitusta ei tule jatkaa, ennen kuin lunastuslaki on uudistettu ja varmistettu, että lunastuslakia ei käytetä muuhun kuin selvästi yleisen edun tilanteisiin. Silloinkin korvaukset maanomistajille tulee olla nykyistä korkeammat ja tasapuolisemmat.	asetettaisiin etäisyysvaatimus, vaarantuisivat hankkeen toteuttamismahdollisuudet oleellisesti. Kaavahankkeen valmistelu perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön.
37. Virkistyskäyttö ja metsästys: Virkistyskäytön ja metsästyksen osalta vaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi vaihtoehtojen VE1 ja VE2 osalta. Alueen metsästyskäytön herkkyys muutokselle suureksi ja virkistyskäytön herkkyys kohtalaiseksi. Kuten YVA-selvityksen sivulla 275 todetaan, tuulivoimat vaikuttavat alueen metsästys- ja virkistyskäyttöön ja virkistyskäytön viihtyvyyteen. Virkistyskäyttöä ja viihtyvyyttä heikentää mm. maiseman muutokset, voimaloista aiheutuva melu, lapojen liikkeestä johtuva välke ja lentoestevalot. Marjastuksen ja sienestyksen osalta virkistyskäyttöä heikentää lisäksi tuulivoimaloista maastoon pääsevät kemikaalit ja nano- ja mikromuovit ja muut mahdolliset kemikaalit. Lisäksi talvella vaara mahdollisesta putoavasta jäästä heikentää virkistyskäyttöä, sekä tuulivoimaloiden läheisyydessä että sähkölinjojen alueella. Vaikka alueen virkistyskäyttö olisikin mahdollista, niin muutos nykytilaan olisi tuulivoimaloiden rakentamisen jälkeen niin merkittävä, että alueen ja sen ympäristön vetovoima virkistysalueena olisi tulevaisuudessa vähäinen.	37. YVA-selostuksen mukaan alueen metsästyskäytön herkkyys muutokselle arvioitiin suureksi ja virkistyskäytön herkkyys kohtalaiseksi. Muutoksen suuruus arvioitiin molempien osalta kohtalaisen kielteiseksi. Molempien hankevaihtojen (VE1 ja VE2) vaikutukset metsästykseseen ja virkistykseen arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi. Alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla voi edelleen liikkua ja metsästää tuulivoimahankkeen estämättä. Alueen tiestön parantaminen ja talvikunnossapito edesauttavat alueen saavutettavuutta myös metsästyksen näkökulmasta. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 23. Virkistyskäyttö ja metsästys. Osa näistäkin arvioiduista vaikutuksista on lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. YVA-selostuksen mukaan käytettävissä olevan tiedon perusteella lavoista irtoavan materiaalin määrä arvioidaan niin pieneksi suhteessa mikromuovin merkittävämpiin päästölähteisiin (ympäristössä jo oleva muovijäte, liikenne, teknurmikentät, muovituotteiden valmistus sekä keinokuitutekstiilien pesu), että eroteltavissa olevia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin ei arvioida aiheutuvan.
38. 12.7. Vaikutukset aluetalouteen ja elinkeinoihin: YVA-selvityksessä todetaan (s. 303), että hanke ei ole ristiriidassa Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman tavoitteiden kanssa, ainoastaan todetaan lieviä vaikutuksia	38. YVA-selostuksen mukaan hankkeen vaikutukset elinkeinotoimintaan ja palveluihin arvioitiin sekä rakentamisen ja toiminnan päättämisen, että normaalitoiminnan aikana kohtalaiseksi myönteiseksi.

metsätalouteen. Selvityksessä hankkeen vaikutuksia elinkeinoihin ja palveluihin on selvitetty kovin vähän. Esim. se, mihin perustuu arviot uusien työpaikkojen syntymisestä ja työllistymisestä, jää epäselväksi ja siten oletukseksi. Samoin jää epäselväksi, mitä palveluita tekstissä tarkoitetaan? Myös tuulivoimaloiden vaikutusta matkailuun ja erityisesti luontomatkailuun on selvitetty riittämättömästi. Pohjois-Savon maakunta käyttää maakunnasta "maisemamaakunta" -nimeä. Miksi maakuntakaava2040 ehdotuksella, tuulivoimakaavalla ja kommentoitavana olevalla osayleiskaavalla halutaan pilata mm. Väisälänmäen kansallismaisema. Hanke on ristiriidassa Pohjois-Savon maakuntaohjelman aluekehittämisen painopisteiden kanssa. Hanke ei edistä luonnon monimuotoisuuden turvaamista, kestävästä yhdyskuntakehitystä, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämistä eikä eriarvoistumisen ehkäisyä. Selvityksessä todetaan (s. 258), että hankkeella ei ole vaikutusta sosiaaliseen rakenteeseen. Miten tähän on päädytty, koska hanke toteutuessaan tulisi asettamaan osan kuntalaisista ja kiinteistöjen omistajista eriarvoiseen asemaan mm. asumisen ja asuinviihtyvyyden, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden sekä taloudellisten tekijöiden osalta.	Hankkeella on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämään toimeksiantojen (urakat, ylläpito) sekä lähipalvelujen (esim. ravintola- ja majoituspalelut) käyttöasteen lisääntymisen myötä. Elinkeinovaikutuksia syntyy myös maanvuokratuloista sekä kiinteistöverotuloista, joilla on myös vaikutusta aluetalouteen. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 22. Elinkeinotoiminta ja palvelut. Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kuntalaisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Hanke ei ole ristiriidassahyväksytyn maakuntakaavan tai maakuntatason tavoitteiden kanssa. Hanke on hyväksytyn maakuntakaavan mukainen. Siinä alueelle on osoitettu kaavamerkintä tv-, eli tuulivoimapotentialialinen alue.
39. 12.8. Meluvaikutukset: Suunnitellut tuulivoimalat sijaitsevat liian lähellä asuinrakennuksia ja vapaa-ajan asuntoja. Lyhin etäisyys vakituiseen asuntoon on 1400 metriä ja vapaa-ajan asuntoon 1100 metriä. Miten on varmistettu, että mallinnusmenetelmät, joita aiemmin on käytetty pienempien voimaloiden vaikutusten arvioimiseen, antavat oikeat tulokset hankkeeseen suunniteltujen suurempien myllyjen tapauksessa? Mallinnusten tulokset lähimmillä kiinteistöillä ovat hyvin lähellä raja-arvoja, joten tulisi olla varmuus siitä, että mallinnus vastaa todellisuutta ja noudattaa varovaisuusperiaatetta. Etäisyys	39. Katso vastine 36. Melumallinnus on tehty noudattaen Ympäristöministeriön ohjetta. Meluvaikutusten arviointi noudattaa YVA-lakia. Meluvaikutusten arviointi noudattaa kaavaa laadittaessa maankäyttö- ja rakennuslakia, MRL. Tielammen osalta meluvaikutukset ylittävät ympäristöministeriön asettamat raja-arvot. YVA-yhteysviranomaisen (ELY-keskus) on todennut, että melu- ja välkemallinnukset karttoineen ovat yleisesti ottaen selkeät. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset

tuulivoimaloita vakituisiin asuntoihin ja vapaa-ajan asuntoihin tulisi olla vähintään 3 km. Yhteismelun osalta molemmat hankevaihtoehdot ylittävät melutason ohjearvot usean kiinteistön osalta. Mallinnuksen mukaan Tielammen tuulivoimalahankkeen voimat ylittäisivät meluohjearvot myös yksinään. Meluarvioinnin tuloksissa todetaan "Vaikka ohjearvot eivät ylity, vaan ollaan niiden tuntumassa, niin molempien hankevaihtoehtojen meluvaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi kohteen herkkyyden (nykytilanteessa luonnon hiljaisuus) johdosta." Tämä johtopäätös on hälyttävä ja osoittaa, että alue ei sovellu tuulivoimala-alueeksi. Valitettavasti YVA-selvityksessä ja yleisötilaisuuksissa väheksytään asukkaiden ja lomasukkaiden huolta tuulivoimaloiden tuottamista meluhaitoista ja melua verrataan mm. liikennemeluun. Sekä melu-, että välkehaitat ja lentoestevalojen näkyminen ja vilkkuminen pimeällä muuttaisivat rauhallisen maaseutumaisen alueen luonnetta sekä maisemaa ja äänimaisemaa merkittävästi useiksi vuosikymmeniksi.	viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Meluselvitykset on päivitetty hyväksymisvaiheessa.
40. 12.11. Varjostus ja välkevaikutukset: Välkevaikutuksissa yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttaa suositusten ylityksiä useissa kohteissa.	40. YVA-selostuksessa välkevaikutus arvioidaan kohtalaisen kielteiseksi. Vaikutusaluetta ei arvioida metsäisyyden takia välkkeelle erityisen herkäksi (herkkyyssuokkohtalainen). Vaikutuksen merkittävyys on kohtalainen. Yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttavat suositusten ylityksiä useissa kohteissa, joten yhteisvaikutukset ovat erittäin suuria.
41. 12.13. Vaikutukset viestintä yhteyksiin: Mitä käytännössä tarkoittaa Elisan ilmoittama tarve rakentaa korvaavaa verkkoa, koska hanke vaikuttaisi sen radiolinkkijärjestelmiin (s. 63/115)? Eli hanke toteutuessaan häiritäisi mm. alueen matkapuhelinliikennettä ja langattomia tietoliikenneyhteyksiä? Puhelin- ja tietoliikenneyhteyksien toimintavarmuus on myös turvallisuuskysymys, sekä normaalissa	Kts. vastine kohta 15.

arjessa että varsinkin onnettomuustilanteissa.	
42. 12.14. Turvallisuus ja ympäristöriskit: Tuulivoimala-alueella liikkumisen sanotaan olevan jatkossakin mahdollista. Kuka tai mikä taho vastaa mahdollisten onnettomuuksien seurauksista esim. putoavien jäiden, lapojen tai tulipalojen aiheuttamista vahingoista? Olemassa olevilla tuulivoimala-alueilla on kylttejä ”liikkuminen omalla vastuulla”. Tällöin alueen käyttö ulkoiluun, metsästykseseen, marjastukseen ja muuhun virkistyskäyttöön muuttuu olennaisesti. Tähän vastuita koskeviin kysymyksiin en ole saanut vastausta. YVA-selvityksessä vähätellään onnettomuuksien ja ympäristöriskien mahdollisuutta ja vaikutuksia, vaikka useita tuulivoimaloiden rikkoontumisia on tapahtunut niin Suomessa kuin ulkomailla viimeisenkin vuoden aikana. Lisäksi oletus, että tulipalo ei voi levitä maastossa lähiasutukseen, ei ole uskottava.	43. YVA-selostuksen mukaan hankkeen riskit jaetaan rakentamisen ja normaalitoiminnan aikaisiin riskeihin. Rakentamisen riskit liittyvät kuljetuksiin sekä työmaan työturvallisuuteen. Kuljetukset eivät aiheuta normaalia raskasta liikennettä suurempia riskejä kuin tuulivoimaloiden osien erikoiskuljetuksien osalta, joita säädellään lainsäädännöllä tarkasti. Riskejä aiheutuu tien käyttäjille. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohtojen kaatumiseen/romahtamiseen. Riskiä ei arvioida aiheutuvan lähimmille asuin- tai vapaa-ajan rakennuksille, sillä ne sijaitsevat riittävän etäällä voimaloista. Muiden kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää 500 m säteelle voimaloista. Tulipalon vaikutusalue varsinkin savukaasujen osalta on laajempi, mutta on epätodennäköistä, että mahdollinen voimaloista alkunsa saanut tulipalo leviäisi edes kuivana kautena lähelle asutusta. Rakentamisaikaiset riskit ovat melko tavanomaisia rakentamiseen ja siihen liittyvään kuljettamiseen liittyviä riskejä. Normaalitoiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkumista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Perustelussa päätelmässä todetaan, että ”voimalan ja yleisen tien välinen turvaetäisyys on vähintään voimalan maksimikorkeus plus maantien suoja-alue, joka on 20–30 metriä (Liikenneviraston ohje 8/2012), eli Iso-Petäjämäen hankkeessa 320–330 metriä. Laskelman mukaan jään putoamisen aiheuttama turvallisuusriski on siten lähes olematon.” Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 27. Onnettomuus ja poikkeustilanteet
43. 12.15. Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimaloiden kanssa: Tuulivoima hankkeiden yhteisvaikutuksia tulee selvittää enemmän. Mikä viranomainen vastaa yhteisvaikutusten	43. Yhteisvaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta ja kaavaselostusta. Vaikutusten arviointi perustuu sillä hetkellä olevaan tietoon.

arvioinnista tilanteessa, jossa hanke toimijat etenevät eri aikatauluissa?	YVA-yhteysviranomaisen ottaa perustellussa päätelmässään kantaa eri hankkeiden yhteisvaikutuksiin. Yleisen käytännön mukaan myöhemmin valmisteltavan hankkeen tulee huomioida jo pidemmälle edenneet hankkeet ja niiden selvitykset.
44. 13.1. Suhde yleiskaavan sisältövaatimukseen: Hanke on (osittain) ristiriidassa lähes kaikkien yleiskaavan sisältövaatimuksen kanssa (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 ja 9). Sivulla 135 todetaan, että alueen päämaankäyttömuotona säilyy edelleen metsätalous. Todellisuudessa 12 tuulivoimalan ja sähkösiirtoreittien ja laajennetun tiestön rakentaminen muuttaisi alueen teollisuusalueeksi. Lisäksi perustelut usean tavoitteen kohdalla ontuvat ja vaikuttavat oletuksilta.	44. Hankkeen suhde sisältövaatimukseen on kuvattu kaavaselostuksen kohdittain 13.1. Kaikki sisältövaatimukset ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimalan alue säilyy edelleen pääosin metsätalouksikäytössä. Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on edelleen maa- ja metsätalousvaltainen alue, M-1. Edellä esitetyn lisäksi hankealue poikkeaa perinteisestä teollisuusalueesta seuraavasti; alueella tuotetaan tuulivoimalla puhdasta energiaa, mutta myös harjoitetaan metsätaloutta. Lisäksi alueella voi hyödyntää luonnonantimia, kuten marjoja ja sieniä, normaaliin tapaan. Alueelle ei sen normaalitoiminnan aikana myöskään kohdistu raskasta tavaraliikennettä, polttoainekuljetuksia tai kemikaaliriskien vaaraa. Toiminnasta ei aiheudu hajuhaittaa, savukaasuja tai kiinteistöjätevesiä. Alueelle ei myöskään kohdistu häiritsevää työpaikkaliikennettä. Energiantuotannon haitat kaava-alueella ovat näin ollen verrattain maltilliset verrattuna esim. kivenmurskaamiseen, metalliteollisuuteen tai paperi- ja sahatavarateollisuuteen.
45. 13.2. Suhde tuulivoimarakentamista koskeviin erityisiin sisältövaatimukseen: Hanke on selvästi ristiriidassa erityisten sisältövaatimusten kanssa kohdan 2 osalta: Suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö EI SOPEUDU maisemaan ja ympäristöön.	45. YVA-yhteysviranomaisen (ELY) arvioi perustellussa päätelmässään maisemavaikutukset hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi. Tämän jälkeen voimaloiden korkeutta on pienennetty ja määrää vähennetty. Tämän johdosta ELY-keskus kaavalausunnossa arvioi, että tuulivoimalat kaavaehdotuksen mukaisella tavalla eivät aiheuta kohteiden arvoin sellaisia muutoksia, jotka olisivat esteenä hankkeen toteutukselle. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.

	Hyväksymisvaiheessa voimaloiden sallittua kokonaiskorkeutta on laskettu 270 metriin ja määrää on edelleen vähennetty yhdellä voimalalla.
46. 14 Suhde Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (VAT): Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke ja tuulivoimaosayleiskaava ovat riskitilassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden 3 ja 4 kanssa: hanke toteutessaan heikentäisi merkittävästi alueen, erityisesti lähivaikutusalueen, terveellistä ja turvallista elinympäristöä sekä vaikuttaisi haitallisesti Lapinlahden ja naapurikuntien elinvoimaiseen luonto- ja kulttuuriympäristöön sekä luonnonvaroihin.	46. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostetaan myös muun muassa uusiutumiskykyistä energianhuoltoa. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Tavoite terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä on huomioitu laatimalla melu- ja väikeselvitukset sekä terveysvaikutusten arviointi. Merkittävien terveydelle haitallisten vaikutusten (melu) ei arvioida ulottuvan kaava-alueen ulkopuolelle. Vaikutukset luontoarvoihin ja maisemaan on arvioitu kattavin selvityksin. Merkittävät luontoarvot on osoitettu kaavakartalla suojelumerkinnöin (luo). YVA-selostuksen mukaan kulttuuriympäristöön ei arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia. Alueella voi jatkossakin harjoittaa metsätaloutta ja pienimuotoista maa-ainestenottoa.
Muistutus 73	Vastine
1. Lapinlahden ja Iisalmen rajalla Kivimäen kaakkoisjuurella sijaitsee Niemisen pohjavesialue (0814051), josta otetaan vesi yli 40 talouteen Niemisen ja Hernejärven kylälle. Tämä pohjavesialue turvaetäisyyksineen tulee lisätä kaavaselostukseen.	1. Pohjavesivaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta. Pohjavesialueet, mukaan lukien Niemisen pohjavesialue, on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 5.2.4. Pohjavesi ja pintavesi. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi.
2. Edellä mainitusta syystä voimalaa WTG13 ei tule sijoittajaa Taivalmäen laelle, koska se on liian lähellä tätä pohjavesialuetta Ristikan vedenmuodostumisen osalta.	2. Kaavakarttaa on tarkistettu ehdotusvaiheeseen. Voimala WTG13 on poistettu suunnitelmasta.
Muistutus 74	Vastine
1. Tuulivoima on sekä ekologisesti että taloudellisesti kestävä sähkön tuotantomuoto,	1. Merkitään tiedoksi. Tuulivoima on ekologinen ja hiilijalanjäljeltään matala tapa tuottaa sähköä.

jonka tukeminen on lopetettava. Tuulivoiman ”kannattavuus” on saatu aikaan keinotekoisesti – ensin tuulivoimaa tuettiin syöttötariffijärjestelmällä ja sen loputtua sähköntuotanto liitettiin päästökauppajärjestelmään, joka antaa tuulivoimalle kilpailuedun, koska tuulivoima ei tarvitse päästöoikeuksia.	Tuulivoima on tehtyjen vertailujen perusteella edullinen tapa tuottaa sähköä.
2. Toisin kuin moni luulee, päästöoikeuksista maksetut rahat eivät päädy valtion käyttöön, vaan ne menevät sataprosenttisesti yksityisten sijoittajien taskuihin. Sähköntuottajayrityksille annetaan tietyin edellytyksin ilmaisia päästöoikeuksia, joilla ne käyvät sitten kauppaa markkinoilla. Tarkoitusta varten on syntynyt niin kutsuttuja päästöpankkeja, jotka ovat yrityksiä, joiden ainoa tarkoitus on päästöoikeuksilla keinottelu. Tuulivoimaa omistava sähköntuotantoyhtiö voi myydä ainakin osan päästöoikeuksistaan pois saaden siitä lisätuloja. Päästökaupan arvo on jo noin tuhat miljardia euroa vuodessa ja sen kaiken maksaa energian kuluttajat, eli tavalliset sähköä ja muita päästökaupan piirissä olevia energiamuotoja käyttävät kuluttajat ja yritykset.	2. Merkitään tiedoksi. Tällä kaavapäätöksellä ei voida vaikuttaa kansallisiin tai kansainvälisiin päätöksiin tai menettelytapoihin.
3. Myös tuulivoiman tuomista verotuloista ja maanvuokratuloista puhuessa unohdetaan usein se, että kaikki ne rahat ovat peräisin sähkön käyttäjiltä. Viime vuosien aikana sähkön kulutuksella painotettu keskihinta on noussut samalla, kun tuulivoiman on useassa yhteydessä sanottu tuottavan ilmaista tai jopa negatiivisen hintaista sähköä. Jokaisen tulisi ymmärtää, että ilmaisen sähkön tuottaminen ei ole kannattavaa tuulivoimayhtiölle, ja kuluttaja maksaa kyllä kuluttamastaan sähköstä muodossa tai toisessa – joko suoraan sähkön hinnassa tai sitten jonkinlaisena suorana tai epäsuorana tukena tuulivoimayhtiölle.	3. Tuulivoimalla parannetaan sähkön saatavuutta ja hajautetaan sähkön tuotantoa. Sähköä ja energiaa on mahdollista varastoida liisäämällä akkuvarastoja sekä sähkön tai energian talteenottoa/varastointia (kulutuskäyttäytyminen) ja liittämällä verkkoon pieniä väliaikaisia sähkövarastoja. Kts. vastine kohta 2.
4. On mahdoton yhtälö, että tuulivoimayhtiö maksaisi kunnalle miljoonia euroja veroja ja maanomistajille kymmenien tuhansien	4. Kts. vastine kohta 1, 2 ja 3.

eurojen vuosivuokraa per mylly antaen samalla tuottamansa sähkön ilmaiseksi pois. Tuulivoima on kannattavaa vain suoraan tuettuna (syöttötariffijärjestelmä) tai epäsuorasti tuettuna nostamalla sähkönhintaa, kuten päästökauppajärjestelmän keinoin on tehty. Jo nykyisellään tuulivoimaa on niin paljon, että se aiheuttaa tuulisina päivinä ylituotantoa, jolloin kaikki sähköntuottajat (mukaan lukien tuulivoimayhtiöt itse) tekevät tappiot. Tuulivoima tekee tappiota myös tuulettomina päivinä. Ainoastaan juuri sopivan verran tuulisina päivinä tuulivoima voi olla taloudellisesti kannattavaa, ja silloinkin vain, jos kilpailevat tuotantomuodot on tehty keinotekoisesti kalliiksi.	
5. Nykyisen tuulivoimaa tukevan päästökauppajärjestelmän jatkumisesta ei ole varmuutta, ja tuulivoimayhtiöt tulevat menettämään välittömästi konkurssiin heti, kun tuulivoiman tukeminen lopetetaan. Myllyjen siivoaminen pois tulee jäämään veronmaksajien vastuulle.	5. Kun tuulivoiman tuotanto päättyy, purkaminen kuuluu tuulivoimapuiston omistajalle. Tämän turvaamiseksi on asetettu erillinen vakuus. Merkittävä osa tuulivoimaloista on kierrätettävää materiaalia, jolla taloudellista arvoa. Näin ollen puiston purkaminen ei jää taakaksi tulevaisuuden veronmaksajille.
6. Ajatus tuulivoiman ympäristöystävällisyydestä perustuu oletukselle, että hiilidioksidi on pahin mahdollinen saaste. Kun tuulivoimalan rakentaminen vapauttaa ilmakehään vähemmän hiilidioksidia kuin vastaava hiilivoimala tuottaessaan sen määrän sähköenergiaa, jonka tuulivoimala tuottaa käyttökänsä aikana katsotaan tuulivoimalan tällöin olevan hiilineutraali. Yksikin teollisen mitakaavan tuulivoimala kuitenkin muuttaa suuren määrän maapinta-alaa kaiken elollisen kannalta vihamieliseksi ympäristöksi. Äänet, infraäänit sekä maa- ja kallioperä välittyvät värähtelyt häiritsevät sekä ihmisiä että alueen eläimistöä. Linnuilla on taipumus lentää myllyjen siipiä päin. Maisemallinen haitta on merkittävä ja se vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin negatiivisesti. Siivistä irtoaa myös suuret määrät mikromuovia ja ylennysvaihteistojen hajoamisista johtuvat öljyvahingot ovat	6. Tuulivoima on päästötön energianlähde. Toiminnasta ei aiheudu päästöjä, hajuhaittaa tai savukaasuja. Tuulivoimaloista ei aiheudu myöskään raskasmetallipäästöjä, kuten fossiilisesta energiantuottamisesta. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja YVA-laissa on määrätty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten osallisten mahdollisuutta vaikuttaa kaavahankkeessa. Yhteysviranomaisen arvioi YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässään, aiheuttaako kaavahankkeesta sellaisia merkittäviä vaikutuksia, ettei kaavaa voida vaikutusten suuruuden näkökulmasta edistää.

yleisiä. Sekä tuulivoimalla että aurinkovoimalla on paikkansa pienen mittakaavan hajautetussa sähköntuotannossa, ja pihaille pystytettyjen pienoistuulivoimaloiden ja talojen katolle kiinnitettyjen aurinkopaneelien rakennuslupamenettelyä tulisi keventää. Sen sijaan teollisen mittakaavan tuulivoimalat eivät edes paranna Suomen sähköomavaraisuutta, koska ne eivät yleensä tuota mitään silloin, kun on paljon pakkasta ja sähkönkulutus on suurta.	Yhteisviranomaisen perustellussa päätelmässä on esitetty tarkennustarpeet, jotka on huomioitu kaavan valmistelussa. Osa arvioiduista vaikutuksista on merkittävästi lieventynyt ehdotus- ja hyväksymisvaiheessa kaavakartalle tehtyjen tarkistusten vuoksi. Tuulivoiman energiaa voidaan varastoida ja muuttaa esimerkiksi lämpöenergiaksi kts. vastine kohta 3. YVA-selostuksen mukaan käytettävissä olevan tiedon perusteella lavoista irtoavan materiaalin määrä arvioidaan niin pieneksi suhteessa mikro-muovin merkittävämpiin päästölähteisiin (ympäristössä jo oleva muovijäte, liikenne, teknurmikentät, muovituotteiden valmistus sekä keinokuitutekstiilien pesu), että eroteltavissa olevia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin ei arvioida aiheutuvan.
--	--

Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke

KOHDENNETTU KUULEMINEN, MUISTUTUKSET JA
VASTINEET

23.4.2025



Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke

Kaavaehdotuksen lausunnot, muistutukset ja vastineet

SISÄLLYS

- 1 Yleinen vastine kaikkiin muistutuksiin koskien ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeisiä tarkistuksia kaava-aineistoon: 1**
- 2 Kohdennetun kuulemisen lausunnot ja vastineet 3**

1 Yleinen vastine kaikkiin muistutuksiin koskien ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeisiä tarkistuksia kaava-aineistoon:

Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Lisäksi kohdennetun kuulemisen jälkeen kaavakartalle on edelleen tehty tarkistuksia, jotka on kuvattu jäljempänä.

Kuulemisen suoritti kaavoitusviranomaisen, Lapinlahden kunta. Kuuleminen kohdistettiin alueen maanomistajille sekä viranomaistahoille kuten ELY-keskukselle, Kuopion museolle, Metsähallitukselle, Pohjois- Savon liitolle (joiden lausuntojen johdosta tarkistuksia oli tehty) ja yhdelle seuralle, Lapinlahden ilmailijoille, lentokenttää lähimmän voimalan poistumisen vuoksi.

Muutoksista lähetettiin osallisille kirjallinen kuvaus, jossa muutokset oli yksilöity. Sen liitteeksi liitettiin pienennös kaavakartasta, josta saattoi havaita, mikä kirjeessä kuvattu voimala tai tieyhteys oli poistunut suunnitelmasta ehdotusvaiheen jälkeen. Osa osallisista kuitenkin pyysi erikseen ja sai pyynnöstä sähköisen kaavakartan tarkempaa tarkastelua varten Lapinlahden kunnalta. Lisäksi yksi taho, jolle kuulemista ei ollut kohdennettu, ilmaisi tyytymättömyytensä asian johdosta.

Kohdennetussa kuulemisessa saatiin 16 muistutusta. Osa palautteesta ei kohdistunut tehtyihin muutoksiin, vaan hankkeeseen ja sen hyväksyttävyyteen ylipäänsä.

Kaavakarttaan kohdennetun kuulemisen vaiheessa 1-2/2025 tehdyt tarkistukset on kuvattu seuraavassa:

Kaavakartan määräys voimaloiden suurimmasta sallitusta kokonaiskorkeudesta on tuulivoimaloiden aluetta (tv-1) koskevan merkinnän määräyksessä muutettu muotoon: ”Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus saa olla enintään 270 metriä. Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksia.”

Voimaloiden sallittua kokonaiskorkeutta on vähennetty ehdotusvaiheessa esitetystä 280 metristä näin ollen kymmenen metriä. Tämä livenentää mm. ympäristöön kohdistuvia maisema- ja välkeväikutuksia.

Ehdotusvaiheen voimala 1, eteläisin voimala, ja sinne johtava tieyhteys on poistettu ja voimalat on tämän johdosta numeroitu uudelleen.

Poistuvan voimalan lähialueella on kaavakartalla luontoarvojen suojeluun liittyviä luo-suojelumerkintöjä sekä arkeologisen kulttuuriperinnön suojeluun liittyviä sm-kohdemerkintöjä ja -alueita, joihin kohdistuvat vaikutukset lievenevät muutoksen myötä. Lisäksi voimaloiden meluvaikutukset ja vaikutukset ilmailuun (Lapinlahden lentokenttä/-paikka) lievenevät kaava-alueen eteläosassa ja -puolella ehdotusvaiheen kaavaratkaisuun verrattuna.

Ehdotusvaiheessa esitetty tieyhteys ja maakaapeli voimaloiden n:o 7 ja 8 välissä on poistettu ja voimalat on numeroitu uudelleen. Edellä mainitut voimalat ovat nyt kaavakartalla voimalat n:o 6 ja 7. (Kohdennetun kuulemisen jälkeen, keväällä 2025, suunnitelmasta on edelleen poistettu yksi voimala, jonka johdosta voimalanumerointi on jälleen muuttunut.)

Poistetun tieyhteyden lähialueella on luontoarvojen suojeluun liittyviä luo-suojelumerkintöjä, joihin kohdistuvat vaikutukset lievenevät muutoksen myötä.

Kaavakartan merkintä (alueen käyttötarkoitus) on metsähallituksen hallinnoiman Natura -alueen osalta muutettu laajemmin muotoon SL, luonnonsuojelualue.

Kyse on alueen hallinnoijan lausunnossaan esittämästä kaavamerkinnän tarkistamisesta ja alue säilyy edelleen osoitettuna siellä todettujen lajitojen ja/tai luontotyyppien monimuotoisuuden turvaamiseen. Myös Natura-alueen merkintä alueella säilyy, eikä muutoksella ole vaikutusta alueella todettuihin suojeluarvoihin.

Alueen käyttötarkoitusta koskeva merkintä SM on muutettu kohdemerkinnöiksi (sm ■) sekä yhdeksi aluerajausmerkinnäksi (sm, pistekatkoviivarajaus), siten, että ne noudattavat museoviranomaisen esittämää lausuntoa.

Kyse on museoviranomaisen esittämästä muutoksesta, jolla arkeologisen kulttuuriperinnön merkintätapaa kaavakartalla muutetaan Museoviraston kaavaohjeen mukaiseksi, eikä muutoksella ole vaikutusta alueella todettuihin suojeluarvoihin. Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön eivät näin ollen muutu.

Osayleiskaavan kaava-alueen aluerajaus ei tarkistettu kohdennettuun kuulemiseen. (Rajaus on sittemmin keväällä 2025 muuttunut yhden loma-asunnon osalta myönnetyn rakennusluvan johdosta). Kaava-alueen rajaus käsittää edelleen kokonaisuudessaan voimaloiden aiheuttaman melu-alueen (40 dB(A):n äänitasoalueen).

Muutosten johdosta myös hankkeen melu- ja välkemallinnus on päivitetty viimeisimmän voimalasijoittelun ja voimalakorkeuden mukaan. Lisäksi ELY-keskuksen lausunnossaan edellyttämä poikkeaminen valkolehdokin rauhoitusmääräyksistä on haettu ja myönteinen päätös saatu.

Muut tarkistukset ovat luonteeltaan lähinnä teknisiä tai asian valmisteluun kuuluvaa kaava-aineiston täydentämistä valmisteluvaiheittain, eivätkä edellytä erillistä uutta ehdotusvaiheen nähtäville asettamista. Myös kaavaselistusta on päivitetty saadun palautteen pohjalta ja tehtyjen muutosten sekä tarpeelliseksi todettujen tarkistusten osalta.

Jos kaavakarttaan tehdyistä merkittävämmistä muutoksista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, voidaan osayleiskaava viedä päätöksentekoon ilman, että sitä asetetaan uudelleen ehdotuksena nähtäville. Lisäksi kaavan vaikutukset ympäristöön (kuten esim. melu- tai välkevaikutuksen leviämiseen, luontoarvoihin-, arkeologiseen kulttuuriperintöön ja maisemaan sekä

kulttuuriympäristöön) lievenevät ja rakentamisen määrä vähenee muutosten myötä verrattuna ehdotusvaiheessa nähtävillä olleeseen kaavaratkaisuun. Sovellettu säännös on MRA 32 § Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville. Säännöksessä todetaan, että jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen.

Muutokset kohdennetun kuulemisen jälkeen

Lapinlahden kunta on myöntänyt rakennusluvan rakennuksen muuttamiseksi loma-asunnoksi (hakemus 12/2024, MRL) kohdennetun kuulemisen aikana/jälkeen. Tämän johdosta kaava-alueen rajausta on tarkistettu. Lupapäätöksen johdosta kaava-aineistoa on tarkistettu kohdennetun kuulemisen jälkeen huhtikuussa 2025 siten, että vielä yksi voimala (kohdennetussa kuulemisessa voimala n:o 5) sekä eteläiselle sähköasemalle osoitettu aluevaraus kaapeli- ja johtoyhteyksineen on poistettu suunnitelmasta. Näin ollen sähkönsiirron toteutuksen osalta tutkitaan tavoitteellisesti pohjoisia reittejä, SVE1 ja SVE2. Tämän lisäksi hankealueen pohjoisosasta on poistettu sähköasemalle osoitettu aluevaraus. Voimalanumerointi on myös muuttunut voimalan poistumisen myötä.

2 Kohdennetun kuulemisen lausunnot ja vastineet

Muistutus 1 2 henkilöä	Vastine
Omistamme vapaa-ajan kiinteistön Lapinlahdella Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen vaikutusalueella. Ymmärtääksemme hankkeesta olisi pitänyt tulla informaatiota niin vaikutusalueen vakituksille asukkaille kuin vapaa-ajan asunnon alueella omistaville henkilöille, mutta meille ei ole aikoinaan saapuneeen yhden kyselyn ohella tullut mitään tietoa hankkeen etenemästä. Vakituinen osoitteemme on Rovaniemellä, mutta ymmärtääksemme tämän ei pitäisi vaikuttaa tiedotukseen hankkeen tiimoilta. Vapaa-ajan asuntomme läheisyydessä asuvat naapurimme päivittivät hankkeen kehitysvaiheen meille eilen, ja kertoivat hankkeen viimeisimpien muutosten olevan parhaillaan tänään päättävällä kommentointikierroksella. Vaikka tämä sähköpostimme ei suoranaisesti kohdistukaan hankkeen ajankohtaisiin muutoksiin, koemme mielipiteemme ilmaisemisen tärkeäksi, koska mielestämme emme ole saaneet mahdollisuutta olla tuomassa mielipidettämme ilmi hankkeprosessin aikana.	Osayleiskaavan vireilletulosta (tammikuu 2023), luonnosvaiheen (tammikuu 2024) sekä ehdotusvaiheen (heinä-elokuu 2024) nähtävillä olosta ilmoitettiin kuulutuksella sanomalehdissä, internetissä ja kirjeellä osallisille. Kaavaehdotuksen jälkeen kaavakartalle on tehty vähäisiä tarkistuksia, minkä takia aineistosta on kuultu (tammi-helmikuu 2025), heitä, joiden etuun tarkistuksilla on vaikutusta (MRA 32§). Vuorovaikutuksen osayleiskaavasta järjestää kunta. Tämä jälkeen kaavakartalle on huhtikuussa 2025 edelleen tehty tarkistuksia, joista osallisia kuullaan uudelleen. Kaava-asia on tehtyjen tarkistusten vuoksi viety päätöksentekoon huhtikuussa 2025.
Olemme remontoineet Lapinlahdella sijaitsevaa vanhaa hirsitaloamme perinteitä kunnioittaen vuosikausia vakaana aikomuksenamme asettua vakituisesti asumaan aluetta vallitsevan rauhasan metsämaiseman keskelle. Suunnitelmissamme on ollut hyödyntää kahden vuosikymmenen kokemustamme	Merkitään tiedoksi.

kansainvälisen luontomatkailun saralla ja perustaa kestävän kehityksen periaatteiden mukainen luontomatkailuyritys Lapinlahdelle. Koemme, että alueelle suunniteltu tuulivoimahanke uhkaa paitsi alueen luonnonmukaisuutta, myös sen mahdollisuuksia kestävän luonnonkäytön eri muodoissa. Ymmärrämme vihreän energian tarpeen ja merkityksen, mutta mielestämme tämän kokoluokan tuulivoimahankkeen tuominen jo valmiiksi asukaskadosta kärsiville syrjäseuduille vaikeuttaa alueelle asettumista ja siellä elinkeinojen harjoittamista, puhumatta-kaan sen vaikutuksista alueen asumismukavuuteen.	
Toivoisimme jatkossa saavamme postitse tietoa hankkeen etenemästä ja mahdollisista kommentointikierroksista tai valitusmahdollisuuksista asiaan kuuluvalla tavalla. Postiosoitteemme on xxxxxx.	Mikäli kaavaehdotus asetetaan uudelleen nähtäville, nähtäville olostä kuulutetaan OAS:issa (ehdotusvaihe) esitetyllä tavalla, tai vähäisten tarkistusten osalta kohdennetulla kuulemisella (MRA 32§). Mikäli kaavaa ei aseteta uudelleen nähtäville, vaan muutoksista kuullaan jälleen kohdennetusti, kaava siirtyy kuulemisen jälkeen kunnanhallituksen käsiteltäväksi, ja edelleen hyväksymiskäsittelyyn kunnanvaltuustoon. Valtuustokäsittelystä ja laadituista vastineista annetaan kirjallinen ilmoitus niille kunnan jäsenille sekä muistuttajille, jotka ovat ilmaisseet halukkuutensa ko. tiedon saamiseen sekä ilmoittaneet osoitteensa. Valtuuston hyväksymispäätöksestä voi valittaa Itä-Suomen hallinto-oikeuteen.
Muistutus 2 1 henkilö	Vastine
Vastustan Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaehdotusta. Sekä tehty YVA-selvitys että elokuussa 2024 lausunnolla ollut tuulivoimaosayleiskaavaehdotus vahvistivat aiempaa käsitystäni siitä, että Iso-Petäjämäen alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi. Myöskään nyt kaavakarttaan tehdyt tarkistukset eivät muuta kantaani, pikemminkin vahvistavat käsitystäni valmistelun puutteista.	Merkitään tiedoksi.
Hanke toteutuessaan vaikuttaisi merkittävästi alueen maankäyttöön. Hankealue vaikutusalueineen ja sähkönsiirtolinjoinen muuttuisi metsäisestä ja soisesta alueesta teollisuusalueeksi ja alueen luonto, maisema ja äänimaisema sekä asumis- ja virkistyskäyttöominaisuudet muuttuisivat merkittävästi moniksi vuosikymmeniksi. Vaikka yhteysviranomaisen pitää näitä vaikutuksia yhtenä merkittävimpinä vaikutuksina, kaavaehdotuksessa vaikutuksia vähätellään ja todetaan vaikutusten	Merkitään tiedoksi.

olevan hyvin paikallisia. Maisemaselvityksen johtopäätöksissä (s. 156/166) todetaan, että "Tuulivoimahankkeiden toteutus vaihtoehdon VE1 ja VE2 mukaan aiheuttaa alueelle merkittäviä ja pitkäkestoisia maisemavaikutuksia. ". Tämä johtopäätös vahvistaa edelleen, että alue ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi.	
Tarkistettu ja nyt vain kohdennetussa kuulemisessa oleva tuulivoimaosayleiskaavaehdotus tulee laittaa julkisesti kuultavaksi. Miten kohdennettu kuuleminen on kohdennettu? Kirjeen mukaan jakelussa ovat "alueen maanomistajat". Kuitenkaan kaikki hankealueen vaikutusalueella olevat maan- ja kiinteistönomistajat eivät ole saaneet kuulemiskirjettä? Miten ja miksi kohdennetun kuulemisen rajausta on tehty? Tarkistettu kaavaehdotus tulee asettaa yleisesti kuultavaksi, jotta varmistetaan kaikkien maan- ja kiinteistönomistajien kuuleminen. Vaikka kohdennettu kuuleminen onkin MRA 32 § mukaan mahdollista, tulee tuulivoimahankkeen merkityksen ja suurten vaikutusten vuoksi edellyttää avoimuutta ja tasa-arvoisuutta tiedon saamisen ja kuulemismahdollisuuden osalta.	Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Koska ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkastukset lieventävät hankkeesta syntyviä ympäristövaikutuksia, muutoksista on kuultu niitä osallisia, joita muutokset koskevat. Tätä menettelyä on sovellettu tuulivoimahankkeessa myös naapurikunnassa, lissalnessa. Kaavakartalle on kuulemisen jälkeen tehty edelleen tarkistuksia ja kuulemismenettelystä päättää Lapinlahden kunta.
Kirjeen liitteenä oleva kartta on rajattu siten, että iso osa hankealueen vaikutusalueesta ei ole mukana. Kartasta on rajattu ulos Heinäahontie ja Horsmanmäentie ja niiden toisella puolella olevat kiinteistöt, vaikka alueen kiinteistöt ovat hankealueen vaikutusalueella ja mm. maisema-, valo-, melu- ja muut vaikutukset sekä tarkistetussa kaavaehdotuksessa oleva toinen sähkönsiirtolinja ovat poisrajatulla alueella. Miksi tämä rajausta on tehty ja onko myös kohdennetun kuulemisen osalta tehty vastaava aluerajausta?	Kohdennettu kuuleminen koskee kaavakartalle tehtyjä muutoksia. Kohdennetun kuulemisen liitteenä on esitetty kaavakartta.
Kirjeen liitteenä olevan kartan mittakaava ei pidä paikkaansa (1:10 000) vaan alue on lähes kolminkertainen kuin tuo mittakaava antaa olettaa. Lisäksi kartta on erittäin epäselvä, ei kata kuulemisen kannalta tärkeitä sähkönsiirtolinjoja eikä sen pohjalta pysty arvioimaan muutosten merkitystä ja vaikutusta. Tämä on erittäin huonoa ja välinpitämätöntä valmistelua hanketoimijalta ja ko. konsulteilta.	Kuulemisen on suorittanut Lapinlahden kunta, liittäen kaavakartasta pienennöksen saatekirjeeseen. Kartalle ehdotusvaiheen jälkeen tehdyt muutokset oli kuvattu saatekirjeessä. Kartalta ja kirjeen kuvauksen pohjalta on voitu havaita mikä voimala ja ohjeellinen tie- tai kaapeli on poistunut. Muista merkinnöistä, jotka eivät ole muuttuneet, osallisia on kuultu jo ehdotusvaiheessa.

	Kunta on pyynnöstä toimittanut sähköisen kartan niille osallisille, jotka ovat ilmaisseet halukkuutensa saada tarkemman kartan.
Seuraavassa kommenttini kirjeessä esille nostettuihin tarkistuksiin kaavaehdotukseen: 1. Voimaloiden sallittua kokonaiskorkeutta on vähennetty ehdotusvaiheessa esitetystä 280 metristä 270 metriin. Tämä lieventää kirjeen mukaan ympäristöön kohdistuvia maisema- ja välkevaikutuksia. Käytännössä 270 metrin korkuiset tuulivoimalat ovat edelleen todella suuria ja niiden aiheuttamat maisema-, melu-, infraääni- ja välkevaikutukset ovat edelleen merkittävät ja muuttavat täysin alueen maiseman, luontoympäristön sekä asukkaiden elinympäristön. Tässä yhteydessä nostan esille uudelleen maisemaselvityksen ja sen pohjana olevat kuvauspisteet. Millä perusteella Lapinlahden kunta on hyväksynyt maisemaselvityksessä olevat kuvauspisteet, esimerkiksi Saramäentiellä alarinteessä olevan kuvauspaikan? Miksi kuvauspaikkaa ei ole vaadittu ylemmäksi mäellä kulkevalla tiellä? Tätä olen kysynyt jo aiemmin ja hanketoimijan/konsultin vastaus oli, että kuvauspisteet on valittu jo prosessin alkuvaiheessa. Ainakin tämä ko. kuvauspisteen valinta vaikuttaa vahvasti tarkoitushakuiselta: näkymä tien alarinteestä tuulivoimala-alueen suuntaan on todennäköisesti hyvin erilainen kuin näkymä, joka olisi saatu siirtämällä kuvauspiste ylemmäksi, esim. mäen päälle, missä asutaan ja vietetään aikaa ja missä maisemalla on erityisesti merkitystä. Jo pelkästään tämä yhden kuvauspisteen valinta laittaa arvioimaan ja kyseenalaistamaan mm. maisemaselvityksen tuloksia ja vastaavuutta todellisuuteen, mikäli voimalat rakennettaisiin. Iso-Petäjämäen tuulivoimaloista useat on ehdotettu rakennettavaksi mäkien päälle, korkein 180 mmpy:lle. Alueelle tyypillinen mäkiasutus johtaa siihen, että myös katselukorkeus on ylempänä. Miten tämä on huomioitu, arvioitaessa näkymiä ja havainnekuvia tehtäessä? Ainakin Saramäentien kuvauspisteen kohdalla näyttää, että tätä asiaa on haluttu tietoisesti hämärtää.	Voimaloiden korkeutta laskemalla maisema- sekä välkevaikutukset lievenevät. Maisemavaikutusten arviointi perustuu havainnekuvien (valokuvauspotukset) lisäksi maastokäyntiin sekä näkyvyysalueanalyysiin (ZVI). Arvioinnissa huomioidaan kohteen herkkyys ja muutoksen suuruus. Viranomaistahot eivät ole kyseenalaistaneet kaavaselostuksessa esitettyjen havainnekuvien asianmukaisuutta. Kohdennetun kuulemisen jälkeen aineistoa on päivitetty edelleen huhtikuussa 2025 tehtyjen tarkistusten osalta. Kohdennetussa kuulemisessa pyydettiin osallisten palautetta ehdotusvaiheen jälkeen tehdyistä muutoksista. Havainnekuvia ei toimitettu kuulemisen liitteenä.
2. Ehdotusvaiheen voimala 1. ja sinne johtava tieyhteys on poistettu ja voimalat numeroitu uudelleen. Tämä on kannatettava muutos, mutta myös tarkistetussa kaavaehdotuksessa olevat voimalat 1 ja 3 tulisi poistaa samoin luontoarvojen suojeluun liittyvin perustein (Luo-suojelumerkinnät lähistöllä sekä Hukkasuon Natura 2000-alue). Lisäksi kaavaehdotuksessa tuulivoimalat on sijoitettu liian lähelle vakinaisia asuntoja tai vapaa-ajan asuntoja. Tuulivoimalat on myös sijoitettu liian lähelle toisiaan vastoin ohjeistusta, jonka mukaan etäisyyden tulee olla vähintään 8 x roottorin halkaisija. Tutkimusten mukaan voimaloiden välisellä etäisyydellä on merkitystä meluun.	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Kaavakartalle on osoitettu myös luonnonsuojelualue (SL)

	sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille, luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle. 40 dB keskiäänitason rajausta sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisälle, jolloin voidaan arvioida, ettei kaava-alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimaloille ei ole asetettu kiinteää etäisyysvaatimusta, valtion, maakunta-kaavan tai kunnan taholta.
3. Ehdotusvaiheessa esitetty tieyhteys ja maakaapeli voimaloiden n:o 7 ja 8 (nyt 6 ja 7) on poistettu, joka tarkistetun kaavan perusteella lieventää vaikutuksia luontoarvoihin. Alueella on tämän muutoksen jälkeenkin luo-merkintöjä lähellä rakennettavia teitä, joten negatiiviset vaikutukset luontoarvoihin eivät poistu. Tarkistetussa ehdotuksessa rakennettaisiin kaksi sähkönsiirtolinjaa, mikä aiheuttaisi huomattavasti metsäkatoa sekä luonto- ja maisemavaikutuksia laajalle alueelle. Tätä kahden siirtolinjan vaihtoehtoa ei tule hyväksyä ja tämä muutos ei ole vähäinen ja edellyttää julkista kuulemista - kyseessä ei ole tekninen muutos. Näin varsinkin, koska kohdennettu kuulemista ei ole lähetetty kaikille hankkeen vaikutusalueen ja sähkönsiirtolinjojen ja niiden vaikutusalueen maanomistajille.	Kaavan yleisissä määräyksissä todetaan, että "Tuulivoimaloiden ja niiden huolto- ja rakentamisteiden sekä perusparannettavien teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavakarttaan merkityt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen". Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan toteuttamaan yhdellä ulkoisella voimajohdolla hankealueesta pohjoiseen suuntautuen.
4. Kirjeen mukaan kaavakartan merkintä (alueen käyttötarkoitus) on metsähallituksen hallinnoiman Natura-alueen osalta muutettu laajemmin muotoon SL, luonnonsuojelualue. Kirjeen mukaan kyse on hallinnoijan lausunnossaan esittämästä kaavamerkinnän tarkistamisesta ja alue säilyy edelleen osoitettuna siellä todettujen lajitojen ja /tai luontotyyppien monimuotoisuuden turvaamiseen. Tähän liittyen on perusteltua, että voimat 1 ja 3 tulisi poistaa, koska ne uhkaavat em. alueen lajitoja ja luontotyyppien ja alueen monimuotoisuutta sekä muita alueen luontoarvoja, mm. paikallista maisemaa ja hiljaisuutta.	Kaavakartalle on osoitettu luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle ja Hukkasuon Natura-alueen (SAC) suojelu perustuu lähinnä luontotyyppiin. Lisätietoa: www.ymparisto.fi
5. Kirjeen mukaan osayleiskaavan kaava-alueen aluerajausta ei ole tarkistettu. Kaava-alueen rajausta käsittää edelleen kokonaisuudessaan voimaloiden aiheuttaman melualueen (40 dB (A):n äänitasoalueen). Vaikka melu- ja välkemallinnus päivitetäänkin tarkistusten mukaisesti, on huomioitava, että edelleen	Viranomaistahot eivät ole kyseenalaistaneet kaavaselostuksessa esitettyjen melu- ja välkemallinnuksien asianmukaisuutta. Melu- ja välkemallinnuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen

melumallinnus on laadittu huomattavasti pienempien tuulivoimaloiden aikana ja on vanhentunut. Myös yhteisvaikutukset Tielammin tuulivoima-alueen kanssa mm. melun, välkkeen, infraäänien ja maisemavaikutusten (ml. valosaaste pimeään aikaan) tulee arvioida ja ottaa huomioon päätöksenteossa. Lisäksi tarvitaan myös laajempaa, maakunnallista tuulivoimahankealuiden yhteisvaikutusten arviointia.	Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Melumallinnus on tehty noudattaen Ympäristöministeriön ohjetta. Meluvaikutusten arviointi noudattaa kaavaa laadittaessa maankäyttö- ja rakennuslakia, MRL (tullut vireille MRL:n voimassa ollessa).
Vaikka kirjeessä todetaan, että muut tarkistukset ovat luonteeltaan lähinnä teknisiä tai asian valmisteluun kuuluvaa kaava-aineiston täydentämistä valmisteluvaiheittain, tulisi tarkistettu ehdotus laittaa julkisesti kuultavaksi. Maanomistajille ja muilla asianosaisilla tulee olla mahdollisuus kuulemiseen. Koska kyseessä on erittäin merkittävä laajaa aluetta muuttava kaavaehdotus, mikä koskee myös tulevia sukupolvia ja koska kaikkia vaikutusalueen maanomistajia ei ole kuultu, ei MRA 32 §:n ehdot ole toteutuneet.	Koska ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkastukset vähentävät hankkeesta syntyviä ympäristövaikutuksia, muutoksista on kuultu niitä osallisia, joita muutokset koskevat (MRA 32§).
Lopuksi haluan nostaa esille seuraavat asiat: Lapinlahden kunnan tavoitteeksi on kirjattu voimaloista saatava kiinteistövero. Kiinteistöverolla on vaikutusta kunnan talouteen, mutta onko kunta laatinut tai laatimassa arviota hankkeen kokonaisvaikutuksista?	Hankkeen vaikutukset arvioidaan nimenomaan kaavaprosessissa, kaavan vaikutusten arvioinnissa. Arvion kokonaisvaikutuksista tekee kunnan päätöksenteko, päättäessään kaavan edistämisestä.
Hankkeella on ristiriitaisia tavoitteita Lapinlahden kuntastrategian tavoitteisiin mm. hyvinvoinnin edistämisessä sekä ekologisen kestävyyskehittämisen. Miten varmistetaan, että kaikkia kuntalaisia, vapaa-ajan asukkaita ja kiinteistöjen omistajia kohdellaan tasapuolisesti?	Maankäyttö- ja rakennuslaissa on määritetty, kuinka kaavahankkeen vaikutukset tulee arvioida ja esittää. Ylemmät viranomaiset arvioivat lausunnoissa ja viranomaisneuvottelussa esitetyissä palautteissa kaavan lainmukaisuutta, kuten vaikutuksien arviointia ihmisiin ja asutukseen. Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Kaavahankkeen osallistuminen on toteutettu lain ja asetusten mukaan. Lisäksi kunta on järjestänyt kuntalaisille kaksi kyselyä, toisen tuulivoimasta ja toisen kuntataloudesta ja mm. tuuli- ja aurinkovoiman vaikutuksesta kuntatalouteen. Kaikki ovat voineet antaa palautetta sekä kaavahankkeesta, että tuulivoimasta yleisesti. On selvää, että paikallisesti sijoittuvalla kaavahankkeella on paikallisia vaikutuksia, eivätkä kaikki sen vaikutukset voi

	kohdistua tasapuolisesti kaikkiin kuntalaisiin tai vapaa-ajanasukkaisiin eri puolilla kuntaa.
Hankkeen tavoitteista on jätetty pois hanketoimijan, ABO Wind Oy:n omat taloudellisen hyödyn tavoitteet, vaikka ABO Wind Oy on aloitteellinen hankkeen ja osayleiskaavan laatimisen käynnistämiseksi. Lisäksi tulee muistaa, että ABO Wind Oy tulee, hankkeen toteutuessa, myymään tuulivoimateollisuusalueen eteenpäin sen valmistuttua. Käytönaikaisesta tuulivoimateollisuus omistajasta ei siis ole vielä tietoa. Ymmärtääkseni kaikki aiemmat valmistuneet tuulivoimalat ABO Wind Oy on myynyt eurooppalaisille pääomasijoittajille.	Energiantuotanto perustuu sen taloudelliseen kannattavuuteen. Tuulivoima on edullinen ja päästötön tapa tuottaa sähköenergiaa. Kaavassa ei määritellä, mikä/kuka saa kaavanmukaisen rakentamisen toteuttaa (yhdenvertaisuus).
Kansallisia, kuten myös alueellisia ja paikallisia, tavoitteita arvioitaessa ja päätöksiä tehtäessä tulisi huomioida vanhentuneet ohjeistukset (mm. melu- ja välkemallinnukset ja tieverkostoa koskevat suojaetäisyydet), objektiivisen, riittävän laajan tutkimustiedon puuttuminen (mm. melun, Infraäänien ja nano-mikromuovien ja muiden kemikaalien terveysvaikutukset) sekä vanhentunut lainsäädäntö (mm. lunastuslaki ja yleisen hyödyn virheellinen tulkinta) sekä tuulivoimalain tarve. Lisäksi kaikilta tuulivoima-alueilta tulisi vaatia automaattisesti ympäristölupa. Tuulivoimarakentamisen hyväksyttävyyttä vähentää merkittävästi mm. tuulivoimaloiden kokoon nähden riittävän, varovaisuusperiaatetta noudattavan, suojaetäisyyden puuttuminen vaikutuksiin ja vapaa-ajanasuntoihin sekä hanketoimijoiden ristiriitaiset kirjaukset mm. voimassa olevan jätelain kanssa (perustusten jättäminen maaperään ja maisemointi tuulivoimaloiden purkamisen jälkeen).	Kaavaa valmistellaan ajantasaisten ohjeiden ja lainsäädännön mukaan. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Merkitään tiedoksi.
Kansallista, alueellista ja paikallista suunnittelua ja keskustelua uusiutuvan energian osalta tulisi tehdä huomioiden erilaiset vaihtoehtoiset uusiutuvat energiamuodot tasapuolisesti, kunkin energiamuodot hyötyjä ja haittoja objektiivisesti ja samanaikaisesti tarkastellen.	Merkitään tiedoksi.
Muistutus 3 7 henkilöä	Vastine
1. Kaavaehdotuksesta yleisesti Mielestämme tarkistetussa kaavaehdotuksessa ei ole edelleenkaan huomioitu edellisessä mielipiteessämme esiintuotuja näkökulmia. Hankkeella on merkittäviä negatiivisia vaikutuksia niin alueen luonnolle, ihmisille, maisemalle, hankealueen vaikutuspiiriin kuuluvien ihmisten omaisuudelle sekä aluetta hyödyntävien ihmisten turvallisuudelle. Mielestämme hanketta kaavoitetaan Maankäyttö- ja rakennuslain hengen vastaisesti.	Merkitään tiedoksi.

2. Kaavaesitykseen tehty muutos YVA-vaiheessa käsiteltiin vaihtoehtoja, joissa Iso-Petäjämäen hankealueelta sähkö siirretään kantaverkkoon joko vaihtoehtoa SVEA1, SVEA2 tai SVEA3 pitkin. Hankealueen keskeltä, voimaloiden 6 ja 7 väliltä, on tarkistetuissa kaavaesityksessä poistettu sekä maakaapeli että ilmajohdot (sähkösiirtolinjat), ja näin tuulipuiston pohjois- ja eteläpäävät eivät ole fyysisessä yhteydessä toisiinsa. Käsitksemme mukaan esitykseen on nyt kätetty vaihtoehto, jota ei ole huomioitu YVA-prosessissa ollekaan, eli sähkönsiirto toteutettaisiin hankealueelta sekä lisälmeen että Varpaisjärvelle päin. Käsitksemme mukaan täl-laista esitystä ei näin voi hyväksyä.	Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan to-teuttamaan yhdellä ulkoisella voimajoh-dolla hankealueesta pohjoiseen tai liitty-mällä suoraan hankealueelta Fingridin Järvilinjaan.
3. Tuulivoimakyselystä Haluamme samalla kiinnittää kuntapäätäjien ja kaavaesityk-sen laatijan huomiota muutamaa tuulivoimakyselyssä esiin tulleeeseen näkökulmaan: - Kyselytutkimukseen vastanneista 18–39 vuotiaista henki-löistä peräti 51 % on ilmoittanut suhtautuvansa kielteisesti Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeeseen ja ainoastaan 9 % näkee sen erittäin myönteisesti. Haluamme kiinnittää teidän huomiota myös siihen, että tässä ikäryhmässä oli myös eniten niitä, jotka olivat tutustuneet tehtyihin ympäristövaikutusten arviointeihin ja niissä esitettyihin näkökulmiin, eivätkä perusta näkemyksi-ään ainoastaan kuulopuheisiin. - hankealueen maanomistajista peräti 66 % on ilmoittanut suh-tautuvansa hankkeeseen kielteisesti. Myönteisesti hankkeeseen suhtautuvia maaomista-jia on ainoastaan 12 %: a. Mielestämme kyselytutkimuksella on nyt kumottu ABO Windin ja kaavaesityksen laatijan puolelta aiemmin esitettyjä hank-keen myyntiargumentteja peräti kaksin kappalein: 1. Tuulipuistot toimivat lapsiperheiden vetovoimatekijänä. 2. Hankealueen maanomistajat ovat myöntäväisiä tuulipuiston rakentamiselle. Tämä on yksi osoitus siitä, miten hanketta on myyty alusta alkaen mielikuvien avulla, joille ei ole perusteita. Mielestämme itse kyselytutkimuksessa olisi tullut olla tarken-nettuja kysymyksiä myös negatiiviseksi koetuista vaikutuksista, kuten luontoarvoista, melusta ja välkkeestä. Tältä osin kat-somme kyselytutkimuksen onnistuneen heikosti.	Merkitään tiedoksi. Kyselyn johtopäätökset ovat kokonai-suudessaan esitetty Lapinlahden kun-nan verkkosivuilla. Kaavan ja YVA:n vaikutustenarvioinnit eivät perustu mielikuviin, vaan saatavilla olevaan tietoon ja ohjeistuksiin pohjautu-vaan vaikutustenarviointiin (MRL, YVA-laki).
4. Tuulipuiston turvallisuuskohdat Muistutamme vielä, että tuulivoimaloiden rakenne altistaa voi-malat rikkoontumisille, ja rikkoontuessaan voimala aiheuttaa riskiä alueella oleville ihmisille, luonnolle ja eläimille. Vahingot eivät ole harvinaisia, ja näyttää siltä, että vahinkotaajuus kas-vaa voimaloiden yleistyessä ja niiden koon kasvaessa. Alla muutamia poimintoja viime vuosien tuulivoimalavahingoista Suomesta ja Ruotsista: 16.1.2025 Ruotsi Björnberget, laparikko 4.12.2024 KALAJOEN TOHKOJA, laparikko	Merkitään tiedoksi. Vuoden 2023 lopussa Suomessa oli yh-teensä 1601 toiminnassa olevaa tuulivoi-malaa. Tuulivoiman yleistyessä ei vali-tettavasti voida välttyä myöskään voima-loiden rikkoontumiselta. Näitä pyritään ehkäisemään säännöllisillä tarkastuksilla ja ennakkoilla huoltotoimenpiteillä.

6.11.2024 Pohjois-Ruotsi Skellefteå, laparikko 3.11.2024 Pohjois-Ruotsi Härjedalen, laparikko Syyskuu 2024 Ruotsi, Lumsheden, laparikko 10.4.2024 Odal Vindin tuulivoimala-alue Norja, laparikko 20.2.2024 METSÄLAMMINKANGAS, tulipalo 15.2.2024 VAALA, tulipalo 5.2.2024 JÄMIJÄRVI, laparikko 12.1.2024 RAAHE, laparikko Joulukuu 2023 MUSTASAARI, 4 metrin kappale putosi 8.8.2023 Ruotsi, Gotlanti, turbiinipalo Kesäkuu 2023 Ruotsi, Gotlanti, tulipalo Toukokuu 2023 Ruotsi, Ystad, tulipalo Joulukuu 2022 Ruotsi, Markbygden, laparikko Heinäkuu 2022 Ruotsi, Ragunda, laparikko Heinäkuu 2022 Ruotsi, Viksjö, voimalan kaatuminen Toukokuu 2022 Ruotsi, Tranås, laparikko Tammikuu 2022 Ruotsi, Tomelilla, laparikko Marraskuu 2021 Ruotsi, Landskrona, laparikko Lokakuu 2021 Ruotsi, Skurup, laparikko Elokuu 2021 Ruotsi, Ragunda, laparikko Heinäkuu 2021 Ruotsi, Ludvika, laparikko Maaliskuu 2021 Ruotsi, Markbygden, tulipalo Maaliskuu 2021 Ruotsi, Piteå, laparikko Tammikuu 2021 KAJAANI, tuulivoiman 180 m mittaustorni kaatui Marraskuu 2020 Ruotsi, Skellefteå, voimalan kaatuminen 25.9.2020 KRISTIINANKAUPUNKI/METSÄLÄ, 2 laparikkoa Elokuu 2020 Ruotsi, Åmot-Lingbo, laparikko Heinäkuu 2020 Ruotsi, Åmot-Lingbo, laparikko Toukokuu 2020 Piteå, konehuoneen ja lavan irtoaminen tornista Huhtikuu 2020 Ruotsi, Tyresö, tulipalo Huhtikuu 2020 Ruotsi, Mjölby, laparikko Helmikuu 2020 Ruotsi, Mora, tulipalo Joulukuu 2019 Ruotsi, Skillingaryd, tulipalo Alkuvuosi 2017 Hamina, tulipalo 8.11.2016 Etelä-Ruotsi Vetland, laparikko Kevät 2015 PYHÄJOKI 5 tuulivoimalassa valmistusvika, yhden voimalan lapa katkesi Lista ei ole täydellinen, vaan esimerkinomainen, sillä tuulivoimaonnettomuuksia ei vielääkään tilastoida avoimesti. Vahinkotapauksista löytyy usein yksittäinen – lyhyt – maininta jonkin paikallislehden sivulta, jolloin nämä eivät kiinnitä laajasti huomiota. Vahinkoriski on kuitenkin todellinen. Laparikkotapauksissa tuhansia kilogrammoja painavat osat ovat pudonneet/singonneet maahan. Toistaiseksi kuoleman aiheuttaneista henkilövahingoista ei ole tiedotettu, mutta näin olisi voinut hyvinkin käydä. Esimerkiksi Ruotsissa on ollut muutama vuosi sitten	Tiedossa ei kuitenkaan ole, että tuulivoimaloihin liittyvät vahingot tai onnettomuudet olisivat aiheuttaneet Suomessa henkilövahinkoja tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Suomessa on tapahtunut lähinnä osien irtoamista, nekin poikkeuksellisissa sääolosuhteissa. Turvallisuuskäsitteet tuleekin suhteuttaa muuhun turvallisuuteen. Voimaloille laaditaan pelastussuunnitelma, ja voimalat varustetaan sammutusjärjestelmällä. Rakentamislupavaiheessa pyydetään vielä erillinen lausunto Pelastusviranomaiselta.
---	---

tapaus, jossa nuori perhe oli marjastamassa, kun laparikon seurauksena tuulivoimalan osia tipahti heidän läheisyyteensä.	
Palotilanteessa ympäristöön leviää palavaa materiaalia kekäleinä ja kokonaisina voimalan osina. Tuulivoimalapaloa ei yleensä edes yritetä sammuttaa, sen ollessa käytännössä mahdotonta. Palotilanteesta seuraakin usein suurta vaaraa pe-lastustoimeen osallistuville henkilöille sekä satojen hehtaarien alueelta metsän täydellinen tuhoutuminen.	Merkitään tiedoksi. Tiedossa ei ole, että tuulivoimaloihin liittyvät vahingot tai onnettomuudet olisivat aiheuttaneet Suomessa henkilövahinkoja.
5. Hankkeen jatko Tuulivoima ei ole ympäristöteko ja sen myönteiset talousvaikutukset tulevat jäämään Lapinlahden kunnan osalta varsin pieneksi. Mielestämme kuntapäätäjien ei tulisi mahdollistaa tällaisen tekniikan aiheuttamaa riskiä luonnolle, ihmisille tai eläimille.	Merkitään tiedoksi.
Mielestämme Iso-Petäjämäen alueen kaavamutosta ei tule hyväksyä, eikä Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeelle myöntää lupaa.	Merkitään tiedoksi.
Muistutus 4 2 henkilöä	Vastine
Olimme saaneet postilaatikkoomme yli vuosi sitten edesmenneen perheenjäsenenä nimellä kirjeen kohdennetusta kuulemisesta koskien Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa. Olemme omistaneet kiinteistöt ja asuneet lähialueella vuoden 2023 marraskuusta saakka. Tänä aikana emme ole saaneet yhtään kirjettä Lapinlahden kunnasta tai hanketoimijalta tähän hankkeeseen liittyen omalla nimellämme. Siksi kirjoitan asiasta vähän laajemmin, kuin kuulemispyyntö kenties edellyttäisi.	Merkitään tiedoksi.
Mutta asiaan; Olen itse asunut Lapinlahdella opiskelu- ja armeija-aikaa vaille koko ikäni, eli n. 40-vuotta. Olen aina pitänyt Lapinlahtea viihtyisänä pikkupaikkakuntana missä asua, elää sekä kasvattaa lapsensa. Enkä ole vaatimassa kehityksen pysäyttämistä, mutta kehotan miettimään millaisen kehityksen osana haluamme olla. Ja millaisen Lapinlahden haluamme jättää tuleville sukupolville. Nyt minua on suoraan sanottuna alkanut ihmetyttää kunnan lyhytnäköisyys juuri näissä tuulivoima-asioissa.	Merkitään tiedoksi.
Mielestäni tuulivoima ei ole kovin vihreää energiaa. Infraan, voimaloiden perustuksiin ja maanpäällisiin osiin sekä akustoihin ja niiden valmistamiseen kuluu valtavasti luonnonvaroja ja energiaa. Lisäksi Suomesta on kaadettu ja kaadetaan tuhansia ja tuhansia hehtaareita metsää näiden voimaloiden sähkön siirtolinjojen tieltä. Tämä kaikki on osaltaan syynä viimeaikaisiin puheisiin hiilinielujen pienenemisestä, vaikkei sitä haluta	Merkitään tiedoksi.

ääneen sanoa. Näitä luonnolle aiheutettuja vahinkoja ei voi korvata millään keinotekoisilla kompensaatioilla. Tämä pätee myös tässä hankkeessa. Hiilikompensaatiota voi ostaa, mutta kaadettua metsää ja sen ekosysteemiä sillä ei saada takaisin.	
Maailmalla on jo esimerkkejä kaatuneista tuulivoimayhtiöistä, sekä pöytälaatikkofirmoihin siirretyistä sopimuksista, joiden vaikutuksesta maanomistajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin tulevaisuudessa ei ole mitään tietoa kenelläkään. Minä en halua ainakaan yhdenkään yksityisen maanomistajan laittavan nimeään sopimukseen, jossa lukee, että sopimus voidaan siirtää kolmannelle osapuolelle. Toki en ole tämän hankkeen sopimustekstejä lukenut, mutta monia muita vastaavia kylläkin.	Merkitään tiedoksi.
Meidän tilamme maan kautta on piirretty kulkemaan yksi mahdollinen siirtolinja, eikä kukaan ole kysynyt mielipidettämme asiaan. Linja kulkee matkalla kolmen asutun pihapiiriin vierustalla. Sain tietää linjasta sattumalta muutama päivä sitten. Ei ollut erityisen mukava yllätys.	Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan toteuttamaan yhdellä ulkoisella voimajohdolla hankealueesta pohjoiseen.
Lisäksi toteutuessaan tuulivoimalat vaikuttavat negatiivisesti todella monen lapinlahtelaisen kaukomaisemaan. Haluameko oikeasti, että kansallismaisemastamme otettavissa kuvissa näkyy tulevaisuudessa tuulimyllyt, joista tuleva hyöty valuu Etelä-Suomalaisten tehtaiden hyväksi? Katsoin juuri kuvaa "Kaski"-maalauksesta, tuskin olisi sitäkään tullut yhtä kuuluisaa, jos taustalla näkyisi tuulivoimalat.	Merkitään tiedoksi. Kansallismaisemassa näkyy tällä hetkellä useita maamerkkejä, mm. tehtaan piippu tai tukiasemien mastoja. Tuulivoimalat eivät toteutuessaan ole maisemassa ainoa uusi elementti.
Enkä usko, että voimalat toteutuessaan olisivat mikään veto-voimatekijä houkutella uusia asukkaita kuntaan.	Merkitään tiedoksi.
Kiinteistöverotkin voisivat tulevaisuudessa ohjautua kaikkien suomalaisten yhteiseksi hyväksi. Näin ollen meille jäisi lähinnä myllyjen tuomat luonto- ja maisemahaitat. Ei kuullosta kummokselta "businekselta" minusta.	Hankkeita valmistellaan perustuen voimassa olevaan lainsäädäntöön. Nykyisen lainsäädännön mukaan kiinteistöverotulot ohjautuvat kunnalle.
Mielestäni näitä myllyjä tulisi rakentaa sinne, missä energiaa tarvitaan ja käytetään. Mekin olemme samanarvoisia ihmisiä kuin ne, jotka haluavat näistä hyödyt, mutta eivät haittoja. Tällä menolla nämä harvempaan asutus, mutta vielä ASUTUT seudut muuttuvat asumattomiksi.	Merkitään tiedoksi.
Itseäni ei ainakaan pelota mahdollinen kuntaveron nousu, suomalaisena sitä on tottunut maksamaan veroja kaikesta mahdollisesta.	Merkitään tiedoksi.
Lyhyesti sanottuna, toivomme puolisoni ja tulevan lapsemme kanssa sitä kuuluisaa maalaisjärkeä päätöksentekoon tässä hankkeessa. Ja ymmärtämään meitä, joiden lähiympäristöön	Merkitään tiedoksi.

ja päivittäiseen kotipihan maisemaan tämä hanke tulisi toteutuksessaan vaikuttamaan.	
Meidän perheemme haluaa jatkossakin nauttia Kiukonmäestä ympäristöineen sellaisena, kuin se on ollut sukumme omistuksessa kohta 200-vuoden ajan.	Merkitään tiedoksi.
Muistutus 5 1 henkilö	Vastine
1. Kuulemismateriaali kirjeellä oli kartanosalta niin pienellä ja vain näkyy tuulivoima-alue eli 3000 ha. Toisin sanoen alueen ympärillä olevat paikat puuttuivat ja myllyjen vertaaminen tuotti vaikeuksia kohdentaa kontra asutus.	Kohdennettu kuuleminen koskee kaavakartalle tehtyjä muutoksia. Kohdennetun kuulemisen liitteenä on esitetty kaavakartta. Osallinen voi halutessaan pyytää kunalta lisätietoa ja näin oli joissain tapauksissa myös toimittu.
2. Tuulimyllyt ovat 2–6 ovat niin lähekkäin toisiaan ja muodostavat länsi- ja kaakkoistuulella voimakkaammat äänet. Ottaen huomioon myllyjen korkeuden kaikkineen merenpinnasta.	Tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu myös niiden etäisyys suhteessa toisiinsa, sekä niiden korkeus merenpinnasta. Huomionarvoista on, että tuulivoimaloiden ollessa niin lähellä toisiaan, että meluvaikutukset lisääntyvät, myös tuulivoimaloiden tuotanto pienenee. Hanketomijalla ei siis ole intressiä sijoittaa voimaloita liian lähekkäin.
3. Miten ja mistä kautta myllyjen rakentaminen tapahtuu? Miten näillä korkeuskäyrillä lämpötilojen muutosten auttamana syntynyt tykkilumen kertyminen estetään lapoihin, niin, että luontoon ei tule saasteita. Miten estetään, että alapuolella olevaan vesistöön ei pääse humusta ja ravinteita? Luulen niin, että myllyjen alta on ammuttava peruskalliota ja kallio sisältää vesisuonia, miten käy pohjavedelle ja lähteille ja kaivojen vesille. Mm. nämä kaikki kysymykset ovat avoimia ja eikä minikäänlainen kompensatio jossain muualla korvaa sitä mitä hiilinieluina ovat maanpinta ja puut, kun poistetaan niin menetetään.	Tuulivoimaloiden vaatima infrastruktuuri kaava-alueella on merkitty kaavakarttaan merkinnöin. Tuulivoimaloihin kertyvän jään ja lumen määrää voidaan vähentää merkittävästi erilaisilla jäänpoisto- ja -estojärjestelmillä, kuten esimerkiksi voimaloiden siipiin asennettavilla lämpövastuksilla tai puhaltimilla. Tuulivoimaloissa ei käytetä jäänestoaineita, jotka voisivat päätyä luontoon (vrt. suihkutettavat jäänestoaineet, joita käytetään lentokoneissa). Hankkeesta ei synny merkittäviä vaikutuksia pinta- tai pohjavesistöihin. Pinta- ja pohjavesivaikutukset ovat vähäisiä ja lyhytkestoisia, ja niitä voidaan yhä vähentää huolellisella töiden suunnittelulla.

4. Luonnonmonimuotoisuus merkinnät (luo-13) ovat kartan mukaan lähellä myllyjä, kuinka ne ja varsinkin Natura ja suojelualueet käyttäytyvät sitten. Säilyvätkö ne tuleville sukupolville.	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Kaavakartalle on osoitettu myös luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille, luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle. Hukkasuon Natura-alueen (SAC) suojelun peruste on lähinnä luontotyytit (humuspitoiset järvet ja lammet, aapasuot, boreaaliset luonnonmetsät ja puustoiset suot). Näin ollen suojelun perusteena olevat arvot eivät ole erityisen herkkiä melu- ja välkevaikutuksille.
5. Viimeisen vuoden aikana on puhuttu ja kerrottu julkisesti ihmisten hyvinvoinnista ja terveydestä. Tähän asiaan on liitetty luonto, metsä ja liikkuminen siellä yksin tai yhdessä. Tämä 3000 ha alue ja ympäristö on Lapinlahdella aikaisemmin ollut maakuntakaavaan merkittynä luonto ja retkeilyalueena ja olihan aikoinaan Paavon polku liikkumista varten niin kesällä kuin talvella. Minkä takia emme sallisi sen alueen olla edelleen, vaikkakin alue on nyt merkitty M1, mutta tosiasiasa se alue on teollisuusaluetta.	Merkittään tiedoksi. Kaava-alueen pääsääntöisenä maankäytön muotona säilyy edelleen metsätalous.
6. Mitä meille jää käteen, menetetty luonto ja maisemat ja ylikansalliset juhliivat meidän kustannuksellamme, ei siis mitään kaikki haitat vaan. Näillä ajatuksilla lähestyn vielä kertaalleen valvottujen öiden pimeydessä päähän tulleita ajatuksia paperille kirjoittaen. Liite. Kunnioita elämän ihmettä. Ote kirjasta Jenni Haukio, Sinun tähtesi täällä s.235.	Merkittään tiedoksi.
Muistutus 6 1 henkilö	Vastine
En hyväksy Iso-Petäjämäen kaavoitusta tuulivoimaosayleiskaavaan.	Merkittään tiedoksi.

Muuta huomioitavaa aluksi. Layout sanan käyttäminen virallisissa papereissa... Vanhemmat henkilöt eivät tätä ilmaisua välttämättä ymmärrä. Tulisi pysyä suomen kielessä, siten kuinka sitä kouluissa opetetaan ja jätetään englannin kielestä johdetut ilmaisut pois tasa-arvon vuoksi ja väärin ymmärryksen välttämiseksi.	Selostuksen kohta on tarkistettu palautteen perusteella.
Kokonaisuutta tarkasteltaessa Iso-Petäjämäen negatiivisia vaikutuksilta luontoon, eläimiin ja ihmisiin ei päästä eroon olipa voimalan korkeus 300 m tai 270 m merenpinnasta. Vaikka voimala on poistettu tai tieyhteyksiä siirretty/poistettu, kokonaistilanne näin suuressa teollisuusluokan tuulivoimahankkeessa on merkittävä. Voimalat tulevat joka tapauksessa näkymään kaikialle korkeudesta huolimatta, koska ne ovat sijoitettu korkealle paikalle. Hankkeen merkittävimiksi ympäristövaikutuksiksi on arvioitu vaikutusten varsinkin linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen.	Merkitään tiedoksi.
Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnonmonimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 ehdotuksen kohta 5.4) sekä Luonnonsuojelulain 39§. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi -käsikirja; Stakes, Aiheita 8/2003 ja Ympäristövaikutusten arviointi. Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset; Sosiaali- ja terveysministeriö, Oppaita 1999;1).	Merkitään tiedoksi.
Ongelmia aiheuttaa Tielammen hankkeen läheisyys suhteessa Iso-Petäjämäkeen.	Merkitään tiedoksi.
Huomioitavaa on, että voimalat ovat sijoitettu toisiinsa nähden aivan liian lähelle, vain n. 500 metrin päähän toisistaan. Tämä tuo ongelman koskien melua. Melumallinnus ei huomioi, esim. voimaloiden kerrannaisia vaikutuksia keskenään. Melumallinnuksen VESTAS V 172, 7,2 MW voimaloita ei ole vielä valmistettu missään ja näin ollen Iso-Petäjämäen hanke olisi kokeilu luonnolla ja ihmisillä. Ensimmäisiä suunnitellaan toimitukseen vasta tänä vuonna. Huomioitavaa on myös, että Siemens Gamesa SG170 kohdalla yritys taistelee laatuongelmia vastaan. Yhteismelun osalta Iso-Petäjämäki ja Tielammen tuulivoimatoimallisuushankkeet ylittäisivät meluohjearvon.	Tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu myös niiden etäisyys suhteessa toisiinsa, sekä niiden korkeus merenpinnasta. Huomionarvoista on, että tuulivoimaloiden ollessa niin lähellä toisiaan, että meluvaikutukset lisääntyvät, myös tuulivoimaloiden tuotanto pienenee. Hanketomijalla ei siis ole intressiä sijoittaa voimaloita liian lähellekään. Melumallinuksissa on huomioitu yhteisvaikutukset viereisen Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa. Yhteismelun osalta ylitykset ovat syntyneet Tielammen tuulivoimahankkeesta 17 tuulivoimalan sijoittelulla. Kun pelkästään Iso-Petäjämäen meluvaikutukset

	huomioidaan, melurajat eivät ylitä yhdesäkään havainnointipisteessä.
Suojaetäisyys lähimpiin voimaloihin on riittämätön ja sen tulisi olla vähintään 3 km. Lapinlahden kunta ei ole tätä määritellyt. Pohjois-Savon liiton suositus 1,5 km on vain ja ainoastaan suositus, joka ei perustu tutkittuun tietoon. Lisämessä on asetettu 2 km suojaetäisyys kaupunkilaisten "suojaksi".	40 dB keskiäänitason rajausta sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisälle, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai lomaa-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimaloille ei ole asetettu etäisyysvaatimusta, valtion, maakuntakaavan tai kunnan taholta.
Hankkeessa (kaavoituksessa) ei ole huomioitu maiden omistajia, jotka eivät ole vuokranneet maitaan hankkeelle. Vaikutus ulottuu silti heidän mailleen. Tuulivoimalan perustukset/torni/harukset/roottorilapojen pyyhkäisyalue ei ole kokonaisuutta katsottaessa mahdu ulomman kehän sisälle ja näin olen esim. pyyhkäisyalue ylettyä vuokraamattomat kiinteistön puolelle tai voimala on sijoitettu vuokraamattoman kiinteistön rajaan. Tämä antaa virheellisen kuvan asiasta kiinnostuneille kuntalaisille, koska hankkartta on esitetty koko ajan yhtenäisenä alueena eikä tuotu esille, että kaikki eivät ole maanvuokrasopimuksia allekirjoittaneet. Voidaan puhua jopa tietoisesta harhaan johtamisesta.	Kunnan demokraattisesti valittu valtuusto voi kaava-asiassa joko yleisen edun tai kunnan edun nimessä osoittaa alueille käyttötarkoituksia, joista kunta-laisten kesken ei vallitse yksimielisyys. Kunnalla on toisin sanoen maankäyttöön liittyvissä asioissa ns. kaavoitusmonopoli. Kunta voi osoittaa kaavapäätöksellä kunnan alueelle mm. liikennettä, energiantuotantoa, asumista, palveluja tai jätehuoltoa palvelevia alueita, tarpeen mukaan. Kaavan mukainen rakentaminen on osoitettu sellaisille kiinteistöille, joiden kanssa hanketoimija on sopinut maankäytöstä. Tuulivoimala sijoittuu kokonaisuudessaan tv-alueen sisäpuolelle riippumatta alueen muodosta.
Alue on kaikkiaan arvokas ja tämän arvon sekä harvinaisuudet voi jokainen lukea edelleen YVA:sta. Vaikutukset Kirman seudun kulttuurimaisemaan tulee huomioida sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun Lahdenperän maisema-alueeseen. (Pohjois-Savon maisema-alueiden päivitysinventointi MK2040). Edelleen ei tule jättää huomiotta kansallismaisemaamme, vaikka se on laissa määriteltykin mihin se rajoittuu. Kysymys kuuluu: tietääkö tätä turistikin, ketkä tulevat ihailemaan harvinaista kansallismaisemaa? Suomessa on vain 27 kansallismaisemaa ja tämä ei tule muuttumaan. Vaalikaamme tätä "erikoisuutta" ja tehkäämme tästä myyntivaltti Lapinlahdella.	Merkittään tiedoksi.

Ympäristöarvointimenettelyssä todettiin, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella tuulivoimaosayleiskaava ei tulisi hyväksyä, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Iso-Petäjämäki ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	YVA-selostuksessa tai yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä ei ole tultu tällaiseen päätelmään. YVA-selostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja asumiseen arvioitiin kohtalaisiksi kielteisiksi. Lieventämistoimina esitetään muun muassa oikea-aikaista hankkeesta tiedottamista sekä melu-, välke- ja maisemavaikutusten lieventämistä. Arviointi on esitetty tarkemmin YVA-selostuksen kohdassa 21, Elinolot ja asuminen sekä lisäksi kohdissa 17, Melu ja 18 Välke.
Perustuslaki 20§:n sanotaan, että "Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaisella oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon".	Merkitään tiedoksi.
Luonnonsuojelulaki 1§. Tämän lain tavoitteena on: 1) luonnonmonimuotoisuuden turvaaminen; 2) luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen 3) ilmastonmuutoksen sopeutumisen edistäminen 4) luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen 5) kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen 6) luonnontutkimuksen edistäminen Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen.	Merkitään tiedoksi.
Ympäristösuojelulaki 5§. Tässä laissa tarkoitetaan mm.: 1) päästöllä ihmisen toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdestä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään; 2) ympäristön pilaantumisella sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa: a) terveyshaittaa	Merkitään tiedoksi.

b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisen kulttuuriarvojen vähentymistä e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus 3) ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen teknisesti tai toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista, 4) terveyshaitalla ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä; 5) päästöraja-arvoilla laimentamattoman päästön arvoa, jota ei yhden tai useamman ajanjakson aikana saa ylittää ja joka ilmaistaan kokonaismääränä, pitoisuutena, prosenttiosuutena tai muulla vastaavalla tavalla; 8) toiminnanharjoittajalla luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa tai joka tosiasiallisesti määrää toiminnasta; 9) vesistöllä vesilain (587/2011) 1 luvun 3§:n 1 momentin 3 kohdan mukaista vesistöä; 10) maaperällä maankuoren ylintä kerrosta, joka on kallioperän ja maanpinnan välissä ja muodostuu irtomaalajeista, orgaanisesta aineksesta, huokosvedestä ja -ilmasta sekä eliöstä; 11) pohjavedellä maa- tai kallioperässä olevaa vettä; 12) pohjavesialueella geologisiin perustein rajattavissa olevaa aluetta, jolla sijaitseva maaperän muodostuma tai kallioperän vyöhyke mahdollistaa merkittävän pohjaveden virtauksen tai vedenoton; 15) kaatopaikalla jätteen loppukäsittelypaikkaa, johon sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan, ei kuitenkaan vain kaivannaisjätteiden sijoittamiseen tarkoitettua paikkaa; (9.11.2018/881)	
Metsälaki 10 §. Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisten tärkeät elinympäristöt. Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan yleiset edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle. Monimuotoisuuden kannalta erityisten tärkeät elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka	Merkitään tiedoksi.

erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Näiden kohteiden ominaispiirteitä ovat: 1) Lähteiden, purojen ja pysyvien vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto; 2) seuraavat a-e alakohdissa luettelut suoelinympäristöt, joiden yhteinen ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous: a) lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat reheviä ja vaateliaa kasvillisuutta, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus; b) yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus; c) letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaateliaa kasvillisuus; d) vähäpuustoiset jouto- ja kitumaat suot; sekä e) luhdet, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus; 3) rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliaa kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus; 4) kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa luontainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana; 5) kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstään poikkeava kasvillisuus; 6) pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät; 7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto. Edellä 2 momentissa tarkoitettu erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Elinympäristön taloudellista arvoa arvioitaessa otetaan huomioon mitä 11 §:ssä säädetään.	
Perustuslaki 6 §. Yhdenvertaisuus. Ihmisten ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta	Merkitään tiedoksi.

asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrätessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.	
MRL 39 §. Yleiskaavan sisältövaatimukset. Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaavan otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon: 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys; 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö; 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus; 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla; 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön; 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset; 7) ympäristöhaittojen vähentäminen; 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvittävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.	Merkitään tiedoksi.
Suomessa ei ole tuulivoimalakia, joka kokoaisi yhteen pakettin eri lakipykäliä, joita tuulivoimayhtiöt noudattavat ja vaadittaisiin myös ympäristölupaa per voimala. Ympäristölupa tuo turvaa kunnalle kuntalaisineen jos/kun ongelmia ilmenee erityisesti melun kanssa. Jokaiselle voimalalle, riippumatta hankkeesta tulee vaatia oma ympäristölupa turvaksi ja suojaksi.	Merkitään tiedoksi. Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määriteltävä laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen.

Lapinlahden kuntastrategia korostaa hyvän elämän mahdollistamista ja houkuttelevaa elinympäristöä. Mikäli tämä tuulivoimaosayleiskaava hyväksytään, toteutuuko tämä?	Kuntastrategiassa korostetaan myös vakaata taloutta ja hyviä edellytyksiä yritystoiminnalle. Kaikki tavoitteet ovat saavutettavissa hyvällä suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla.
Muistutus 7 7 henkilöä	Vastine
Haluamme ottaa kantaa seuraaviin tarkastuskohtiin: 1. Kohdennettu kuuleminen ei riitä Tuulivoimaosayleiskaavan alueelle on tehty paljon muutoksia, jotka vaikeuttavat koko alueen käyttöä. Muutokset vaikuttavat suojelualueisiin ja luonnon monimuotoisuuteen sekä estävät alueen virkistyskäytön laajasti. Näiden laajojen muutosten vuoksi pelkkä kohdennettu kuuleminen ei mielestämme riitä ja vaadimme yleistä kuulemistä.	Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Koska ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkastukset lieventävät hankkeesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia, muutoksista on kuultu niitä osallisia, joita muutokset koskevat. Kohdennetun kuulemisen jälkeen kaavakartalle on edelleen tehty muutoksia, joista kuullaan osallisia uudelleen.
2. Alue on merkitty M1- eli maa- ja metsävaltaiseksi alueeksi Maa- ja metsävaltaisen teollisuusalueen keskellä olevat tv-1-alueet mahdollistavat alueelle tuulivoimaloiden sekä niiden tarvitseman infrastruktuurin rakentamisen. Näiden tv-1-alueiden välittömässä läheisyydessä liikkuminen ei ole turvallista. Vakuutusyhtiöiden mukaan liikkuminen on omalla vastuulla. Kokeemme, että pienillä, yksittäin merkatuilla tv-1-alueilla pyritään näennäisesti pitämään alueen tuulivoimalapuiston pinta-ala pienenä ja luomaan kuvaa, että alueiden ympärillä voisi yhä edelleen harjoittaa esteettömästi maa- ja metsätaloutta sekä hyödyntää alueita virkistyskäyttökohteina ja marjastukseen ja sienestystyöskentelyyn.	Aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, ulkoiluun ja metsästykseseen, kaavan tai tuulivoimahankkeen estämättä. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajohdotien kaatumiseen/romahtamiseen. Muuten kuin tulipaloon liittyvien riskien vaikutusalue jää voimalan välittömään läheisyyteen. Normaali toiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikkuamista alueella sään ääri-ilmiöiden aikana. Tuulivoimahankkeen ei toiminnan aikana tiedetä aiheuttaneen henkilövahinkoja Suomessa. Vuoden 2023 lopussa Suomessa oli yhteensä 1601 toiminnassa olevaa tuulivoimalaa. Tuulivoiman yleistyessä ei valitettavasti voida välttää myöskään

	voimaloiden rikkoontumiselta. Näitä pyritään ehkäisemään säännöllisillä tarkastuksilla ja ennakoivilla huoltotoimenpiteillä. Tiedossa ei kuitenkaan ole, että tuulivoimaloihin liittyvät vahingot tai onnettomuudet olisivat aiheuttaneet Suomessa henkilövahinkoja tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Suomessa on tapahtunut lähinnä osien irtoamista, nekin poikkeuksellisissa sääolosuhteissa. Turvallisuuskohdat tuleekin suhteuttaa muuhun turvallisuuteen. Voimaloille laaditaan pelastussuunnitelma, ja voimalat varustetaan sammutusjärjestelmällä. Rakentamislupavaiheessa pyydetään vielä erillinen lausunto Pelastusviranomaiselta.
3. Alueelle on suunniteltu kaksi tuulivoimalapuistoa Alueelle on suunniteltu kaksi lähekkäin olevaa Iso-Petäjämäen ja Tielammen tuulivoimalapuistoa, joissa olisi yhteensä 28 tuulimyllyä. Taloudellisten tekijöiden, tuulivoimaloiden ääni-, melu- ja välkehaittojen sekä ympäristöjen pirstoutumisen yhteisvaikutus ihmisiin ja luontoon tulisi huomioida paremmin seuraavin seikkoihin liittyen: - Vaikutukset maanarvoon pitkällä aikavälillä - Vaikutukset virkistyskäyttöön ja ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin - Eliölajien elinympäristöjen pirstoutuminen - Voimaloihin törmäävät linnut ja lepakot - Haitalliset vaikutukset metsäkanalintuihin - Eläinlajien elinympäristön kutistuminen ja siirtyminen muualle / kantojen kuoleminen - Vaikutukset pohjavesiin ja valumat vesistöön	Merkitään tiedoksi. Vaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta ja esitetty myös kaavaselostuksessa. YVA-yhteysviranomaisella on arvioinnin perustella antanut perustellun päätelmän hankkeen YVA-arvioinnista. Päätelmän mukaiset lisäselvitystarpeet on huomioitu kaavan valmistelussa.
4. Edistetäänkö tuulivoimalahankkeella todella vihreää siirtymää? Tuulimyllyistä yhdeksän rajoittuu osittain joko Luo1-3-merkinnällä, Natura-, tie- tai vesi -merkinnöillä oleviin alueisiin. Alueet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Vaarana ovat merkittävät vaikutukset maan pinnan kasvillisuuteen (mm. rauhoitettu valkohedokki), eläimistöön sekä käsitellyn maanpinnan ja puuston poiston hiilinielujen häviämiseen.	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Kaavakartalle on osoitettu myös luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden

	rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille, luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle.
Vihreän siirtymän tavoitteena tulisi olla siirtyminen kohti ekologisesti kestävästä taloutta. Näemme, että kyseinen tuulivoimalahanke ei edistä vihreää siirtymää, sillä se aiheuttaa luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Emme hyväksy sitä, että tuulivoimalahankkeita suunnitellaan keskelle merkittäviä luontoalueita, joiden merkitys on valtaisa niin luonnon monimuotoisuuden kuin ihmisen hyvinvoinnin kannalta.	Merkitään tiedoksi.
Me allekirjoittaneet toivomme, että ratkaisut tehdään tarkastelemalla todellisia pitkäaikaisvaikutuksia luontoon ja ihmisiin. Toivomme, että jälkipolvemme saisivat nauttia luonnon rauhasta ja että Lapinlahti pysyisi vetovoimaisena, pohjoissavolaisena kansallismaisemana, jonka luontoa tullaan ihailemaan kauempaakin.	Merkitään tiedoksi.
Muistutus 8 1 henkilö	Vastine
Muistutan että kunnanpäättäjien tulisi harkita vakavasti aikaisien ottamista tuulivoimaosayleiskaavojen käsittelyssä. Todennäköisesti tuulivoimana tuoma tuotto kunnalle ei tulevaisuudessa yllä lähellekään luvattuja lukemia, ja mahdolliset tuotot tullaan todennäköisesti vähentämään muissa valtion avustuksissa.	Merkitään tiedoksi.
Päättäjien tulisi jo tehtyjen ympäristöarviointimenettelyjen, selvitysten ja varovaisuusperiaatteen perusteella päätyä ratkaisuun, että Lapinlahti halutaan jatkossakin säilyttää kulttuuripitäjänä, joka tunnetaan Väisälänmäen kansallismaisemasta. Omalta osaltani eteläisen alueen voimalat tulevat näkymään taloon sisälle, ulos mentyä näkyy sitten myös Pohjoisemman alueen voimalat ja mahdolliset Tielammin voimalat kaikkienä.	Merkitään tiedoksi.
Voimaloiden kokonaiskorkeuden laskeminen kymmenellä metrillä on naurettava kädenojennus voimaloiden mittakaavassa (alle 5 % korkeudesta). Moniko huomaisi, jos liikenneympäristössä oleva aurinkotuuli taideteos olisi n. puolimetriä nykyistä matalampi? Maisema ja välkehaitat tulevat olemaan meille lähiesukaille aivan yhtä suuret olipa voimalan korkeus 280 tai 270 metriä. Voimala nro 1 etäisyys kodistani 2km Voimala nro 2 etäisyys kodistani 1,7km Voimala nro 3 etäisyys kodistani 2,6km Voimala nro 4 etäisyys kodistani 1,9km Voimala nro 5 etäisyys kodistani 1,5km Voimala nro 6 etäisyys kodistani 1,9km	Merkitään tiedoksi. Hankkeesta on kaavan valmistelun aikana poistunut useita voimaloita ja suunnitellut voimalat ovat madaltuneet suurimman sallitun kokonaiskorkeuden osalta yhteensä 30 metriä. Kokonaisuudessaan hankkeen vaikutukset ovat lieventyneet merkittävästi.
Tuulenmittausmasto, joka sijoittuu voimaloiden 2 ja 4 keskeen ja on huomattavasti suunniteltuja voimaloita matalampi, näkyy	Merkitään tiedoksi.

kotiini päiväsaikaankin, mutta varsinkin pimeällä vilkkuva valo välkyttää ikkunoista sisään. Voinette kuvitella moniko ker- taiseksi valot muuttuvat voimaloiden toteutuessa.	
Liikennöinti alueelle tapahtuu jatkossa kahden erillisen ajoyh- teyden kautta. Jos tulkitsemme karttaa oikein, tulisi liikennöinti ete- läisemmille voimaloille tapahtumaan Polvimäki-Kärenmäki yk- sitystietä käyttäen. Tienkäytöstä ei tuulivoimayhtiö ole edel- leenkään neuvotellut sen enempää maanomistajien, kuin tien- hoitokunnankaan kanssa. Nykyisellään tie on kapea ja mutkai- nen ja myös korkeusvaihteluja paljon. Tie ja sen sillat eivät tule kestämään voimaloiden vaatimaa raskasta liikennettä. Tietä tule leventää reilusti ja mutkia oikaista mikä vaarantaa useita tien varrelle sijoittuvia arvokkaita elinympäristöjä ja lähteikköjä. Joita maanomistajien on täytynyt tähän saakka huomioida muun muassa metsähakkuista suunnitelmassa.	Tieverkosto koostuu olemassa olevista metsäautoteistä niitä parantaen ja laa- jentaen. Rakennettavat uudet tieyhtey- det sijoittuvat erityisesti Aisomäentien Rautavuorentien ympäristöön. Valtatie 5 kulkee suunnittelualueen länsipuolella noin 4 kilometrin etäisyydellä. Suunnitte- lualue kytkeytyy valtatie 5:een Keskim- mäisientien ja Aisomäentien kautta. Viimeisimmän suunnitelman mukaan hankealueen sisäinen tieyhteys järjeste- tään osittain hankealueen itäpuolelta.
Siirtolinjat: Kohdennetussa kuulemisessa annetaan ymmärtää, että myös ympäristövaikutukset kokonaisuudessaan pienene- vät muutosten myötä. Mitä kautta sähkö on suunniteltu siirret- tävän valtakunnan verkkoon eteläisemmältä voimala-alueelta? Jos tulkitsemme karttaa oikein, niin sähkön siirtolinja etelään Var- paisjärven suuntaan ollaan toteuttamassa pohjoisen sähkön- siirto vaihtoehdon rinnalla? Eikö tämä ole jo sen kokoluokan muutos ja aiheuta mittavaa luonto- ja ympäristö vaikutuksia, jotta asia pitäisi käsitellä julkisesti uudelleen tai pohtia onko hanke järkevää toteuttaa kahdella erillisellä siirtolinjalla?	Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan to- teuttamaan yhdellä ulkoisella voimajoh- dolla hankealueesta pohjoiseen tai liittyy- mällä suoraan hankealueelta Fingridin Järvilinjaan.
Eläimistö: Alueella on runsaasti harvinaisia eläimiä ja lintuja. Edelleen suunnitteilla olevat voimalat uhkaavat Saukon, Rie- kon ja muiden metsäkanalintujen, Ahman ja Maakotkan alu- eella viihtymistä tulevaisuudessa. Kaikista näistä luettelemis- tani on tältäkin talvelta useita havaintoja alueelta.	Merkitään tiedoksi.
Voimala nro 3 osalta tulisi liito-oravan esiintyminen tarkistaa yhä tutkijoiden toimesta. Samoin tutkijoiden/biologien olisi hyvä käydä tutustumassa myös Kukkaromäen länsirinteen kasvis- toon, joka tulee vahvasti kärsimään voimala nro 6 toteutumisen myötä.	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvi- tykset, jotka on esitetty kaavaselostuk- sessa. Lisäksi havaintojen ja asiantunti- joiden arvioiden perusteella kaavakar- talle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kan- nalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saucon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luonto- tyyppi tai kasvillisuus. Kaavakartalle on osoitettu myös luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-

	alueille, luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle.
Saksassa villisikojen maksassa havaittu korkeita PFAS-pitoisuuksia Rheinland-Pfatzin osavaltiossa tehdyssä tutkimuksessa. Syyksi on esitetty myös tuulivoimaloiden lavoista irtoavia hiukkasia. Laboratoriossa tutkittiin 60 villisikojen maksasta otettua näytettä. PFAS-pitoisuudet ylittivät 1.1.2023 säädetyt arvot kuusinkertaisesti. Villisikojen maksan pitoisuudet ovat hyvä indikaattori näiden haitallisten aineiden kertymiseen eliöihin. Siat liikkuvat luonnossa vuoden ympäri ja saasteita kertyy niiden elimistöön ravinnon yhteydessä. Ne soveltuvat hyvin tutkimuskohteiksi, koska ne liikkuvat laajoilla alueilla, mikä mahdollistaa hiukkaspäästöjen havainnoinnin laajoilla alueilla. Tuulivoimalat ovat yksi mahdollinen PFAS-päästöjen lähde. Niiden lavat on valmistettu komposiittimateriaaleista, jotka kuluvat käytössä sään vaikutuksesta. Nykyaikaisista tuulivoimaloista, jotka toimivat korkeutensa vuoksi suuremmissa tuulennopeuksissa, voi irrota 30–150 kiloa materiaaleja vuodessa. Irtoavat hiukkaset päätyvät alueille, jotka eivät ole aikaisemmin altistuneet teollisuuden päästöille. PFAS-hiukkaset päätyvät maaperään ja vesistöihin ja lopulta ravintoketjuun. Lisätutkimusta siis tarvittaisiin. Linkki Blackout-newsin artikkeliin: https://blackout-news.de/aktuelles/hohe-mikroplastikbelastung-bei-wildschweinen-abrieb-von-windkraftanlagen-im-verdacht/?fbclid=IwY2xjawlVpcNleHRuA2FibQlXMAAB-HUci5vYHuRd90MbslUgSKQ-clCaRh1nE6kmPKkE6BDaGqr0pnLDfYbEtiQ_aem_tNbKli-vWWVev2lqJle9ROA	Merkitään tiedoksi. Maailmalla tutkijat ovat havainneet myös ihmisten elimistössä vieraita hiukkasia tai haitta-aineita, kuten mikromuoveja, riippumatta siitä, ovatko he asuneet lähellä tuulivoimaloita vai kauempana niistä. Ruotsissa vuonna 2021 tehdyn tutkimuksen mukaan renkaiden kuluminen, tekonurmikentät, synteettisten vaatteiden pesu, maalit, primäärimuovien valmistus ja käsittely, sekä hygieniatuotteet tuottavat mikromuovia ympäristöön noin 13 000 tonnia vuosittain, kun kaikkien Ruotsin tuulivoimaloiden yhteensä tuottama mikromuovipäästö oli noin 645 kiloa. Tuulivoimaloiden lavat on valmistettu komposiittimateriaalista, joka kestää kulutusta erittäin hyvin. Tuulivoimaloiden lavat kuluvat pääasiassa lavan etureunasta, johon kohdistuu suurin rasitus: kuluma on noin 150 g/voimala/vuosi. Lavat tarkistetaan vuosittain huollossa, ja niitä korjataan tarvittaessa.
Tahdon myös muistuttaa, että yhdenvertaisuusperiaatetta tulisi noudattaa myös Lapinlahdella ja soveltaa sitä myös luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin samoin kuin taajamassa asuviin. Ihmisiä ei tule asettaa eriarvoiseen asemaan kaavoituksella ja loukata heidän perustuslaillisia oikeuksiaan, kuten terveyden- ja omaisuuden suojaa.	Merkitään tiedoksi. Kaavoitus ja maankäyttö kohdistuu väistämättä eri tavalla ihmisiin, riippuen heidän elinympäristönsä sijoittumisesta kohdealueeseen nähden.
Tuulivoimateollisuusalueiden sijoittuminen lähelle asutusta aiheuttaa huolta kiinteistöjen arvosta, terveyshaitoista ja yleisestä epämukavuudesta. Kiinteistöjen arvonlasku on todellinen asia, kuinka Lapinlahden kunta korvaa arvonlaskut?	Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistön arvoon vaikuttavat useat tekijät sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla, joten tuulivoimaloiden vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on vaikea yleistää. Mahdollinen arvonnousu tai -lasku tuulivoiman vuoksi on riippuvainen yksittäisestä kiinteistöstä, sen käyttötarkoituksesta sekä sijainnista suhteessa tuulivoimapuistoon ja sen laajuuteen.

	Tuulivoimalla voi olla myös positiivisia vaikutuksia kiinteistöjen arvoon elinkeinoelämään kohdistuvien vaikutusten ja työllisyyden kautta.
Jokainen päättäjä voi rehellisesti arvioida ostaisiko itselleen asuinkiinteistön tai kesämökin tuulivoima maisemalla vai ilman?	Merkitään tiedoksi.
Muistutus 9 1 henkilö	Vastine
En anna metsätilaani Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueen osaksi. Kaikki "vuokralaiset" ovat maanomistajalle rasite metsänhoitoa ajatellen.	Merkitään tiedoksi.
Saamani kaavakartta tuulivoima-alueesta on epämääräinen ja sekava. Siitä ei näy kokonaisuutena omistamaani maa-aluetta. Lisäksi läheisyydessä on ympärivuotisesti asuttu Kupelintalo, luonnonsuojelualue sekä Hukkasuon Natura-alue. Eli käytän tulevaisuudessakin itsenäisesti määräysvaltaani metsäkiinteistöihini. En liitä palstaani tuulenottoalueeksi!	Kohdennettu kuuleminen koskee kaavakartalle tehtyjä muutoksia. Kohdennetun kuulemisen liitteenä on esitetty kaavakartta. Muutokset ovat olleet havaittavissa saatekirjeen ja kaavakarttaliitteen pohjalta.
Muistutus 10 1 henkilö	Vastine
Yhteisenä kommenttina lähes kaikkiin kohtiin se, että pieniä muutoksia on tehty aikaisemmissa kommenttikierroksissa jätettyihin muutos- ja korjausvaatimuksiin kuin myös kohteen suunnitteluun toimijan itsensä puolelta. Toisaalta ne mahdollisen lopullisen layoutin puolustusvoimien hyväksynnän jälkeen voidaan palauttaa entiselleen tai suunnitella reititykset aivan uusiin paikkoihin. Puolustusvoimat ei ottane kantaa jälkeinpäin muuhun kuin myllyn sijainnin siirtoon ja myllyn korkeuteen, jos myöhemmin muutetaan. Sijaintimuutos sallitaan myös määrätyn metrimäärän sisällä.	Hankkeesta on kaavan valmistelun aikana poistunut useita voimaloita ja suunnitellut voimalat ovat madaltuneet suurimman sallitun kokonaiskorkeuden osalta yhteensä 30 metriä. Kokonaisuudessaan hankkeen vaikutukset ovat lieventyneet merkittävästi.
Tuo 10 metrin madallus ei vaikuta tosiasiasa mitenkään, myllyn pienellä sijaintimuutoksella korkeammalle se voidaan kompensoida. Eli maisema- ja väikevaikutuksiin ei merkittävää muutosta. Ja näkyyhän se Väisälänmäelle vaikka kansallismaisema-alue on lakipäätöksellä rajattu. Tuota rajausta matkailijat tuskin tunnistavat katsellessaan taivaanrantaan saakka.	Merkitään tiedoksi. Kts. edellinen kohta vastineessa.
Kuinka todellisuudessa pystytään varmistamaan luontoarvojen pysyminen ennallaan. Myllyistä irtoaa rakenneainesta, eritoten lavoista. Edelleenkin aineistosta ei löydy mistä materiaaleista lavat on rakennettu, liimat, erilaiset hartsit jne. Kuinka voidaan ajatella, että suojele on hallinnassa, jos ei ole tarkkaa tietoa materiaaleista. Toimija on valinnut myllyt alustavasti ja siten tietää mistä tuotteet on rakennettu. Ei pitäisi olla ongelma antaa tietoa niistä. Ja toisaalta kaikkien valmistajien ratkaisut ovat toimijalla tiedossa. Käytetyistä	Luontovaikutukset on arvioitu osana YVA-selostusta. Myös muut mahdolliset haitat on arvioitu osana YVA-selostusta.

ainekoostumuksista per lapa ei ole tarpeellista tietää ja tuskin lapojen toimittaja sitä jakaa, business salaisuus sallittakoon. Tällaisesta tiedon panttaamisesta tulee automaattisesti päätelmä, että jotain halutaan todella piilotella. Hyvä avata spesifikaatiot ajoissa, jottei tarvitse monia vuosia hakea syllisiä luonnon tuhoamiseen. Luonnon tuhoutumisesta tulee vain turhia lisäkustannuksia myös kunnalle.	
Liitteenä olevan kaavakartan on suunnitellut kaupunkisuunnittelija. Hänen työreferenssinsä maaseutukohteista olisi hyvä tuoda esille (esim. 5–10) onnistunutta kohdetta.	Viranomaistahot eivät ole kyseenalaistaneet kaavan laatijan ja kaavoitukseen osallistuvien asiantuntijoiden pätevyyttä.
Muistutus 11 1 henkilö	Vastine
Mielestäni Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke pitäisi edelleen hyllätä (kuten muutkin lähialueen hankkeet). Perusteluja: -Liian lyhyt matka asutukseen/kesämökkeihin. Etäisyyden pitäisi olla selkeästi pidempi asutukseen. Meilläkin on kesämökki juuri alueen rajalla, ja harkitsemme mökin myyntiä vakavasti, jos hanke toteutuu. Pelkään myös arvon alenemaa, koska kupa mökkiä haluaisi ostaa niin läheltä tuulivoimaloita. Saattaa rauhaisa mökkimme jäädä riippakiveksi meille siinä tapauksessa. Asumme itse myös vakituisesti kohtuu lähellä aluetta, ja omaan pihaamme myllyt näkyisivät todella hyvin, ja kaikki muukin haittavaikutus ulottuisi mökkimme lisäksi ympärivuotiseen asumukseemme. Meillä on kotona myös hevosia ja kanoja, ja hevosetkin asuvat ympäri vuoden pihatossa, niin muuttaa voimalat myös hevosten elinoloja pysyvästi, ei pääse meluhaittoja ym. piiloon minnekään.	Merkitään tiedoksi.
Voimaloiden korkeuden laskeminen 10 metrillä, ja yhden voimalan poistaminen ei poista näitä vaikutuksia, eikä varmasti merkittävästi vähennäkään. -Uhanalaiset linnut, liito-oravat ja muut eläimet, kaikki haittavaikutukset pysyvät näihin ihan ennallaan mitä alkuperäisessä kaavassa. -Mikromuoveja irtoaa ja leviää todella laajalle myös 10 m lyhemmistä myllyistä. Lähdevesi, luonnonmarjat, kaikki saastuu. Mikromuovi on ongelma jo nyt kun sitä muutakin kautta kertyy elimistöön, kohta ei olla missään suojassa ja puhtaassa luonossa. -Luonnonsuojelualue ja kansallismaisema on pilattu joka tapauksessa, oli ne myllyt sitten vaikka 10 m lyhempiä tai vaikka enemmänkin. -Melu- ja välkevaikutukset ovat huomattavat muutoksista huolimatta! -Metsän kaataminen. Kuinka paljon pitää kaataa metsää myllyjen alueilta, sekä teiden leventämisen ja tekemisen tieltä. Metsää kaadetaan ihan saman verran, vaikka se voimala olisi 10 m lyhempi.	Merkitään tiedoksi. Hankkeesta on kaavan valmistelun aikana poistunut useita voimaloita ja suunnitellut voimalat ovat madaltuneet suurimman sallitun kokonaiskorkeuden osalta yhteensä 30 metriä. Kokonaisuudessaan hankkeen vaikutukset ovat lieventyneet merkittävästi.

-Muutenkin asuntokauppaan varmasti vaikuttaa haittaavasti tuulivoima-alueet, asuntojen arvon lasku ja pidemmät myyntiajat. Varmasti myös moni harkitsee poismuuttoa kylältä, tai ne ketkä muuten voisivat harkita Lapinlahdelle muuttoa, niin eivät tee päätöksiä ennen, kun varmistuu nämä hankkeet. Näen tämän huonontavan Lapinlahden vetovoimaa asutukselle. Jos hankkeet hylättäisiin, niin uskoisin sen olevan enemmän veto-voima kylälle, ja se vetäisi asukkaita puoleensa, että täällä saataisiin olla lähempänä luontoa ja ilman kaikkia voimaloiden haittavaikutustekijöitä! Pitäkää huolta meistä nykyisistä ja tulevista asukkaista ja suojelkaa kuntaamme! Mekin muutimme kylälle alle 3 v sitten, mutta jos tuulivoimapuisto tulee, niin tosisani alan katua päätöstä muuttaa tänne, muuten niin mukavalle kylälle. Tässä ainakin iso osa mitä tulee mieleen, mutta ehdottomasti pitäisi ottaa tässä järki käteen, ja perua tämä hanke, eikä pilata luontoa kylältämme.	
Minusta tämä on yksi huono vitsi, että tällaisilla muutoksilla muka saadaan haittoja pienennettyä kohtuullisiksi. Haitat ovat pysyvät ja todella mittavat joka tapauksessa hankkeen toteutuksessa, puhutaan vaan ykkösprosentista vaikutuksessa nuilla muutoksilla verrattuna entiseen kaavaehdotukseen. Olen todella pettynyt kunnan päättäjiin, jos tämä vielä annetaan toteutua, niin suuri määrä ihmisiä on niin huolissaan, miten palaamme asuinympäristömme ja luonnon puhtauden ym. kaiken, jos annamme rakentaa tänne nämä voimalat.	Merkitään tiedoksi. Kts. edellinen kohta vastine.
Muistutus 12 1 henkilö	Vastine
Olen huolissani Lapinlahden kunnan tilasta ja kuntalaisten terveydestä, mikäli tuulivoimaa tulee alueelle. Tuulivoimaa ja sen vaikutuksia terveyteen ei ole tarpeeksi tutkittu, (esim. välke ja melu.). On paljon ihmisiä, jotka oireilevat vakavastikin tuulivoiman infraäänistä. Kun ihminen asuu tuulivoima-alueen lähellä, hän altistuu matalataajuiselle infraäänelle paljon. Infraääni vaikuttaa koko kehoon solutasolla, ääni voi aiheuttaa päänsärkyä, tinnitusta, paineentunnetta, unettomuutta, tajuttomuutta, verenpaineennousua, sydänoireita ja paljon muuta. Tämä asia täytyy ottaa vakavasti, sitä ei voi sivuuttaa olankohautuksella. Asiasta lisätietoja tutkimuksessa; Tuulivoimaloiden aiheuttama terveysongelma Suomessa, Tuulivoima-kansanyhdistys ry, www.tvky.info. Asukkaiden terveyttä ei saa tahallisesti vaarantaa. Tuulivoimaloiden infraäänien terveyshaitoista pitää tehdä ajantasainen selvitys, koska Suomessa ei ole näin suuria voimaloita vielä käytössä. Voimaloille pitää myös vaatia ympäristölupa.	40 dB keskiäänitason rajausta sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisälle, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai lomaa-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Suomessa ei ole välkkeelle määriteltyjä ohjearvoja. Ympäristöministeriön ohjeissa tuulivoimapuiston suunnitteluun suositellaan käytettäväksi muiden maiden suosituksia välkemäärien osalta. Välkkeen vaikutusten arvioinnin osalta noudatetaan esim. Ruotsissa käytettyjä suositusarvoja. Infraäänellä, eli matalataajuisella äänellä (alle 20 Hz) ei tutkitusti ole vaikutuksia ihmisiin tai eläimiin silloin kun se pysyy alle kuultavan tason (100-120dB).

	Tuulivoimaloiden matalataajuisen äänen voimakkuus on n. 50-70dB, jolloin ääni ei ole kuultavissa. Tiedeyhteisön näkemys asiasta tähän saakka tehdyn tutkimuksen nojalla on, että millä tahansa äänellä on todennäköisesti terveysvaikutuksia vasta kun äänenpainetaso ylittää kuulokynnyksen. Matalataajuinen ääni on ylipäättensä samanlaista ääntä kuin mikä tahansa muukin ääni, ja sitä koskevat samat lainalaisuudet. Matalataajuisista ääntä esiintyy myös luonnossa esimerkiksi puuskaisen tuulen tai aaltojen aiheuttamana. Yksistään Lapinlahdella liikenteen melulle altistuu merkittävä määrä ihmisiä. Nykytilanteessa Vt5, Valkeinen-Taipale, -selvitysalueella on lähes 100 melualueella sijaitsevaa asuinrakennusta ja noin 50 melualueella sijaitsevaa lomarakennusta. (Lähde ELY-keskus, Vt5 Valkeinen-Taipale, Toimenpideselvitys, 2021)
Tuulimyllyt ovat edelleen vieläkin liian lähellä asutusta. Matkaa lähimpään asuintaloon pitäisi olla vähintäänkin 3 km. Voimalat on kaavoitettu liian lähekkäin toisiaan. Niistä aiheutuu näin enemmän melua ja ne ovat myös tehottomampia, kun ovat liian lähekkäin. Lapinlahdella ei ole tilaa tuulivoimalle. Tuulivoimarakentamisessa pitäisi huomioida kaikki sen tuomat negatiiviset vaikutukset; metsäkato, lintujen ja eläinten asuinpaikkojen tuhoutuminen, yhtenäisen tärkeän metsäalueen pirstaloituminen, lähialueen asukkaiden kotirauhan häirintä (melu, välike), vaikutukset terveyteen, vaikutukset yritystoimintaan, vaikutus luontoon, vaikutukset vesistöön ja mikromuovin leviäminen ympäristöön.	40 dB keskiäänitason rajausta sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisälle, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai lomaa-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin. Tuulivoimaloille ei ole asetettu kiinteää etäisyysvaatimusta, valtion, maakuntakaavan tai kunnan taholta.
Vaikutus luontoon ja ympäristöön olisi erittäin haitallinen. Olen suunnitellun Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueen vieressä Hukkamäessä vakituisesti asuva kuntalainen(yrittäjä). Olen päämäärätietoisesti rakentanut tähän asuinpaikalleni kotia, sekä myös työpaikkaa, jotta voin työllistää itseni yrittäjänä jatkossakin ja laajentaa toimintaa ja palkata työntekijöitä.	Merkitään tiedoksi.
Tarkoitukseni on alkaa järjestämään kursseja/leirejä eri aihealueista liittyen puuntyöstöön ja korjaamiseen ja perinnerakentamiseen. Kursseihin/leireihin kuuluu vahvasti rentoutuminen luonnon rauhassa ja retket lähialueelle. Retkeilyalueeksi olen suunnitellut Hukkasuon Natura aluetta, sen ainutlaatuisuuden ja rikkaan kasvillisuuden vuoksi. Nyt sen alueen välittömään läheisyyteen on suunniteltu tuulivoimaa. Mylly 3 on vain 400 m	Merkitään tiedoksi. Kaavakartalle on osoitettu luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle. Tuulivoima-alueen toiminnan riskit liittyvät tulipaloihin, voimaloista irtoaviin osiin

päässä alueesta, eikä ne muutkaan ole kaukana. Tuulivoima alueella pilaisi retkeilyn eikä se olisi enää turvallisakaan mm. irtoavien jäiden vuoksi. Ja äänimaailma olisi pilalla. Kurssilaiset tulisivat koko Suomen alueelta ja täten lisäisivät matkailua alueella, sekä Lapinlahden kunnan tunnettavuutta. Kuinka tämä sitten onnistuu, jos kunta lupaa rakentaa Tuulivoimaa alueelle?	ja jäähän, sekä voimaloiden ja voimajoh- tojen kaatumiseen/romahtamiseen. Mui- den kuin tulipaloon liittyvien riskien vai- kutusalue jää voimalan välittömään lä- heisyyteen. Normaali toiminnan aikana riskejä voi ehkäistä välttämällä liikku- mista alueella sään ääri-ilmiöiden ai- kana. Vuoden 2023 lopussa Suomessa oli yh- teensä 1601 toiminnassa olevaa tuulivoi- malaa. Tuulivoiman yleistyessä ei vali- tettavasti voida välttyä myöskään voima- loiden rikkoutumiselta. Näitä pyritään ehkäisemään säännöllisillä tarkastuksilla ja ennakoivilla huoltotoimenpiteillä. Tiedossa ei kuitenkaan ole, että tuulivoi- malohin liittyvät vahingot tai onnetto- muudet olisivat aiheuttaneet Suomessa henkilövahinkoja tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Suomessa on tapahtunut lähinnä osien irtoamista, nekin poikkeuk- sellisissa sääolosuhteissa. Turvallisuusnäkökohdat tuleekin suh- teuttaa muuhun turvallisuuteen. Voima- loille laaditaan pelastussuunnitelma, ja voimalat varustetaan sammutusjärjestel- mällä. Rakentamislupavaiheessa pyyde- tään vielä erillinen lausunto Pelastusvi- ranomaiselta.
Matkailu siinä kärsii, ja samalla myös Lapinlahti paikkakun- tana. Iso-Petäjämäen alue on hyvin tärkeä ja iso osa lapinlah- telaista luontoa, virkistysalueena ja potentiaalisena matkailu- alueena.	Merkitään tiedoksi.
Pyydänkin teitä punnitsemaan erittäin tarkkaan päätöstänne! Päätetään, että Tuulivoimaa EI Lapinlahdelle rakenneta!! Se on kaikkien kuntalaisten etu pitkässä juoksussa. Naapurini ovat myöskin hyvin huolissaan kaikesta tästä tuuli- voimasuunnittelusta. He eivät halua myöskään missään ni- messä tuulivoimaa hyvin lähelle kotiaan. Haittoja on liikaa. Ku- peliin on matkaa vain 1,3 km mylly 3:sta. Kupeli on asuintalo ja siellä asutaan vakituisesti. Talo on välke ja melualueen sisällä. Siitä koituu suurta haittaa elämiseen.	Merkitään tiedoksi.
Muistutus 13 2 henkilöä	Vastine

Emme hyväksy Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa. Tehdyt muutokset, joihin meille on lähetetty aineisto (Kohdennettu kuuleminen /MRA 32§), ei muuta tosi asiaa, että ko. alue ei sovellu tuulivoimateollisuudelle. Kohdennettu kuuleminen ei ole riittävä ja mikäli kunta ei keskeytä Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan valmistelua, on kuuleminen suoritettava uudestaan, sillä kohdennetun kuulemisen asiakirja on erittäin puutteellinen, kerrotaan hyvin ylimalkaisesti muutoksista ja sähkönsiirto on kartan mukaan menemässä Heinäaho-Varpaisjärvi suuntaan. Tämä vaihtoehto oli luonnehdittu alun perin kaikkein huonoimmaksi vaikutuksiltaan asuin ympäristön, luontoon jne. Kiukonmäen alueella on tällä hetkellä vahvistetut suihavainnot, joita alkuperäinen liite 15 ei ole maininnut.	Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Koska ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkastukset vähentävät hankkeesta syntyviä ympäristövaikutuksia, muutoksista on kuultu niitä osallisia, joita muutokset koskevat. Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan toteuttamaan yhdellä ulkoisella voimajohdolla hankkeesta pohjoiseen tai liittymällä suoraan hankealueelta Fingridin Järvinlinjaan.
Kirjeen mukana toimitettu ja erikseen pyydettyäessä toimitettu sähköisessä muodossa oleva kaavakartta on erittäin huono laatuinen. Mittakaavaksi on merkitty 1:10 000 eli 1 cm kartalla on 100 metriä luonnossa. Kartassa ei ole ns. mittaviivaa. Näin ollen voimaloiden etäisyydet toisistaan olisivat noin 210 m- 660 m!!? Hyväksyykö kuntapäättäjät tällaisen laadun osallisten kuulemisessa?	Kohdennettu kuuleminen koskee kaavakartalle tehtyjä muutoksia. Kohdennetun kuulemisen liitteenä on esitetty kaavakartta. Yleiskaava esitetään kartalla tai kartoilla sellaisessa mittakaavassa, että niistä alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus-tarve ja yleiskaavan tarkoitus huomioon ottaen ilmenevät tarkoituksenmukaisella tavalla alueiden käytön periaatteet, tarpeelliset alueet ja kaavan muu sisältö. Kaavakartta on laadittu yleiskaavalle tyyppisessä 1:10 000 mittakaavassa. Kaavakartta käsittää ainoastaan kaavoitettavan alueen.
VOIMALOIDEN KORKEUS Kokonaiskorkeuden laskeminen 10 metrillä ei vähennä maisema - ja välkevaikutuksia merkittävästi. Maisemaselvityksissä ei ole kerrottu millä kameran polttovälillä kuvia on otettu, sillä on oleellinen vaikutus miltä kuva saadaan näyttämään. Kuntapäättäjien tulee vaatia, että vaikutusten arvioinnit perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Nythän näin ei ole, sillä maisemavaikutusten arviointi ei perustu ajanmukaiseen käsitykseen maisemavaikutusten ulottuvuudesta ja vaikutusvyöhykkeistä. ("Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, päivitys 2024, Ympäristöministeriön julkaisu 2024:29") °* Koska arviointi ei perustu ajanmukaiseen	Maisemavaikutusten arviointi on laadittu ajantasaisten ohjeiden mukaisesti. Viranomais tahot eivät ole kyseenalaistaneet maisemavaikutusten arvioinnin asianmukaisuutta.

käsitykseen, tuulivoimatoimijan esittämät päätelmät ovat vääjäämättä vaikutusten aliarvioivia ja tuulivoimaosayleiskaavan tavoitteet vaarantuu. Muistutan, että viranomaisella on laaja selvitysvelvollisuus.	
VOIMALOIDEN SIIJOITTELU Voimalat sijaitsevat liian lähellä asutusta ja luonnonsuojelualueita. Mylly nro 3 sijaitsee vain 170 metrin päässä HUKKA-SUON LUONNOSUOJELUALUEESTA, vähemmän kuin roottorinhalkaisija. Ja mylly 1:stä on matkaa em. alueelle 470 metriä. Mittaukset on tehty maastokartalla. Materiaalissa ei ole mitään perusteluja etäisyydelle luonnonsuojelualueelta. Mylly nro 3 sijaitsee 1,3 km päässä vakinaisesta asunnosta. Ja kyseisen tilan (Kupeli) etäisyys myllystä nro 4 on 2 km ja lisäksi neljä myllyä (2, 1, 5 ja 6) sijaitsevat alle 3 km etäisyydellä. Melu- ja maisemahaitat tulee olemaan erittäin vahvat. Siis 6 voimalaitosta sijaitsee alle 3 km päässä asunnosta...tuulivoima siis todellakin näkyy ja kuuluu. Onko tämä oikeutettua kunnan kiinteistöverojen vuoksi? Kaiken kaikkiaan alle 3 km päässä voimaloista sijaitsee noin 100 asuin ja tai vapaa-ajan asuntoa. Lapinlahden kunnalle tehtiin keväällä 2023 kuntalaisaloite Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan keskeyttämiseksi ja 3 km suojaetäisyydeksi. 3 km etäisyys on luultavasti jopa alakanttiin, kun otetaan huomioon tuulivoimaloiden sijoittelu alueella. Asiantuntijoiden mukaan etäisyyden tulee olla minimissään 8 x roottorinhalkaisija eli $8 \times 172 = 1376$ metriä. Liian lähekkäin sijoitetut voimalat lisäävät melua (tutkittua tietoa). Kaavakartasta (mittakaava ja kartta ei pidä paikkaansa) on mahdoton saada selvää mikä todellinen etäisyys on, maastokarttojen mukaan tuskin pisinkään väli on edes 800 metriä.	Merkitään tiedoksi.
KAASELOSTUS-KOHDENNETTU KUULEMINEN Kaavaselostus ja siihen tehdyt muutokset jäävät epäselviksi. Osayleiskaavassa ei ole laadittu riittäviä selvityksiä ja vaikutusten arviointeja, joiden perusteella olisi mahdollista luotettavasti arvioida, sitä onko kaavassa osoitettujen tuulivoimala alueiden toteuttaminen sovitettavissa asianmukaisesti yhteen luontoarvojen vaalimista koskevan kaavan sisältövaatimukset kanssa. Esitetyt selvitykset ei vakuuta ja silloin tulee noudattaa ns. varovaisuusperiaatetta.	Merkitään tiedoksi.
SÄHKÖNSIIRTO Epäselvän kartan mukaan alueen sähkönsiirto olisi menossa sekä lisälleen että Varpaisjärvelle. Tätä ei voida esittää pelkän kartan avulla, kaavaselostus ei ole selventänyt tätä lainkaan. Tämä on oleellinen asia, näin ollen kohdennettu kuuleminen ei riitä.	Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan toteuttamaan yhdellä ulkoisella voimajohdolla hankkeesta pohjoiseen tai liittymällä suoraan hankealueelta Fingridin Järvinlinjaan.
Muistutus 14 1 henkilö	Vastine
En valita tuulimyllystä, tai sen puuttumisesta. Ihmettelen Lapinlahden kunnan valtuutettuja ja virkamiehiä, oletteko niin	Merkitään tiedoksi.

selkärangattomia, että tanssitte 3–4 ammattivalittajan naisen pillin mukaan? En ole pahoillani, vaikka poistitte myllyn maaltani valittajien ”PAINOSTUKSEN” takia, päinvastoin, jos tuulipuisto toteutuu, niin maani jää tuulenottoalueeksi, siitä korvaus on n. 200 hehtaaria x 200 euroa per vuosi, eikä metsästä katkaista risuakaan. Tuuli on korkeimman kädessä, eikä siihen pysty valtuutetut vaikuttamaan edes ammattivalittajien avustuksella.	
Muistutus 15 3 henkilöä	Vastine
Me emme hyväksy Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa. Iso-Petäjämäki ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi. Tämä muistutuksen kohteena oleva Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavalla on ERITTÄIN MERKITTÄVÄ HAITALLINEN VAIKUTUS PAIKALLISIIN IHMISIIN ja PAIKALLISEEN LUONTOON (puut, kasvit, sammaleet, jäkälät, eläimet, pieneliöstö, vesi...) ja sen vuoksi kaavoitusprosessi on keskeytettävä.	Merkitään tiedoksi.
Mielestämme tämä Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaava pitää ASETTAA JULKISEKSI, jotta KAIKKI KUNTALAISET ja OSALLISET saisivat LAATIA OMAN MUISTUTUKSEN tuulivoimaosayleiskaavaan. Muutokset eivät ole vähäisiä eivätkä ne koske vain joitakin osallisia. Tämä kaavoitusprosessi koskee ihan jokaista Lapinlahden kuntalaista, koska sen vaikutukset ulottuvat koko kunnan alueelle mm. maisemavaikutukset.	Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Koska ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkastukset vähentävät hankkeesta syntyviä ympäristövaikutuksia, muutoksista on kuultu niitä osallisia, joita muutokset koskevat.
Lapinlahden kuntapäättäjien on noudatettava varovaisuusperiaatetta tuulivoimaosayleiskaavojen käsittelyssä. Lapinlahden kunta ei ole laatinut tuulivoimastrategiaa yhdessä kuntalaisten kanssa. Kunnan taholta on perusteettomia odotuksia tuulivoimateollisuudesta saataville tuloille, sillä jo tuulivoimateollisuusalueen kaavoituksen salliminen Lapinlahden kunnan alueella johtaa kyseisen alueen elinvoimaisuuden vähenemisen. Kukaan ei enää halua asua siellä, kukaan ei enää halua rakentaa sinne uusia taloja tai loma-asuntoja, remontoida nykyistä taloaan, muuttaa sinne perheensä kanssa asumaan, kasvattaa omia lapsiaan. Tuulivoimapakolaisuus on jo alkanut! TUTKITTU TIETO 270 m korkeiden tuulivoimaloiden PITKÄAIKAISVAIKUTUKSISTA PUUTTUU KOKONAAN, koska niitä ei	Merkintään tiedoksi.

ole vielä rakennettu minnekään. Ei ole eettisesti oikein asettaa Lapinlahden kunnan asukkaita eriarvoiseen asemaan. Asumisterveysasetuksen (454/2015) tulee suojata jokaista kuntalaista. Iso-Petäjämäki tuulivoimateollisuuskaavahanke rajoittuu lisälmen kaupunginajaan. Iso-Petäjämäki tuulivoimahankkeen YVA-selvityksen julkistamistilaisuudessa A-Insinöörien kaa-vainsinööri Peltoniemi lohdutti iisalmelaista henkilöä, joka oli huolissaan siitä, että tuulivoimalat tulevat liian lähelle häntä ja hänen perhettään, sanomalla "Iisalmen kaupunki haluaa puolustaa asukkaitaan ja on määrittänyt 2 km suojaetäisyyden suojaamaan asukkaitaan." Se ei meitä lapinlahtelaisia auta, koska meidän kunnassamme ei vähimmäisetäisyyttä ole lainkaan määritetty. Tämä vähimmäisetäisyys tulee määritellä välittömästi sekä noudatettava lakeja ja yhdenvertaisuusperiaatetta tasa-arvoisesti.	
Perustuslain 20 §:n mukaan "vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon". Tämä vaatimus ilmenee kaavoituksessa siten, että MRL 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.	Merkitään tiedoksi.
Ympäristölupa on ehdottomasti haettava. Lapinlahden kunta ei ole vaatinut tuulivoimayhtiötä hakemaan ympäristölupaa suojaamaan sekä kuntaa että kuntalaisia. Tieto kohdennetusta kuulemisesta ei ole saavuttanut kaikkia maanomistajia ja osallisia. Aito osallistuminen edellyttää riittävää tietopohjaa; että kaavan vaikutukset tunnistetaan kattavasti ja esitetään avoimesti, jotta osalliset voivat niitä arvioida. Maankäyttötarpeiden yhteensovittamisen kannalta on myös olennaista, että vaikutukset arvioidaan kaavoituksen riittävän varhaisessa vaiheessa, jolloin ristiriitoja voidaan vielä ehkäistä vuorovaikutuksen myötä saatavan aluekohtaisen informaation avulla; jotta maakuntakaavassa tehty aluevaraukset eivät johda sovittamattomiin ristiriitoihin yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Lain esitöiden mukaan em. velvollisuus korostaa tietopohjan merkitystä suunnitteluun liittyviä valintoja ja ratkaisuja tehtäessä (ks. HE 101/1998). On huomattava, että teollisen luokan tuulivoima-alueet vaikuttavat ympäristöön yhdessä yli kuntakuntarajan, jolloin juuri kaavan merkitys korostuu. Ilman kattavaa tietoa kaavavarauksen potentiaalisista vaikutuksista ja	Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohta. Naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määriteltävä laissa ja sen tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomainen. Merkitään tiedoksi.

vaikutusten ulottuvuudesta osalliset eivät voi osallistua kaavoitukseen MRL:n tarkoittamalla tavalla ja arvioida tuulivoimaosayleiskaavan vaikutuksia. Tämä koskee sekä voimaloiden fyysisiä vaikutuksia (melu-, välke- ja maisemavaikutukset), aluetarpeita, suojavyöhykkeiden mitoitusta, että tuulivoimarakentamisen rajoittavaa vaikutusta muuhun maankäyttöön ja em. vaikutuksista johtuvia taloudellisia seurauksia, mm. vaikutusta kiinteistöarvoihin. Tässä tapauksessa esimerkiksi vaikutuksia maaseutualueella ei ole juurikaan arvioitu enempää kuin terveys- ja sosiaalisia vaikutusiakaan. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan 468/2022 valmisteluaineisto ei puutteellisuudestaan ja yleispiirteisyydestään johtuen täytä em. vuorovaikutuksen vaatimuksia. Iso-Petäjämäen alue ei sovellu teollisen kokoluokan tuulivoimatuotantoon. Tämä asia on tuotu lukuisia kertoja esiin tämän kaavoitushankkeen osalta. Mielipiteitä ja muistutuksia on annettu sekä Lapinlahden kuntaan että ELY-keskukselle ja tuulivoimahanketoimijalle, korkeutta tuulivoimaloilla on edelleen 270 metriä liikaa. Tuo Kohdennettu kuuleminen -kirjeessä mainittu 10 metrin vähentäminen on suuruus mittakaavassa merkityksetön vähennys (alle 5 % korkeudesta).	
Iso-Petäjämäki on luontoarvoiltaan hyvin rikas. Tästä osoitukseksi on luontoselvityksissä esille tuodut havainnot harvinaisista ja uhanalaisista eläimistä ja kasveista sekä luontotyypeistä.	Merkittään tiedoksi.
Tuulivoimalat ovat liian lähellä asutusta ja lisäksi mäkimaasto tuo voimaloiden vaikutukset laajalle alueelle ympäröivään ympäristöön. • Hukkamäki: tv1 on 2.32 km, ja tv2 on 2.74 km ja tv3 on 2,49 km. • Kupeli: tv3 on 1.3 km, ja tv4 on 2.0 km ja tv2 on 2,2 km, tv1 on 2.6 km, tv5 on 2.6 km ja tv6 on 2.9 km.	Merkittään tiedoksi.
Negatiiviset maisemavaikutukset. Maisemavaikutusten arviointi ei perustu ajanmukaiseen käsitykseen maisemavaikutusten ulottuvuudesta ja vaikutusvyöhykkeistä (Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, päivitys 2024, Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29). Väisälänmäen kansallismaisema tuhoutuu. Tämä rikkoo maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 39§:n vaatimusta, jonka mukaan kaavan tulee soveltua maisemaan ja ympäristöön. Koko Lapinlahden maaseutumaisema muuttuu teolliseksi valosaastehelvetiksi.	Maisemavaikutusten arviointi on laadittu ajantasaisten ohjeiden mukaisesti. Viranomaisohjeet eivät ole kyseenalaistaneet maisemavaikutusten arvioinnin asianmukaisuutta.
Meluhaitat. Tuulivoimaloiden aiheuttama melu huolestuttaa. Nyt esillä olevassa kaavassa voimalat on aseteltu hyvin lähelle toisiaan, useiden tuulivoimaloiden etäisyys arviolta noin 500 metriä, vaikka asiantuntijalausunnon mukaan tuulivoimaloiden pitäisi olla $8 \times 172 \text{ m} = 1376 \text{ m} = 1.4 \text{ kilometrin}$ etäisyydellä toisistaan. Tuulivoimaloiden aiheuttama melu heikentää asukkaiden elämänlaatua ja terveyttä. Ympäristönsuojelulain (YSL) 52 §:n mukaan meluhaittoja tulee ehkäistä ja vähentää.	40 dB keskiäänitason rajausta sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisälle, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai lomiasunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston

Lapinlahden kunnan tulee turvata kaikille kuntalaisille terveelliset ja turvalliset asuinolosuhteet (Kuntalaki 1§ 410/2015 ja Sosiaali- ja terveydenhuoltolaki 6§ 612/2021)	päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.
Liikennehaitat. Polvimäki-Kärenmäki yksityistielle tuulivoimayhtiöllä ei ole tienkäyttöoikeutta, eikä tuulivoimayhtiö ole siitä neuvotellut asiasta maanomistajien eikä tienhoitokunnan kanssa. Polvimäki-Kärenmäki tie sijaitsee ympäristössä, jonne sijoittuu arvokkaita elinympäristöjä ja lähteitä, jotka ovat vaatineet metsälain noudattamista mm. metsänhoidollisia toimenpiteitä suunniteltaessa. Ei ole oikein, että tuulivoimayhtiö saisi pilata elinympäristömme luontoa.	Tieverkosto koostuu olemassa olevista metsäautoteistä niitä parantaen ja laajentaen. Rakennettavat uudet tieyhteydet sijoittuvat erityisesti Aisomäentien Rautavuorentien ympäristöön. Valtatie 5 kulkee suunnittelualueen länsipuolella noin 4 kilometrin etäisyydellä. Suunnittelualue kytkeytyy valtatie 5:een Keskimäisentien ja Aisomäentien kautta. Viimeisimmän suunnitelman mukaan hankealueen sisäinen tieyhteys järjestetään osittain hankealueen itäpuolelta.
Siirtolinjat. Kohdennetun kuulemisen yhteydessä jaettu materiaali on vaillinaista eikä hyvin koostettua. On hankala saada selkoa heikkolaatuisesta kartasta. Teollisen kokoluokan tuulivoimaloita ja niitä koskevia merkintöjä on vaikea havaita. Myös mittakaava puuttui kartasta hankaloittaen kokonaiskuvan saamista mistä tässä kohdennetussa kuulemisessa oikein on kyse. A-Insinöörien toimittama materiaali on tasoltaan alaluokasta, epäselvää ja ylimalkaista.	Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan toteuttamaan yhdellä ulkoisella voimajohdolla hankkeesta pohjoiseen tai liittymällä suoraan hankealueelta Fingridin Järvilinjaan.
YVA-menettely ja kaavoitus. Ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja kaavoitusprosessi itsessään on epäselvä ja heikkotasoinen, sillä hankkeen vaikutukset on arvioitu puutteellisesti. Tämä rikkoo YVA-lain 2 §:n vaatimusta kattavasta ympäristövaikutusten arvioinnista.	Viranomaistahot eivät ole kyseenalaistaneet YVA-menettelyn tai kaavoituksen asianmukaisuutta.
Vaikutukset Natura-alueeseen. TV3 on vain 170 metriä luonnonsuojelualueen rajasta. Hukkasuo, Natura 2000 -suojelualue https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnonmonimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet/hukkasuo on luonnonsuojelulain (1096/1996, jälj. LSL) 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue ja sen alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Luonnonsuojelulain 65.1 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Koska luonnonsuojelulaki toteuttaa luontodirektiiviä, sitä sovellettaessa on otettava huomioon sekä luontodirektiivi että sen soveltamista koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) oikeuskäytäntö. Viittaamme tältä osin myös Euroopan komission ohjeeseen "Natura-alueiden suojelu ja käyttö,	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Lisäksi havaintojen ja asiantuntijoiden arvioiden perusteella kaavakartalle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luontotyyppi tai kasvillisuus. Kaavakartalle on osoitettu myös luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo-alueille, luonnonsuojelualueille tai Natura-alueelle.

Luontodirektiivin 6 artiklan säännökset, 21.11.2018”, jossa korostetaan varovaisuusperiaatteen merkitystä Natura-suojelun lähtökohtana. Euroopan unionin tuomioistuimen (jälj. EUTI) luontodirektiiviä koskevassa oikeuskäytännössä korostuu erityisesti varovaisuusperiaatteen merkitys. Yhteenvedona EUTI:n oikeuskäytännöstä voidaan todeta, että toimivaltaiset viranomaiset voivat hyväksyä suunnitelman (kuten kaavan) tai hankkeen luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla vain jos: • eriteltyään kaikki kyseisen suunnitelman tai hankkeen näkökohdat, jotka sellaisinaan tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa voivat vaikuttaa asianomaisen alueen suojelutavoitteisiin, ja ottaen huomioon alan parhaan tieteellisen tietämyksen toimivaltaiset viranomaiset ovat varmoja • ettei suunnitelmalla tai hankkeella ole pysyviä haitallisia vaikutuksia kyseisen alueen koskemattomuuteen; • ettei toiminta voi varovaisuusperiaate huomioon ottaen johtaa kyseisellä alueella esiintyvän ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin häviämiseen tai edes osittaiseen ja korjaamattomaan tuhoutumiseen; • ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä siitä, että tällaisia vaikutuksia ei aiheudu.	
Paikallinen vastustus. Tuulivoimahankkeelta puuttuu sosiaalinen hyväksyttävyyden. Kuntalaisaloitteen, jossa vaadittiin Iso-Petäjämäki tuulivoimakaavoitushankkeen välitöntä keskeyttämistä ja 3 km suojaetäisyyden määrittämistä Lapinlahden kuntaan allekirjoitti yli 700 kuntalaista/osallista. Lapinlahden kunta ei myöskään ole järjestänyt lukuisista pyynnöistä huolimatta tilaisuutta, jossa paikalliset asukkaat/osalliset, Lapinlahden kuntapäättäjät ja viranhaltijat keskustelisivat Lapinlahden tuulivoimahankkeista avoimesti ja yhteisesti miettien mikä on Lapinlahden kunnan asukkaille ja kunnalle parasta tulevaisuuden näkökulmasta. Tähän asti toteutuneet tilaisuudet ovat olleet vain ja ainoastaan osana tuulivoimateollisuusaluetta koskevia kaavoitusprosesseja, joita on johtanut ulkopuolinen taho eli tuulivoimayhtiö ja/tai ELY-keskus. Kaavoitusta laadittaessa juuri osallisia, eli heidän, joiden elämään kaavoitus merkittävästi vaikuttaa, tulee kuulla ja kuunnella! Kiinteistöjen arvo alenee ja ne muuttuvat arvottomiksi, jos tuulivoimahanke toteutuu. Se on iso tragedia, jonka pystyy estämään sillä, että ei anneta tuulivoimakaavalle lupaa kuntapäätöksen teossa. On myös huomionarvoista, että Suomessa on tällä hetkellä jo muissa kunnissa annettu kaavoituslupa 6100 tuulivoimalalle, mutta niiden rakentamista ei ole aloitettu heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Ei ole mitään järkeä laittaa Lapinlahtea tuohon kuolemanjonoon, sillä jo pelkkä tuulivoimakaavoitus heikentää merkittävästi alueen veto- ja pitovoimaa. Kukaan ei halua asua ja tehdä satsauksia tulevaisuuteen tuulivoimalauhan	Merkitään tiedoksi.

alla. Tämä on ERITTÄIN TÄRKEÄ ASIA, joka on huomioitava päätöstä mietittäessä.	
Luontovaikutukset. Iso-Petäjämäen tuulivoimateollisuusalueen rakentaminen vahingoittaisi pysyvästi paikallista luontoa ja eläimistöä. Erityisesti lintujen törmäysriski on suuri. Luonnonlähteiden tuhoutuminen, luonnon monimuotoisuuden laajamittainen heikentäminen ja metsäkadon edistäminen ovat hankkeen todellisia vaikutuksia. Luonnonsuojelulain (LSL) 49 §:n luonnon monimuotoisuutta tulee suojella. Kaavan vaikutukset lähivaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön muodostuvat suoja- vyöhykkeiden riittämättömyydestä kohtuuttomiksi luonnonympäristön muuttuessa teollisen toiminnan alueeksi (mm. melu-, välke- ja turvallisuusriskit).	Merkitään tiedoksi.
Se, että tuulivoima-alueiden todelliset maisemavaikutukset ulottuvat olennaisesti nyt arvioitua kauemmas, ilmenee myös jo hallinto-oikeudelle toimitetuista maisema-arkkitehti MARK Emilia Weckmanin asiantuntijalausunnoista (20.6.2022, hallinto-oikeusvalituksen liite 2 ja 8.2.2023, hallinto-oikeusvalituksen liite 3 sekä 9.10.2024). Weckman korostaa lausunnossaan seuraavia näkökohtia: • Tuulivoimaloiden merkittävän mittakaavamuutoksen vuoksi visuaalisen vyöhykejaon käyttö edellyttää uusia perusteellisia selvityksiä ja ohjeita. • Voimaloiden koko ja valaiseminen edellyttää maisemavaikutusten arviointimenetelmien päivittämistä. - Tuulivoimaloiden mittakaavan kasvu johtaa myös voimala-alueiden laajenemiseen: Maisemavaikutukset voimaloiden lähiympäristöön ovat merkittävämpiä. • Tuulivoimala-alueiden välisten etäisyyksien lyheneminen tuottaa tarpeen yhteisvaikutusten arviointimenetelmien kehittämiseksi ja tuulivoimaloilta vapaiden alueiden määrittämiselle ja • Suunnittelun tulee olla maisemälähtöistä, tuulivoimalarakentamiselta vapaiden alueiden määrittäminen tarpeen.	Merkitään tiedoksi.
Arvioinnin puutteellisuus korostuu yhteisvaikutusten arvioinnin osalta, josta YM:n ohjeessa todetaan mm. seuraavaa (s. 99–104): "Maisemaan liittyvä yhteisvaikutusten arviointi tarkoittaa nykyisten ja suunnitteilla olevien tuulivoima-alueiden kartoittamista 35–60 km etäisyydelle asti arvioitavasta hankkeesta, riippuen maiseman luonteesta (avoimuus ja maanpinnan muodot erityisesti) ja tuulivoimaloiden näkyvyydestä. Avoimilla alueilla, kuten merellä ja avotuntureilla on syytä selvittää teollisen mittakaavan hankkeita jopa 60 km etäisyydelle asti, muuten teollisen mittakaavan hankkeiden huomiointi enintään 35–40 km etäisyydellä riittää."	Merkitään tiedoksi.
Kunnan strateginen tahtotila kuuluu "TEEMME HYVINVOINTIA EDISTÄVÄÄ YHTEISTYÖTÄ TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTA EHKÄISEVÄSTI": Tavoite "Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat"	Merkitään tiedoksi.

edellyttää, että Lapinlahdella huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Lapinlahden kunnan on omalta osaltaan toteutettava käytännössä tahtotilaa, että Lapinlahti on kaikille sen asukkaille hyvän elämän mahdollistaja, houkutteleva elinympäristö kodille ja yrityksille. Teollisen kokoluokan tuulivoimateollisuusalueet eivät sovellu Lapinlahdelle ja sen vuoksi tämä Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan valmistelu on välittömästi keskeytettävä. Lapinlahden kunnan resurssit ja osaaminen on kohdistettava siten, että kunnassa tehdään työtä omien asukkaiden hyödyksi. Meneillään olevien tuulivoimahankkeiden parissa puuhastelu ei ole tehokasta ja kuntalaisten hyvinvointia lisäävää työtä, eikä edistä Lapinlahden kestävästä tulevaisuuden rakentamista.	
Muistutus 16 3 henkilöä	Vastine
Me emme hyväksy Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavaa. Iso-Petäjämäki ei sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi. Tämä Muistutuksen kohteena oleva Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavalla on ERITTÄIN MERKITTÄVÄ NEGATIIVINEN VAIKUTUS PAIKALLISIIN IHMISIIN ja PAIKALLISEEN LUONTOON, ja sen vuoksi tämä Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaava pitää ASETTAA JULKISEKSI, jotta KAIKKI KUNTALAISET ja OSALLISET saisivat LAATIA OMAN MUISTUTUKSEN tuulivoimaosayleiskaavaan. Ei ole riittävä menettely, että vain joillekin lähetetään kirje kotiosoitteeseen.	Merkittään tiedoksi.
Muistutan, että me olemme maanomistajana kaava-alueen kiinteistöllä. Emme ole allekirjoittaneet emmekä allekirjoita maanvuokrasopimusta ABO Energyn kanssa. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavahanke on välittömästi keskeytettävä. Meidän kiinteistöllämme on myös kesämökki ja savusauna. Tv5 on kaavassa piirretty aivan kiinteistömme rajaan kiinni. Etäisyys mökin ja tv5:n välillä on noin 1.2 km. Mökistämme etäisyys 270 metriä korkeisiin tv2 ja tv4 on vain 1.6 km. Koti Polvimäen päällä on myös erittäin lähellä tv5, tv4 ja tv2 270 metriä korkeita tuulivoimaloita.	Merkittään tiedoksi.
Muistutan, että Lapinlahden kuntapäättäjien on noudatettava varovaisuusperiaatetta tuulivoimaosayleiskaavojen käsittelyssä. Lapinlahden kunta ei ole laatinut tuulivoimastrategiaa yhdessä kuntalaisten kanssa. Kunnan taholta on perusteettomia odotuksia tuulivoimateollisuudesta saataville tuloille, sillä jo tuulivoimateollisuusalueen kaavoituksen salliminen Lapinlahden kunnan alueella johtaa ko. alueen elinvoimaisuuden vähenemisen, sillä kukaan ei enää halua asua siellä, kukaan ei	Merkittään tiedoksi.

enää halua rakentaa sinne uusia taloja tai loma-asuntoja, remontoita nykyistä taloan, muuttaa sinne perheensä kanssa asumaan, kasvattaa omia lapsiaan, sillä todellisuudessa TUT-KITTU TIETO 270 m korkeiden tuulivoimaloiden PITKÄAIKAISVAIKUTUKSISTA PUUTTUU KOKONAAN, koska niitä ei ole vielä rakennettu minnekään. Ei ole eettisesti oikein asettaa Lapinlahden kunnan asukkaita eriarvoiseen asemaan, sillä asumisterveysasetus (454/2015) suojaa kuntataajamassa asuvia ihmisiä, mutta luontokylissä asuvia ihmisiä asumisterveysasetus ei suojaa. Iso-Petäjämäki tuulivoimateollisuuskava-hanke rajoittuu Iisalmen kaupungin rajaan. Iso-Petäjämäki tuulivoimahankkeen YVA-selvityksen julkistamistilaisuudessa A-Insinöörien kaavainsinööri Peltoniemi lohdutti iisalmelaista henkilöä, joka oli huolissaan siitä, että tuulivoimalat tulevat liian lähelle häntä ja hänen perhettään, sanomalla ”Iisalmen kaupunki haluaa puolustaa asukkaitaan ja on määrittänyt 2 km suojaetäisyyden suojaamaan asukkaitaan.” Se ei meitä lapinlahtelaisia osallisia auta, koska meidän kunnassa ei vähimmäisetäisyyttä ole lainkaan määritetty. Merkittävä puute lainsäädännössä ja yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamisessa.	
Perustuslain 20 §:n mukaan ”vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon”. Tämä vaatimus ilmenee kaavoituksessa siten, että MRL 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.	Merkittään tiedoksi.
Ympäristölupa on ehdottomasti haettava. Lapinlahden kunta ei ole vaatinut tuulivoimayhtiötä hakemaan ympäristölupaa suojaamaan sekä kuntaa että kuntalaisia.	Mahdollisen ympäristöluvan tarve perustuu tuulivoimaloiden osalta ympäristönsuojelulain 27 §:än 2 momentin 3 kohtaan. Naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tuulivoimaloiden kohdalla voisi lähinnä olla lakisääteiset raja-arvot ylittävä melu- tai välkevaikutus. Etukäteen ympäristölupaa voitaisiin edellyttää, jos olisi ilmeistä, että nämä raja-arvot tulevat ylittymään laaditun suunnitelman johdosta. Ympäristöluvan edellytykset on määritelty laissa ja sen

	tarpeellisuudesta päättää vastaava viranomais.
Tieto kohdennetusta kuulemisesta ei ole saavuttanut kaikkia maanomistajia. On käynyt ilmi, että sisareni, jotka molemmat omistavat samanlaiset 1/3-osuudet kiinteistöstä, eivät ole saaneet Lapinlahden kunnan postissa lähettämää Kohdennettua kuulemistä koskevaa kirjettä.	Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavakarttaan on ehdotusvaiheen nähtävillä olon (4.7.-30.8.2024) jälkeen tehty tarkistuksia, joista on kuultu kohdennetusti niitä osallisia, joita muutokset koskevat, ja varattu heille tilaisuus esittää muistutuksensa asiasta (MRA 32 §). Koska ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkastukset vähentävät hankkeesta syntyviä ympäristövaikutuksia, muutoksista on kuultu niitä osallisia, joita muutokset koskevat. Kohdennetun kuulemisen jälkeen kaavakartalle on edelleen tehty muutoksia, joista kuullaan osallisia uudelleen.
Aito osallistuminen edellyttää kuitenkin riittävää tietopohjaa; että kaavan vaikutukset tunnistetaan kattavasti ja esitetään avoimesti, jotta osalliset voivat niitä arvioida. Maankäyttötarpeiden yhteensovittamisen kannalta on myös olennaista, että vaikutukset arvioidaan kaavoituksen riittävän varhaisessa vaiheessa, jolloin ristiriitoja voidaan vielä ehkäistä vuorovaikutuksen myötä saatavan aluekohtaisen informaation avulla; jotta maakuntakaavassa tehdyt aluevaraukset eivät johda sovittamattomiin ristiriitoihin yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Lain esitöiden mukaan em. velvollisuus korostaa tietopohjan merkitystä suunnitteluun liittyviä valintoja ja ratkaisuja tehtäessä (ks. HE 101/1998). On huomattava, että teollisen luokan tuulivoima-alueet vaikuttavat ympäristöön yhdessä yli kuntakuntarajan, jolloin juuri kaavan merkitys korostuu. Ilman kattavaa tietoa kaavavarauksen potentiaalisista vaikutuksista ja vaikutusten ulottuvuudesta osalliset eivät voi osallistua kaavoitukseen MRL:n tarkoittamalla tavalla ja arvioida tuulivoimaosayleiskaavan vaikutuksia. Tämä koskee sekä voimaloiden fyysisiä vaikutuksia (melu-, välke- ja maisemavaikutukset), aluetarpeita, suojavyöhykkeiden mitoitusta, että tuulivoimarakentamisen rajoittavaa vaikutusta muuhun maankäyttöön ja em. vaikutuksista johtuvia taloudellisia seurauksia, mm. vaikutusta kiinteistöarvoihin. Tässä tapauksessa esimerkiksi vaikutuksia luontokylässä ei ole juurikaan arvioitu enempää kuin terveys- ja sosiaalisia vaikutusiakaan. Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan 468/2022 valmisteluaineisto ei puutteellisuudestaan ja yleispiirteisyydestään johtuen täytä em. vuorovaikutuksen vaatimuksia.	Merkitään tiedoksi.

Iso-Petäjämäen alue ei sovellu teollisen kokoluokan tuulivoimatuotantoon. Tämä asia on tuotu lukuisia kertoja esiin tämän kaavoitushankkeen osalta. Mielipiteitä ja muistutuksia on annettu sekä Lapinlahden kuntaan että ELY-keskukselle ja tuulivoimahanketoimijalle, korkeutta tuulivoimaloilla on edelleen 270 metriä liikaa. Tuo Kohdennettu kuuleminen -kirjeessä mainittu 10 metrin vähentäminen on suuruus mittakaavassa merkityksetön vähennys (alle 5 % korkeudesta).	
Iso-Petäjämäki on luontoarvoiltaan hyvin rikas. Tästä osoituksena on luontoselvityksissä esille tuodut havainnot harvinaisista eläimistä ja kasveista sekä luontotyypeistä.	Merkitään tiedoksi.
Tuulivoimalat ovat liian lähellä asutusta. • Koti Hukkamäki: tv1 on 2.32 km, ja tv2 on 2.74 km ja tv3 on 2,49 km. • Koti Kupeli: tv3 on 1.3 km, ja tv4 on 2.0 km ja tv2 on 2,2 km, tv1 on 2.6 km, tv5 on 2.6 km ja tv6 on 2.9 km.	Merkitään tiedoksi.
Negatiiviset maisemavaikutukset. Väisälänmäen kansallismaisema tuhoutuu. Tämä rikkoo maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 39§:n vaatimusta, jonka mukaan kaavan tulee soveltua maisemaan ja ympäristöön. Koko Lapinlahden maaseutumainen maisema muuttuisi teolliseksi valosaastehelvetiksi.	Maisemavaikutusten arviointi on laadittu ajantasaisten ohjeiden mukaisesti. Viiranomaistahot eivät ole kyseenalaistaneet maisemavaikutusten arvioinnin asianmukaisuutta.
Meluhaitat. Tuulivoimaloiden aiheuttama melu huolestuttaa. Nyt esillä olevassa kaavassa voimalat on aseteltu hyvin lähelle toisiaan, useiden tuulivoimaloiden etäisyys arviolta noin 500 metriä, vaikka asiantuntijalausunnon mukaan tuulivoimaloiden pitäisi olla $8 \times 172 \text{ m} = 1376 \text{ m} = 1.4$ kilometrin etäisyydellä toisistaan. Tuulivoimaloiden aiheuttama melu heikentää asukkaiden elämänlaatua ja terveyttä. Ympäristönsuojelulain (YSL) 52 §:n mukaan meluhaittoja tulee ehkäistä ja vähentää.	40 dB keskiäänitason rajausta sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisälle, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituksille tai lomiasunnoille aiheudu terveydellistä haittaa. Arvio perustuu valtioneuvoston päätökseen sekä erikseen tuulivoimaloille asetettuihin äänitasorajoituksiin.
Liikennehaitat. Polvimäki-Kärenmäki yksityistielle tuulivoimayhtiöllä ei ole tienkäyttöoikeutta, eikä tuulivoimayhtiö ole siitä neuvotellut asiasta maanomistajien eikä tienhoitokunnan kanssa. Polvimäki-Kärenmäki tie sijaitsee ympäristössä, jonne sijoittuu arvokkaita elinympäristöjä ja lähteitä, jotka ovat vaatineet metsälain noudattamista mm. metsänhoidollisia toimenpiteitä suunniteltaessa. Ei ole oikein, että tuulivoimayhtiö saisi pilata elinympäristömme luontoa.	Tieverkosto koostuu olemassa olevista metsäautoteistä niitä parantaen ja laajentaen. Rakennettavat uudet tieyhteydet sijoittuvat erityisesti Aisomäentien Rautavuorentien ympäristöön. Valtatie 5 kulkee suunnittelualueen länsipuolella noin 4 kilometrin etäisyydellä. Suunnittelualue kytkeytyy valtatie 5:een Keskimäisentien ja Aisomäentien kautta. Viimeisimmän suunnitelman mukaan hankealueen sisäinen tieyhteys järjestetään osittain hankealueen itäpuolelta.
Siirtolinjat. Kohdennetun kuulemisen yhteydessä jaettu materiaali on vaillinaista eikä hyvin koostettua. On hankala saada selkoa heikkolaatuisesta printtikartasta, joka lähinnä muistuttaa suunnistuskarttaa. Teollisen kokoluokan tuulivoimaloita ja niitä koskevia merkintöjä on vaikea havaita. Myös	Hankkeen sähkönsiirtoreitti tullaan toteuttamaan yhdellä ulkoisella voimajohdolla hankkeesta pohjoiseen tai

mittakaavasta kertova mittatikki puuttui paperisesta kartasta hankaloittaen kokonaiskuvan saamista mistä tässä kohdenne- tussa kuulemisessa oikein on kyse. A-Insinöörien toimittama materi- aali on tasoltaan alaluokkaista, epäselvää ja ylimalkaista.	liittymällä suoraan hankealueelta Fingri- din Järvinlinjaan.
YVA-menettely ja kaavoitus. Ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja kaavoitusprosessi itsessään on epäselvä ja heikkotasoinen, sillä hankkeen vaikutukset on arvioitu puut- teellisesti. Tämä rikkoo YVA-lain 2 §:n vaatimusta kattavasta ympäristövaikutusten arvioinnista.	Viranomaistahot eivät ole kyseenalaista- neet ympäristövaikutusten arvioinnin tai kaavoituksen asianmukaisuutta.
TV3 on vain 170 metriä luonnonsuojelualueen rajasta. Vaiku- tukset Natura-alueisiin. Hukkasuo, Natura 2000 -suojelualue <a href="https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-mo-
nimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-
2000-alueet/hukkasuo">https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-mo- nimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura- 2000-alueet/hukkasuo on luonnonsuojelulain (1096/1996, jälj. LSL) 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue ja sen alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Luonnonsuojelulain 65.1 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Koska luonnon- suojelulaki toteuttaa luontodirektiiviä, sitä sovellettaessa on otettava huomioon sekä luontodirektiivi että sen soveltamista koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) oikeuskäy- töntö. Viittaamme tältä osin myös Euroopan komission ohjee- seen "Natura-alueiden suojelu ja käyttö, Luontodirektiivin 6 ar- tiklan säännökset, 21.11.2018", jossa korostetaan varovai- suusperiaatteen merkitystä Natura-suojelun lähtökohtana. Eu- roopan unionin tuomioistuimen (jälj. EUTI) luontodirektiiviä koskevassa oikeuskäytännössä korostuu erityisesti varovai- suusperiaatteen merkitys. Yhteenvetona EUTI:n oikeuskäytän- nöstä voidaan todeta, että toimivaltaiset viranomaiset voivat hyväksyä suunnitelman (kuten kaavan) tai hankkeen luontodi- rektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla vain jos: • eriteltyään kaikki kyseisen suunnitelman tai hankkeen näkö- kohdat, jotka sellaisinaan tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa voivat vaikuttaa asianomaisen alueen suojelutavoitteisiin, ja ottaen huomioon alan parhaan tieteelli- sen tietämyksen toimivaltaiset viranomaiset ovat varmoja • ettei suunnitelmalla tai hankkeella ole pysyviä haitallisia vai- kutuksia kyseisen alueen koskemattomuuteen; • ettei toiminta voi varovaisuusperiaate huomioon ottaen johtaa kyseisellä alueella esiintyvän ensisijaisesti suojeltavan luonto- tyypin häviämiseen tai edes osittaiseen ja korjaamattomaan tuhoutumiseen;	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvi- tykset, jotka on esitetty kaavaselostuk- sessa. Lisäksi havaintojen ja asiantunti- joiden arvioiden perusteella kaavakar- talle on osoitettu erikseen merkinnällä (luo), Luonnon monimuotoisuuden kan- nalta erityisen tärkeä alue. Merkinnällä on osoitettu liito-oravan, viitasammakon ja saukon lisääntymis- ja levähdysalueet sekä suojeltu tai uhanalainen luonto- tyyppi tai kasvillisuus. Kaavakartalle on osoitettu myös luonnonsuojelualue (SL) sekä Natura-alue (nat). Tuulivoimaloiden rakentamisalueet eivät sijoitu luo- al- ueille, luonnonsuojelualueille tai Natura- alueelle.

• ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä siitä, että tällaisia vaikutuksia ei aiheudu.	
Paikallinen vastustus. Tuulivoimahankkeelta puuttuu sosiaalinen hyväksyttävyys. Kuntalaisaloitteen, jossa vaadittiin Iso-Petäjämäki tuulivoimakaavoitushankkeen välitöntä keskeyttämistä ja 3 km suojaetäisyyden määrittämistä Lapinlahden kuntaan allekirjoitti yli 700 kuntalaista/osallista. Lapinlahden kunta ei myöskään ole järjestänyt lukuisista pyynnöistä huolimatta tilaisuutta, jossa paikalliset asukkaat/osalliset, Lapinlahden kuntapäättäjät luottamushenkilöinä ja viranhaltijat (kunnanjohtaja, hallintojohtaja, ympäristölautakunta, tekninen lautakunta, tekninen johtaja, ympäristöasiantuntija, rakennustarkastaja) olisivat voineet keskustella Lapinlahden tuulivoimahankkeista avoimesti ja yhteisesti miettien mikä on Lapinlahden kunnan asukkaille ja kunnalle parasta tulevaisuuden näkökulmasta. Nyt tähän asti toteutuneet tilaisuudet ovat olleet vain ja ainoastaan osana tuulivoimateollisuusaluetta koskevia kaavoitusprosesseja, joita on johtanut ulkopuolinen taho eli tuulivoimayhtiö ja/tai ELY-keskus. Kaavoitusta laadittaessa juuri osallisten eli heidän, joiden elämään kaavoitus merkittävästi vaikuttaa, niin heitä pitäisi kuulla. Kiinteistöjen arvo alenee ja ne muuttuvat arvottomiksi, jos tuulivoimahanke toteutuu, ja se on iso tragedia, jonka pystyy estämään sillä, että ei anna tuulivoimakaavalle lupaa kuntapäätöksen teossa. On myös huomionarvoista, että Suomessa on tällä hetkellä jo muissa kunnissa annettu kaavoituslupa 6100 tuulivoimalalle, mutta niiden rakentamista ei ole aloitettu heikon taloudellisen tilanteen vuoksi eli ei ole mitään järkeä laittaa Lapinlahtea tuohon kuolemanjonoon, sillä jo pelkkä tuulivoimakaavoitus heikentäisi merkittävästi alueen veto- ja pitovoimaa, sillä kukaan ei halua asua ja sijoittaa elämiseen tuulivoimalauhan alla. Tämä on ERITTÄIN TÄRKEÄ ASIA, joka on huomioitava päätöstä mietittäessä.	Merkitään tiedoksi.
Luontovaikutukset. Iso-Petäjämäen tuulivoimateollisuusalueen rakentaminen vahingoittaisi pysyvästi paikallista luontoa ja eläimistöä. Erityisesti lintujen törmäysriski on suuri. Luonnonsuojelulain (LSL) 49 §:n luonnon monimuotoisuutta tulee suojella. Myös YVA-selvityksissä kävi ilmi, että kiinteistöllemme on kartoitettu erittäin uhanalainen lintu juuri siihen kohtaa, minne naapurin puolelle on nyt kaavaehdotuksessa merkitty tv5. Tästäkin on jo muistutettu aiemmin, mutta kaavoittaja ei ole huomoinut tätä asiaa. Kaavan vaikutukset lähivaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön muodostuvat suojavyöhykkeiden riittämättömyydestä kohtuuttomiksi luonnon ympäristön muuttuessa teollisen toiminnan alueeksi immissioineen (mm. melu-, välke- ja turvallisuusriskit).	Merkitään tiedoksi.
Se, että tuulivoima-alueiden todelliset maisemavaikutukset ulottuvat olennaisesti nyt arvioitua kauemmas, ilmenee myös jo hallinto-oikeudelle toimitetuista maisema-arkkitehti MARK	Merkitään tiedoksi.

Emilia Weckmanin asiantuntijalausunnoista (20.6.2022, hallinto-oikeusvalituksen liite 2 ja 8.2.2023, hallinto-oikeusvalituksen liite 3 sekä 9.10.2024). Weckman korostaa lausunnoissaan seuraavia näkökohtia: • Tuulivoimaloiden merkittävän mittakaavamuutoksen vuoksi visuaalisen vyöhykejaon käyttö edellyttää uusia perusteellisia selvityksiä ja ohjeita. • Voimaloiden koko ja valaiseminen edellyttää maisemavaikutusten arviointimenetelmien päivittämistä. - Tuulivoimaloiden mittakaavan kasvu johtaa myös voimala-alueiden laajenemiseen: Maisemavaikutukset voimaloiden lähiympäristöön ovat merkittävämpiä. • Tuulivoimala-alueiden välisten etäisyyksien lyheneminen tuottaa tarpeen yhteisvaikutusten arviointimenetelmien kehittämiseksi ja tuulivoimaloilta vapaiden alueiden määrittämiselle ja • Suunnittelun tulee olla maisemälähtöistä, tuulivoimalarakentamiselta vapaiden alueiden määrittäminen tarpeen.	
Arvioinnin puutteellisuus korostuu yhteisvaikutusten arvioinnin osalta, josta YM:n ohjeessa todetaan mm. seuraavaa (s. 99–104): ”Maisemaan liittyvä yhteisvaikutusten arviointi tarkoittaa nykyisten ja suunnitteilla olevien tuulivoima-alueiden kartoittamista 35–60 km etäisyydelle asti arvioitavasta hankkeesta, riippuen maiseman luonteesta (avoimuus ja maanpinnan muodot erityisesti) ja tuulivoimaloiden näkyvyydestä. Avoimilla alueilla, kuten merellä ja avotuntureilla on syytä selvittää teollisen mittakaavan hankkeita jopa 60 km etäisyydelle asti, muuten teollisen mittakaavan hankkeiden huomiointi enintään 35–40 km etäisyydellä riittää.”	Merkitään tiedoksi.
Kunnan strateginen tahtotila kuuluu ”TEEMME HYVINVOINTIA EDISTÄVÄÄ YHTEISTYÖTÄ TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAIEHKÄISEVÄSTI”: Tavoite ”Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat” edellyttää, että Lapinlahdella huolehditaan valtakunnallisesti arvokaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Lapinlahden kunnan on omalta osaltaan toteutettava käytännössä tahtotilaa, että Lapinlahti on kaikille sen asukkaille hyvän elämän mahdollistaja, houkutteleva elinympäristö kodille ja yrityksille. Teollisen kokoluokan tuulivoimateollisuusalueet eivät sovellu Lapinlahdelle ja sen vuoksi tämä Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan valmistelu on välittömästi keskeytettävä. Lapinlahden kunnan resurssit ja osaaminen on kohdistettava siten, että kunnassa tehdään työtä omien asukkaiden hyödyksi, meneillään olevat tuulivoimahankkeiden parissa puuhastelu ei ole tehokasta ja kuntalaisten hyvinvointia lisäävää työtä.	Merkitään tiedoksi.

